

**Skonsolidowany Finansowy
Raport Roczny
Grupy Kapitałowej
Banku Millennium S.A.
za okres 12 miesięcy
zakończony 31 grudnia 2022 r.**

Dokument ten nie stanowi oficjalnej wersji Skonsolidowanego Finansowego Raportu Roczno Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2022 r.

Oficjalny Skonsolidowany Finansowy Raport Roczny Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2022 r. został sporządzony zgodnie z wymogami ESEF.

Wybrane skonsolidowane dane finansowe

	w tys. PLN		w tys. EUR	
	1.01.2022 - 31.12.2022	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2022 - 31.12.2022	1.01.2021 - 31.12.2021
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	4 999 897	2 842 093	1 066 463	620 883
Przychody z tytułu opłat i prowizji	1 027 745	1 012 250	219 215	221 136
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	(730 755)	(1 000 943)	(155 868)	(218 666)
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(1 014 566)	(1 331 866)	(216 404)	(290 959)
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	(1 198 217)	(2 390 356)	(255 576)	(522 197)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	9 995 305	2 787 341	2 131 968	608 922
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	1 218 566	(556 582)	259 916	(121 591)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(355 026)	(444 950)	(75 726)	(97 204)
Przepływy pieniężne netto, razem	10 858 845	1 785 809	2 316 158	390 128
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	(0,84)	(1,10)	(0,18)	(0,24)
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą	(0,84)	(1,10)	(0,18)	(0,24)
	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021
Aktywa razem	110 941 969	103 913 908	23 655 508	22 592 927
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	727 571	539 408	155 136	117 278
Zobowiązania wobec klientów	98 038 516	91 447 515	20 904 180	19 882 488
Kapitał własny	5 494 406	6 697 246	1 171 540	1 456 113
Kapitał zakładowy	1 213 117	1 213 117	258 666	263 755
Liczba akcji (w szt.)	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	4,53	5,52	0,97	1,20
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	4,53	5,52	0,97	1,20
Współczynnik wypłacalności	14,42%	17,06%	14,42%	17,06%
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł / EUR)	-	-	-	-
Kursy przyjęte do przeliczenia danych finansowych na EUR				
dla pozycji na dzień bilansowy	-	-	4,6899	4,5994
dla pozycji za okres objęty sprawozdaniem (kurs wyliczony jako średnia z kursów na koniec poszczególnych miesięcy okresu)	-	-	4,6883	4,5775

Wybrane kwartalne dane finansowe
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2022 - 31.12.2022	1.10.2022 - 31.12.2022*	1.01.2021 - 31.12.2021	1.10.2021 - 31.12.2021*
Wynik z tytułu odsetek	3 337 291	1 348 879	2 713 143	767 099
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	4 999 897	2 041 234	2 842 093	805 787
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej:	5 028 694	2 023 454	2 778 204	800 465
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu, w tym:	4 560 119	1 886 587	2 620 651	749 737
- wpływ korekty wartości bilansowej brutto kredytów z tytułu wakacji kredytowych	(1 324 208)	98 685	0	0
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	468 575	136 867	157 553	50 728
Wynik o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(28 797)	17 780	63 889	5 322
Koszty z tytułu odsetek	(1 662 606)	(692 355)	(128 950)	(38 688)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	808 305	201 997	830 612	214 960
Przychody z tytułu opłat i prowizji	1 027 745	259 483	1 012 250	260 504
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(219 440)	(57 486)	(181 638)	(45 544)
Przychody z tytułu dywidend	3 796	383	3 761	323
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	(2 606)	(638)	9 669	(569)
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(312)	(1 806)	(9 296)	(2 151)
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	25 696	14 670	124 538	70 730
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	(7 130)	(1 552)	(3 185)	(1 431)
Wynik z pozycji wymiany	(203 544)	(18 357)	(148 999)	(72 138)
Pozostałe przychody operacyjne	276 245	65 544	317 295	106 606
Pozostałe koszty operacyjne	(216 720)	(80 417)	(239 510)	(159 641)
Koszty administracyjne	(1 884 259)	(416 102)	(1 440 706)	(383 401)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(342 033)	(80 110)	(318 391)	(77 023)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(3 515)	(770)	(7 672)	(2 285)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	(2 017 320)	(504 540)	(2 305 157)	(732 000)
Wynik z tytułu modyfikacji	(126 664)	(61 253)	(12 839)	(3 403)
Amortyzacja	(208 922)	(52 476)	(201 595)	(50 725)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych	0	0	0	0
Podatek bankowy	(169 063)	0	(312 611)	(82 012)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	(730 755)	413 452	(1 000 943)	(407 061)
Podatek dochodowy	(283 811)	(164 515)	(330 923)	(101 849)
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(1 014 566)	248 937	(1 331 866)	(508 910)
W tym przypadający na:				
Właścicieli jednostki dominującej	(1 014 566)	248 937	(1 331 866)	(508 910)
Udziały niekontrolujące	0	0	0	0
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	(0,84)	0,21	(1,10)	(0,42)

* dane kwartalne nie podlegały badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2022 - 31.12.2022	1.10.2022 - 31.12.2022*	1.01.2021 - 31.12.2021	1.10.2021 - 31.12.2021*
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(1 014 566)	248 937	(1 331 866)	(508 910)
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(231 194)	464 246	(1 312 027)	(959 115)
Efekt wyceny papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(204 045)	278 685	(977 534)	(698 843)
Rachunkowość zabezpieczeń	(27 149)	185 561	(334 493)	(260 272)
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	4 464	4 507	5 249	5 278
Zyski (straty) aktuarialne	8 887	8 887	6 071	6 071
Efekt wyceny akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(4 423)	(4 380)	(822)	(793)
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	(226 730)	468 753	(1 306 778)	(953 837)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	43 927	(88 207)	249 285	182 232
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	(848)	(856)	(997)	(1 003)
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(183 651)	379 690	(1 058 490)	(772 608)
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	(1 198 217)	628 627	(2 390 356)	(1 281 518)
W tym przypadające na:				
Właścicieli jednostki dominującej	(1 198 217)	628 627	(2 390 356)	(1 281 518)
Udziały niekontrolujące	0	0	0	0

* dane kwartalne nie podlegały badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta

ROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM S.A. ZA OKRES 12 MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2022 R.

SPIS TREŚCI

1.	SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.....	7
2.	SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	8
3.	SKONSOLIDOWANY BILANS	9
4.	ZMIANY STANU SKONSOLIDOWANYCH KAPITAŁÓW WŁASNYCH	11
5.	SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	12
6.	INFORMACJE OGÓLNE O EMITENCIE	14
7.	POLITYKA RACHUNKOWOŚCI	16
7.1.	OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ	16
7.2.	STANDARDY I INTERPRETACJE PRZYJĘTE W ROKU 2022 ORAZ NIEOBOWIĄZUJĄCE NA DZIEŃ BILANSOWY	18
7.3.	PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI	20
8.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM.....	47
8.1.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM	47
8.2.	ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM	50
8.3.	RYZYZKO KREDYTOWE	57
8.4.	RYZYZKO RYNKOWE I RYZYZKO STOPY PROCENTOWEJ	78
8.5.	RYZYZKO PŁYNNOŚCI	84
8.6.	RYZYZKO OPERACYJNE.....	89
8.7.	RYZYZKO NEGATYWNEGO WPŁYWU NA ŚRODOWISKO NATURALNE	90
9.	SEGMENTY OPERACYJNE.....	91
10.	OPIS TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	95
10.1.	TRANSAKCJE Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO	95
10.2.	TRANSAKCJE Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI I NADZORUJĄCYMI BANK.....	96
10.3.	INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM	96
11.	WARTOŚĆ GODZIWA	97
12.	ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE	102
12.1.	SPRAWY SĄDOWE.....	102
12.2.	POZYCJE POZABILANSOWE.....	105
13.	RYZYZKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH.....	107
13.1.	SPRAWY SĄDOWE I AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYZKO PRAWNE	107
13.2.	ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA RYZYZKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH I ZWIĄZANE Z NIM REZERWY	111
14.	NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	114
1.	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O PODOBNYM CHARAKTERZE	114
2.	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK I PODOBNE KOSZTY	114
3.	PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU OPLAT I PROWIZJI	115
4.	PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND	115
5.	WYNIK Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY.....	116
6.	WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU	116
7.	WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW FINANSOWYCH NIEPRZEZNACZONYCH DO OBROTU WYCENIANYCH OBOWIĄZKOWO WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY.....	116
8.	WYNIK Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ.....	116
9.	POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE.....	117
10.	POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE.....	117

11. KOSZTY ADMINISTRACYJNE	118
12. KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH	118
13. KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH	118
14. KOSZTY REZERW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH	119
15. AMORTYZACJA	119
16. PODATEK DOCHODOWY	119
17. ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ	121
18. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM	121
19. AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	122
20. AKTYWA FINANSOWE NIEPRZEZNACZONE DO OBROTU OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT, INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	125
21. AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	125
22. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	126
23. AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	133
24. INSTRUMENTY POCHODNE - RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ	135
25. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH ZALEŻNYCH, WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH I W JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH	139
26. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	139
27. WARTOŚCI NIEMATERIALNE	142
28. AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	144
29. INNE AKTYWA	147
30. AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA	147
31. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	148
32. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH	148
33. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	149
34. TRANSAKCJE Z PRYZRZECZENIEM ODKUPU	150
35. WYEMITOWANE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE	150
36. ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	152
37. REZERWY	152
38. INNE ZOBOWIĄZANIA	153
39. KAPITAŁ WŁASNY	155
40. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WEDŁUG UMOWNYCH TERMINÓW WYMAGALNOŚCI	158
15. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE	160
15.1. DYWIDENDA ZA ROK 2021	160
15.2. DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	160
15.3. PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCJI Z PRYZRZECZENIEM ODKUPU	161
15.4. KOMPENSOWANIE NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ NA BAZIE UMÓW RAMOWYCH	162
15.5. DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	162
15.6. INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ	162
15.7. PŁATNOŚCI NA BAZIE AKCJI	163
15.8. POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I INNE ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DNIEM SPORZĄDZENIA RAPORTU A DATĄ JEGO PUBLIKACJI	165

1. Skonsolidowany Rachunek Zysków i Strat

w tysiącach zł	Nota	1.01.2022 - 31.12.2022	1.01.2021 - 31.12.2021
Wynik z tytułu odsetek		3 337 291	2 713 143
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	1	4 999 897	2 842 093
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej:		5 028 694	2 778 204
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu, w tym:		4 560 119	2 620 651
- wpływ korekty wartości bilansowej brutto kredytów z tytułu wakacji kredytowych		(1 324 208)	0
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody		468 575	157 553
Wynik o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		(28 797)	63 889
Koszty z tytułu odsetek	2	(1 662 606)	(128 950)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		808 305	830 612
Przychody z tytułu opłat i prowizji	3	1 027 745	1 012 250
Koszty z tytułu opłat i prowizji	3	(219 440)	(181 638)
Przychody z tytułu dywidend	4	3 796	3 761
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	5	(2 606)	9 669
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	6	(312)	(9 296)
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	7	25 696	124 538
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	8	(7 130)	(3 185)
Wynik z pozycji wymiany, w tym:		(203 544)	(148 999)
- koszty ugód z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	14	(382 239)	(364 525)
Pozostałe przychody operacyjne	9	276 245	317 295
Pozostałe koszty operacyjne	10	(216 720)	(239 510)
Koszty administracyjne	11	(1 884 259)	(1 440 706)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	12	(342 033)	(318 391)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	13	(3 515)	(7 672)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	14	(2 017 320)	(2 305 157)
Wynik z tytułu modyfikacji, w tym:		(126 664)	(12 839)
- koszty ugód z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	14	(102 153)	0
Amortyzacja	15	(208 922)	(201 595)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych		0	0
Podatek bankowy		(169 063)	(312 611)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym		(730 755)	(1 000 943)
Podatek dochodowy	16	(283 811)	(330 923)
Wynik finansowy po opodatkowaniu		(1 014 566)	(1 331 866)
W tym przypadający na:			
Właścicieli jednostki dominującej		(1 014 566)	(1 331 866)
Udziały niekontrolujące		0	0
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)		1 213 116 777	1 213 116 777
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	17	(0,84)	(1,10)

Noty objaśniające przedstawione na stronach 14-167 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

2. Skonsolidowane Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2022 - 31.12.2022	1.01.2021 - 31.12.2021
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(1 014 566)	(1 331 866)
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(231 194)	(1 312 027)
Efekt wyceny papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(204 045)	(977 534)
Rachunkowość zabezpieczeń	(27 149)	(334 493)
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	4 464	5 249
Zyski (straty) aktuarialne	8 887	6 071
Efekt wyceny akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(4 423)	(822)
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	(226 730)	(1 306 778)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	43 927	249 285
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	(848)	(997)
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(183 651)	(1 058 490)
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	(1 198 217)	(2 390 356)
W tym przypadające na:		
Właścicieli jednostki dominującej	(1 198 217)	(2 390 356)
Udziały niekontrolujące	0	0

Noty objaśniające przedstawione na stronach 14-167 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

3. Skonsolidowany Bilans

AKTYWA

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	31.12.2022	31.12.2021
Kasa, środki w Banku Centralnym	18	9 536 090	3 179 736
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	363 519	172 483
Instrumenty pochodne		339 196	85 900
Instrumenty kapitałowe		113	145
Instrumenty dłużne		24 210	86 438
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	20	201 036	265 903
Instrumenty kapitałowe		128 979	138 404
Instrumenty dłużne		72 057	127 499
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21	16 505 606	17 997 699
Instrumenty kapitałowe		24 396	28 727
Instrumenty dłużne		16 481 210	17 968 972
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22	76 565 163	78 603 326
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		97 982	362 992
Wyceniane według amortyzowanego kosztu		76 467 181	78 240 334
Aktywa finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	23	4 631 170	1 076 456
Instrumenty dłużne		3 893 212	37 088
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym		733 095	770 531
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu		4 863	268 837
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24	135 804	14 385
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych	25	0	0
Rzeczowe aktywa trwałe	26	572 810	549 788
Wartości niematerialne	27	436 622	392 438
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		805 624	785 750
Bieżące należności podatkowe		4 232	8 644
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	28	801 392	777 106
Pozostałe aktywa	29	1 177 134	857 650
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	30	11 391	18 294
Aktywa razem		110 941 969	103 913 908

ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	31.12.2022	31.12.2021
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	31	385 062	143 016
Instrumenty pochodne		380 278	126 402
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych		4 784	16 614
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu		100 577 923	93 585 673
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	32	727 571	539 408
Zobowiązania wobec klientów	33	98 038 516	91 447 515
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	34	0	18 038
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	35	243 753	39 568
Zobowiązania podporządkowane	36	1 568 083	1 541 144
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24	554 544	614 573
Rezerwy	37	1 016 169	595 530
Nierozstrzygnięte sprawy sporne		976 552	551 176
Udzielone zobowiązania i gwarancje		39 617	44 354
Zobowiązania podatkowe		32 533	1 496
Bieżące zobowiązania podatkowe		32 533	1 496
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego		0	0
Inne zobowiązania	38	2 881 332	2 276 374
Zobowiązania razem		105 447 563	97 216 662
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał zakładowy	39	1 213 117	1 213 117
Akcje własne		(21)	(21)
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej		1 147 502	1 147 502
Skumulowane inne całkowite dochody	39	(1 042 284)	(858 633)
Zyski zatrzymane, w tym:	39	4 176 092	5 195 281
- wynik finansowy za okres bieżący		(1 014 566)	(1 331 866)
- pozostałe		5 190 658	6 527 147
Kapitał własny razem		5 494 406	6 697 246
Zobowiązania i kapitał własny razem		110 941 969	103 913 908
		31.12.2022	31.12.2021
Wartość księgowa		5 494 406	6 697 246
Liczba akcji (w szt.)		1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)		4,53	5,52

Noty objaśniające przedstawione na stronach 14-167 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

4. Zmiany stanu Skonsolidowanych Kapitałów Własnych

w tysiącach zł	Razem skonsolidowa ny kapitał własny	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Skumulo- wane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	
						wynik niepodzielony	pozostałe kapitały
01.01.2022 - 31.12.2022							
Kapitał własny na początek okresu	6 697 246	1 213 117	(21)	1 147 502	(858 633)	(1 198 425)	6 393 706
Całkowite dochody za rok 2021 (netto)	(1 198 217)	0	0	0	(183 651)	(1 014 566)	0
wynik finansowy za okres bieżący	(1 014 566)	0	0	0	0	(1 014 566)	0
inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(183 651)	0	0	0	(183 651)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	(4 623)	0	0	0	0	0	(4 623)
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	1 388 118	(1 388 118)
Kapitał własny na koniec okresu	5 494 406	1 213 117	(21)	1 147 502	(1 042 284)	(824 873)	5 000 965

w tysiącach zł	Razem skonsolidowa ny kapitał własny	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Skumulo- wane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	
						wynik niepodzielony	pozostałe kapitały
01.01.2021 - 31.12.2021							
Kapitał własny na początek okresu	9 090 976	1 213 117	(21)	1 147 502	199 857	156 258	6 374 263
Całkowite dochody za rok 2020 (netto)	(2 390 356)	0	0	0	(1 058 490)	(1 331 866)	0
wynik finansowy za okres bieżący	(1 331 866)	0	0	0	0	(1 331 866)	0
inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(1 058 490)	0	0	0	(1 058 490)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	(3 374)	0	0	0	0	0	(3 374)
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	(22 817)	22 817
Kapitał własny na koniec okresu	6 697 246	1 213 117	(21)	1 147 502	(858 633)	(1 198 425)	6 393 706

Szczegółowe zmiany stanu poszczególnych pozycji kapitałów własnych zostały zaprezentowane w **nocie (39)**.

5. Skonsolidowane Sprawozdanie z Przepływów Środków Pieniężnych

A. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2022 - 31.12.2022	1.01.2021 - 31.12.2021
Zysk (strata) po opodatkowaniu	(1 014 566)	(1 331 866)
Korekty razem:	11 009 488	4 119 208
Odsetki otrzymane	4 581 321	2 840 116
Odsetki zapłacone	(1 310 466)	(117 173)
Amortyzacja	208 922	201 595
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	0	0
Przychody z tytułu dywidend	(3 796)	(3 761)
Rezerwy	420 639	436 880
Wynik na sprzedaży i likwidacji inwestycyjnych aktywów finansowych	(1 490)	(11 483)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	(306 541)	(207 232)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	110 198	(74 610)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(1 984 810)	(7 533 210)
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	237 878	(202 947)
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	182 018	(149 815)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	481 852	(364 842)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	7 826 048	10 050 781
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	34 833	(228 737)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	204 828	(265 008)
Zmiana stanu rozrachunków z tytułu podatku dochodowego	289 733	333 839
Podatek dochodowy zapłacony	(235 492)	(235 473)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	154 631	(399 748)
Pozostałe pozycje	119 182	50 036
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	9 994 922	2 787 342

B. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

w tysiącach zł	1.01.2022 - 31.12.2022	1.01.2021 - 31.12.2021
Wpływy z działalności inwestycyjnej	160 586 389	223 396 042
Zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	15 706	13 323
Zbycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	0	0
Zbycie inwestycyjnych aktywów finansowych	160 566 887	223 378 958
Pozostałe wpływy inwestycyjne	3 796	3 761
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej	(159 367 440)	(223 952 624)
Nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	(157 008)	(94 510)
Zakup akcji Euro Bank z pomniejszeniem o nabyte środki pieniężne	0	0
Nabycie inwestycyjnych aktywów finansowych	(159 210 432)	(223 858 114)
Pozostałe wydatki inwestycyjne	0	0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	1 218 949	(556 582)

C. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ

w tysiącach zł	1.01.2022 - 31.12.2022	1.01.2021 - 31.12.2021
Wpływy z działalności finansowej	0	0
Zaciągnięcie kredytów długoterminowych	0	0
Emisja dłużnych papierów wartościowych	0	0
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0
Wpływy z emisji akcji własnych oraz dopłat do kapitału	0	0
Pozostałe wpływy finansowe	0	0
Wydatki z tytułu działalności finansowej	(355 026)	(444 950)
Splata kredytów długoterminowych	(265 988)	(147 960)
Wykup dłużnych papierów wartościowych	0	(250 000)
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0
Wydatki z tytułu kosztów emisji	0	0
Umorzenie akcji	0	0
Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli	0	0
Pozostałe wydatki finansowe	(89 038)	(46 990)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(355 026)	(444 950)

D. ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO (A+B+C)	10 858 845	1 785 810
- w tym z tytułu różnic kursowych	4 630	4 072
E. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POZĄTEK OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	3 372 244	1 586 434
F. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO (D+E)	14 231 089	3 372 244

Dodatkowe informacje do rachunku przepływów środków pieniężnych zamieszczone są w punkcie 5) rozdziału 15. „Informacje uzupełniające”.

Informacje z zakresu zobowiązań klasyfikowanych do działalności finansowej zostały zaprezentowane w punktach 32), 35), 36) rozdziału 14. „Noty do Sprawozdania Finansowego”.

OPIS POLITYKI RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

6. Informacje ogólne o Emitencie

Bank Millennium S.A. (Bank) jest uniwersalnym bankiem, którego miejscem działalności jest Polska, oferującym swoje usługi wszystkim segmentom rynku poprzez sieć oddziałów i centrów korporacyjnych, sieci indywidualnych doradców i bankowość mobilną i elektroniczną.

Bank, wpisany pod nr KRS 0000010186 do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy (Polska), XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, z siedzibą w Warszawie, ul. Stanisława Żaryna 2A, 02-593 Warszawa, Polska.

Bank jest obecny na Giełdzie Papierów Wartościowych od 1992 r. i był pierwszym bankiem notowanym na warszawskim parkiecie.

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. (Grupa), która zatrudnia prawie 6 900 pracowników, a podstawowymi przedmiotami jej działalności są działalność bankowa, leasingowa, faktoringowa, maklerska, kapitałowa, zarządzanie funduszami inwestycyjnymi oraz działalność portali internetowych.

Rada Nadzorcza i Zarząd Banku Millennium S.A. według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.

Skład osobowy Rady Nadzorczej był następujący:

- Bogusław Kott - Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Nuno Manuel da Silva Amado - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Dariusz Rosati - Wiceprzewodniczący i Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Miguel de Campos Pereira de Bragança - Członek Rady Nadzorczej,
- Olga Grygier-Siddons - Członek Rady Nadzorczej,
- Anna Jakubowski - Członek Rady Nadzorczej,
- Grzegorz Jędrys - Członek Rady Nadzorczej,
- Alojzy Nowak - Członek Rady Nadzorczej,
- Jose Miguel Bensliman Schorcht da Silva Pessanha - Członek Rady Nadzorczej,
- Miguel Maya Dias Pinheiro - Członek Rady Nadzorczej,
- Beata Stelmach - Członek Rady Nadzorczej,
- Lingjiang Xu - Członek Rady Nadzorczej.

Skład osobowy Zarządu Banku był następujący:

- Joao Nuno Lima Bras Jorge - Prezes Zarządu,
- Fernando Maria Cardoso Rodrigues Bicho - Wiceprezes Zarządu,
- Wojciech Haase - Członek Zarządu,
- Andrzej Gliński - Członek Zarządu,
- Wojciech Rybak - Członek Zarządu,
- Antonio Ferreira Pinto Junior - Członek Zarządu,
- Jarosław Hermann - Członek Zarządu.

Grupa Kapitałowa Banku Millennium S.A.

Jednostką dominującą Grupy jest Bank Millennium S.A., natomiast jednostką dominującą najwyższego szczebla w stosunku do Banku Millennium S.A. jest Banco Comercial Portugues S.A. - spółka notowana na giełdzie w Lizbonie.

Spółki wchodzące w skład Grupy Banku Millennium S.A. na dzień 31.12.2022 r. przedstawia poniższa tabela:

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Grupy w kapitałach własnych	% udziału Grupy w głosach na WZA lub ZW	Ujęcie w sprawozdaniu Grupy
MILLENNIUM BANK HIPOTECZNY S.A.	czynności banku hipotecznego	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM CONSULTING S.A.*	usługi doradztwa	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TFI S.A.	zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	wynajem i zarządzanie nieruchomościami, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	działalność portali internetowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM FINANCIAL SERVICES Sp. z o.o.	spółka nie prowadzi jeszcze działalności operacyjnej	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
PIAST EXPERT Sp. z o.o. w likwidacji	usługi marketingowe	Tychy	100	100	konsolidacja pełna
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A. w likwidacji	wytwarzanie mebli	Świebodzin	50 +1 akcja	50 +1 akcja	metoda praw własności**

* Bank oraz Millennium Dom Maklerski podjęły decyzję o Podziale Domu Maklerskiego poprzez włączenie Działalności Maklerskiej w struktury Banku, natomiast zorganizowana część przedsiębiorstwa prowadząca działalność nie związaną ze świadczeniem usług maklerskich zmieniła nazwę na Millennium Consulting S.A., więcej informacji na ten temat przedstawiono w Rozdziale 15.9 „Pozostałe informacje dodatkowe i inne istotne wydarzenia pomiędzy dniem sporządzenia raportu a datą jego publikacji”.

** Pomimo sprawowania kontroli nad spółką Lubuskie Fabryki Mebli S.A. z uwagi na nieistotność tej jednostki z punktu widzenia realizacji nadrzędnego celu skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jakim jest prawidłowe przedstawienie sytuacji finansowej Grupy, Grupa nie konsoliduje zaangażowania kapitałowego w tym podmiocie

7. Polityka rachunkowości

7.1. OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

Sprawozdanie finansowe Grupy zostało przygotowane zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w wersji zatwierdzonej przez Unię Europejską, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 120) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych. Przedmiotowe sprawozdanie finansowe wypełnia obowiązki informacyjne określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757)

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 15 lutego 2023 r.

W następstwie podpisania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej tego samego dnia ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o finansowaniu społecznościowym dla przedsiębiorstw gospodarczych i pomocy kredytobiorcom („Ustawa”), która wprowadza, między innymi, możliwość zawieszenia przez kredytobiorców spłaty kredytu hipotecznego udzielonego w walucie polskiej przez okres do ośmiu miesięcy w latach 2022-2023 („wakacje kredytowe”), Grupa rozpoznała w roku 2022 koszt w wysokości 1 324,2 miliona zł brutto (1 072,6 miliona zł. netto), przy czym z tej kwoty 1 291,6 mln zł dotyczyło Banku, natomiast 32,6 miliona zł dotyczyło Millennium Bank Hipoteczny S.A. (więcej informacji na temat sposobu ujęcia korekty w sprawozdaniu finansowym zaprezentowano w niniejszym Rozdziale w punkcie 7.3 Przyjęte zasady rachunkowości).

W roku 2022 r. Grupa poniosła stratę finansową. Strata finansowa Grupy w wysokości 1 014,6 miliona zł. spowodowana była przez koszty wynikające z powyższej Ustawy. Gdyby nie wspomniane koszty, Grupa (Bank) wykazałaby dodatni wynik nawet po utworzeniu rezerw na ryzyko prawne związane z portfelem walutowych kredytów hipotecznych (bez Euro Banku) w wysokości 1 844,1 miliona zł, dodatkowymi kosztami poniesionymi z tytułu indywidualnych ugod z kredytobiorcami kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich i kosztami prawnymi (więcej informacji na ten temat przedstawiono w Rozdziale 10 „Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych”). Poza wspomnianymi kosztami, Bank poniósł jednorazowe koszty rezerwy związane z utworzeniem Systemu Ochrony Banków Komercyjnych, wynoszące 276,1 miliona zł.

W związku z kosztami, które wynikają ze wskazanej wyżej Ustawy, zgodnie z informacją przekazaną przez Bank w formie raportu bieżącego w dniu 15 lipca 2022, racjonalnym było założenie, że Bank zaraportuje negatywny wynik netto za III kw. 2022 r. i w rezultacie współczynniki kapitałowe Banku mogą znaleźć się poniżej obecnych minimalnych wymogów ustalonych przez Komisję Nadzoru Finansowego („KNF”). Z uwagi na fakt, iż wystąpienie niebezpieczeństwa naruszenia odpowiednich współczynników kapitałowych stanowi przesłankę wskazaną w art. 142 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2021 r., poz. 2439, t.j. z dnia 28 grudnia 2021 r., z późn. zm.), w dniu 15 lipca Zarząd Banku podjął decyzję o uruchomieniu Planu Naprawy, zawiadamiając o tym KNF oraz Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

Dodatkowo, Bank przekazał również do KNF Plan Ochrony Kapitału, zgodnie z art. 60 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 963 z późn. zm.). KNF zatwierdziła ten plan w dniu 28 października 2022 roku i poinformowała o tym fakcie Bank w dniu 14 listopada 2022 roku.

Plan przewiduje podwyższenie współczynników kapitałowych znacznie powyżej minimalnych wymaganych poziomów poprzez połączenie dalszej poprawy rentowności operacyjnej oraz inicjatyw optymalizacji kapitału, takich jak zarządzanie aktywami ważonymi ryzykiem (w tym sekurytyzacjami).

Bankowi/Grupie udało się w IV kwartale 2022 roku znacząco poprawić wskaźniki kapitałowe, plasując je wyraźnie powyżej nowych wymogów regulacyjnych (bez P2G): współczynnik Tier 1 wyniósł 115 pb (Bank) i 107 pb (Grupa) powyżej wymogu minimalnego, a łączny współczynnik kapitałowy (TCR) wyniósł 183 pb (Bank) i 173 pb (Grupa) powyżej wymogu minimalnego, szczegółowe informacje na ten temat zostały przedstawione w formie tabelarycznej w Rozdziale 8.2 Zarządzanie kapitałem. Zakładając brak innych nadzwyczajnych czynników, Bank planuje utrzymywać współczynniki kapitałowe powyżej minimalnych wymaganych poziomów przez cały 2023 rok.

Bank monitoruje na bieżąco sytuację finansową i w razie konieczności podejmie czynności uruchamiające dodatkowe działania naprawcze. W szczególności Bank jest świadomy potencjalnych ryzyk związanych z ewentualnym przedłużeniem tzw. wakacji kredytowych na rok 2024. Materializacja takiego ryzyka mogłaby oznaczać dodatkowe rezerwy, które obniżyłyby wynik netto Banku/Grupy. Dodatkowo dalsze niekorzystne zmiany w zakresie ryzyka prawnego walutowych kredytów hipotecznych mogą oznaczać konieczność zwiększenia poziomu rezerw na to ryzyko poza rezerwami, które mogą wynikać z obecnych trendów. W ocenie Banku zmaterializowanie się tych zdarzeń wpłynęłoby negatywnie na wyniki Banku/Grupy w latach 2023-2024 oraz zmniejszyłoby zakładany organiczny wzrost kapitału, ale nie uniemożliwiłoby Bankowi/Grupie dalszego wdrażania swojej strategii i generowania wyników, które złagodziłyby wpływ takich wydarzeń.

Sytuacja płynnościowa Banku/Grupy jest dobra, co obrazują wskaźniki na dzień 31.12.2022: wskaźnik kredytów do depozytów wyniósł 78% a LCR 223%. W roku 2022 depozyty ogółem wzrosły bardziej niż kredyty ogółem.

Bank pragnie podkreślić, że jedynym powodem prognozowanego przekroczenia wskaźników wiodących Planu Naprawy w obszarze kapitału były czynniki zewnętrzne niezależne od Banku, w postaci uchwalenia i ogłoszenia Ustawy o finansowaniu społecznościowym i konieczności ujęcia kosztu Wakacji kredytowych.

Jednocześnie Bank osiągnął dobre wyniki operacyjne i biznesowe, aktywnie zarządzając i łagodząc ryzyka związane z działalnością bankową. Uwzględniając powyższe okoliczności i zidentyfikowane niepewności, zwłaszcza możliwość niespełniania przez Bank wskaźników wypłacalności kapitałowej w kolejnych okresach sprawozdawczych - Zarząd Banku w oparciu o dokonane analizy wszelkich aspektów działania Banku oraz jego bieżącej i prognozowanej sytuacji finansowej uznał, że zastosowanie założenia kontynuacji działalności do sporządzenia niniejszych sprawozdań finansowych jest zasadne.

Zmiana zasady rachunkowości w roku 2021

W 2021 roku Bank (i w konsekwencji Grupa) zmienił zasady rachunkowości dotyczące ujmowania w bilansie rezerw na przyszłe sprawy sporne dotyczące aktywnych kredytów hipotecznych CHF. Na skutek zmian uwarunkowań rynkowych takich jak rosnąca liczba niekorzystnych wyroków sądowych stwierdzających nieważność umowy w całości lub określonych jej zapisów, Bank spodziewa się, że nie odzyska wszystkich przepływów umownych związanych z tymi kredytami. W efekcie Bank począwszy od roku 2021 dokonuje alokacji rezerw na przyszłe sprawy sporne i ujmuje je jako pomniejszenie wartości bilansowej brutto kredytów dla których oczekiwane jest zmniejszenie przyszłych przepływów pieniężnych zgodnie z paragrafem B5.4.6 MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (uprzednio rezerwy na przyszłe sprawy sporne były ujmowane zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”). W konsekwencji powyższej zmiany rozwiązanie zgodne z MSR 37 będzie kontynuowane tylko w odniesieniu do spraw spornych dotyczących już spłaconych (bądź w większości spłaconych) należności nieuwzględnionych w bilansie Banku.

W opinii Banku taki sposób prezentacji w lepszy sposób odzwierciedla ryzyko związane z walutowymi kredytami hipotecznymi jak i umożliwia lepszą ocenę bilansu Banku użytkownikom sprawozdania finansowego. Dodatkowo jest to zmiana dostosowująca standardy księgowe Banku do większościowej praktyki rynkowej stosowanej przez sektor bankowy w tym zakresie.

Zmiana sposobu prezentacji w roku 2021

Grupa zmieniła sposób prezentacji odsetek od instrumentów pochodnych nie objętych formalną rachunkowością zabezpieczeń. Według zweryfikowanej oceny Grupy przychody te mimo że pochodzą od instrumentów zaliczanych do portfela handlowego to zgodnie z sensem ekonomicznym przepływów pieniężnych z tych transakcji stanowią przychód odsetkowy i powinny być elementem marży odsetkowej a nie jak to miało miejsce uprzednio jedną ze składowych wyceny instrumentu finansowego. Mając na uwadze powyższe Grupa począwszy od roku 2021 prezentuje przedmiotowe odsetki w Rachunku Zysków i Strat jako część „Wyniku z tytułu odsetek” podczas gdy uprzednio odsetki te były ujmowane w pozycji „Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu”.

7.2. STANDARDY I INTERPRETACJE PRZYJĘTE W ROKU 2022 ORAZ NIEOBOWIĄZUJĄCE NA DZIEŃ BILANSOWY

STANDARDY ZASTOSOWANE PO RAZ PIERWSZY W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM GRUPY ZA ROK 2022

Następujące zmiany do istniejących standardów wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE zostały po raz pierwsze zastosowane w sprawozdaniu finansowym Grupy za 2022 rok:

- Zmiany do MSSF 16 „Leasing” - ulgi w spłatach czynszu w związku z Covid-19 po 30 czerwca 2021 r. (obowiązuje w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 kwietnia 2021 roku lub później. Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone),
- Zmiany do MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć” - zmiany odniesień do założeń koncepcyjnych wraz ze zmianami do MSSF 3 (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później),
- Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” - przychody uzyskiwane przed przyjęciem składnika aktywów trwałych do użytkowania (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później),
- Zmiany do MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” - umowy rodzące obciążenia - koszt wypłynięcia umowy (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2018 - 2020)” - dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 9, MSSF 16 oraz MSR 41) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (zmiany do MSSF 1, MSSF 9 oraz MSR 41 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później. Zmiany do MSSF 16 dotyczą jedynie przykładu ilustrującego, a zatem nie podano daty jej wejścia w życie.).

Wyżej wymienione zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy za 2022 rok.

INFORMACJE CO DO STANDARDÓW, JAKIE ZOSTAŁY JUŻ WYDANE PRZEZ RMSR I ZATWIERDZONE PRZEZ UE, ALE JESZCZE NIE WESZŁY W ŻYCIE

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie:

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie:

- **MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** z późniejszymi zmianami do MSSF 17 opublikowanymi przez RMSR 25 czerwca 2020 roku - zatwierdzone w UE w dniu 19 listopada 2021 r. (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** - zastosowanie MSSF 17 i MSSF 9 po raz pierwszy - dane porównawcze, zatwierdzone w UE w dniu 8 września 2022 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** - Ujawnienia na temat stosowanej polityki rachunkowej zatwierdzone w UE w dniu 2 marca 2022 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”** - Definicja wartości szacunkowych zatwierdzone w UE w dniu 2 marca 2022 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”** - Podatek odroczony dotyczący aktywów i zobowiązań z pojedynczej transakcji zatwierdzone w UE w dniu 11 sierpnia 2022 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później).

Według szacunków Grupy, wyżej wymienione nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę.

NOWE STANDARDY ORAZ ZMIANY DO ISTNIEJĄCYCH STANDARDÓW WYDANE PRZEZ RMSR, ALE JESZCZE NIEZATWIERDZONE DO STOSOWANIA W UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych nowych standardów oraz zmian do standardów, które nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE:

- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** - Klasyfikacja zobowiązań jako krótkoterminowe lub długoterminowe (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** - Zobowiązania długoterminowe z kowenantami (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2024 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 16 „Leasing”** - Zobowiązanie z tytułu leasingu w ramach sprzedaży i leasingu zwrotnego (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2024 roku lub później),

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później) - Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności).

Według szacunków Grupy, wyżej wymienione nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę.

7.3. PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. sporządzone za rok obrotowy od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2022 roku obejmuje dane finansowe Banku oraz dane finansowe jednostek zależnych, stanowiących „Grupę” oraz dane jednostek stowarzyszonych wycenione metodą praw własności.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Grupę działalności gospodarczej w niezmnieszonej istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego.

Sprawozdanie zostało przygotowane w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych FVTPL, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych klasyfikowanych FVTOCI. Pozostałe składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości (za wyjątkiem kredytów nie spełniających testu SPPI) lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF, w brzmieniu przyjętym przez UE, wymaga od kierownictwa dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów. Za wybór, stosowanie, rozwój i sprawdzenie trafności przyjętych estymacji odpowiada jednostka merytoryczna Grupy, przyjęte założenia są następnie zatwierdzane przez kierownictwo Grupy. Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Zgodność rzeczywistych wyników i dokonanych szacunków i założeń jest weryfikowana na bieżąco. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i w okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Poniżej prezentowane zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich okresów sprawozdawczych zaprezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Wszystkie jednostki objęte konsolidacją sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z jednolitymi obowiązującymi w całej Grupie MSSF w brzmieniu przyjętym przez UE, na ten sam dzień bilansowy.

Podstawy konsolidacji

Metoda przejęcia

Metoda przejęcia jest stosowana przez Grupę przy rozliczaniu połączeń jednostek gospodarczych, w których Grupa występuje jako jednostka przejmująca. Koszt połączenia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany wyłączając koszty usług związanych z połączeniem jednostek takich jak doradztwo, porady prawne, wyceny i podobne usługi.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów niekontrolujących. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt połączenia jest niższy od udziału Grupy w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań, zobowiązań warunkowych przejętej jednostki zależnej, Grupa dokonuje ponownej oceny identyfikacji i wyceny możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki przejmowanej oraz wyceny kosztu połączenia. Ewentualna nadwyżka pozostała po dokonaniu ponownej oceny jest ujmowana od razu w Rachunku zysków i strat.

Jednostki zależne

Jednostki zależne są to wszelkie podmioty kontrolowane przez Grupę, ponieważ Grupa (i) posiada znaczące prawa dające możliwość bieżącego kierowania działaniami jednostki istotnie wpływającymi na jej wyniki finansowe, (ii) z tytułu swego zaangażowania w jednostkę podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe lub posiada prawa do tych wyników oraz (iii) posiada możliwość wykorzystania władzy do wywierania wpływu na wysokość przypisanych mu wyników finansowych związanych z zaangażowaniem w tę jednostkę. Przy dokonywaniu oceny czy Grupa posiada władzę nad daną jednostką uwzględnia się istnienie znaczących praw głosu, w tym potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić. Aby prawo było prawem znaczącym, jego posiadacz musi mieć praktyczną zdolność wykonywania tego prawa.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przestaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

Transakcje, rozrachunki i niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Niezrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przekazanego składnika aktywów.

Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Grupa wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy w jednostkach stowarzyszonych obejmuje wartość firmy (pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości), określoną na dzień nabycia.

Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w Rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia - w innych kapitałach. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia. Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej, obejmującego ewentualne inne niż zabezpieczone należności, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba że wzięta na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą a jej jednostkami stowarzyszonymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy w jednostkach stowarzyszonych. Niezrealizowane straty również są eliminowane, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

Waluta funkcjonalna oraz waluta prezentacji

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). - jednostki dominującej Grupy oraz spółek Grupy.

Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji pieniężnych, zarówno tych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, jak i wycenianych do wartości godziwej przez Inne całkowite dochody, są wykazywane w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy są wykazywane w Rachunku zysków i strat, natomiast różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych klasyfikowanych jako wyceniane do wartości godziwej przez Inne całkowite dochody są wykazywane w Innych składnikach całkowitych dochodów.

Zastosowanie szacunków w związku ze stosowanymi zasadami rachunkowości

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Grupę pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie przez kierownictwo Grupy, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Grupa podejmuje, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić. Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary dla których Grupa dokonuje oszacowań:

- **Utrata wartości kredytów i pożyczek**

Szacowanie utraty wartości w Grupie bazuje na koncepcji „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. Expected Credit Loss - ECL). W efekcie Grupa wyznacza odpisy z tytułu utraty wartości, w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz uwzględnienie prognoz przyszłych warunków ekonomicznych podczas dokonywania oceny ryzyka kredytowego danej ekspozycji.

Metodologia i założenia przyjęte do wyznaczania utraty wartości ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy indywidualnej, jak i kolektywnej, przeprowadzana jest okresowo (nie rzadziej niż raz w roku) weryfikacja historyczna (backtesting), której wyniki są brane pod uwagę przy definiowaniu działań, mających na celu poprawę jakości procesu.

Dodatkowe informacje zostały zaprezentowane w **Rozdziale 8. „Zarządzanie ryzykiem finansowym”**.

- **Wartość godziwa instrumentów finansowych**

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny zgodnie ze stosowaną przez Grupę polityką rachunkowości. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcyjnym oraz dłużnych papierów wartościowych stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcyjnym stosuje się modele wyceny opcji. Wszystkie modele są zatwierdzane przed użyciem, a także kalibrowane w celu zapewnienia, że otrzymane wyniki odzwierciedlają rzeczywisty poziom wartości godziwej wycenianych instrumentów.

W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, pochodzące z aktywnego rynku.

W przypadku braku pochodzących z aktywnego rynku parametrów wyceny, wartość godziwa jest określana w oparciu o zastosowanie technik wyceny wykorzystujących szacunkowe parametry wsadowe.

Grupa wycenia instrumenty finansowe stosując poniższe metody wyceny w następującej hierarchicznie kolejności:

- Ceny kwotowane na aktywnym rynku identycznych instrumentów dla następujących instrumentów finansowych:
Dłużne papiery skarbowe stałokuponowe i zerokuponowe oraz zmiennoprocentowe;
- Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku dla następujących instrumentów finansowych:
Dłużne papiery skarbowe zmiennoprocentowe,
Instrumenty pochodne:
 - FRA, IRS, CIRS,
 - FX Swap, FX Forward,
 - Instrumenty pochodne wbudowane,*Bony emitowane przez Bank Centralny;*
- Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku:
Dłużne papiery wartościowe pozostałych emitentów (np. gminy),
Kredyty obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
Akcje VISA Incorporation,
Instrumenty pochodne:
 - Opcje walutowe nabyte przez Grupę,
 - Opcje na indeksy nabyte/wystawione przez Grupę.

W celu oszacowania wartości godziwej akcji uprzywilejowanych VISA, uwzględniono wartość pieniądza w czasie oraz okres konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe VISA.

Do oszacowania wartości godziwej kredytów, z uwagi na brak dostępności wartości rynkowej, posłużono się wewnętrznym modelem wyceny z uwzględnieniem założenia, iż w momencie udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest cenie transakcyjnej.

Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca stanowi sumę: kosztu ryzyka, kosztu finansowania, wartości oczekiwanego zwrotu.

Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, uznając że średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego.

Do wyceny instrumentów pochodnych Grupa stosuje komponent ryzyka kredytowego uwzględniający zarówno ryzyko kontrahenta (korekta wartości kredytowej, z ang. credit value adjustment - CVA) jak i ryzyko własne Grupy (korekta wartości debetowej, z ang. debit value adjustment - DVA). Grupa ocenia, że wpływ nieobserwowalnych danych wejściowych związanych ze stosowaniem tego komponentu na proces ustalania wartości godziwej jest nieistotny.

- Utrata wartości innych aktywów trwałych
Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Grupa opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców.
- Rezerwa na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych
Szczegółowy opis przyjętej metodologii wyceny został przedstawiony w **Rozdziale 13 „Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych”**.
- Korekta z tytułu wakacji kredytowych
Sposób rozpoznania korekty został przedstawiony w dalszej części niniejszego Rozdziału.

- Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów pożyczek w przypadku wcześniejszej spłaty
Biorąc pod uwagę wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który stwierdził, że konsument ma prawo żądać zmniejszenia całkowitej kwoty kosztów pożyczki na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu, Bank tworzy rezerwę na potencjalne zwroty dla klientów. Rezerwa została oszacowana na podstawie maksymalnej kwoty potencjalnych zwrotów i prawdopodobieństwa dokonania płatności.
- Inne wartości szacunkowe
Rezerwa na odprawy emerytalne wyliczana jest metodą aktuariálną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Rezerwa na odprawy emerytalne podlega aktualizacji na bazie rocznej. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych.
W odniesieniu do świadczeń pracowniczych, takich jak premie dla wyższej kadry kierowniczej, premie dla pracowników, Zarząd Grupy dokonuje szacunków wysokości świadczeń na dzień bilansowy. Ostateczna kwota przedmiotowych świadczeń pracowniczych jest ustalana decyzją Komitetu Personalnego Zarządu Banku lub Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej Banku.

Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Zgodnie z wymogami MSSF 9 aktywa finansowe klasyfikowane są w momencie ich początkowego ujęcia (i w dniu wdrożenia MSSF9) do jednej z trzech kategorii:

1. Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu (dalej „AC” - ang. Amortised Cost),
2. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (dalej „FVTPL” - ang. Fair Value Through Profit & Loss),
3. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (dalej „FVTOCI” - ang. Fair Value Through Other Comprehensive Income).

Klasyfikacja instrumentów finansowych do jednej z powyższych kategorii przeprowadzana jest na podstawie:

1. Modelu biznesowego zarządzania aktywami finansowymi
Ocena modelu biznesowego polega na ustaleniu, czy składnik aktywów finansowych jest utrzymywany:
 - dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu,
 - zarówno w celu otrzymywania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu jak i sprzedaży składnika aktywów finansowych lub
 - w innych celach biznesowych.
2. Testu charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych związanych z aktywami finansowymi (Test SPPI - ang. *Solely Payment of Principal and Interest*)
Test SPPI ma na celu ocenę charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych i w konsekwencji weryfikację, czy:
 - warunki umowne powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które stanowią tylko i wyłącznie spłatę kapitału i odsetek od tego kapitału,
 - kapitał stanowi wartość godziwą kredytu w momencie jego rozpoznania,
 - odsetki stanowią odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka kredytowego, ryzyka płynności, marży Grupy i innych kosztów administracyjnych związanych z wartością kapitału pozostającego do spłaty w danym momencie.

Instrumenty finansowe są klasyfikowane w momencie początkowego ujęcia lub w następstwie znaczącej modyfikacji instrumentu. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych jest powodowana zmianą modelu biznesowego. Reklasyfikacja jest dokonywana prospektywnie, tj. nie wpływa na wyceny wartości godziwej, odpisy aktualizujące ani naliczone odsetki ujęte do dnia reklasyfikacji.

Modele Biznesowe Grupy

Zgodnie z MSSF 9 sposób zarządzania aktywami może zostać przypisany do następujących modeli:

1. Held To Collect (dalej „HTC”),
2. Both Held to Collect and for Sale (dalej “HTC&FS”),
3. Inne, np. działalność tradingowa, zarządzanie aktywami w oparciu o zmiany wartości godziwej, maksymalizowanie przepływów pieniężnych poprzez sprzedaż.

Model Held To Collect (HTC)

Charakterystyka modelu:

1. Celem modelu jest utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych,
2. Sprzedaż ma charakter sporadyczny,
3. Co do zasady, najniższe poziomy sprzedaży w porównaniu z pozostałymi modelami (pod względem częstotliwości oraz wolumenu).

Warunki dopuszczające sprzedaż w modelu HTC:

1. Niska częstotliwość,
2. Niski wolumen,
3. Sprzedaż związana z ryzykiem kredytowym (sprzedaż spowodowana pogorszeniem jakości kredytowej danego aktywa finansowego do poziomu, w którym nie spełnia wymagań polityki inwestycyjnej).

Sprzedaż posiadająca przynajmniej jedną z powyższych cech nie stanowi przeszkody w zakwalifikowaniu grupy aktywów do modelu HTC.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Instrumenty przypisane do modelu HTC są klasyfikowane jako wyceniane według zamortyzowanego kosztu pod warunkiem, że spełnione są kryteria Testu SPPI. Wartość instrumentów wyliczana jest w oparciu o efektywną stopę procentową, która jest stosowana do ustalenia przychodów odsetkowych, a następnie korygowana o odpisy z tytułu utraty wartości odzwierciedlające oczekiwane straty kredytowe. Wycenie według zamortyzowanego kosztu podlega portfel kredytowy Grupy (z wyjątkiem pożyczek niespełniających testu SPPI) oraz dłużne papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego (portfel obligacji komunalnych), ponieważ instrumenty te co do zasady utrzymywane są przez Grupę do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, a transakcje sprzedaży występują sporadycznie.

Model Both Held to Collect and for Sale (HTC&FS)

Charakterystyka modelu:

1. Integralnymi celami modelu biznesowego są zarówno uzyskanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż (w szczególności model spełnia założenia HTC&FS, jeśli jego celem jest zarządzanie bieżącymi potrzebami płynnościowymi bieżącego zapotrzebowania płynnościowego, utrzymanie założonego profilu rentowości i / lub dopasowanie czasu trwania (duration) aktywów i zobowiązań finansowych),
2. Poziomy sprzedaży są zazwyczaj wyższe niż w modelu HTC.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Zgodnie z MSSF 9 instrumenty przypisane do modelu HTC&FS są klasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej przez kapitał (FVTOCI) pod warunkiem, że warunki umowne tych instrumentów powodują powstanie w określonych momentach przepływów pieniężnych stanowiących wyłącznie spłatę kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału (spełniony jest Test SPPI). Instrumenty te wyceniane są w wartości godziwej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości, wynik z wyceny ujmuje się w innych całkowitych dochodach do momentu usunięcia z bilansu aktywów finansowych.

Model HTC&FS ma zastosowanie do portfela rządowych papierów wartościowych oraz bonów pieniężnych Narodowego Banku Polskiego (w szczególności portfel płynnościowy i inwestycyjny).

Instrumenty kapitałowe (za wyjątkiem podmiotów powiązanych) klasyfikowane są jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (FVTPL), o ile zgodnie z intencją zarządzających nimi jednostek nie stanowią inwestycji strategicznej, lub według wartości godziwej z odniesieniem skutków wyceny w pozostałych całkowitych dochodach (FVTOCI) w przypadku instrumentów, które nie są utrzymywane w celach handlowych.

Decyzja o skorzystaniu z opcji wyceny instrumentów kapitałowych do wartości godziwej z odniesieniem skutków wyceny w innych całkowitych dochodach podejmowana jest przez Grupę w dniu początkowego ujęcia danego instrumentu i stanowi desygnację nieodwołalną (nawet w momencie sprzedaży zysk/strata na transakcji nie jest ujmowana w Rachunku Zysków i Strat).

Inne modele

Charakterystyka modelu:

1. Model biznesowy nie spełnia założeń modeli HTC oraz HTC&FS.
2. Uzyskiwanie przepływów pieniężnych z tytułu odsetek i kapitału nie jest głównym celem modelu biznesowego (nie spełniony Test SPPI).

Do tej kategorii należy zaliczyć w szczególności:

1. Portfele zarządzane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych ze sprzedaży aktywów, w szczególności „przeznaczone do obrotu”
2. Portfele, których wyniki zarządzania oceniane są na podstawie wartości godziwej.

Aktywo finansowe należy uznać za przeznaczone do obrotu, jeśli:

1. Zostało nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
2. W momencie początkowego ujęcia, jest częścią portfela instrumentów finansowych zarządzanych łącznie, dla których istnieją dowody potwierdzające prawidłowość, że w ostatnim czasie faktycznie generowały krótkoterminowe zyski, lub
3. Jest instrumentem pochodnym, z wyłączeniem instrumentów pochodnych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi.

Termin „obróć” oznacza przy tym aktywne i częste zakupy i sprzedaży instrumentów. Cechy te nie stanowią jednak warunku koniecznego, aby zaklasyfikować instrument finansowy jako przeznaczony do obrotu.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Aktywa finansowe utrzymywane w ramach modeli innych niż HTC lub HTC&FS są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (FVTPL).

1. Instrumenty pochodne,
2. Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu,
3. Instrumenty kapitałowe niedesygnowane jako inwestycje strategiczne,
4. Aktywa finansowe nieodwołalnie wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy (nawet w przypadku, gdy składnik aktywów nie spełnia warunków, aby zostać wyceniony na wartość FVTPL) w celu wyeliminowania lub znacznego zmniejszenia niedopasowania księgowego które miałyby miejsce gdyby nie dokonano takiej desygnacji.

Test charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych (Test SPPI)

Ocena spełnienia kryterium Testu SPPI jest przeprowadzana w następujących przypadkach:

- udzielenie kredytu;
- zakup kredytu;
- renegotiacja warunków umownych.

Przedmiotem Testu SPPI są warunki umowne instrumentów dłużnych ujętych w bilansie, analizie nie podlegają produkty pozabilansowe.

Test SPPI przeprowadzany jest na etapie projektowania produktu/umowy kredytowej co umożliwia podjęcie decyzji zatwierdzających z uwzględnieniem przyszłego sposobu wyceny ekspozycji.

W ramach Testu SPPI oceniany jest między innymi wpływ zmodyfikowanego elementu na przepływy pieniężne wynikające z zawartego kontraktu. Cechy kontraktowe wprowadzające zmienność lub ryzyko przepływów pieniężnych niezwiązane bezpośrednio z przepływami z tytułu spłat odsetek i kapitału mogą zostać ocenione jako niemające wpływu na klasyfikację (spełnienie kryteriów Testu SPPI), jeżeli zostaną określone jako posiadające zaniedbywalny wpływ na klasyfikację (istnienie cechy „de minimis”) lub taki wpływ nie jest zaniedbywalny (brak charakteru „de minimis”) lecz może wystąpić jedynie w wyjątkowo rzadkich przypadkach (istnienie cechy „not genuine”).

W przypadkach, gdy ma miejsce modyfikacja wartości pieniądza w czasie, np. w razie niedopasowania okresu przeszacowania stopy procentowej z tenorem stawki bazowej, w celu weryfikacji spełnienia Testu SPPI Grupa przeprowadza ocenę na podstawie Benchmark Testu, czyli porównania instrumentu wynikającego z kontraktu z instrumentem bazowym (który posiada te same cechy umowne co instrument podlegający analizie, za wyjątkiem elementu modyfikacji pieniądza w czasie).

Aktywa typu non-recourse (produkty, dla których roszczenie Grupy jest ograniczone do określonych aktywów dłużnika lub przepływów pieniężnych z określonych aktywów), w szczególności produkty typu „project finance” oraz „object finance” (produkty w których kredytobiorca, najczęściej spółka specjalnego przeznaczenia charakteryzuje się minimalnym poziomem kapitałów własnych, a jedynym składnikiem jego majątku jest kredytowane aktywo), oceniane są przez porównanie wartości zabezpieczenia w stosunku do kwoty kapitału udzielonego kredytu. Identyfikacja odpowiedniego bufora na pokrycie ryzyka zmian wartości zabezpieczenia, powoduje spełnienie warunków Testu.

Negatywny wynik Testu SPPI, implikuje wycenę instrumentu dłużnego według FVTPL, powodując odejście od standardowej metody wyceny według zamortyzowanego kosztu lub według FVTOCI.

Modyfikacje warunków umowy kredytowej

Modyfikacje warunków umowy kredytowej w trakcie okresu kredytowania, to m.in.:

- zmiany terminów spłaty całości lub części należności,
- zmiany wysokości rat spłaty należności,
- zmiany oprocentowania lub zaprzestania naliczania odsetek,
- kapitalizacja zaległych lub bieżących odsetek,
- przewalutowanie zadłużenia (o ile możliwość taka nie wynika z pierwotnej umowy),
- ustanowienie, zmiana bądź zniesienie istniejącego zabezpieczenia należności.

Każda tego typu modyfikacja skutkować może koniecznością wyłączenia z bilansu i ponownej klasyfikacji aktywa finansowego uwzględniającej przeprowadzenie Testu SPPI.

W przypadku zidentyfikowania modyfikacji warunków kontraktowych kredytu, Grupa przeprowadza ocenę jakościową i ilościową w celu określenia czy daną modyfikację należy uznać za znaczącą i w konsekwencji, wyłączyć oryginalne aktywo finansowe z bilansu i rozpoznać je jako nowe (zmodyfikowane) aktywo według wartości godziwej. Znacząca modyfikacja ma miejsce jeżeli spełnione są następujące warunki:

- kryteria ilościowe:
 - zwiększenie zaangażowania dłużnika, rozumiane jako wzrost kapitału każdej pojedynczej ekspozycji kredytowej powyżej 10% w stosunku do kapitału sprzed podwyższenia. W przypadku wystąpienia kryterium ilościowego powyżej 10% uznaje się modyfikację za istotną, natomiast wystąpienie kryterium ilościowego do wysokości 10% skutkuje uznaniem modyfikacji za nieistotną.
 - wydłużenie okresu finansowania, rozumiane jako wydłużenie terminu zapadalności aktualnie obowiązującej umowy. Modyfikację uznaje się za istotną w przypadku wydłużenia okresu finansowania o: 8 lat dla kredytów hipotecznych, 5 lat dla pozostałych ekspozycji kredytowych w segmencie detalicznym, 3 lata dla ekspozycji w segmencie korporacyjnym.
- kryteria jakościowe: konwersja ekspozycji na inną walutę (o ile możliwość konwersji nie była uwzględniana w pierwotnej umowie), zmiana wyniku testu SPPI, zamiana dłużnika, zmiana formy prawnej lub rodzaju instrumentu finansowego. Wystąpienie kryterium jakościowego skutkuje uznaniem modyfikacji za istotną.

Jeśli wynikające z umowy przepływy pieniężne podlegają modyfikacji, która nie prowadzi do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów (tzw. nieistotna modyfikacja), Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych i ujmuje zysk lub stratę z tytułu nieistotnej modyfikacji w wyniku finansowym (w odrębnej pozycji Rachunku zysków strat - „wynik z tytułu modyfikacji”).

Korektę wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych stanowi różnica dyskontowanych przepływów pieniężnych przed i po modyfikacji warunków umownych.

Wszelkie poniesione koszty i opłaty korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych.

Wakacje kredytowe

W następstwie podpisania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej tego samego dnia ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom, która wprowadza, między innymi, możliwość zawieszenia przez kredytobiorców spłaty kredytu hipotecznego udzielonego w walucie polskiej przez okres do ośmiu miesięcy (zawieszenie spłat ratalnych do 8 rat miesięcznych) w latach 2022-2023 („wakacje kredytowe”), Grupa rozpoznała pierwotnie w lipcu 2023 koszt w wysokości 1 422,9 miliona zł. (przy czym z tej kwoty 1 384,6 mln zł dotyczyło Banku, natomiast koszty w wysokości 38,3 miliona zł. obciążąły Millennium Bank Hipoteczny S.A.). Korekta została wyliczona i rozpoznana zgodnie z MSSF9 pomniejszając przychody odsetkowe od aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu a drugostronnie wartość brutto kredytów hipotecznych w PLN. Wysokość korekty została pierwotnie wyliczona jako różnica pomiędzy wartością brutto portfela kredytowego na dzień kalkulacji a bieżącą wartością szacowanych przepływów pieniężnych wynikających z umów kredytowych przy uwzględnieniu założenia 80% odsetka kapitałów kwalifikujących się kredytów które zawieszają ratę spłat. W wyniku analizy zachowań klientów przeprowadzonej w grudniu 2022 Grupa skorygowała szacunki odsetka kapitałów kwalifikujących się kredytów które zawieszają ratę spłat do 68%. W następstwie powyższego oraz obecnie oczekiwanych kosztów wartość korekty rozpoznana jako pomniejszenie przychodów odsetkowych Grupy w roku 2022 została zmniejszona do poziomu 1 324,2 miliona zł. (przy czym z tej kwoty 1 291,6 mln zł dotyczyło Banku, natomiast koszty w wysokości 32,6 miliona zł. obciążąły Millennium Bank Hipoteczny S.A.).

Aktywa POCI

Aktywa POCI („purchased or originated credit-impaired”) to aktywa finansowe, które w momencie początkowego ujęcia mają stwierdzoną utratę wartości. Aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia, są przez Grupę traktowane jako POCI we wszystkich następnych okresach do momentu zaprzestania ich ujmowania w bilansie, a oczekiwana strata kredytowa jest obliczana na bazie ECL uwzględniającego cały okres istnienia składnika aktywów finansowych, niezależnie od przyszłych zmian szacunków dotyczących generowanych przez nie przepływów pieniężnych (ewentualnego uzdrowienia aktywa).

Aktywa POCI mogą powstać na 3 różne sposoby, tj.:

1. poprzez nabycie kontraktu spełniającego definicję POCI (np. w wyniku kupna portfela „złych kredytów”)
2. poprzez zawarcie kontraktu, który jest POCI w momencie pierwotnego udzielenia (np. udzielenie kredytu klientowi w złej kondycji finansowej z nadzieją na jej poprawę w przyszłości)
3. poprzez istotną modyfikację kontraktu zaliczanego do koszyka 3 kwalifikującą ten kontrakt do wyłączenia z bilansu, a następnie do ponownego ujęcia w bilansie już jako kontraktu spełniającego definicję POCI

Należności i zobowiązania z tytułu umów leasingu

Grupa jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie Grupy. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w Rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Grupa jest również stroną umów leasingowych na podstawie których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres. Są to głównie umowy najmu lub dzierżawy. W przypadku tych umów w sprawozdaniu finansowym, zarówno aktywa z tytułu prawa do użytkowania jak również zobowiązania z tytułu leasingu, wykazane są w odrębnych pozycjach not objaśniających odpowiednio do linii „Rzeczowe aktywa trwałe” oraz „Inne zobowiązania”. W dacie rozpoczęcia leasingu, opłaty leasingowe zawarte w wycenie zobowiązania z tytułu leasingu obejmują następujące opłaty za prawo do użytkowania bazowego składnika aktywów podczas okresu leasingu, które pozostają do zapłaty w tej dacie:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem tego indeksu lub tej stawki zgodnie z ich wartością w dacie rozpoczęcia,
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji,
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania zawiera:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe.

W wyniku finansowym wykazywane są następujące pozycje:

- amortyzacja prawa do użytkowania,
- odsetki od zobowiązań leasingowych,
- podatek VAT od faktur czynszowych wykazany w kosztach czynszu.

Grupa przyjęła następujące założenia, na bazie których umowy leasingowe są ujmowane w sprawozdaniach finansowych:

- do kalkulacji zobowiązań oraz aktywów przyjmowane będą wartości netto (bez VAT) przyszłych przepływów pieniężnych,
- w przypadku umów denominowanych w walucie, zobowiązania będą ewidencjonowane w oryginalnej walucie kontraktu, natomiast aktywa w polskich złotych przeliczone po kursie z dnia rozpoczęcia podpisania umowy, lub aneksu do umowy będącym jednocześnie dniem rozpoczęcia leasingu,
- prawo do użytkowania składnika aktywów będzie podlegać amortyzacji zgodnie z okresem leasingu,
- Grupa korzysta z możliwości odstąpienia od rozpoznawania leasingu w przypadku umów krótkoterminowych dla umów najmu powierzchni,
- Grupa korzysta także z możliwości nie rozpoznawania leasingu w przypadku leasingu aktywów o niskiej wartości początkowej takich jak najmu drobnych powierzchni np. pod altanki śmieciowe, pochylnie, bankomaty oraz urządzeń takich jak ekspresy do kawy, dyspenserów do wody, urządzeń do audiomarketingu i aromamarketingu.
- nowe umowy będą dyskontowane według stawki SWAP z dnia podpisania umowy/aneksu do umowy właściwej dla długości trwania umowy oraz właściwej dla waluty, powiększonej o marżę wyznaczoną i aktualizowaną w odniesieniu do premii za ryzyko zaciąganych przez Grupę zobowiązań finansowych.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe w dniu ich nabycia lub powstania zalicza się do następujących kategorii:

1. zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, lub
2. pozostałe zobowiązania finansowe (wyceniane w AC).

Zobowiązania finansowe nie podlegają przeklasyfikowaniu.

Ujmowanie instrumentów finansowych w bilansie

Grupa ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w bilansie, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów finansowych ujmowane są w dniu zawarcia transakcji.

Wszystkie instrumenty finansowe w momencie początkowego ujęcia są wyceniane do wartości godziwej skorygowanej, w przypadku instrumentów finansowych innych niż klasyfikowane jako wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być przypisane bezpośrednio do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Zaprzestanie ujmowania instrumentów finansowych w bilansie

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu Grupy w momencie, kiedy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z nim związanych lub, kiedy Grupa przenosi składnik aktywów finansowych na podmiot trzeci. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa:

- przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub
- zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Grupa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu;
- jeżeli Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie;
- jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Grupa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w bilansie Grupy do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

Rachunkowość zabezpieczeń i instrumenty pochodne

Wycena do wartości godziwej

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w tym w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji. Rynek jest uważany za aktywny, gdy kwotowane ceny instrumentów są regularnie dostępne i wynikają z rzeczywistych transakcji zawieranych na tym rynku oraz reprezentują poziom, po którym Grupa mogłaby zawrzeć takie transakcje. W przypadku, gdy rynek instrumentów nie jest aktywny, Grupa określa wartość godziwą z wykorzystaniem technik wyceny, w tym modeli bazujących na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modeli wyceny opcji. Stosowane przez Grupę techniki wyceny oparte są o maksymalne wykorzystanie danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe oraz zmienności implikowane. W przypadku braku danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, Grupa wykorzystuje w technikach wyceny własne szacunki parametrów wyceny w oparciu o swoją najlepszą wiedzę i doświadczenie.

Dodatkowym elementem wyceny instrumentów pochodnych jest komponent ryzyka kredytowego uwzględniający zarówno ryzyko kontrahenta (korekta wartości kredytowej, z ang. credit value adjustment - CVA) jak i ryzyko własne Grupy (korekta wartości debetowej, z ang. debit value adjustment - DVA).

Ujmowanie instrumentów pochodnych wbudowanych w zobowiązania

Grupa wydziela i ujmuje w bilansie wbudowane instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych. Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą (niebędącą instrumentem pochodnym) oraz wbudowany instrument pochodny, który w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną, modyfikuje część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej.

Spełniające określone niżej warunki, wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako odrębne instrumenty pochodne. Instrumenty te są wyceniane według wartości godziwej a ich zmiany wartości godziwej wykazuje się w Rachunku zysków i strat. Wbudowane instrumenty pochodne ujmuje się i wycenia odrębnie od umowy zasadniczej w przypadku łącznego zaistnienia następujących warunków:

- cechy ekonomiczne wbudowanego instrumentu pochodnego oraz ryzyko z nim związane nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi;
- samodzielny instrument o takich samych warunkach umownych jak wbudowany instrument pochodny spełniałby definicję instrumentu pochodnego; oraz
- hybrydowy (łączny) instrument finansowy nie jest zaliczany do instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej instrumentu pochodnego zależy od tego, czy dany instrument pochodny jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający, od rodzaju zabezpieczenia oraz od rodzaju zabezpieczanej pozycji.

Instrumenty pochodne wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające - rachunkowość zabezpieczeń

Instrumenty pochodne wykorzystywane są m.in. w celu zabezpieczenia przed ryzykami stopy procentowej oraz kursu walutowego wynikającymi z działalności operacyjnej, finansowej i inwestycyjnej. Niektóre instrumenty pochodne wyznacza się jako zabezpieczenie:

- przepływów pieniężnych, które przypisać można ujętemu składnikowi aktywów lub zobowiązań, lub wysoce prawdopodobnej planowanej transakcji (zabezpieczenie przepływów pieniężnych), lub
- wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązań albo wiążącej umowy (zabezpieczenie wartości godziwej).
-

Kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosuje się pod warunkiem spełnienia kryteriów:

- W momencie ustanowienia zabezpieczenia, formalnie wyznacza się i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem i strategię zawierania transakcji zabezpieczających. Dokumentacja obejmuje identyfikację pozycji zabezpieczanej lub transakcji, pozycji zabezpieczającej i charakter zabezpieczanego ryzyka. Dokumentuje się również, w momencie ustanowienia zabezpieczenia i przez cały czas jego trwania, ocenę efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z pozycji zabezpieczanej.
- Grupa przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych i zmian wartości godziwej, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego (prospektywny test efektywności);
- Zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej, prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego (test wysokiego prawdopodobieństwa);
- Skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego;
- Zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania (retrospektywny test efektywności).

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które (i) można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które (ii) może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujemne się w kapitale własnym poprzez pozostały dochód całkowity, zaś nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujemne się w Wyniku z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków.

Zyski i straty ujęte w pozostałych dochodach całkowitych (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do Rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

W przypadku zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań niefinansowych, odniesione do pozostałych dochodów całkowitych jako efektywne zabezpieczenie zyski i straty, przenoszone są do wyniku sukcesywnie, w okresach w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat bezpośrednio z kapitału lub przenoszone są z kapitału do początkowego kosztu nabycia w bilansie i odnoszone do wyniku sukcesywnie w okresach, w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na Rachunek zysków i strat. Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia wartości godziwej, ujemne się w Rachunku zysków i strat wraz z odpowiadającymi im zmianami wartości godziwej zabezpieczanego składnika aktywów lub zobowiązania odnoszącego się do ryzyka, przed którym Bank się zabezpiecza. To znaczy: zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (dla pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w Rachunku zysków i strat, zaś zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z

zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w Rachunku zysków i strat. Zasada ta ma zastosowanie do zabezpieczanej pozycji, którą w innych okolicznościach wycenia się według zamortyzowanego kosztu. W przypadku pozycji zabezpieczanej, będącej składnikiem aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmują się w Rachunku zysków i strat. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w pozostałych dochodach całkowitych do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

Zaprzestanie rachunkowości zabezpieczeń

W przypadku, gdy zabezpieczenie wartości godziwej przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, korektę wartości bilansowej instrumentu zabezpieczanego, wycenianego wg efektywnej stopy procentowej, rozlicza się liniowo w czasie w Rachunku zysków i strat w okresie pozostałym do terminu wymagalności/zapadalności. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

W przypadku, gdy zabezpieczenie przepływów pieniężnych przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, wycena instrumentu zabezpieczającego ujęta w pozostałych dochodach całkowitych na dzień ostatniego efektywnego testu pozostaje w kapitałach do czasu realizacji przepływu wynikającego z transakcji zabezpieczanej. Przeniesienie niniejszej wyceny do Rachunku zysków i strat następuje w okresach, w których transakcja zabezpieczana ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Instrumenty pochodne niespełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu są wykazywane w Rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu”/„Wynik z pozycji wymiany”, co opisano poniżej.

Grupa stosuje następujące zasady ujmowania zysków i strat z wyceny instrumentów pochodnych:

- **Transakcje walutowe forward (FX forward)**
Transakcje forward są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych, z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FX forward są wykazywane w „Wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.
Ponadto, Grupa desygnowała wybrane transakcje FX forward jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.
- **Transakcje SWAP walutowy (FX SWAP)**
Transakcje FX SWAP są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem krzywych stóp procentowych uwzględniających spread wynikający z aktualnych warunków rynkowych oraz z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FX SWAP są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.
- **Transakcje SWAP stopy procentowej (IRS)**
Transakcje IRS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji IRS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.
Ponadto, Grupa desygnowała wybrane transakcje IRS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.

- **Transakcje Cross - Currency Swap (CCS)**
Transakcje CCS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z zastosowaniem krzywych stóp procentowych skorygowanych o rynkowy spread z uwzględnieniem jego struktury terminowej oraz z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji CCS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.
Ponadto, Grupa desygnowała wybrane transakcje CCS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.
- **Transakcje typu IRS z wbudowanymi opcjami**
Transakcje są wyceniane według wartości godziwej; komponent swapowy jest wyceniany przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań, natomiast komponent opcyjny wyceniany jest przy pomocy modeli wyceny opcji. Zmiany wartości godziwej wymienionych transakcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat. Komponent opcyjny stanowi zabezpieczenie opcji wbudowanych w papiery wartościowe lub depozyty oferowane przez Grupę.
- **Opcje na indeksy i opcje walutowe**
Transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji. W przypadku opcji wystawionych przez kontrahentów Grupy, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego. Zmiany wartości godziwej opcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.
- **Transakcje Forward Rate Agreement (FRA)**
Transakcje FRA są wyceniane do wartości godziwej przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Grupy) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FRA są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.
- **Transakcje terminowe na cenę surowca**
Transakcje terminowe na cenę surowca są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodologię dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych wykorzystując ceny referencyjne ustalane na rynku referencyjnym LME (London Metal Exchange) przy czym Grupa nie utrzymuje pozycji własnych na rynku surowców. Zmiany wartości godziwej są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.
- **Opcje na cenę surowca**
Transakcje opcyjne na cenę surowca są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli wyceny opcji i wykorzystaniem cen referencyjnych ustalanych na rynku referencyjnym LME (London Metal Exchange) przy czym Grupa nie utrzymuje pozycji własnych na rynku surowców. Zmiany wartości godziwej są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Utrata wartości aktywów finansowych

Główne założenia modelu

Począwszy od dnia 1 stycznia 2018 r. model szacowania utraty wartości bazuje na koncepcji „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. expected credit loss - ECL). W wyniku wprowadzonych zmian, odpisy aktualizujące kalkulowane zgodnie z tą koncepcją, uwzględniają również prognozy oraz oczekiwania odnośnie przyszłych warunków ekonomicznych, mających wpływ na poziom ryzyka kredytowego ekspozycji.

Wdrożony model utraty wartości dotyczy aktywów finansowych klasyfikowanych zgodnie z MSSF 9 jako aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej poprzez inne całkowite dochody (za wyjątkiem instrumentów kapitałowych) oraz zobowiązań pozabilansowych.

Zgodnie z MSSF 9 ekspozycje kredytowe podlegają klasyfikacji do następujących kategorii:

- Faza 1 - ekspozycje bez utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa szacowana jest w okresie 12 miesięcy,
- Faza 2 - ekspozycje bez utraty wartości, dla których zidentyfikowano znaczący wzrost ryzyka i dla których oczekiwana strata kredytowa jest obliczana w całym okresie istnienia składnika aktywów finansowych,
- Faza 3 - ekspozycje o zidentyfikowanych przesłankach utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest obliczana w całym okresie istnienia składnika aktywów finansowych. W przypadku ekspozycji klasyfikowanych do kategorii POCI (ang. purchased or originated credit impaired), które w początkowym ujęciu w bilansie uznano jako aktywa z utratą wartości, a oczekiwana strata kredytowa jest obliczana na bazie ECL uwzględniającego cały okres istnienia składnika aktywów finansowych.

Identyfikacja znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego

Aktywa, w przypadku których zidentyfikowano istotny wzrost poziomu ryzyka kredytowego w odniesieniu do momentu początkowego ujęcia w bilansie, klasyfikowane są do Fazy 2. Istotny wzrost ryzyka jest identyfikowany w oparciu kryteria jakościowe oraz ilościowe.

Kryteria jakościowe obejmują:

- opóźnienia w spłacie powyżej 30 dni,
- ekspozycje zrestrukturyzowane (ang. forborne), w przypadku których nie są już identyfikowane przesłanki utraty wartości,
- rating proceduralny, odzwierciedlający początkowe opóźnienia w spłacie,
- podjęte decyzje ograniczające ryzyko kredytowe w ramach systemu wczesnego ostrzegania dla klientów korporacyjnych,
- zidentyfikowane w trakcie analizy indywidualnej zdarzenia, związane z istotnym wzrostem ryzyka kredytowego, tzw. "miękkie oznaki" utraty wartości.

Kryterium ilościowe polega na porównaniu wartości dożywotnego PD (ang. lifetime PD) ustalonej na moment początkowego ujęcia ekspozycji w bilansie, z wartością dożywotnego PD na bieżący dzień sprawozdawczy. Jeżeli empirycznie ustalony próg względnej zmiany wartości dożywotnego PD zostanie przekroczony, wówczas ekspozycja zostaje automatycznie przeniesiona do Koszyka 2. Ocena ilościowa nie obejmuje ekspozycji analizowanych indywidualnie.

Uwzględnienie informacji dotyczących prognozowanych warunków ekonomicznych (ang. forward looking information - FLI)

W procesie kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych Grupa korzysta z prognozowanych informacji dotyczących przyszłych zdarzeń makroekonomicznych. Biuro Analiz Makroekonomicznych przygotowuje trzy scenariusze (podstawowy, optymistyczny i pesymistyczny) i określa prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Prognozy przekładają się bezpośrednio lub pośrednio na wartości szacowanych parametrów i wysokość ekspozycji.

Ujednolicenie definicji default stosowanej w obszarze ryzyka Grupy

Od momentu wdrożenia MSSF 9, Grupa przyjęła jednolitą definicję niewykonania zobowiązania, zarówno w zakresie kalkulacji wymogów kapitałowych, jak i na potrzeby szacowania utraty wartości. Począwszy od roku 2020 dla portfela detalicznego Grupa stosuje definicję niewykonania zobowiązania zgodnie z wytycznymi EBA (EBA/GL/2016/07) tzw. Nowa Definicja Default.

Ujednolicona definicja default obejmuje następujące przesłanki:

- opóźnienie w spłacie powyżej 90 dni z uwzględnieniem progów istotności dla wartości wymagalnej: bezwzględnego 400 zł dla ekspozycji detalicznych i 2000 zł dla ekspozycji korporacyjnych oraz progu względnego: 1% całości ekspozycji klienta,
- zrestrukturyzowane ekspozycje (forborne),
- ekspozycje w procesie windykacji,
- inne przesłanki zdefiniowane w Wytycznych EBA,
- jakościowe przesłanki utraty wartości zidentyfikowane w analizie indywidualnej. Bank uwzględnia zjawisko zarażania (ang. cross-default) dla wszystkich segmentów.

Model PD

Model PD, stworzony w celu obliczania oczekiwanych strat kredytowych, oparty jest na danych empirycznych, dotyczących 12-miesięcznych współczynników default-rate, które są następnie wykorzystywane przy użyciu odpowiednich metod statystycznych i ekonometrycznych do oszacowania wartości dożywotnych PD Lifetime (uwzględniając prognozy makroekonomiczne FLI). Segmentacja przyjęta w tym celu na poziomie klienta jest zgodna z segmentacją stosowaną do celów obliczania wymogów kapitałowych. Dodatkowo Bank wykorzystuje informacje o ratingach z wewnętrznych modeli ratingowych do obliczania wartości PD.

Modele LGD

Modele LGD wykorzystywane przez Bank w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego dla portfela detalicznego, zostały dostosowane do wymogów MSSF 9 w zakresie szacowania utraty wartości. Głównymi składnikami tych modeli są: stopa uzdrowień (ang. cure rate) i stopa odzysku (ang. recovery rate) oszacowana na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Dostosowanie tych modeli do wymogów MSSF 9 objęło między innymi wyłączenie bufora konserwatyizmu, kosztów pośrednich i korekty dotyczącej spowolnienia gospodarczego. Ponadto dokonano zmian pozwalających na odzwierciedlenie obecnej sytuacji gospodarczej (koncepcja point-in-time) i wykorzystanie prognoz makroekonomicznych (FLI).

W przypadku portfela korporacyjnego model LGD oparty jest na komponencie odzwierciedlającym sparametryzowane odzyski dla kluczowych typów zabezpieczeń oraz na współczynniku odzysków dla niezabezpieczonej części ekspozycji. Wszystkie parametry zostały obliczone na podstawie danych historycznych, zawierających informacje o zdyskontowanych przepływach pieniężnych, uzyskanych przez jednostkę dochodzenia należności korporacyjnych.

Model EaD

Model EaD stosowany w Grupie obejmuje obliczanie takich parametrów jak: średnie wykorzystanie limitu (LU), współczynnik konwersji kredytowej (CCF), współczynnik przedpłat, oczekiwana długość życia ekspozycji. Segmentacja opiera się na rodzaju klienta (detaliczny, korporacyjny, leasing) i produkcie (produkty z/bez harmonogramu). Prognozy kursów walutowych są stosowane jako korekta FLI.

Odpisanie

Grupa bezpośrednio obniża wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych, jeżeli nie istnieją uzasadnione przesłanki na odzyskanie danego składnika aktywów finansowych w całości lub części. W efekcie odpisania, składnik aktywów finansowych przestaje w całości lub w części być ujmowany sprawozdaniu finansowym.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych dokonywane jest jedynie w przypadku gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i pasywów następuje jednocześnie.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży

Transakcje repo i sell-buy back oraz transakcje reverse-repo i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Grupa prezentuje w bilansie aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy back) jednocześnie ujmując po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Grupę ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Do rzeczowych składników aktywów trwałych zalicza się środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zalicza się składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe) oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wartości ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i nie podlegają amortyzacji.

Grupa ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo uzyskania przyszłych korzyści ekonomicznych związanych ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w Rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Koszty napraw i utrzymania rzeczowych aktywów trwałych obciążają Rachunek zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej, powodujący w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych dla Grupy.

Głównymi składnikami wartości niematerialnych są licencje na oprogramowanie komputerowe.

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Nakłady związane z ulepszaniem lub utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

Wszystkie wartości niematerialne podlegają okresowym przeglądom w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby przeprowadzenia testu na utratę wartości oraz dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne od wartości podlegającej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową, zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji, przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydualną) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania.

Nie amortyzuje się gruntów, nakładów na rzeczowe aktywa trwałe oraz nakładów na wartości niematerialne. Nie dokonuje się także odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania. Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem trwałej utraty wartości na każdy dzień bilansowy.

Bilansowe stawki amortyzacyjne stosowane dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz dla nieruchomości inwestycyjnych są następujące:

Wybrane grupy środków trwałych:

- budynki bankowe - 2,5%
- inwestycje w obiektach obcych - przeważnie 10 lat
- zespoły komputerowe - 20%
- urządzenia sieciowe - 20%
- środki transportowe - standardowo 25%
- urządzenia telekomunikacji - 10%
- wartości niematerialne (oprogramowanie): w zależności od planowanego okresu użytkowania
- główne aplikacje (systemy): w zależności od planowanego okresu użytkowania

Wartość amortyzacji obciąża koszty operacyjne Rachunku zysków i strat.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Do aktywów trwałych do zbycia klasyfikowane są aktywa trwałe, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmowane są w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych do zbycia nie są spełnione Grupa zaprzestaje ich ujmowania w tej kategorii i dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Grupa wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do zbycia w kwocie niższej z:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży, i
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o jego niesprzedawaniu.

Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Grupa na każdy dzień bilansowy dokonuje weryfikacji wartości bilansowych aktywów trwałych pod kątem istnienia dowodów wskazujących na utratę wartości. W przypadku, gdy efekt analizy jest pozytywny Grupa szacuje wartość odzyskiwalną składnika aktywów i ujmuje w Rachunku zysków i strat odpis aktualizacyjny, gdy wartość odzyskiwalna jest mniejsza od wartości bilansowej.

Odpis aktualizujący ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową a wartością odzyskiwalną składnika aktywów. Wartość odzyskiwalna odpowiada cenie sprzedaży netto składnika aktywów lub jego wartości użytkowej zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość użytkowa ustalana jest dla poszczególnych składników aktywów, w przypadku, gdy dany składnik aktywów generuje przepływy środków pieniężnych znacząco niezależne od tych generowanych przez inne aktywa lub grupy aktywów.

Jeśli zgodnie z par 21 MSR 36 brak jest przyczyny, by sądzić że wartość użytkowa danego składnika aktywów istotnie przewyższa jego wartość godziwą pomniejszoną o koszty jego sprzedaży, za wartość odzyskiwaną przyjmuje się wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży. Dotyczy to w szczególności składników aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony poprzez wynik finansowy do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej danego składnika aktywów przy założeniu, iż nie dokonano odpisu aktualizującego, a amortyzacja była kontynuowana.

Koszty rozliczane w czasie

Koszty rozliczane w czasie (aktywa) dotyczą tych wydatków, których rozliczenie w ciężar Rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Koszty rozliczane w czasie (aktywa) są ujmowane w pozycji „Pozostałe aktywa” aktywów bilansu.

Koszty do zapłacenienia oraz przychody przyszłych okresów

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie (pasywa) są zobowiązania na pokrycie kosztów wynikających ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Rezerwy te wykazuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu. Przychody przyszłych okresów stanowią między innymi otrzymane kwoty przyszłych świadczeń oraz niektóre rodzaje dochodów pobranych z góry, których rozliczenie do Rachunków zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Są one ujmowane w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy 1) na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i 2) prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków odzwierciedlających korzyści ekonomiczne, oraz 3) można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji powstaje tylko wówczas, gdy Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudziła uzasadnione oczekiwanie u stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom. Szczegółowy plan restrukturyzacji określa co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie a) w sposób nieodczuwany wynikają z restrukturyzacji oraz b) nie są związane z bieżącą działalnością jednostki gospodarczej. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy) obejmują wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenia społeczne.

Grupa ujmuje przewidywaną niezdyktowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami bilansu.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Grupy jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Grupy.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Grupy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach, które nie są w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy. Zgodnie z Regulaminem Wynagradzania Pracowników oraz Kodeksem Pracy, pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat i osiągnięciu wymaganego wieku, przysługuje prawo do otrzymania odprawy emerytalnej. Rezerwa na odprawy emerytalne wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wycena jest sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego (projected unit credit method).

Zgodnie z tą metodą każdy okres wykonywania pracy daje uprawnienia do dodatkowej jednostki świadczeń i każda jednostka uprawnienia do świadczenia wyliczana jest oddzielnie. Uwzględnia się przy tym, że bazowe wynagrodzenie każdego z pracowników będzie się zmieniać w czasie wg określonych założeń. Rezerwa na odprawy emerytalne podlega aktualizacji na bazie rocznej. Parametrami, które mają istotny wpływ na wysokość wartości obecnej zobowiązań są: stopa mobilności (rotacja) pracowników, stopa dyskontowa, stopa wzrostu płac. Nominalna stopa dyskontowa dla kalkulacji za rok 2022 została ustalona na poziomie 7,33%. Wyliczenia zobowiązań dokonuje się dla pracowników obecnie zatrudnionych i nie dotyczy ono osób, które zostaną przyjęte do pracy w przyszłości.

W 2012 roku Grupa wdrożyła politykę określającą zasady wynagradzania osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy Banku Millennium, z późniejszymi zmianami, zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011, a następnie Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Zgodnie z polityką, pracownicy Grupy mający istotny wpływ na profil ryzyka Grupy otrzymują zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana jest w formie instrumentów finansowych: akcji fantomowych Banku w latach 2017 -2018; akcji własnych Banku Millennium: za rok 2019 i 2020. Od roku 2019 Grupa, decyzją Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 sierpnia 2019, wprowadziła program motywacyjny służący wynagradzaniu osób uprawnionych, uprzednio zidentyfikowanych jako mające istotny wpływ na profil ryzyka (ang. Risk Taker). W jego ramach nabyte przez Bank Akcje Własne zostaną, zgodnie z obowiązującą polityką wynagrodzeń Risk Takerów, przeznaczone do nieodpłatnego nabycia w odpowiedniej liczbie przez wskazanych Risk Takerów w Okresie Trwania Programu.

Szczegóły Polityki zostały zaprezentowane w **punkcie 7), Rozdziale 15.** niniejszego sprawozdania finansowego.

Rezerwy z tytułu krótkoterminowych i długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” bilansu w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w Rachunku zysków i strat.

Grupa realizuje program świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia zwany programem określonych składek. Na mocy tego programu Grupa jest zobowiązana prawem do odprowadzania ustalonej kwoty składek do państwowego funduszu emerytalnego. Ze środków funduszu obejmujących również zwrot uzyskany z inwestowania składek wypłacane są pracownikowi świadczenia po okresie zatrudnienia. W rezultacie na Grupie nie ciąży prawne ani zwyczajowo oczekiwane zobowiązanie do zapłacenia dodatkowych składek, jeżeli fundusz emerytalny nie będzie posiadał aktywów w wysokości wystarczającej do zapłaty należnych świadczeń.

Kapitał własny Grupy

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz statutem.

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są według wartości nominalnej.

Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

Jeżeli jednostka nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednio się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego do momentu ich anulowania.

Dywidendy za rok obrotowy, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej (nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną) tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji pomniejszonej o bezpośrednie, poniesione koszty z nią związane.

Skumulowane inne całkowite dochody

Na skumulowane inne całkowite dochody odnosi się różnice z wyceny aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody, efekt wyceny zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych oraz zyski (straty) aktuarialne dotyczące rezerw na odprawy emerytalne pomniejszone odpowiednio o odpisy z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tym związane. Skumulowane inne całkowite dochody nie podlegają dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa (pozostała część kapitału zapasowego, kapitał rezerwowy, w tym fundusz ogólnego ryzyka bankowego) lub stanowią zyski/straty z lat ubiegłych, lub także wynik finansowy netto bieżącego okresu.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto bieżącego okresu stanowi wynik z Rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Straty przypadające udziałom niekontrolującym, a przewyższające wartość przypadającego na nie kapitału własnego, obciążają kapitał własny Grupy.

Gwarancja finansowa

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjanta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjanta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

Udzielone gwarancje finansowe są wyceniane w wyższej z natępujących wartości:

- kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe,
- początkowo ujętej kwoty pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów ujmowanych zgodnie z MSSF 15.

Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze

Przychody odsetkowe obejmują odsetki dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek i niektórych prowizji (stanowiących integralną część stopy procentowej) do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dokładnie dyskontuje oszacowane przyszłe przepływy pieniężne (w okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego) do wartości bilansowej brutto składnika aktywów/zamortyzowanego kosztu zobowiązania. Obliczając efektywną stopę procentową, Grupa szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego, nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne różnice z tytułu premii lub dyskonta.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów, lokat międzybankowych oraz dłużnych papierów wartościowych nie sklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu. W przychodach odsetkowych ujmowane są także koszty bezpośrednio związane z zawarciem umowy kredytowej ponoszone przez Grupę (głównie prowizje płacone agentom zewnętrznym i własnym za zawarcie umowy kredytu hipotecznego oraz związane z tym typem umów koszty wyceny nieruchomości), które stanowią składową rachunku efektywnej stopy procentowej i podlegają rozliczeniu w czasie.

W momencie rozpoznania utraty wartości instrumentu finansowego wycenianego według zamortyzowanego kosztu oraz wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody, przychody odsetkowe ujmowane są w Rachunku zysków i strat, lecz wyliczane są od nowo ustalonej wartości bilansowej instrumentu finansowego (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość).

Przychody z tytułu odsetek obejmują również wynik odsetkowy od instrumentów pochodnych desygnowanych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w rachunkowości zabezpieczeń (szczegółowy opis istniejących relacji zabezpieczających zawiera **nota (24)**).

Przychody i koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu jak również przychody odsetkowe oraz rozliczenie dyskonta lub premii od dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu są ujmowane w pozycji „Wynik o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat” Rachunku zysków i strat. W tej pozycji ujmowane są również przychody odsetkowe wynikające z aktywów obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Koszty odsetkowe

Koszty odsetkowe obejmują w szczególności odsetki wynikające z instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu opisanej powyżej metody efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu opłat i prowizji/ Koszty z tytułu opłat i prowizji

Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji od obsługi rachunków bankowych, operacji z tytułu obsługi kart płatniczych, z działalności maklerskiej, są zaliczane do wyniku w momencie wykonania usługi, zaś pozostałe prowizje i opłaty są rozliczane w czasie.

Jako podstawowe typy prowizji związanych z działalnością kredytową Grupa wyróżnia między innymi opłaty i prowizje przygotowawcze oraz prowizje od niewykorzystanego zaangażowania.

Oplaty i prowizje (zarówno przychody jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych. Inne integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu. Oplaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium. W przypadku kredytów i pożyczek o niestualnych terminach płatności rat i niestualnych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym i kredytów z tytułu kart kredytowych, prowizje rozliczane są w czasie przez okres ważności karty lub limitu kredytu w rachunku bieżącym metodą liniową, i zaliczane do przychodów prowizyjnych.

W związku z prowadzoną przez Grupę działalnością bancassurance (sprzedaż usług ubezpieczeniowych), bazując na kryterium rozpoznawania przychodów z tej działalności, można wydzielić dwie grupy produktów.

Pierwszą grupę stanowią produkty ubezpieczeniowe bez bezpośredniego powiązania z instrumentem finansowym (np.: ubezpieczenie zdrowia, NNW) - w tym przypadku wynagrodzenie Grupy jest ujmowane jednorazowo jako przychód po wykonaniu ważnej czynności tj. w dniu rozpoczęcia lub odnowienia polis ubezpieczeniowych z uwzględnieniem ewentualnych rezerw na zwroty.

W drugim przypadku (gdy występuje bezpośrednie powiązanie ubezpieczenia z instrumentem finansowym, to jest w szczególności gdy produkt ubezpieczeniowy oferowany jest klientowi wyłącznie z produktem kredytowym, tj. nie ma możliwości zakupu w Banku produktu ubezpieczeniowego identycznego co do formy prawnej, warunków produktu i treści ekonomicznej bez produktu kredytowego) można zidentyfikować dwie kategorie:

- a) W ubezpieczeniach związanych z kredytami mieszkaniowymi w przypadku ubezpieczeń pobieranych miesięcznie (ubezpieczenie na życie i ubezpieczenie nieruchomości) wynagrodzenie jest ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie otrzymania wynagrodzenia.
- b) W ubezpieczeniach związanych z kredytami gotówkowymi Grupa dokonuje alokacji łącznej wartości wynagrodzenia należnego z tytułu połączonej transakcji do poszczególnych elementów transakcji, po pomniejszeniu o szacunek rezerwy dotyczącej części wynagrodzenia, która będzie zwracana, np. w wyniku rezygnacji przez klienta z ubezpieczenia, przedpłat lub innych tytułów. Szacunek rezerwy oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach, co do trendu zwrotów w przyszłości.

Alokacja wynagrodzenia, o której mowa wyżej, oparta jest o metodę „względnej wartości godziwej”, polegającej na podziale łącznego wynagrodzenia w proporcji, odpowiednio, wartości godziwej wynagrodzenia z tytułu instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa. Ustalenie powyższych wartości godziwych oparte jest na danych rynkowych, w szczególności dla:

- usługi pośrednictwa - na podejściu rynkowym polegającym na wykorzystaniu cen i innych danych rynkowych dla najbardziej zbliżonych transakcji rynkowych,
- wynagrodzenia z instrumentu finansowego - na podejściu dochodowym opartym na przeliczeniu przyszłych kwot na wartość bieżącą z wykorzystaniem informacji na temat oprocentowania i innych opłat dla identycznych lub najbardziej zbliżonych instrumentów finansowych oferowanych niezależnie od produktu ubezpieczeniowego.

Poszczególne wyodrębnione elementy danej transakcji, bądź kilku transakcji rozpatrywanych łącznie, podlegają następującym zasadom ujmowania przychodu:

- prowizje agencji ubezpieczeniowych - w części dotyczącej opłaty za wykonanie ważnej czynności, ujmowane w przychodach w dniu rozpoczęcia bądź odnowienia polisy ubezpieczeniowej,
- prowizje/opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego - traktowane, jako korekta efektywnej stopy procentowej i ujmowane w przychodach odsetkowych.

W 2022 roku Bank dokonywał przeglądu procesu założeń stosowanego modelu rozliczania przychodów z tytułu bancassurance, w wyniku czego w zakresie ubezpieczeń związanych z kredytami gotówkowymi, wskaźnik przychodów ujmowanych jednorazowo jako prowizja za wykonanie ważnej czynności kształtował się na poziomie 7% (w roku 2021 było to też 7%).

Na dzień 31 grudnia 2022 r., dla produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami gotówkowymi Bank oszacował rezerwę na zwroty składek, wyrażoną jako procentowy wskaźnik zwrotów do wysokości prowizji brutto, na poziomie 53%.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę, takie jak:

- usługi zarządzania aktywami;
- usługi zarządzania środkami pieniężnymi;
- usługi maklerskie;

są rozpoznawane w Rachunku zysków i strat jednorazowo.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w Rachunku zysków i strat Grupy w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela wyceniane wg wartości godziwej przez całkowite dochody oraz pozostałe zyski i straty wynikające z działalności inwestycyjnej.

Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu

Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu oraz efekt wyceny tych instrumentów do wartości godziwej (w tym m.in. przeznaczone do obrotu instrumenty dłużne, kapitałowe i pochodne).

Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy obejmuje zyski i straty powstałe w wyniku zbycia oraz efekt wyceny instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do tej kategorii aktywów.

Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń

Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń obejmuje w szczególności: zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (w tym zaniechanie), zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikające z zabezpieczonego ryzyka oraz ujętą w wyniku finansowym nieefektywność wynikającą z zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje: i) wynik zrealizowany oraz wynik z wyceny transakcji FX spot i FX Forward, ii) dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych, po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową i maklerską Grupy. Są to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, otrzymane i zapłacone odszkodowania kary i grzywny oraz rezerwy na sprawy sporne.

Opłaty franczyzowe

Franczyza to model współpracy pomiędzy Bankiem a niezależnymi przedsiębiorcami, którzy w oparciu o zawarte umowy o charakterze umów agencyjnych, definiowanych przepisami prawa, wykonują czynności agencyjne w zakresie sprzedaży produktów i usług z oferty Banku na rzecz klientów i potencjalnych klientów Banku. Współpracujący franczyzobiorcy korzystają przy realizacji umowy ze znaków towarowych i know how Banku a placówki franczyzowe są dla klientów w większości niemal tak samo funkcjonalne jak placówki własne (z wyłączeniem produktów inwestycyjnych). Z tytułu współpracy Bank pobiera opłatę franczyzową za używanie znaków towarowych oraz opłaty z tytułu najmu wyposażenia IT od Banku niezbędnego do wykonywania działalności w danej placówce oraz płaci franczyzobiorcom prowizje od sprzedanych produktów i usług bankowych.

Podatek bankowy

Podatek od niektórych instytucji finansowych („podatek bankowy”) jest podatkiem o charakterze majątkowym prezentowanym w Skonsolidowanym Rachunku Zysków i Strat w pozycji „Podatek bankowy” (nie jest to podatek dochodowy). Zgodnie z ustawą z dnia 15 stycznia 2016 r. o podatku od niektórych instytucji finansowych (t.j. z 2022 r. poz. 1685 z późn.zm.) podatnikami są m.in. banki krajowe a podstawą ich opodatkowania jest nadwyżka sumy wartości aktywów Banku wynikające z zestawienia obrotów i sald, ustalonego na ostatni dzień miesiąca na podstawie zapisów na kontach księgi głównej, ponad kwotę 4 mld zł. Podatek bankowy wynosi 0,0366% podstawy opodatkowania miesięcznie. W związku z wdrożonym od lipca 2022 r. planem naprawy Bank Millennium S.A. korzysta od tego miesiąca ze zwolnienia od tego podatku. Z kolei w przypadku Millennium Bank Hipoteczny S.A. aktywa nie przekraczają 4 mld zł.

Inne podatki

Bank oraz konsolidowane przez niego spółki zależne są również podatnikami:

- 1) podatku od towarów i usług (VAT) wykonującymi czynności zarówno opodatkowane (np. usługi w zakresie leasingu, faktoringu) jak i zwolnione z VAT (np. czynności bankowe, maklerskie, pośrednictwo ubezpieczeniowe i w zakresie dystrybucji funduszy inwestycyjnych);
- 2) podatku od nieruchomości;
- 3) podatku od środków transportowych;
- 4) innych podatków sporadycznie je obciążających (np. podatku od czynności cywilnoprawnych, akcyzowego, zagranicznych podatków u źródła nie podlegających odliczeniu - tzw. withholding tax).

Ponadto Bank i konsolidowane przez niego spółki zależne obowiązane są do ponoszenia różnych opłat (np. opłat skarbowych, opłat za wieczyste użytkowanie gruntu). Koszty z tytułu tych podatków i opłat prezentowane są w nocie z Kosztami Administracyjnymi w pozycji „Podatki i opłaty różne”. Przychody, koszty i aktywa ujmowane są z kolei w kwocie pomniejszonej o wartość podatku VAT, podatku od czynności cywilnoprawnych i innych podatków od sprzedaży, z wyjątkiem, gdy podatek od sprzedaży zapłacony przy zakupie towarów i usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wówczas podatek VAT jest ujmowany odpowiednio jako część kosztów nabycia składnika aktywów lub jako element kosztów. Kwota podatku możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych ujęta jest w sprawozdaniu jako część należności lub zobowiązań.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje podatek bieżący oraz odroczony.

Bieżący podatek dochodowy jest obliczany według obowiązującej stawki podatkowej i jest kalkulowany w oparciu o zysk brutto ustalony na podstawie odpowiednich przepisów o rachunkowości, skorygowany o przychody niepodlegające opodatkowaniu i koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu. Ponadto, dla celów podatkowych, wynik księgowy brutto koryguje się o przychody i koszty z lat ubiegłych, zrealizowane dla celów podatkowych w danym okresie sprawozdawczym oraz odliczenia od dochodu np. z tytułu darowizn.

Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w Rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, w których rozpoznawany jest w sprawozdaniu z pozostałych całkowitych dochodów lub bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny, ponieważ dotyczy transakcji, które również są rozpoznawane w sprawozdaniu z pozostałych całkowitych dochodów lub bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny.

Rezerwę na odroczony podatek dochodowy wykazuje się w pasywach bilansu jako „Rezerwę na odroczony podatek dochodowy”. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w aktywach bilansu w pozycji „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego w ramach każdej jednostki wchodzącej w skład Grupy, ponieważ posiada tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikają z podatku nałożonego przez tę samą władzę podatkową.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy ujmowana jest przy użyciu metody bilansowej w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych z wyjątkiem sytuacji, gdy powstaje w wyniku amortyzacji wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych, która w chwili jej zawierania nie ma wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są przy użyciu metody bilansowej w odniesieniu do aktywów i strat podatkowych oraz wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym jedynie w zakresie, w jakim będzie możliwe osiągnięcie przychodu podatkowego w związku z którym pomniejszenia te będą mogły być odwrócone.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie są ujmowane, gdy dotyczą ujemnych różnic przejściowych powstających w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania, przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Grupa nie ujmuje w kalkulacji podatku odroczonego zobowiązania lub aktywa z tytułu różnic przejściowych powstających w związku z inwestycją w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, chyba że na podstawie posiadanych dowodów realizacja różnic przejściowych jest kontrolowana przez Grupę i prawdopodobne jest, że w możliwej do przewidzenia przyszłości różnice te ulegną odwróceniu.

Wyliczenie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na odroczony podatek dochodowy bazuje na przewidywanym stopniu realizacji wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

8. Zarządzanie Ryzykiem Finansowym

Zarządzanie ryzykiem finansowym jest jedną z podstawowych aktywności Zarządu składającą się na proces efektywnego zarządzania Grupą. Określa ono ramy rozwoju, rentowności i stabilności działalności biznesowej, tworząc zasady zapewniające Grupie zgodność z najlepszymi praktykami w zakresie kontroli wewnętrznej i wymogami prawnymi oraz zgodność strategii zarządzania wszystkimi typami ryzyka.

8.1. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Misją zarządzania ryzykiem w Grupie Banku Millennium jest zapewnienie, że wszystkie rodzaje ryzyka były zarządzane, monitorowane i kontrolowane odpowiednio do przyjętego profilu ryzyka (apetytu na ryzyko) oraz charakteru i skali działania Grupy. Ważną zasadą zarządzania ryzykiem jest optymalizacja relacji ryzyka i rentowności - w Grupie zwraca się szczególną uwagę na to, aby podejmowane decyzje biznesowe brały pod uwagę (równoważyły) ryzyko i zysk.

Cele misji zarządzania ryzykiem osiągane są poprzez realizację następujących działań:

- Opracowanie strategii zarządzania ryzykiem, polityki kredytowej, procesów i procedur określających zasady akceptacji dopuszczalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- Wdrażanie, w coraz większym zakresie, narzędzi informatycznych służących identyfikacji, kontroli i pomiarowi ryzyka,
- Zwiększanie wśród pracowników świadomości odpowiedzialności za właściwe zarządzanie ryzykiem na każdym poziomie struktury organizacyjnej Grupy.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie jest scentralizowane i uwzględnia potrzebę osiągnięcia założonej rentowności jak również utrzymania odpowiedniej relacji ryzyko - kapitał, w kontekście posiadania odpowiedniego poziomu kapitału na pokrycie ryzyka. W ramach zarządzania ryzykiem wykorzystuje się także szeroki zakres metod - zarówno jakościowych jak i ilościowych, w tym zaawansowane narzędzia matematyczno-statystyczne, wspomagane przez odpowiednie systemy informatyczne.

Grupa, określając cele biznesowe, bierze pod uwagę zdefiniowane ramy ryzyka (apetyt na ryzyko) w celu zapewnienia, aby struktura i rozwój biznesu odpowiadały zakładanemu profilowi ryzyka charakteryzującego się szeregiem parametrów takich jak:

- Wzrost kredytowania wg produktów / segmentów,
- Struktura portfela kredytowego,
- Wskaźniki jakości portfela,
- Koszt ryzyka,
- Wymogi kapitałowe / kapitał ekonomiczny,
- Wymagana wielkość i struktura płynności.

Model zarządzania i kontroli ryzyka na poziomie Grupy opiera się na następujących podstawowych zasadach:

- zapewnienie kompleksowej kwantyfikacji i parametryzacji różnych rodzajów ryzyka pod kątem optymalizacji struktury bilansu i pozycji pozabilansowych Grupy, przy uwzględnieniu założonego poziomu rentowności prowadzonej działalności biznesowej. Główne obszary analizy obejmują: ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe, ryzyko płynności oraz ryzyko operacyjne; szczególnej uwadze podlegają również ryzyko prawne i sporów sądowych
- wszystkie typy ryzyka są monitorowane i kontrolowane w odniesieniu do dochodowości prowadzonej działalności oraz poziomu kapitału niezbędnego do zapewnienia bezpieczeństwa operacji z punktu widzenia wymogów kapitałowych. Wyniki pomiarów ryzyka są regularnie raportowane w ramach systemu informacji zarządczej,
- rozdzielenie obowiązków w zakresie powstania ryzyka, zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem w Grupie przedstawia poniższy schemat:

Podział kompetencji w zakresie zarządzania ryzykiem przedstawia się następująco:

- Rada Nadzorcza jest odpowiedzialna za nadzorowanie zgodności polityki podejmowania ryzyka przez Grupę ze strategią Grupy oraz jego planem finansowym. W ramach Rady Nadzorczej działa Komitet ds. Ryzyka, który wspiera ją w realizacji tych zadań m.in. opiniując strategię ryzyka Grupy, w tym tolerancję Grupy do ponoszenia ryzyka.
- Zarząd odpowiada za efektywność systemu zarządzania ryzykiem, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz systemu kontroli wewnętrznej;
- Komitet Kredytowy, Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów oraz Komitet Należności Zagrożonych są odpowiedzialne za bieżące zarządzanie różnymi rodzajami ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Ryzyka oraz Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego są odpowiedzialne za definiowanie polityki oraz za monitorowanie i kontrolowanie różnych rodzajów ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet ds. AML odpowiada za nadzór nad procesem przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w Banku i współpracę w zakresie obszaru zwalczania przestępczości finansowej;
- Komitet Walidacyjny odpowiedzialny jest za akceptację wyników walidacji modeli ryzyka oraz nadzór nad wdrażaniem zaleceń określonych przez Biuro Walidacji Modeli;
- Komitet ds. Zrównoważonego Rozwoju jest odpowiedzialny za podejmowanie kluczowych decyzji w zakresie zrównoważonego rozwoju w Grupie Banku Millennium S.A., w zakresie czynników środowiskowych, społecznych i dotyczących zarządzania („governance”).
- Podkomitet do spraw sądowych jest odpowiedzialny za opiniowanie i podejmowanie decyzji w sprawach z zakresu postępowań sądowych, w których wartość przedmiotu sporu lub bezpośredni skutek dla wartości majątku w wyniku orzeczenia sądu przekracza 1 mln zł lub w wyniku kilku spraw o tym samym charakterze, z wyłączeniem spraw należących do portfela restrukturyzacji i windykacji wierzytelności Banku zarządzanych przez Departament Windykacji Korporacyjnej oraz Departament Restrukturyzacji Detalicznej i Windykacji. Podkomitet do spraw sądowych jest również właściwy do rozpatrywania sporów z portfela Departamentu Restrukturyzacji Detalicznej i Windykacji, których charakter sporu odpowiada charakterowi sporów sądowych nadzorowanych przez Podkomitet Ryzyka Spraw Sądowych oraz kwestie związane z ustaleniem warunków ugody co do skutków stosunków prawnych na etapie przed procesowym lub w okolicznościach wskazujących na istotne prawdopodobieństwo sporu (np.: w procesie negocjacji walutowych kredytów hipotecznych i polubownych ugód z kredytobiorcami), który w przypadku materializacji podlegałyby kompetencjom Podkomitetu do spraw sądowych, z wyłączeniem spraw zarządzanych przez Departament Windykacji Korporacyjnej.
- Departament Ryzyka odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za identyfikację, pomiar, analizę, monitorowanie i raportowanie ryzyka w Grupie. Departament Ryzyka przygotowuje również zasady zarządzania ryzykiem i odpowiednie procedury, a także przedstawia informacje i proponuje kierunki działania niezbędne do podejmowania decyzji przez Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów, Komitet Ryzyka i Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem;

- Departament Ratingu odpowiedzialny jest przede wszystkim za nadawanie ratingów ryzyka (ocena wiarygodności kredytowej) dla klientów korporacyjnych Banku oraz monitoring i ewentualną zmianę ratingów w okresie ich obowiązywania. Proces nadawania ratingów jest niezależny od procesu podejmowania decyzji kredytowej;
- Departament Decyzji Kredytowych Przedsiębiorstw, Departament Hipotecznych Decyzji Kredytowych i Departament Decyzji Kredytowych Consumer Finance są odpowiedzialne, odpowiednio w ramach Segmentu Klientów Korporacyjnych i Segmentu Klientów Detalicznych, za proces podejmowania decyzji kredytowych, w tym analizowanie sytuacji finansowej klientów, sporządzanie projektów decyzji kredytowych dla poszczególnych szczebli decyzyjnych i podejmowanie decyzji kredytowych w ramach określonych limitów;
- Departament Monitorowania i Dochodzenia Należności Detalicznych oraz Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych są odpowiedzialne za monitorowanie spłat i proces dochodzenia należności przeterminowanych od osób fizycznych;
- Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych opracowuje określone strategie dla każdego klienta ze swojego portfela, w celu jak najszybszej maksymalizacji odzysku i ograniczenia ryzyka ponoszonego przez Grupę. Podejście w poszczególnych sprawach jest stale aktualizowane przy wykorzystaniu bieżących informacji, najlepszych praktyk i doświadczeń w zakresie odzyskiwania należności;
- Biuro Kontroli i Analiz Skarbu jest odpowiedzialne za monitorowanie i wykorzystywanie niektórych limitów Grupy, takich jak limity kontrahenta i limity typu stop-loss, monitorowanie pozycji walutowej Grupy i wyników aktywnego „tradingu” oraz kontrolę operacji Departamentu Skarbu;
- Biuro Walidacji Modeli jest odpowiedzialne za jakościową oraz ilościową analizę i walidację modeli, niezależną od funkcji budowy modeli; przygotowywanie metodyki walidacji i monitorowania modeli; podejmowanie działań związanych z wydawaniem opinii w zakresie adekwatności nowych modeli dla obszaru, którego dotyczą; przygotowywanie raportów na potrzeby Komitetu Walidacyjnego;
- Celem Biura ds. Zrównoważonego Rozwoju jest nadzór i koordynacja procesu wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju w Banku i Grupie Kapitałowej.
- Wydział Zarządzania Nadużyciami jest odpowiedzialny za tworzenie, implementację oraz monitorowanie realizacji polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem nadużyć we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi Banku. Wydział stanowi centrum kompetencji dla procesu zapobiegania nadużyciom;
- Departament Zgodności odpowiada za zapewnienie zgodności z regulacjami prawnymi, powiązanymi standardami regulacyjnymi, zasadami i standardami rynkowymi, a także wewnętrznymi regulacjami i kodeksami postępowania oraz za proces zapobiegania praniu brudnych pieniędzy;
- Departament Prawny odpowiada za prowadzenie spraw spornych Banku, w razie potrzeby przy wsparciu zewnętrznych kancelarii prawnych i ekspertów prawnych.

Grupa opracowała kompleksowy dokument o charakterze wytycznych dotyczących polityki/strategii w zakresie zarządzania ryzykiem „Strategia ryzyka na lata 2023-2025”. Dokument ten jest opracowany w horyzoncie trzyletnim i podlega corocznemu przeglądowi i uaktualnieniu. Jest on zatwierdzany przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Strategia ryzyka jest nierozdzielnie związana z innymi dokumentami strategicznymi, takimi jak: Budżet, Plan Płynności, Plan Kapitałowy.

Strategia Ryzyka opiera się na zdefiniowanych przez Grupę dwóch podstawowych pojęciach:

1. Profil ryzyka: aktualny poziom ryzyka wyrażony kwotą lub rodzajem ryzyka, na które Grupa jest obecnie narażona. Grupa również przewiduje, jak profil ryzyka może się zmieniać w przyszłości uwzględniając zarówno oczekiwane jak i skrajne scenariusze ekonomiczne, zgodnie z apetytem na ryzyko;
2. Apetyt na ryzyko: maksymalny poziom lub rodzaj ryzyka, jakie Grupa jest w stanie zaakceptować i tolerować dla osiągnięcia swoich celów finansowych i strategicznych. W tym celu zdefiniowano trzy strefy, określające poziomy ostrzegawczy i wymagające podjęcia działań.

Apetyt na ryzyko ma zapewniać, że profil działalności biznesowej i jej skala wzrostu będą odpowiadać przyszłemu Profilowi Ryzyka. Apetyt na ryzyko został odzwierciedlony w określonych indykatorach, w takich kluczowych obszarach jak:

- Wypłacalność
- Płynność i finansowanie
- Zmienność wyników finansowych i struktura produktowa
- Działalność operacyjna i reputacja.

Grupa posiada jasno określoną strategię ryzyka obejmującą kredyty detaliczne, korporacyjne, działalność rynkową i płynność oraz zarządzanie ryzykiem operacyjnym i kapitałem. Dla każdego ryzyka w szczególności i ogółem, Grupa jasno określa apetyt na ryzyko.

Zarządzanie ryzykiem jest definiowana głównie poprzez zasady i cele określone w Strategii Ryzyka i dodatkowo uzupełnione szczegółowo zasadami i wytycznymi jakościowymi przedstawionymi w następujących dokumentach:

- Zasady zarządzania i planowania kapitałowego,
- Zasady i wytyczne kredytowe,
- Zasady zarządzania ryzykiem koncentracji,
- Zasady i reguły zarządzania ryzykiem płynności,
- Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym na rynkach finansowych,
- Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym w Księdze Bankowej,
- Polityka inwestycyjna,
- Zasady i wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- Polityka i zasady dotyczące zarządzania ryzykiem modeli,
- Polityka w zakresie testów warunków skrajnych,
- Polityka zrównoważonego rozwoju
- Regulamin Banku Millennium S.A. - Program przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

W ramach apetytu na ryzyko, Grupa określiła strefy dla mierników tego apetytu (zbudowane za zasadzie „światła drogowych”). Dla stref apetytu określono:

- Status apetytu na ryzyko - strefa zielona oznacza miernik w ramach apetytu na ryzyko, strefa żółta oznacza zwiększone ryzyko przekroczenia apetytu na ryzyko, strefa czerwona oznacza przekroczenie tego apetytu
- proces eskalacji podejmowanych działań (jednostki organizacyjne / organy Banku odpowiedzialne za decyzje i wykonanie działań w poszczególnych strefach),
- procedury monitoringu apetytu na ryzyko.

Grupa szczególną wagę przykładą do ciągłego doskonalenia procesu zarządzania ryzykiem. Jednym z wymiernych tego efektów jest sukces polegający na zezwoleniu na zastosowanie w szerszym zakresie metody IRB w procesie wyliczania wymogów kapitałowych.

8.2. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

Zarządzanie kapitałowe odnosi się do dwóch obszarów: zarządzania adekwatnością kapitałową i alokacji kapitału. Dla obydwu z tych obszarów określone zostały cele zarządcze.

Celami zarządzania adekwatnością kapitałową są: (a) spełnienie wymagań określonych w przepisach zewnętrznych (regulacyjna adekwatność kapitałowa) oraz (b) zapewnienie wypłacalności w warunkach normalnych i w warunkach skrajnych (ekonomiczna adekwatność kapitałowa/kapitał wewnętrzny). Realizując te cele, Grupa dąży do osiągnięcia wewnętrznych długookresowych limitów (celów) kapitałowych, określonych w Strategii Ryzyka.

Z kolei celem alokacji kapitału jest kreowanie wartości dla właścicieli poprzez maksymalizację zwrotu z działalności obciążonej ryzykiem, biorąc pod uwagę ustaloną tolerancję na ryzyko.

W ramach zarządzania kapitałowego realizowany jest również proces planowania kapitału. Celem tego procesu jest określenie funduszy własnych (baza kapitałowa określająca możliwość podjęcia ryzyka) i wykorzystania kapitału (wymogi kapitału regulacyjnego i kapitału ekonomicznego) w taki sposób, aby zapewnić spełnienie limitów (celów) kapitałowych, przy założeniu realizacji przewidywanej strategii biznesowej i profilu ryzyka - w normalnych i skrajnych warunkach ekonomicznych.

Regulacyjna adekwatność kapitałowa

Bank jest zobowiązany na mocy prawa do spełnienia minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych, określonych w art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (dalej: CRR). Jednocześnie przy ustalaniu limitów/celów kapitałowych uwzględniono:

Bufor II Filara kredytów walutowych (Bufor P2R) - decyzja KNF nakazująca przestrzeganie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, wynikające z art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo bankowe. Wysokość tego bufora jest ustalana dla poszczególnych banków corocznie przez KNF w wyniku procesu Badania i Oceny Nadzorczej (BION) i obejmuje ryzyko niedostatecznie pokryte - zdaniem KNF - przez minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych, określone w art. 92 CRR. Aktualnie bufor ten został ustalony w wydanych pod koniec 2022 roku decyzji KNF, w wysokości 1,95 p.p. (Bank) i 1,94 p.p. (Grupa) dla łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 1,47 p.p. (Bank) i 1,46 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik Tier1 oraz 1,10 p.p. (Bank) i 1,09 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik CET1¹;

- Wymóg połączonego bufora - określony w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym - który składa się z:
 - Bufora zabezpieczenia kapitału w wysokości 2,5%;
 - Bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII) - w wysokości 0,25%, przy czym wysokość jest ustalana corocznie przez KNF²;
 - Bufora ryzyka systemowego w wysokości 0% obowiązujący od marca 2020 roku, w związku z Rozporządzeniem Ministra Finansów i Rozwoju;
 - Bufora antycykliczny w wysokości 0%.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami i decyzjami Komisji Nadzoru Finansowego, Bank ustalił minimalne wymagane regulacyjnie poziomy współczynników kapitałowych, będące jednocześnie podstawą ustalenia limitów kapitałowych.

Poniższa tabela prezentuje te wielkości według stanu na 31 grudnia 2022 roku. O każdej zmianie poziomów wymaganego kapitału Bank poinformuje zgodnie z przepisami.

Wskaźnik kapitałowy	31.12.2022	
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	Bank	Grupa
Minimum	4,50%	4,50%
Bufor P2R	1,10%	1,09%
TSCR CET1 (Łączne wymogi SREP/BION)	5,60%	5,59%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,25%	0,25%
Bufor ryzyka systemowego	0,00%	0,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	2,75%	2,75%
OCR CET1 (Łączne wymogi kapitałowe CET1)	8,35%	8,34%
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	Bank	Grupa
Minimum	6,00%	6,00%
Bufor P2R	1,47%	1,46%
TSCR T1 (Łączne wymogi SREP/BION)	7,47%	7,46%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,25%	0,25%
Bufor ryzyka systemowego	0,00%	0,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	2,75%	2,75%
OCR T1 (Łączne wymogi kapitałowe T1)	10,22%	10,21%

¹ Decyzja ta zastępuje poprzednie zalecenie z 2021 r. dotyczące utrzymania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego poziomie 2,82 p.p. (Bank) i 2,79 p.p. (Grupa) dla łącznego współczynnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu 2,11 p.p. dla Banku i 2,09 p.p. dla Grupy ponad Wskaźnik Tier 1 oraz co odpowiada wymogowi kapitałowemu 1,58 p.p. dla Banku i 1,56 p.p. dla Grupy ponad Wskaźnik CET1.

² W listopadzie 2020 roku Komisja Nadzoru Finansowego poinformowała o zidentyfikowaniu Banku jako innej instytucji o znaczeniu systemowym i nałożeniu bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,25%.

Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	Bank	Grupa
Minimum	8,00%	8,00%
Bufor P2R	1,95%	1,94%
TSCR TCR (Łączne wymogi SREP/BION)	9,95%	9,94%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,25%	0,25%
Bufor ryzyka systemowego	0,00%	0,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	2,75%	2,75%
OCR TCR (Łączne wymogi kapitałowe TCR)	12,70%	12,69%

Bank otrzymał w grudniu 2022 roku zalecenie dotyczące utrzymywania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego narzutu kapitałowego („P2G”) w celu zaabsorbowania potencjalnych strat wynikających z wystąpienia warunków skrajnych, na poziomie 1,72 p.p. oraz 1,75 p.p. (na poziomie jednostkowym i skonsolidowanym) ponad wartość OCR. Zgodnie z zaleceniem, dodatkowy narzut powinien składać się w całości z kapitału podstawowego Tier 1.

Ryzyko kapitałowe mierzone przy pomocy powyższych wskaźników kapitałowych jest przedmiotem regularnego pomiaru i monitoringu. Na bazie minimalnych wymaganych regulacyjnie poziomów kapitału ustalono limity kapitałowe. Są one podstawą ustalonych stref bezpieczeństwa i apetytu na ryzyko. Wskaźniki kapitałowe w danej strefie determinują konieczność podjęcia odpowiednich decyzji lub działań zarządczych. Regularny monitoring ryzyka kapitałowego opiera się na klasyfikacji wskaźników kapitałowych do odpowiednich stref, a następnie przeprowadza się ocenę trendów i czynników mających wpływ na poziom adekwatności kapitałowej.

Wymogi w zakresie funduszy własnych

Grupa oblicza wymogi w zakresie funduszy własnych przy użyciu metod standardowych, realizując jednocześnie projekt stopniowego wdrażania metody ratingów wewnętrznych (IRB) w celu obliczania minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego i uzyskania stosownych decyzji Organów Nadzoru.

Pod koniec 2012 r. Banco de Portugal (będący nadzorcą konsolidującym) we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) udzielił zezwolenia na stosowanie metody IRB w odniesieniu do następujących portfeli kredytowych: (i) ekspozycje detaliczne wobec klientów indywidualnych zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych (RRE), (ii) odnawialne ekspozycje detaliczne (QRRE). Zgodnie z przedmiotową zgodą, minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone z wykorzystaniem metody IRB musiały być czasowo utrzymane na poziomie nie mniejszym niż 80% (tzw. floor nadzorczy) odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową.

Pod koniec 2014 roku Grupa uzyskała kolejną decyzję wydaną przez Organy Nadzoru w zakresie stosowania metody IRB. Zgodnie z jej treścią dla portfeli RRE i QRRE, wymogi kapitałowe w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego powinny być utrzymywane tymczasowo na poziomie nie mniejszym niż 70% (floor nadzorczy) odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową, dopóki Grupa nie wypełni dodatkowych warunków zdefiniowanych przez Nadzorcę.

W lipcu 2017 r. Grupa otrzymała zezwolenie Organów Nadzoru (Europejski Bank Centralny we współpracy z KNF) na zastosowanie istotnych zmian w stosowanych modelach IRB (modele LGD) i zniesienie flooru nadzorczego.

Od 2018 roku Grupa sukcesywnie realizuje wieloetapowy proces implementacji zmian w metodzie IRB, związany z wymogami w zakresie nowej definicji niewykonania zobowiązania. W pierwszej fazie zgodnie z zaakceptowanym przez Nadzór podejściem („two-step approach”) Grupa Banku Millennium w 2020 z sukcesem wdrożyła rozwiązania dla nowej definicji niewykonania zobowiązania na środowisko produkcyjne. Grupa zobowiązana jest do uwzględniania dodatkowego narzutu konserwatywnego na oszacowania wartości RWA dla ekspozycji zakwalifikowanych do metody IRB. Poziom tego narzutu, wyliczony w oparciu o algorytm nadzorczy został określony w wysokości 5% ponad wartość wynikającą z metody IRB.

W roku 2021 wykonano kalibrację i przebudowę wszystkich modeli ryzyka kredytowego, wchodzących w skład systemu ratingowego objętego aktualną zgodą nadzorczą. Grupa uzyskała również w 2021 roku decyzję Organów Nadzoru dotyczącą zatwierdzenia istotnych zmian stosowanych modeli IRB (LGD, LGD in-default i ELBE) dla systemów ratingowych objętych zezwoleniem IRB.

W 2022 roku prowadzono dalsze prace związane z modelami ryzyka kredytowego dotyczącymi pozostałych portfeli kredytowych objętych planem wdrożenia metody IRB: pozostałe ekspozycje detaliczne i ekspozycje wobec przedsiębiorstw.

Kapitał wewnętrzny

Grupa definiuje kapitał wewnętrzny zgodnie z ustawą Prawo bankowe jako kwotę niezbędną do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka w przyszłości.

Kapitał wewnętrzny jest wykorzystywany w zarządzaniu kapitałowym, w procesach zarządzania ekonomiczną adekwatnością kapitałową oraz alokacji kapitału. Grupa zdefiniowała proces wyliczania kapitału wewnętrznego (ekonomicznego). W tym celu dla mierzalnych rodzajów ryzyka wykorzystywane są modele i metody matematyczno-statystyczne.

Utrzymanie ekonomicznej adekwatności kapitałowej oznacza pokrycie (zabezpieczenie) kapitału wewnętrznego (zagregowanej miary ryzyka) przez dostępne zasoby finansowe (fundusze własne). Obowiązek takiego zabezpieczenia ryzyka wynika wprost z ustawy Prawo bankowe, co znalazło odzwierciedlenie w celach/limitach kapitałowych Grupy - buforze kapitału ekonomicznego oraz buforze kapitału ekonomicznego w warunkach skrajnych.

W 2022 roku obydwa powyższe cele kapitałowe zostały spełnione z nadwyżką.

Równolegle kapitał wewnętrzny jest wykorzystywany w procesie alokacji kapitału, do przydzielenia kapitału wewnętrznego na produkty/linie biznesowe, obliczenia miar efektywności uwzględniających ryzyko, ustalenia limitów na ryzyko i realokacji kapitału wewnętrznego.

Adekwatność kapitałowa - stan bieżący, ocena i trendy

Adekwatność kapitałowa dla Grupy w okresie ostatnich trzech lat przedstawia się jak niżej³:

Wskaźniki kapitałowe i adekwatność kapitałowa - stan bieżący, ocena i trendy

Wskaźniki kapitałowe Grupy w okresie ostatnich trzech lat przedstawiają się jak niżej³:

	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020
Aktywa ważone ryzykiem	48 497,3	49 442,8	51 138,0
Wymogi w zakresie funduszy własnych, w tym:	3 879,8	3 955,4	4 091,0
- z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta	3 380,6	3 479,8	3 677,0
- z tytułu ryzyka rynkowego	18,0	32,3	26,7
- z tytułu ryzyka operacyjnego	474,5	433,0	382,6
- z tytułu korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	6,7	10,3	4,8
Fundusze własne, w tym:	6 991,1	8 436,3	9 969,0
Kapitał podstawowy Tier 1	5 469,9	6 906,3	8 439,0
Kapitał Tier 2	1 521,2	1 530,0	1 530,0
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	14,42%	17,06%	19,49%
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	11,28%	13,97%	16,50%
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	11,28%	13,97%	16,50%
Wskaźnik MREL	14,45%	16,99%	19,49%
Wskaźnik dźwigni finansowej	4,72%	6,46%	8,30%

³ Grupa korzysta z rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 oraz uwzględnia tymczasowe traktowanie niezrealizowanych zysków i strat na papierach wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (FVOCI), zgodnie z art. 468 Rozporządzenia CRR, na podstawie Rozporządzenia UE 2020/873 w odniesieniu do niektórych dostosowań w odpowiedzi na pandemię COVID-19. Na 31.12.2022 r., gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 oraz przejściowego traktowania zgodnie z art. 468, współczynniki kapitałowe prezentowały się jak niżej:

- TCR: 13,29%
- Wskaźnik T1: 10,14%
- Wskaźnik CET1: 10,14%
- Wskaźnik dźwigni finansowej: 4,25%

Wpływ zastosowania przepisów przejściowych spowodował poprawę wskaźników kapitałowych TCR, T1 i CET1 o ok. 113-114 p.b., z tego wynikających z art. 468 CRR (FVOCI) spowodował podwyższenie wskaźników kapitałowych o ok. 70 p.b. a wpływ zastosowania rozwiązań przejściowych dotyczących IFRS 9 to ok. 43-44 p.b.

Adekwatność kapitałowa przedstawiona jako nadwyżki/deficyty wobec wymaganych lub zalecanych poziomów jest prezentowana w poniższej tabeli.

Adekwatność kapitałowa	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	14,42%	17,06%	19,49%
Minimalny wymagany poziom (OCR)	12,69%	13,54%	14,10%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej TCR (p.p.)	1,73	3,52	5,39
Minimalny zalecany poziom (OCR+P2G)	14,44%	13,54%	14,10%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) wobec zalecanego poziomu TCR (p.p.)	-0,02	3,52	5,39
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	11,28%	13,97%	16,50%
Minimalny wymagany poziom (OCR)	10,21%	10,84%	11,27%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej T1 (p.p.)	1,07	3,13	5,23
Minimalny zalecany poziom (OCR+P2G)	11,96%	10,84%	11,27%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) wobec zalecanego poziomu T1 (p.p.)	-0,68	3,13	5,23
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	11,28%	13,97%	16,50%
Minimalny wymagany poziom (OCR)	8,34%	8,81%	9,13%
Minimalny zalecany poziom (OCR+P2G)	10,09%	8,81%	9,13%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) wobec zalecanego poziomu CET1 (p.p.)	1,19	5,16	7,37
Wskaźnik MREL	14,45%	16,99%	19,49%
Minimalny wymagany poziom	15,60%	15,60%	
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) MREL (p.p.)	-1,15	1,39	
Wskaźnik dźwigni finansowej	4,72%	6,46%	8,30%
Minimalny wymagany poziom	3,00%	3,00%	3,00%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) dźwigni finansowej (p.p.)	1,72	3,46	5,3

Na koniec 2022 roku, adekwatność kapitałowa mierzona wskaźnikiem kapitału podstawowego Tier 1 i łącznym wskaźnikiem kapitałowym obniżyła się w perspektywie rocznej o odpowiednio ok. 2,69 p.p. i 2,64 p.p.

Aktywa ważone ryzykiem (RWA) spadły w 2022 roku o ok. 945 mln zł (o 1,9%). Największa zmiana roczna dotyczyła RWA na ryzyko kredytowe - spadek o ok. 1 240 mln zł (o 2,9%). Jednym z czynników tego spadku były przeprowadzone transakcje sekurytyzacji kredytów. Zostało to częściowo skompensowane wzrostem RWA na ryzyko operacyjne (o ok. 519 mln zł), co wynika z uwzględnienia w wyliczeniu wyższych wyników operacyjnych (bez rezerw) z ostatnich trzech lat. Zmiany RWA na ryzyko rynkowe i na CVA (z tytułu korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego) nie były tak istotne.

Fundusze własne spadły w 2022 roku o 1 445 mln zł (o 17,1%), głównie w rezultacie straty finansowej netto spowodowanej rezerwami na ryzyko prawne na skutki programu pomocowego „Wakacje kredytowe”, a także obniżeniem rezerwy rewaluacyjnej - wartości papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody i wpływającej na fundusze własne.

Minimalne wymagane przez KNF wielkości wskaźników kapitałowych w zakresie wymogu połączonego bufora zostały osiągnięte na koniec 2022 roku.

Wskaźnik dźwigni kształtuje się na bezpiecznym poziomie 4,72%, znacznie przekraczając regulacyjne minimum 3%.

Bank i Grupa nie osiągał w drugiej połowie 2022 roku (do grudnia) wszystkich limitów kapitałowych w zakresie wymogu połączonego bufora, co zostało ogłoszone w raporcie bieżącym nr 21/2022. Zgodnie z przepisami, Bank opracował Plan Ochrony Kapitału, który został złożony do UKNF i zaaprobowany 28 października 2022 roku. Plan zakładał odzyskanie adekwatności kapitałowej do drugiej połowy 2023 roku.

Transakcja sekurytyzacji

W marcu 2022 roku Bank przeprowadził transakcję sekurytyzacji syntetycznej z udziałem Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EIB) i Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego (EIF). Portfel objęty transakcją dotyczył należności od małych i średnich przedsiębiorstw (SME) o wartości ok. 1,5 mld. PLN. Bank uzyskał gwarancję EIF dotyczącą transzy senior (ok. 1,2 mld zł) i junior (ok. 300 mln zł), która jest niezreczywistą ochroną kredytową w rozumieniu CRR. Wyselekcjonowany portfel kredytowy objęty sekurytyzacją pozostał w bilansie Banku.

23 grudnia 2022 r. Bank Millennium dokonał rozliczenia kolejnej transakcji sekurytyzacji syntetycznej realizowanej na portfelu wierzytelności korporacyjnych i MŚP. Wyselekcjonowany portfel kredytowy objęty sekurytyzacją pozostał w bilansie banku. Transfer ryzyka został zrealizowany przez uznany instrument ochrony kredytowej w postaci obligacji powiązanych z ryzykiem kredytowym (ang. Credit Linked Notes czyli CLN). Wyemitowane obligacje o łącznej wartości nominalnej 242,5 mln zł objęte zostały przez fundusz Christofferson Robb & Company, LLC. Obligacje CLN oznaczone kodem ISIN XS2569449791, zostały wprowadzone do obrotu w alternatywnym systemie obrotu na Vienna MTF organizowanym przez Wiedeńską Giełdę Papierów Wartościowych, która dopuściła je do obrotu 22 grudnia 2022 r. Obligacje są notowane od 27 grudnia 2022 r.

Jednocześnie na rzecz inwestora zostało ustanowione zabezpieczenie w formie kwalifikowanych dłużnych papierów wartościowych (i/lub środków pieniężnych), zablokowanych w niezależnej instytucji powierniczej - Bank of New York Mellon.

Rolę organizatora i agenta plasującego transakcję pełnił UniCredit Bank AG. Transakcja spełnia wymogi przeniesienia istotnej części ryzyka, określone w Rozporządzeniu CRR (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013, w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych).

Wymogi MREL

Bank otrzymał w kwietniu b.r. wspólną decyzję organów do spraw restrukturyzacji i porządkowanej likwidacji, zobowiązującą do spełnienia wymogów MREL. Na moment zakomunikowania decyzji, Bank na poziomie skonsolidowanym jest zobowiązany spełnić minimalny wymóg MRELTrea w wysokości 15,60% oraz MRELtem w wysokości 3,00%. Na poziomie jednostkowym minimalny wymóg MRELTrea wynosi 15,55% oraz MRELtem 3,00%. Dodatkowo w decyzji wyznaczono zaktualizowane minimalne wymogi, które muszą być spełnione do 31 grudnia 2023 roku, wraz ze ścieżką ich stopniowego osiągnięcia.

Bank nadal nie spełnia wymogów MREL z powodu straty finansowej netto zaksięgowanej w ostatnich okresach oraz ze względu na fakt, że emisja podrzędnego długu uprzywilejowanego (SNP) na polskim rynku planowana początkowo na 4 kwartał 2021 roku nie była możliwa do przeprowadzenia w związku z luką w prawie, a potem w związku kombinacją niekorzystnych warunków rynkowych (rynkiby były praktycznie zamknięte dla emitentów SNP z regionu Europy Środkowej i Wschodniej) oraz z powodu powstającego ryzyka wprowadzenia kosztownych dla sektora bankowego, nadzwyczajnych państwowych rozwiązań prawnych (w tym wakacje kredytowe, zastąpienie WIBOR). W związku ze zmianą prawa w maju tego roku, Bank również rozpoczął przygotowania do emisji na rynku krajowym, lecz w związku z wymienionymi powyżej czynnikami zewnętrznymi, decyzja o oficjalnym rozpoczęciu oferty krajowej została odłożona.

W odniesieniu do wymogów MREL, Bank planuje pokryć niedobór do końca 2023 roku poprzez kombinację organicznego generowania kapitału oraz emisję instrumentów dłużnych, o ile to będzie wymagane i warunki rynkowe pozwolą.

W związku z powyższym Bank przygotował program emisji euroobligacji o łącznej wartości nominalnej nie wyższej niż 3 mld EUR, o czym informował w styczniu 2022 roku w raporcie bieżącym.

Bank monitoruje sytuację i przedstawi ofertę emisji, o ile warunki na to pozwolą.

Odbudowa wskaźników kapitałowych do wymaganych poziomów jest obecnie priorytetem dla Banku. Po dokonaniu tego, Bank podejmie dalsze potrzebne kroki w kierunku spełnienia wymogów MREL.

8.3. RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe jest jednym z najważniejszych rodzajów ryzyka na jakie narażona jest Grupa, w związku z czym, przykładą się szczególną wagę do zarządzania ekspozycjami na to ryzyko. Ryzyko kredytowe wiąże się z bilansowymi ekspozycjami kredytowymi oraz z instrumentami pozabilansowymi, takimi jak udzielone i niewykorzystane linie kredytowe, gwarancje i akredytywy, jak również limity na transakcji związane z instrumentami finansowymi.

Polityka kredytowa podlega okresowym przeglądom i weryfikacji uwzględniającym uwarunkowania rynkowe oraz zmiany w otoczeniu regulacyjnym Grupy.

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa korzysta z kilku systemów ratingowych w zależności od rodzaju ekspozycji i segmentu danego klienta. System ratingowy to zestaw metod (modeli), procesów, kontroli, procedur zbierania danych oraz systemów informatycznych identyfikujących i mierzących ryzyko kredytowe, klasyfikujących ekspozycje do określonych klas lub pul (nadawanie ratingu) oraz szacujących prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania i oczekiwaną wielkość straty z tego tytułu.

W 2022 roku, w związku z wybuchem wojny na Ukrainie i wzrostem niepewności w środowisku makroekonomicznym, Bank podjął dodatkowe działania monitorujące poziom ryzyka kredytowego. W segmencie korporacyjnym Grupa koncentrowała się na analizach portfela kredytowego i branż kredytobiorców w celu monitorowania ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem klientów bezpośrednio dotkniętych negatywnymi skutkami konfliktu na Ukrainie jak również klientów z niską rentownością, potencjalnie najbardziej narażonych na negatywne zmiany w otoczeniu makroekonomicznym. W segmencie detalicznym Bank koncentrował się na dostosowywaniu polityki kredytowej do zmieniającego się otoczenia makroekonomicznego, w szczególności wdrożono zmiany mitygujące potencjalny wzrost ryzyka związany z rosnącymi kosztami kredytowymi oraz inflacją. Dodatkowo zwiększona została częstotliwość monitorowania portfela kredytowego udzielonego rezydentom Polski z obywatelstwem ukraińskim.

(3a) Pomiar ryzyka kredytowego

Kredyty i pożyczki

Pomiar ryzyka kredytowego, w celu zarządzania portfelem kredytowym, na poziomie poszczególnych klientów i transakcji, z tytułu udzielanych kredytów i pożyczek odbywa się przy uwzględnieniu trzech podstawowych parametrów:

- (i) prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez klienta lub kontrahenta (ang. probability of default - PD);
- (ii) kwoty ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (ang. exposure at default - EAD) oraz
- (iii) współczynnika strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (ang. loss given default - LGD).

- (i) Grupa ocenia prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD) indywidualnych kontrahentów stosując wewnętrzne modele ratingowe dostosowane do różnych kategorii klientów i transakcji. Zostały one opracowane lokalnie lub na poziomie Grupy BCP lub we współpracy z renomowanymi dostawcami zewnętrznymi i łączą analizę statystyczną z oceną specjalisty kredytowego.

Dodatkowo Klienci Grupy są klasyfikowani w ramach 15 klas ratingowych, które dla potrzeb tego raportu zostały przedstawione w sześciu głównych grupach. Jednolita skala ratingowa Grupy (Master Ratings Scale), przedstawiona poniżej, zawiera także zakres prawdopodobieństw niewykonania zobowiązań określonych dla każdej klasy/grupy ratingowej. Modele ratingowe podlegają okresowym przeglądom i - w razie stwierdzenia takiej potrzeby - stosownym modyfikacjom. Modyfikacje modeli zatwierdzane są przez Komitet Walidacji.

Grupa regularnie analizuje oraz ocenia wyniki ratingów i ich siłę predykcijną w odniesieniu do przypadków niewykonania zobowiązań. Proces nadawania ocen ryzyka klientów (dla segmentu korporacyjnego) przeprowadzany niezależnie od procesu kredytowego w Departamencie Ratingu) wspierają systemy informatyczne, pozyskujące i analizujące informacje z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych.

Skala wewnętrznych ratingów Grupy

Master Skala	Opis oceny
1-3	Najwyższa jakość
4-6	Dobra jakość
7-9	Średnia jakość
10-12	Niska jakość
13-14	Pod obserwacją
15	Niewykonanie zobowiązania

- (ii) EAD - kwota ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (exposure at default) - dotyczy kwot, które według przewidywań Grupy będą należnościami Grupy w momencie niewykonania zobowiązania. Jako zobowiązanie, Grupa rozumie każdą wypłaconą już kwotę plus dalsze kwoty, jakie mogą zostać wypłacone do momentu niewykonania zobowiązań, o ile do niego dojdzie.
- (iii) LGD - współczynnik strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (loss given default) stanowi przewidywania Grupy, co do strat wynikających z faktycznych przypadków niewykonania zobowiązań, z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych kosztów windykacji oraz efektu dyskonta.

Ujednolicona definicja niewykonania zobowiązania w ramach Grupy

Od momentu wdrożenia MSSF 9, Grupa przyjęła jednolitą definicję niewykonania zobowiązania, zarówno w zakresie kalkulacji wymogów kapitałowych, jak i na potrzeby szacowania utraty wartości. Grupa stosuje definicję niewykonania zobowiązania zgodne z wytycznymi EBA tzw. Nowa Definicja Default.

Ujednolicona definicja niewykonania zobowiązania obejmuje następujące przesłanki:

- DPD>90 dni, uwzględniając progi istotności dla kwoty wymagalnej: bezwzględny 400 zł dla ekspozycji detalicznych oraz 2 000 zł dla ekspozycji klientów korporacyjnych oraz próg względny: 1% całości ekspozycji klienta,
- Ekspozycje restrukturyzowane - forborne,
- Kredyty w procesie windykacji,
- Inne przesłanki zdefiniowane w Wytycznych EBA,
- Przesłanki jakościowe zidentyfikowane w procesie analizy indywidualnej.

Grupa stosuje koncepcję zarażania ekspozycji (ang. cross-default) dla wszystkich segmentów.

Papiery dłużne

Papiery dłużne Skarbu Państwa oraz Banku Centralnego monitorowane są w oparciu o rating Polski. Natomiast sytuacja ekonomiczno-finansowa emitentów dłużnych papierów komunalnych monitorowana jest kwartalnie w oparciu o ich sprawozdawczość.

Grupa nie stosuje wyłączenia z tytułu niskiego ryzyka kredytowego (ang. low credit risk exemption - LCR) zarówno w odniesieniu do ekspozycji Skarbu Państwa i Banku Centralnego, jak i innych grup ekspozycji.

Instrumenty pochodne

Grupa utrzymuje ścisłą kontrolę nad limitami otwartych pozycji netto na instrumentach pochodnych (tj. różnicą między transakcjami kupna i sprzedaży), zarówno ze względu na kwoty jak i terminy zapadalności transakcji. Ekspozycje na ryzyko kredytowe, wynikające z instrumentów pochodnych zawieranych z klientami są zarządzane jako część całkowitych limitów kredytowych wyznaczanych w oparciu o badanie naturalnej ekspozycji oraz o analizę sytuacji finansowej klienta, a także w ramach limitów kontrahentów.

Grupa oferuje produkty skarbowe w celu zabezpieczania ryzyka kursu walutowego lub ryzyka stopy procentowej w ramach przyznanych klientom limitów skarbowych lub pod depozyt zabezpieczający. Zdecydowana większość umów Grupy zawiera możliwość wezwania klienta do uzupełnienia depozytu zabezpieczającego lub złożenie innego zabezpieczenia uzgodnionego z Grupą (jeżeli wycena otwartych pozycji klienta przekroczy poziom kwoty limitu skarbowego; tzw. margin call) i jeżeli klient nie uzupełni wymaganego zabezpieczenia Grupa ma prawo do zamknięcia pozycji i wypowiedzenia umowy.

Zobowiązania pozabilansowe obciążone ryzykiem kredytowym

Do zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem kredytowym zaliczamy udzielone gwarancje oraz akredytywy, udzielone i niewykorzystane limity (kredytowe, faktoringowe, na gwarancje i akredytywy oraz kartowe) a także udzielone i niewypłacone transze kredytów nieodnawialnych. Podstawowym celem tych instrumentów jest umożliwienie klientowi dysponowania w określony sposób przyznanymi przez Grupę środkami finansowymi.

Udzielone gwarancje i akredytywy są bezwarunkowe i nieodwołalne - po wpływie roszczenia zgodnego z warunkami gwarancji lub akredytywy Grupa musi dokonać wypłaty. Zwykle gwarancje i akredytywy są związane z transakcjami handlowymi.

W przypadku większości udzielonych i niewykorzystanych limitów Grupa ma możliwość odmowy realizacji dyspozycji klienta co do wykorzystania środków z tych limitów - albo bezwarunkowo albo przy spełnieniu warunków określonych w dokumentach i regulaminach obowiązujących dla danego limitu.

W przypadku udzielonych i niewypłaconych transz kredytów nieodnawialnych ich wypłata jest uzależniona od spełnienia warunków określonych w dokumentach i regulaminach obowiązujących dla danego kredytu nieodnawialnego.

(3b) Polityka kontroli limitów i zmniejszenia ryzyka

Grupa mierzy, monitoruje i kontroluje duże zaangażowania kredytowe oraz nadmierną koncentrację ryzyka kredytowego, wszędzie tam, gdzie zostanie ona zidentyfikowana. Proces zarządzania ryzykiem koncentracji dotyczy zarówno zaangażowań indywidualnych - występujących wobec pojedynczego kredytobiorcy lub grupy kredytobiorców powiązanych (kapitałowo, organizacyjnie lub poprzez istnienie istotnych zależności ekonomicznych), jak i tzw. zaangażowań sektorowych - wobec branż/sektorów gospodarki, regionów geograficznych, krajów, portfela finansującego nieruchomości (w tym kredytów walutowych), portfela w walutach obcych i innych. Powyższe rodzaje zaangażowań sektorowych są objęte wewnętrznym systemem limitów. Informacje o wykorzystaniu limitów prezentowane są Radzie nadzorczej, Komitetowi ds. Ryzyka przy Radzie Nadzorczej oraz Komitetowi Ryzyka.

Limity wewnętrzne (wymienione wyżej) monitorowane są kwartalnie. Wysokość tych limitów poddawana jest rocznemu lub częstszemu przeglądowi, gdy zostanie to uznane za stosowne. Limity zatwierdza Rada nadzorcza lub Komitet Ryzyka.

Zarządzanie ekspozycjami na ryzyko kredytowe odbywa się także poprzez regularne monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów i/lub historii współpracy z Grupą z punktu widzenia terminowego regulowania ich zobowiązań z tytułu odsetek i kapitału.

Zabezpieczenia

Zabezpieczenia przyjmowane w Grupie służą ograniczeniu ryzyka kredytowego i główną ich rolą jest minimalizacja straty na wypadek niedokonania przez klienta spłaty transakcji kredytowej w umownej kwocie i terminie, poprzez zapewnienie alternatywnego źródła pokrycia wymagalnych należności. Przyjmowane one są zgodnie z zasadami polityki kredytowej ustalonymi dla poszczególnych segmentów klienta. Jako główną zasadę przyjęto, że zabezpieczenie transakcji kredytowej powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Grupę przy uwzględnieniu specyfiki danej transakcji (tzn. jej typu, kwoty, okresu spłaty a także ratingu kredytowanego klienta).

Polityka kredytowa określa typy, rodzaje i formy prawne akceptowanych w Grupie zabezpieczeń, jak również bardziej szczegółowe wymogi mające uprawdopodobnić zbywalność konkretnych rodzajów zabezpieczeń zgodnie z doświadczeniami windykacyjnymi Grupy.

Grupa przykładą szczególną wagę do prawidłowego określania wartości zabezpieczeń, określa zasady dokonywania i weryfikacji wycen i dokłada wszelkich starań, aby wyceny te były obiektywne, ostrożne i odzwierciedlały realną wartość zabezpieczenia. W celu zapewnienia skutecznego ustanowienia zabezpieczenia Grupa opracowała stosowne wzorce umów zabezpieczeń, wniosków, pełnomocnictw i oświadczeń.

W segmencie detalicznym na zabezpieczenie przyjmowane są głównie nieruchomości mieszkaniowe (kredyty hipoteczne) oraz aktywa finansowe. W przypadku segmentu korporacyjnego przyjmowane są przede wszystkim wszelkiego typu nieruchomości (mieszkaniowe, komercyjne, grunty) a także cesje wierzytelności z kontraktów.

Do czasu ustanowienia ostatecznego zabezpieczenia przyjmowane są zabezpieczenia przejściowe. W Grupie wykorzystywane są również rozmaite formy instrumentów uzupełniających zabezpieczenia, mające na celu ułatwienie prowadzenia egzekucji lub uprawdopodobnienie skuteczności spłaty należności z danego zabezpieczenia między innymi takie jak: oświadczenie o poddaniu się egzekucji w formie aktu notarialnego, weksel własny in blanco, pełnomocnictwo do rachunku bankowego, cesja prawa z umowy ubezpieczenia.

Grupa monitoruje zabezpieczenia pod kątem spełnienia przez nie warunków umownych, w tym prawomocnego ustanowienia ostatecznego zabezpieczenia transakcji, jak również odnawiania polis ubezpieczeniowych. Monitorowana jest również wartość zabezpieczenia w trakcie trwania transakcji kredytowej.

Zgodnie z przyjętą w Grupie polityką kredytową, dopuszcza się także udzielenie transakcji bez zabezpieczenia, co odbywa się według określonych zasad zróżnicowanych w zależności od segmentu klienta. Jednak na wypadek pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, w podpisanych z klientem dokumentach Grupa zapewnia sobie możliwość dobezpieczenia transakcji.

(3c) Polityka w odniesieniu do utraty wartości i tworzenia odpisów aktualizujących

Organizacja procesu

Proces identyfikacji i pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych został uregulowany w wewnętrznej instrukcji wprowadzonej wraz z wdrożeniem MSSF 9. Dokumentacja określa szczegółowo tryb oraz zasady analizy indywidualnej i kolektywnej, w tym algorytmy służące do wyliczeń poszczególnych parametrów.

Metodologia i założenia przyjęte do wyznaczania utraty wartości ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy indywidualnej, jak i kolektywnej, przeprowadzana jest okresowo (nie rzadziej niż raz na kwartał) weryfikacja historyczna (backtesting), której wyniki są brane pod uwagę przy definiowaniu działań, mających na celu poprawę jakości procesu.

W Grupie nadzór nad procesem szacowania odpisów aktualizujących i rezerw sprawuje Departament Ryzyka (DMR), który odpowiada również w Banku bezpośrednio za analizę indywidualną w portfelu biznesowym oraz analizę kolektywną. Oprócz DMR w/w proces zaangażowane są jednostki restrukturyzacyjno-windykacyjne Banku: Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych - DNG (analiza indywidualna dla portfela windykacyjno-restrukturyzacyjnego klientów korporacyjnych) oraz Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych - DRW (analiza indywidualnie istotnych ekspozycji detalicznych z utartą wartością, przede wszystkim kredytów hipotecznych). DMR jest jednostką niepowiązaną z procesem udzielania kredytów i nadzorowaną przez członka Zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem. Podobnie zorganizowany jest proces szacowania utraty wartości w Millennium Leasing.

Zarząd Banku pełni aktywną rolę w procesie wyznaczania odpisów aktualizujących i rezerw, wyniki wyceny portfela kredytowego przedkładane są Zarządowi do akceptacji w cyklu miesięcznym, ze szczegółowym objaśnieniem najistotniejszych zmian, mających wpływ na całkowity poziom odpisów i rezerw, w okresie objętym analizą. Zmiany metodologiczne wynikające z procesu walidacji i doskonalenia metodologii, są prezentowane na Komitecie Walidacji, a następnie na Komitecie Ryzyka, w skład których wchodzi wszyscy członkowie Zarządu Banku.

W okresach miesięcznych przygotowywane są szczegółowe raporty, prezentujące informacje na temat portfela kredytowego Grupy w różnych przekrojach, z uwzględnieniem wysokości odpisów aktualizujących i rezerw, ich dynamiki i struktury. Odbiorcami tych raportów są członkowie Zarządu nadzorujący działalność Grupy w obszarze finansów, ryzyka i informacji zarządczej.

Pomiar oczekiwanej straty kredytowej

Od momentu wdrożenia MSSF9 w roku 2018 szacowanie utraty wartości w Grupie bazuje na koncepcie „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. Expected Credit Loss - ECL). Bezpośrednim skutkiem stosowania tego podejścia jest konieczność wyznaczania odpisów z tytułu utraty wartości, w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz uwzględnienie prognoz przyszłych warunków ekonomicznych podczas dokonywania oceny ryzyka kredytowego danej ekspozycji.

Wdrożony model utraty wartości dotyczy aktywów finansowych, klasyfikowanych zgodnie z MSSF 9 jako aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, za wyjątkiem instrumentów kapitałowych.

Zgodnie z MSSF 9 ekspozycje kredytowe klasyfikowane są do następujących kategorii:

- Faza 1 - ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie 12-tu miesięcy,
- Faza 2 - ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości, ze zidentyfikowanym znaczącym wzrostem ryzyka kredytowego (ang. significant increase of credit risk - SICR), dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie dożywotnim tj. do daty zapadalności ekspozycji,
- Faza 3 - ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie dożywotnim (do końca okresu odzysku aktywa finansowego),
- POCI (ang. purchased or originated credit impaired) - ekspozycje, które na moment początkowego ujęcia w bilansie mają rozpoznaną utratę wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w perspektywie dożywotniej.

Identyfikacja znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR)

Aktywa, w przypadku których zidentyfikowano znaczący wzrost ryzyka kredytowego w porównaniu z datą początkowego ujęcia w bilansie, są klasyfikowane do Fazy 2. Znaczący wzrost ryzyka kredytowego jest identyfikowany na podstawie kryteriów jakościowych i ilościowych. Do kryteriów jakościowych należą:

- opóźnienie w spłacie odsetek lub kapitału dłuższe niż 30 dni,
- ekspozycje posiadające flagę forbearance ze statusem non-default,
- ratingi proceduralne, które odzwierciedlają wczesne opóźnienia w płatnościach,
- podjęcie decyzji ograniczającej ryzyko dla klientów korporacyjnych uruchomionej przez system wczesnego ostrzegania (ang. Early Warning System),
- zdarzenia związane z istotnym wzrostem ryzyka kredytowego, tzw. miękkie oznaki utraty wartości (ang. Soft Signs of Impairment) zidentyfikowane podczas indywidualnej analizy znaczących klientów.

Kryterium ilościowe polega na porównaniu wartości Lifetime PD ustalonej na datę początkowego rozpoznania ekspozycji w bilansie z wartością PD Lifetime ustaloną na bieżący dzień sprawozdawczy. Jeżeli empirycznie ustalony próg względnej zmiany Lifetime PD jest przekroczony, wówczas ekspozycja jest automatycznie klasyfikowana do Fazy 2. Analiza ilościowa nie uwzględnia ekspozycji analizowanych indywidualnie.

Szacowanie utraty wartości w trybie analizy indywidualnej

Analiza indywidualna obejmuje ekspozycje klientów uznanych przez Grupę za indywidualnie istotnych. Grupa zdefiniowała kryteria istotności, które zapewniają, że analiza indywidualna obejmuje co najmniej 50% korporacyjnego portfela biznesowego Grupy oraz 80% portfela zarządzanego przez jednostki odpowiedzialne za windykację i restrukturyzację należności gospodarczych.

Główne elementy procesu analizy indywidualnej:

1. Identyfikacja tzw. miękkich przesłanek utraty wartości stanowiących jedno z kryteriów jakościowych wykorzystywanych przy identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR);

Proces ten obejmuje największych klientów korporacyjnych, których sytuacja finansowo-ekonomiczna jest analizowana kwartalnie w oparciu o m.in.: najnowsze sprawozdanie finansowe, zdarzenia związane z działalnością firmy, informacje dotyczące podmiotów powiązanych, sygnały odnoszące się do otoczenia gospodarczego, oczekiwania co do przyszłych zmian oraz inne czynniki. Został zdefiniowany katalog tzw. "miękkich przesłanek utraty wartości", których identyfikacja oznacza znaczący wzrost ryzyka kredytowego (SICR) oraz implikuje klasyfikację wszystkich ekspozycji badanego klienta do Fazy 2.

2. Identyfikacja przesłanek utraty wartości;

Grupa zdefiniowała przesłanki utraty wartości w ramach analizy indywidualnej dostosowując je do profilu swojej działalności. Katalog przesłanek zawiera między innymi następujące elementy:

- Sytuacja ekonomiczno-finansowa wskazująca na znaczące trudności klienta,
- Naruszenie kluczowych warunków umowy, np. istotne opóźnienia w spłacie kapitału lub odsetek,
- Stwierdzenie nierzetelności klienta w przekazywaniu informacji o jego sytuacji ekonomiczno-finansowej,
- Trwały brak możliwości nawiązania kontaktu z klientem w przypadku naruszenia warunków umowy,
- Wysokie prawdopodobieństwo upadłości lub innej niekorzystnej dla instytucji finansującej reorganizacji działalności gospodarczej podmiotu,
- Ogłoszenia upadłości lub otwarcia postępowania naprawczego wobec klienta,
- Udzielenie klientowi udogodnień w warunkach finansowania, wynikających z trudności finansowych tego klienta (restrukturyzacja).

Regulacja wewnętrzna zawiera doprecyzowanie wyżej wymienionych przesłanek poprzez wskazanie konkretnych odpowiadających im przypadków i sytuacji, w szczególności w odniesieniu do przesłanek wynikających z znaczących trudności finansowych klienta, naruszenia krytycznych warunków umowy oraz wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub innej reorganizacji przedsiębiorstwa.

3. Podejście scenariuszowe przy kalkulacji odpisów aktualizujących dla klientów analizowanych indywidualnie;

W przypadku zidentyfikowania co najmniej jednej z przesłanek utraty wartości, wszystkie ekspozycje danego klienta zostają zaklasyfikowane do Fazy 3, a następnie przeprowadzana jest szczegółowa analiza prognozowanych przepływów pieniężnych. Od momentu wprowadzenia MSSF 9 Grupa stosuje podejście scenariuszowe. Oznacza to, że analityk powinien zdefiniować co najmniej dwa scenariusze odzysków, które odzwierciedlają zatwierdzone strategie dochodzenia należności: główną oraz alternatywną wraz z przypisanymi prawdopodobieństwami realizacji. Grupa dysponuje zdefiniowanymi wytycznymi odnośnie stosowanych wag dla poszczególnych scenariuszy. Scenariusze mogą być oparte na strategii restrukturyzacji lub windykacji, stosowane są również rozwiązania mieszane. Cały proces analizy indywidualnej jest wspierany przez dedykowane narzędzie Case-By-Case Tool, szczególnie przydatne podczas kalkulacji kwoty utraty wartości uwzględniającej opisane podejście scenariuszowe.

Każdy scenariusz zawiera dwa podstawowe źródła odzysków: bezpośrednie przepływy pieniężne od klientów i kwoty odzyskiwane z zabezpieczeń.

4. Szacowanie przyszłych przepływów od klientów (z harmonogramu);

Istotnym elementem procesu kalkulacji utraty wartości jest szacowanie prawdopodobieństwa przepływów zawartych w harmonogramie odnoszącym się do pozycji: kapitał, odsetki oraz inne przepływy. Prawdopodobieństwo realizacji przepływów zawartych w harmonogramie wynika z przeprowadzonej oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta (wskazanie źródeł potencjalnych spłat) oraz musi być uzasadnione i oszacowane w oparciu o aktualną dokumentację i szeroko rozumianą wiedzę o jego sytuacji z uwzględnieniem projekcji finansowych. Informacje te są gromadzone przez analityka przed przystąpieniem do analizy zgodnie z wytycznymi określonymi w odpowiednich regulacjach Grupy.

W przypadku szacowania prawdopodobieństwa przepływów dla klientów znajdujących się w portfelu zarządzanym przez departamenty zajmujące się dochodzeniem należności, analitycy uwzględniają indywidualny charakter każdej transakcji zwracając uwagę między innymi na następujące elementy mogące wpłynąć na wielkość oczekiwanych przepływów pieniężnych:

- przyjętą przez Grupę strategię działania wobec klienta,
- wyniki negocjacji z klientem i jego postawę tj. chęć uregulowania zaległości,
- poprawę/pogorszenie się jego sytuacji ekonomiczno-finansowej.

Grupa stosuje również sformalizowane zasady ustalania i uzasadniania wysokości prawdopodobieństwa realizacji oraz kwoty wypłaconych przez Bank środków z tytułu udzielonych pozabilansowych ekspozycji kredytowych takich jak gwarancje, poręczenia i akredytywy.

5. Określenie wartości godziwej zabezpieczenia, oczekiwanej daty sprzedaży oraz oszacowanie oczekiwanych wpływów ze sprzedaży zabezpieczenia z uwzględnieniem kosztów procesu windykacyjnego;

Uwzględnienie w analizie indywidualnej przepływów z tytułu realizacji zabezpieczenia musi być poprzedzone analizą realności jego upłynięcia i oszacowania wartości godziwej z uwzględnieniem kosztów windykacyjnych.

W celu zapewnienia obiektywnych zasad ustalania odzysków z zabezpieczeń Grupa opracowała wytyczne dla segmentu korporacyjnego w zakresie rekomendowanych parametrów stopy odzysku i okresu odzysku dla wybranych grup zabezpieczeń. Biorąc pod uwagę umiejscowienie ekspozycji w strukturze Grupy (portfel biznesowy, portfel restrukturyzacyjno-windykacyjny) oraz rodzaj ekspozycji (kredyt, leasing) określono odrębne zasady dla poszczególnych rodzajów portfeli: biznesowego, restrukturyzacyjno-windykacyjnego oraz leasingowego. Rekomendowane stopy odzysku i okres odzysku z zabezpieczeń podlegają weryfikacji w okresach rocznych.

Analiza kolektywna portfela kredytowego

Analizie kolektywnej podlegają następujące grupy ekspozycji kredytowych:

- Ekspozycje nieistotne indywidualnie;
- Ekspozycje istotne indywidualnie, w przypadku których nie została rozpoznana utrata wartości w wyniku analizy indywidualnej.

Dla celów analizy kolektywnej Grupa zdefiniowała portfele homogeniczne, składające się z ekspozycji o podobnym profilu ryzyka kredytowego. Portfele te zostały utworzone na podstawie segmentacji na linie biznesowe, typy produktów kredytowych, liczbę dni opóźnienia, typy zabezpieczenia itp. Podział na portfele homogeniczne jest okresowo weryfikowany z punktu widzenia ich jednorodności.

Oczekiwana strata kredytowa w analizie kolektywnej obliczana jest przy użyciu parametrów: PD (ang. Probability of Default) - prawdopodobieństwo defaultu, EAD (ang. Exposure at Default) - wartość ekspozycji na moment wystąpienia defaultu oraz LGD (ang. Loss Given Default) - strata w przypadku wystąpienia defaultu, które są wynikiem następujących modeli:

- Model PD bazuje na empirycznych danych, dotyczących 12-miesięcznych współczynników niewykonania zobowiązania (ang. Default Rate), które są wykorzystywane do szacowania wartości PD w horyzoncie dożywnym (Lifetime), przy użyciu odpowiednich metod statystycznych i ekonometrycznych. Segmentacja na poziomie klienta przyjęta do tego celu, jest zgodna z segmentacją stosowaną do celów wyznaczania wymogów kapitałowych. Dodatkowo do obliczania wartości PD, Bank wykorzystuje informacje o ratingach z wewnętrznych modeli ratingowych.

- Model LGD dla portfela detalicznego wykorzystywane przez Grupę w procesie wyznaczania wymogów kapitałowych, zostały dostosowane do wymogów MSSF 9 w zakresie szacowania utraty wartości. Główne komponenty tych modeli to prawdopodobieństwo uzdrowienia (ang. probability of cure) i stopa odzysku (ang. recovery rate) oszacowane na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Adaptacja do potrzeb MSSF 9 objęła między innymi wyłączenie narzutów konserwatyzmu, kosztów pośrednich i korekty z tytułu spowolnienia gospodarczego. W przypadku portfela korporacyjnego model LGD oparty jest na komponencie parametryzującym odzyski z kluczowych typów zabezpieczeń oraz komponencie określającym stopę odzysku dla niezabezpieczonej części ekspozycji. Wszystkie parametry wyznaczono bazując na danych historycznych, z uwzględnieniem zdyskontowanych przepływów pieniężnych, uzyskanych przez Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych.
- Model EAD wykorzystywany w Grupie, uwzględnia kalkulację następujących parametrów: średniej stopy wykorzystania limitu (LU), współczynnika konwersji kredytowej (CCF), współczynnika przedpłat oraz behawioralnego czasu życia. Segmentacja bazuje na typie klienta (detaliczny, korporacyjny, leasing) i produktu (z harmonogramem / bez harmonogramu).

Wyniki modeli wykorzystywanych w analizie kolektywnej poddawane są okresowej weryfikacji historycznej. Parametry oraz modele objęte są również procesem zarządzania modelami, uregulowanym w dokumencie „Zasady zarządzania modelami ryzyka kredytowego”, w ramach którego określone są między innymi zasady tworzenia, zatwierdzania, monitoringu i walidacji, oraz weryfikacji historycznej modeli.

Uwzględnienie prognoz makroekonomicznych w modelach szacowania utraty wartości

W procesie kalkulacji oczekiwanej straty kredytowej, Grupa wykorzystuje informację o przyszłych zdarzeniach makroekonomicznych (ang. Forward Looking Information - FLI), zarówno w estymacji PD, LGD, EAD, jak i w procesie identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR) oraz alokacji ekspozycji do Koszyka 2 (logika transferu). Biuro Analiz Makroekonomicznych przygotowuje trzy scenariusze makroekonomiczne (bazowy, optymistyczny i pesymistyczny) i określa prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Prognozy przekładają się pośrednio i bezpośrednio na wartości oszacowanych parametrów oraz ekspozycji, a ich wpływ różni się w zależności od modelu, typu produktu, klasy ratingowej itp. Grupa wykorzystuje wyłącznie prognozy przygotowywane wewnętrznie. Prognozy są dostarczane co kwartał w trzyletnim horyzoncie czasowym. Podobnie jak w przypadku jakichkolwiek prognoz makroekonomicznych, zarówno prognozy jak i oszacowane prawdopodobieństwa obarczone są w dużym stopniu niepewnością, w związku z czym rzeczywiste wyniki mogą znacznie różnić się od tych przewidywanych.

Założenia dotyczące zmiennych makroekonomicznych

Kluczowe założenia przyjęte na potrzeby szacowania ECL na dzień 31 grudnia 2022 r. przedstawiono poniżej.

Zmienna makroekonomiczna	Scenariusz	2023	2024	2025
Produkt Krajowy Brutto	Bazowy	100,7	102,6	103,4
	Optymistyczny	101,7	103,6	103,9
	Łagodna recesja	99,2	101,2	103,2
Sprzedaż Detaliczna	Bazowy	102,1	103,0	104,3
	Optymistyczny	103,3	104,1	105,2
	Łagodna recesja	100,2	101,5	104,2
Stopa Bezrobocia	Bazowy	5,8	6,0	5,9
	Optymistyczny	5,2	5,0	4,9
	Łagodna recesja	7,4	7,9	7,8

Wagi przypisane do każdego ze scenariuszy makroekonomicznych na dzień 31 grudnia 2022 r. kształtowały się następująco:

	Bazowy	Optymistyczny	Łagodna recesja
Zastosowana waga	65%	10%	25%

Wrażliwość ECL na scenariusze makroekonomiczne

W celu oceny wrażliwości ECL na przyszłe warunki makroekonomiczne, Grupa wyznaczyła nieważoną wartość ECL oddzielnie dla każdego ze stosowanych scenariuszy. Wpływ aplikacji każdego scenariusza z osobna na ECL nie przekracza 2,0%.

Odwroćenie strat z tytułu utraty wartości

Regulacje wewnętrzne definiują szczegółowo zasady odwracania strat z tytułu utraty wartości. Co do zasady odwrócenie straty i rozwiązanie odpisu aktualizującego jest możliwe w przypadku ustania przesłanek utraty wartości, w tym spłaty zaległości bądź też w przypadku sprzedaży wierzytelności. Reklasyfikacja do kategorii bez utraty wartości jest możliwa tylko wówczas, jeśli klient przejdzie pomyślnie zdefiniowany okres „kwarantanny”, w którym nie wykaże opóźnień w spłacie kapitału lub odsetek powyżej 30 dni. Okres kwarantanny może rozpocząć się jedynie po upływie okresu zawieszenia/obniżenia spłat (tzw. Grace period) - jeśli takie udogodnienie zostało przyznane na skutek restrukturyzacji.

Szczegółowe zasady odnośnie stosowanych okresów kwarantanny (co najmniej 3 lub 12-miesięcznej dla wymuszonych restrukturyzacji) oraz reklasyfikacji ze stanu default są zgodne z wytycznymi EBA odnoszącymi się do definicji niewykonania zobowiązania.

Sprzedaż należności

W roku 2022 w Grupie miała miejsce sprzedaż ekspozycji kredytowych, klasyfikowanych jako z utratą wartości, w łącznej kwocie bilansowej brutto 338 mln PLN.

(3d) Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

	31.12.2022	31.12.2021
Ekspozycje narażone na ryzyko kredytowe związane z aktywami bilansowymi:	95 148 407	98 387 882
Depozyty, kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	733 095	770 531
Kredyty i pożyczki dla klientów:	76 565 163	78 603 326
Obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:	97 982	362 992
Kredyty dla klientów indywidualnych	97 916	362 952
Należności z tytułu kart płatniczych	74 208	264 628
Kredyty na rachunku bieżącym	23 708	98 324
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym i dla sektora publicznego	66	40
Wyceniane według amortyzowanego kosztu:	76 467 181	78 240 334
Kredyty dla klientów indywidualnych	57 761 466	59 182 858
Należności z tytułu kart płatniczych	977 618	745 735
Kredyty gotówkowe i inne kredyty dla klientów indywidualnych	14 835 646	14 724 155
Kredyty hipoteczne	41 948 202	43 712 968
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	18 650 655	18 976 250
Kredyty udzielone podmiotom publicznym	55 060	81 226
Finansowe instrumenty pochodne oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	475 000	100 285
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	24 210	86 438
Dłużne papiery wartościowe obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	72 057	127 499
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	16 481 210	17 968 973
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	4 863	268 837
Pozostałe aktywa finansowe	792 809	461 993
Ryzyko kredytowe związane z pozycjami pozabilansowymi:	12 830 457	13 882 138
Gwarancje finansowe	2 047 856	1 847 442
Zobowiązania kredytowe	10 782 601	12 034 696

Powyższa tabela przedstawia strukturę ekspozycji na ryzyko kredytowe Grupy na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz 31 grudnia 2021 r., bez uwzględnienia instrumentów ograniczających ryzyko. Dla aktywów bilansowych ekspozycje prezentowane powyżej oparte są na kwotach netto przedstawionych w bilansie.

Kredyty i pożyczki dla klientów obowiązkowo wyceniane wg wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	31.12.2022	31.12.2021
Obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: *	97 982	362 992
Klienci korporacyjni	66	40
Klienci indywidualni	97 916	362 952
Sektor publiczny	0	0
* Powyższe dane obejmują korektę wartości godziwej w wysokości:	(38 999)	(66 349)

Jakość kredytowa aktywów finansowych

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2022 r.	Faza 1 (12 miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywotnia)	Faza 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Ekspozycje bilansowe narażone na ryzyko kredytowe	86 503 526	6 692 183	3 330 656	152 407	96 678 772
Odpis bilansowy	372 172	415 492	1 619 982	13 163	2 420 810
Kredyty i pożyczki dla banków (rating zewnętrzny Fitch: od BBB do AAA; Moody's: od B3 do Aaa; S&P: od B+ do AAA)	733 376				733 376
Kredyty i pożyczki dla klientów indywidualnych (zgodnie z Master Skalą)	51 740 262	5 182 887	2 706 207	137 197	59 766 553
▪ 1-3 Najwyższa jakość	33 259 461	160 847	0	2 811	33 423 119
▪ 4-6 Dobra jakość	9 433 048	1 438 594	0	4 272	10 875 914
▪ 7-9 Średnia jakość	6 824 965	1 599 355	0	5 196	8 429 516
▪ 10-12 Niska jakość	2 215 848	1 313 385	0	3 241	3 532 475
▪ 13-14 Pod obserwacją	1 904	670 688	0	1 131	673 723
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	2 706 207	120 546	2 826 752
▪ Bez ratingu*	5 036	18	0	0	5 054
Utrata wartości	254 891	356 129	1 380 931	13 137	2 005 088
Kredyty i pożyczki dla klientów korporacyjnych (zgodnie z Master Skalą)	7 849 092	729 985	325 848	15 209	8 920 135
▪ 1-3 Najwyższa jakość	128 755	11 777	0	0	140 532
▪ 4-6 Dobra jakość	1 972 706	84 885	0	0	2 057 591
▪ 7-9 Średnia jakość	3 571 405	209 531	0	0	3 780 936
▪ 10-12 Niska jakość	1 056 509	380 069	0	0	1 436 579
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	19 628	0	0	19 628
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	325 587	15 209	340 797
▪ Bez ratingu*	1 119 717	24 095	261	0	1 144 072
Utrata wartości	63 479	28 945	159 697	26	252 147
Kredyty i pożyczki dla sektora publicznego (zgodnie z Master Skalą)	54 187	0	0	0	54 187
▪ 1-3 Najwyższa jakość	0	0	0	0	0
▪ 4-6 Dobra jakość	0	0	0	0	0
▪ 7-9 Średnia jakość	0	0	0	0	0
▪ 10-12 Niska jakość	0	0	0	0	0
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	0
▪ Bez ratingu *	54 187	0	0	0	54 187
Utrata wartości	115	0	0	0	115

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2022 r.	Faza 1 (12 miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywotnia)	Faza 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Factoring (zgodnie z Master Skalą)	2 822 857	147 251	16 467	0	2 986 576
▪ 1-3 Najwyższa jakość	2 126	0	0	0	2 126
▪ 4-6 Dobra jakość	1 090 884	3 729	0	0	1 094 613
▪ 7-9 Średnia jakość	1 286 389	99 826	0	0	1 386 215
▪ 10-12 Niska jakość	409 431	43 673	0	0	453 104
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	16 467	0	16 467
▪ Bez ratingu*	34 027	23	0	0	34 050
Utrata wartości	20 014	2 869	9 546	0	32 429
Leasing (zgodnie z Master Skalą):	6 246 413	632 059	282 134	0	7 160 606
▪ 1-3 Najwyższa jakość	109 660	8 218	0	0	117 879
▪ 4-6 Dobra jakość	570 666	13 979	82	0	584 726
▪ 7-9 Średnia jakość	1 163 252	75 029	44	0	1 238 325
▪ 10-12 Niska jakość	533 536	47 263	0	0	580 800
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	5 723	0	0	5 723
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	280 267	0	280 267
▪ Bez ratingu*	3 869 298	481 846	1 742	0	4 352 886
Utrata wartości	33 673	27 549	69 808	0	131 031
Instrumenty pochodne i zabezpieczenia wartości godziwej (zgodnie z Master Skalą):	475 000	0	0	0	475 000
▪ 1-3 Najwyższa jakość	179 635				179 635
▪ 4-6 Dobra jakość	63 791				63 791
▪ 7-9 Średnia jakość	18 068				18 068
▪ 10-12 Niska jakość	5 261				5 261
▪ 13-14 Pod obserwacją	5				5
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0				0
▪ Bez ratingu*	72 436				72 436
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0				0
Wycena przyszłych płatności walutowych	0				0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	135 804				135 804
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Obligacje Skarbu Państwa**	24 210				24 210
Dłużne papiery wartościowe obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	72 057				72 057
Inwestycyjne papiery dłużne (Skarb Państwa**, Bank Centralny**, obligacje samorządowe, Europejski Bank Inwestycyjny)	16 481 210				16 481 210
Należności z tytułu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	4 863				4 863

* grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera między innymi ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego oraz projektami inwestycyjnymi i niektórymi klientami leasingowymi;

** rating dla Polski w 2022 r. A- (S&P), A2 (Moody's), A- (Fitch)

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2021 r.	Faza 1 (12 miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywnia)	Faza 3 (strata dożywnia)	POCI	Suma
Ekspozycje bilansowe narażone na ryzyko kredytowe	92 585 900	3 841 024	3 269 181	241 276	99 937 381
Odpis bilansowy	340 172	296 298	1 722 517	15 259	2 374 246
Kredyty i pożyczki dla banków (rating zewnętrzny Fitch: od BBB do AAA; Moody's: od B3 do Aaa; S&P: od B+ do AAA)	770 770				770 770
Kredyty i pożyczki dla klientów indywidualnych (zgodnie z Master Skala)	55 562 450	2 808 509	2 462 479	241 217	61 074 655
▪ 1-3 Najwyższa jakość	36 891 356	113 844	0	3 235	37 008 435
▪ 4-6 Dobra jakość	10 534 893	416 400	0	6 736	10 958 029
▪ 7-9 Średnia jakość	6 564 080	952 980	0	8 223	7 525 283
▪ 10-12 Niska jakość	1 549 913	828 615	0	4 201	2 382 729
▪ 13-14 Pod obserwacją	5 379	496 627	0	2 997	505 003
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	2 462 254	215 817	2 678 071
▪ Bez ratingu*	16 829	43	225	8	17 105
Utrata wartości	224 192	250 421	1 401 696	15 490	1 891 799
Kredyty i pożyczki dla klientów korporacyjnych (zgodnie z Master Skala)	8 391 177	410 854	561 891	59	9 363 981
▪ 1-3 Najwyższa jakość	108 751	1 526	0	0	110 277
▪ 4-6 Dobra jakość	2 056 585	19 171	0	0	2 075 756
▪ 7-9 Średnia jakość	3 683 368	69 822	0	0	3 753 190
▪ 10-12 Niska jakość	1 136 115	297 168	0	0	1 433 283
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	10 043	0	0	10 043
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	561 891	59	561 950
▪ Bez ratingu*	1 406 358	13 124	0	0	1 419 482
Utrata wartości	68 447	18 872	216 026	(231)	303 114
Kredyty i pożyczki dla sektora publicznego (zgodnie z Master Skala)	76 675	1	0	0	76 676
▪ 1-3 Najwyższa jakość	0	0	0	0	0
▪ 4-6 Dobra jakość	0	0	0	0	0
▪ 7-9 Średnia jakość	0	0	0	0	0
▪ 10-12 Niska jakość	0	0	0	0	0
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	0
▪ Bez ratingu *	76 675	1	0	0	76 676
Utrata wartości	163	0	0	0	163
Faktoring (zgodnie z Master Skala)	3 041 750	82 612	25 372	0	3 149 734
▪ 1-3 Najwyższa jakość	398	0	0	0	398
▪ 4-6 Dobra jakość	872 113	1 833	0	0	873 946
▪ 7-9 Średnia jakość	1 537 127	16 037	0	0	1 553 164
▪ 10-12 Niska jakość	594 442	64 634	0	0	659 076
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	25 372	0	25 372
▪ Bez ratingu*	37 670	108	0	0	37 778
Utrata wartości	19 804	4 625	10 607	0	35 036
Leasing (zgodnie z Master Skala):	6 191 046	539 048	219 439	0	6 949 533
▪ 1-3 Najwyższa jakość	75 221	475	67	0	75 763
▪ 4-6 Dobra jakość	589 691	2 746	11	0	592 448
▪ 7-9 Średnia jakość	1 284 443	21 524	46	0	1 306 013
▪ 10-12 Niska jakość	548 894	103 782	809	0	653 485
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	2 156	0	0	2 156
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	204 576	0	204 576
▪ Bez ratingu*	3 692 797	408 365	13 930	0	4 115 092
Utrata wartości	27 566	22 380	94 188	0	144 134

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2021 r.	Faza 1 (12 miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywotnia)	Faza 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Instrumenty pochodne i zabezpieczenia wartości godziwej (zgodnie z Master Skalą):	100 285	0	0	0	100 285
▪ 1-3 Najwyższa jakość	26 400				26 400
▪ 4-6 Dobra jakość	41 574				41 574
▪ 7-9 Średnia jakość	6 906				6 906
▪ 10-12 Niska jakość	8 000				8 000
▪ 13-14 Pod obserwacją	0				0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0				0
▪ Bez ratingu*	3 020				3 020
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0				0
Wycena przyszłych płatności walutowych	0				0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	14 385				14 385
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Obligacje Skarbu Państwa**)	86 438				86 438
Dłużne papiery wartościowe obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	127 499				127 499
Inwestycyjne papiery dłużne (Skarb Państwa**, Bank Centralny**, obligacje samorządowe, Europejski Bank Inwestycyjny)	17 968 973				17 968 973
Należności z tytułu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	268 837				268 837

* grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera między innymi ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego oraz projektami inwestycyjnymi i niektórymi klientami leasingowymi;
** rating dla Polski w 2021 r. A- (S&P), A2 (Moody's), A- (Fitch)

(3e) Kredyty i pożyczki

Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości

Kwota brutto kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości w podziale na segmenty klientów przedstawia się następująco:

Zaangażowanie brutto, w tys. PLN	31.12.2022				
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	Suma
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Wg rodzaju analizy					
Analiza indywidualna	354 497	147 888	1 988	0	504 374
Analiza kolektywna	284 899	982 991	1 693 885	0	2 961 775
Suma	639 396	1 130 880	1 695 873	0	3 466 149

Zaangażowanie brutto, w tys. PLN	31.12.2021				
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	Suma
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Wg rodzaju analizy					
Analiza indywidualna	598 790	217 799	3 873	0	820 462
Analiza kolektywna	207 970	744 084	1 712 540	0	2 664 594
Suma	806 760	961 883	1 716 413	0	3 485 056

Kredyty i pożyczki objęte analizą indywidualną

Kwantyfikacja wartości portfela objętego analizą indywidualną oraz wartości utworzonych odpisów w podziale na należności (i odpowiednio odpisy) z rozpoznaną utratą wartości została przedstawiona w notach finansowych.

Tabele poniżej prezentują strukturę portfela objętego analizą indywidualną z rozpoznaną utratą wartości.

Analiza indywidualna, kredyty i pożyczki udzielone klientom - wg walut

	31.12.2022			31.12.2021		
	Kwota w tys. PLN	Udział %	Pokrycie odpisami aktualizującymi	Kwota w tys. PLN	Udział %	Pokrycie odpisami aktualizującymi
PLN	360 475	71,5%	34,6%	580 700	70,8%	33,6%
CHF	74 311	14,7%	17,3%	133 501	16,3%	22,0%
EUR	69 588	13,8%	44,2%	105 991	12,9%	34,7%
USD	0	0,0%		270	0,0%	39,2%
SEK	0	0,0%		0	0,0%	
Total (Case by Case impaired)	504 374	100,0%	33,4%	820 462	100,0%	31,8%

Analiza indywidualna, kredyty i pożyczki udzielone klientom - wg stopnia pokrycia odpisami aktualizującymi

	31.12.2022		31.12.2021	
	Kwota w tys. PLN	Udział %	Kwota w tys. PLN	Udział %
do 20%	217 856	43,2%	386 840	47,2%
Powyżej 20% do 40%	95 737	19,0%	125 450	15,3%
Powyżej 40% do 60%	59 213	11,7%	153 655	18,7%
Powyżej 60% do 80%	98 809	19,6%	92 191	11,2%
Powyżej 80%	32 759	6,5%	62 326	7,6%
Suma (utrata wartości)	504 374	100,0%	820 462	100,0%

Na koniec 2022 roku finansowy efekt ustanowionych zabezpieczeń wykorzystanych dla należności z rozpoznaną utratą wartości Grupy w analizie indywidualnej (Case by Case) wyniósł 244,4 mln zł (na koniec 2021 r. odpowiednio 397,6 mln zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych rezerw przypisanych do tego portfela byłby wyższy, gdyby przy szacowaniu odpisu w analizie indywidualnej nie zostały uwzględnione przepływy z zabezpieczeń.

Kredyty i pożyczki restrukturyzowane

Restrukturyzacja należności jest prowadzona przez specjalnie do tego celu powołane jednostki (oddzielnie dla należności gospodarczych i detalicznych).

Restrukturyzacja zarówno należności gospodarczych, jak i detalicznych ma na celu wykonanie efektywnych działań wobec klientów mających doprowadzić do minimalizacji strat i możliwie szybkiego ograniczenia ryzyk ponoszonych przez Grupę w związku z zawartymi z klientem transakcjami, z których wynikają należności lub zobowiązania pozabilansowe Grupy.

Restrukturyzacja prowadzona jest wobec należności włączonych na podstawie ustalonych w Grupie zasad do portfeli restrukturyzacyjno-windykacyjnych i obejmuje ustalenie nowych, akceptowalnych przez Grupę warunków transakcji (w tym w szczególności zasad ich spłaty i zabezpieczenia oraz ewentualnego uzyskania dodatkowych zabezpieczeń).

Dochodzenie należności detalicznych jest procesem w pełni scentralizowanym, realizowanym w dwóch etapach:

- postępowanie monitorujące i windykacja polubowna - realizowany przez Departament Monitorowania i Dochodzenia Należności Detalicznych,
- postępowanie restrukturyzacyjno-egzekucyjne - realizowany przez Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych.

Proces wykonywany przez Departament Monitorowania i Dochodzenia Należności Detalicznych dotyczy działań polegających na bezpośrednim, telefonicznym kontakcie z klientem i uzyskaniem spłaty wymagalnych należności względem Grupy. W sytuacji braku spłaty zadłużenia lub zgłoszenia przez klienta chęci restrukturyzacji zadłużenia dalsze prowadzenie sprawy odbywa się przez Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych i obejmuje wszelkie działania restrukturyzacyjne oraz windykacyjne.

Dochodzenie należności jest wspierane przez wyspecjalizowany system informatyczny działający na pełnym portfelu klienta, w pełni zautomatyzowany w fazie monitorowania portfela, jak i wspomagający czynności w późniejszej fazie restrukturyzacji i windykacji. Integralną częścią systemu jest behawioralny model scoringowy, wykorzystywany na etapie postępowania monitorującego. System ten jest wykorzystywany w zarządzaniu procesem dochodzenia należności detalicznych w stosunku do wszystkich segmentów klienta.

Model scoringowy bazuje w swoich wewnętrznych obliczeniach między innymi na: segmencie biznesowym klienta, rodzaju produktu obciążonego ryzykiem kredytowym (szczególnie dotyczy to produktów hipotecznych) oraz historii współpracy z klientem w ramach poprzednich działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych. Opóźnione należności klientów detalicznych trafiają do systemu informatycznego automatycznie 4 dnia od daty powstania należności wymagalnej.

Proces restrukturyzacji i windykacji należności gospodarczych (tj. należności lub zobowiązań pozabilansowych związanych z zawartymi transakcjami z klientami korporacyjnymi i SME) jest scentralizowany i realizowany przez Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych. Dochodzenie należności gospodarczych ma na celu maksymalizację odzysku i ograniczenie ryzyka ponoszonego przez Grupę w jak najkrótszym czasie poprzez realizację przyjętej strategii działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w stosunku do:

- klienta,
- należności gospodarczych,
- zabezpieczeń ich spłaty.

Działania realizowane w ramach ww. strategii obejmują m.in.: ustalanie warunków finansowania Klientów, warunków restrukturyzacji należności gospodarczych (w tym w ramach postępowań restrukturyzacyjnych), w tym zasad ich spłaty oraz zabezpieczeń, uzyskiwanie nowych, wartościowych i płynnych zabezpieczeń, doprowadzania do spłaty polubownej, realizację windykacji (w tym komorniczej) należności wymagalnych, w tym z posiadanych zabezpieczeń, działania w procesach upadłościowych dłużników, prowadzenie wymaganych działań sądowych.

Dla zarządzania procesem restrukturyzacji i windykacji należności gospodarczych Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych stosuje aplikacje wspierające proces zarządzania i decyzyjny oraz monitorowania, które szybko dostarczają podstawowych informacji na temat należności, zabezpieczenia, zastosowanego podejścia oraz podstawowych działań i terminów.

Wszystkie zrestrukturyzowane ekspozycje są klasyfikowane do Fazy 3 bezpośrednio po podpisaniu odpowiedniego aneksu/ugody. Takie ekspozycje mogą zostać uzdrowione, gdy spełnią wewnętrznie określone zasady kwarantanny zgodne z wytycznymi EBA odnośnie Nowej Definicji Default. Zrestrukturyzowane ekspozycje, które zostały uzdrowione są klasyfikowane do Koszyka 2 na okres co najmniej 2 lat po uzdrowieniu, zgodnie ze standardami technicznymi EBA dla ekspozycji ze statusem forbearance.

Poniższa tabela pokazuje portfel kredytów z rozpoznaną utratą wartości zarządzany przez jednostki organizacyjne Grupy zajmujące się restrukturyzacją należności.

Zaangażowanie brutto w tys. PLN	31.12.2022	31.12.2021
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	1 489 221	1 102 917
Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym	209 193	215 258
Razem	1 698 414	1 318 175

Ekspozycje podlegające środkom zastosowanym w odpowiedzi na kryzys COVID-19 (w tys. PLN)

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Wartość brutto	RAZEM	Obsługiwane		
		Obsługiwane Wartość brutto	w tym: z odroczonymi ratami kapitałowo-odsetkowymi	w tym: Instrumenty o istotnym wzroście ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia ale bez utraty wartości (Koszyk 2)
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Wartość brutto	Nieobsługiwane		Wpływy do kategorii Nieobsługiwane
	Nieobsługiwane Wartość brutto	w tym: małe prawdopodobieństwo spłaty, ale ekspozycja nie jest przeterminowana albo jest przeterminowana <= 90 dni	
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Skumulowana utrata wartości	Nieobsługiwane		
	Nieobsługiwane Skumulowana utrata wartości	w tym: z odroczonymi ratami kapitałowo-odsetkowymi	w tym: małe prawdopodobieństwo spłaty, ale ekspozycja nie jest przeterminowana albo jest przeterminowana <= 90 dni
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Skumulowana utrata wartości	RAZEM	Obsługiwane		
		Obsługiwane Skumulowana utrata wartości	w tym: z odroczonymi ratami kapitałowo-odsetkowymi	w tym: Instrumenty o istotnym wzroście ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia, ale bez utraty wartości (Koszyk 2)
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Wartość brutto	Liczba dłużników	RAZEM	w tym: moratoria ustawowe	w tym: moratoria zapadłe
Kredyty i zaliczki z wnioskiem o moratorium	49 409	5 708 466		
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium (udzielone)	49 175	5 146 437	8 920	5 146 437
W tym: Gospodarstwa domowe		4 607 391	8 920	4 607 391
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi		3 540 138	7 735	3 540 138
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe		539 047	0	539 047
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa		280 934	0	280 934
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi		56 739	0	56 739

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym wg pozostałych terminów ich obowiązywania, Wartość brutto	Pozostały termin obowiązywania moratorium				
	<= 3 miesiące	> 3 miesiące <= 6 miesięcy	> 6 miesięcy <= 9 miesięcy	> 9 miesięcy <= 12 miesięcy	> 1 rok
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium (udzielone)	0	0	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0	0	0

Informacje o nowo udzielonych Kredytach i zaliczkach podlegających publicznym programom gwarancyjnym wprowadzonym w związku z COVID-19	Wartość brutto		Wartość brutto
	RAZEM	w tym: restrukturyzowane	Wpływy do kategorii 'Nieobsługiwane'
Nowo udzielone Kredyty i zaliczki podlegające publicznym programom gwarancyjnym	1 667 104	2 573	33 202
W tym: Gospodarstwa domowe	0		0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0		0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	1 667 104	2 573	33 202
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	831 381		11 179
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0		0

(3f) Przewłaszczone zabezpieczenia

W 2022 r. nie dokonywano istotnych bezpośrednich przejęć przez Bank i sprzedaży środków trwałych stanowiących zabezpieczenie kredytu. Powyższa sytuacja powodowana jest realizacją innych, bardziej efektywnych ścieżek zaspokajania z zastawów lub przewłaszczeń (czasowo i kwotowo przy ograniczeniu kosztów), tj. doprowadzania do sprzedaży przedmiotu zastawu lub przewłaszczenia bezpośrednio przez dawkę zabezpieczenia pod nadzorem Banku i z przeznaczeniem całości tak uzyskanych środków na spłatę. Odmianą takiego działania jest zawieranie porozumień z syndykami w upadłości na podstawie, których syndyk za uzgodnioną opłatą zabezpiecza i przechowuje przedmioty zastawione lub przewłaszczone oraz w porozumieniu z Bankiem dokonuje ich oferowania i sprzedaży (w tym w ramach sprzedaży zorganizowanych części lub całego przedsiębiorstwa dłużnika) - i tak uzyskane środki przekazywane są bezpośrednio na spłatę należności Banku (zaspokojenie z zabezpieczenia w ww. sposób realizowane jest bez etapu przejęcia przewłaszczonych rzeczy do bilansu Banku na „Aktywa trwałe do zbycia”).

Jednocześnie spółka zależna od Banku - Millennium Leasing, dokonuje przejęcia środków trwałych będących przedmiotem leasingu i prowadzi aktywne działania w celu ich zbycia. Dane o wartości tych aktywów i ich zmianach w okresie sprawozdawczym przedstawione są w **nocie (30) „Aktywa trwałe do zbycia”** skonsolidowanego bilansu Grupy.

(3g) Polityka w zakresie spisywania należności

Ekspozycje kredytowe, dla których Grupa nie oczekuje wystąpienia żadnych przepływów pieniężnych do odzyskania i dla których utworzony został odpis z tytułu utraty wartości lub korekta wartości godziwej dla wiarytelności pochodzących z zapadłych terminowych operacji finansowych, które łącznie pokrywają w całości należność pozostałą do spłaty, są spisywane z bilansu w ciężar odpisu aktualizującego i przenoszone do ewidencji pozabilansowej. Przedmiotowa operacja nie powoduje umorzenia należności, tj. nie powoduje zwolnienia dłużnika z długu ani zaprzestania wymaganych prawem i uzasadnionych ekonomicznie działań prawnych i windykacyjnych celem dochodzenia spłaty.

Najczęściej Grupa spisuje należności w ciężar rezerw na utratę wartości w przypadku stwierdzenia nieściągalności należności, tj. między innymi:

- uzyskania postanowienia o bezskuteczności postępowania egzekucyjnego;
- śmierci dłużnika;
- uzyskania potwierdzenia braku szans na zaspokojenie ze środków masy upadłościowej;
- wyczerpania możliwości prowadzenia egzekucji wobec braku majątku dłużnika głównego i innych osób zobowiązanych (np. dawców zabezpieczeń).

Zaangażowanie brutto należności spisanych, w tys. PLN	2022 r.				Razem
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki udzielone bankom	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Należności spisane z umorzeniem	10 807	8 485	27 356	0	46 648
Należności spisane bez umorzenia	72 547	0	173 496	0	246 043
Razem - należności spisane	83 355	8 485	200 852	0	292 691

Zaangażowanie brutto należności spisanych, w tys. PLN	2021 r.				Razem
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki udzielone bankom	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Należności spisane z umorzeniem	12 013	7 605	48 765	0	68 383
Należności spisane bez umorzenia	170 385	5 088	100 977	0	276 450
Razem - należności spisane	182 398	12 693	149 742	0	344 833

(3h) Koncentracja ryzyk aktywów finansowych z ekspozycją na ryzyko kredytowe

Sektory gospodarki

Poniższa tabela przedstawia podział głównych kategorii ekspozycji kredytowych Grupy z rozbiciem na czynniki składowe, według kategorii klientów.

wg stanu na 31.12.2022	Pośrednictwo finansowe	Przemysł budownictwo	Handel hurtowy detaliczny	Transport komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne*	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	733 376	0	0	0	0	0	0	0	733 376
Kredyty i pożyczki dla klientów (koszt zamortyzowany)	252 431	5 894 552	5 729 350	2 824 157	33 187	42 596 972	17 169 580	4 387 761	78 887 990
Kredyty i pożyczki dla klientów (wartość godziwa)	0	6	4	50	0	0	97 916	6	97 982
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	27	69	8	8	24 210	0	0	1	24 323
Instrumenty wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	398 828	0	0	0	3 494 390	0	0	0	3 893 218
Instrumenty wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	201 036	0	0	0	0	0	0	0	201 036
Instrumenty pochodne i korekty z tytułu zabezpieczeń wartości godziwej	434 413	28 040	11 530	251	0	0	0	766	475 000
Lokacyjne papiery wartościowe	24 033	4 996	0	313	16 481 222	0	0	39	16 510 603
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	4 863	0	0	0	0	0	0	0	4 863
Razem	2 049 007	5 927 663	5 740 892	2 824 779	20 033 009	42 596 972	17 267 496	4 388 573	100 828 391

* w tym: karty kredytowe, kredyty gotówkowe, kredyty w rachunku bieżącym

wg stanu na 31.12.2021	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne*	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	770 770	0	0	0	0	0	0	0	770 770
Kredyty i pożyczki dla klientów (koszt zamortyzowany)	179 229	6 039 623	5 741 512	2 853 161	53 419	44 288 635	16 786 020	4 672 981	80 614 580
Kredyty i pożyczki dla klientów (wartość godziwa)	0	12	1	16	0	0	362 952	11	362 992
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	53	32	0	12	86 438	0	0	48	86 583
Instrumenty wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	0	0	0	0	37 089	0	0	0	37 089
Instrumenty wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	265 903	0	0	0	0	0	0	0	265 903
Instrumenty pochodne i korekty z tytułu zabezpieczeń wartości godziwej	59 698	28 040	11 530	251	0	0	0	766	100 285
Lokacyjne papiery wartościowe	28 374	5 004	0	307	17 968 984	0	0	34	18 002 703
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	268 837	0	0	0	0	0	0	0	268 837
Razem	1 572 864	6 072 711	5 753 043	2 853 747	18 145 930	44 288 635	17 148 972	4 673 840	100 509 742

* w tym: karty kredytowe, kredyty gotówkowe, kredyty w rachunku bieżącym

Kredyty i pożyczki dla klientów wg sektorów gospodarki i segmentów

Biorąc pod uwagę ryzyko koncentracji w poszczególne sektory i segmenty klientów, Grupa zdefiniowała wewnętrzne limity koncentracji zgodnie z tolerancją na ryzyko, co zapewnia utrzymanie dobrze zdywersyfikowanego portfela kredytowego.

Główną pozycję w portfelu kredytowym (kredyty i pożyczki dla klientów) stanowią kredyty hipoteczne (53,9%) oraz kredyty gotówkowe dla osób fizycznych (18,8%). Portfel kredytów dla firm (w tym leasing) działających w różnych sektorach: przemysł i budownictwo, transport i komunikacja, handel, pośrednictwo finansowe oraz w sektorze publicznym stanowi niecałe 24% i jego szczegółową strukturę przedstawia poniższa tabela:

Nazwa branży	2022		2021	
	Ekspozycja bilansowa (mln zł)	Udział (%)	Ekspozycja bilansowa (mln zł)	Udział (%)
Kredyty dla osób fizycznych	59 903,4	75,8%	61 503,7	75,9%
Hipoteczne	42 597,0	53,9%	44 288,6	54,6%
Gotówkowe	14 893,9	18,8%	14 831,6	18,3%
Karty kredytowe i pozostałe	2 412,5	3,1%	2 383,5	2,9%
Kredyty dla przedsiębiorstw*	19 121,5	24,2%	19 540,2	24,1%
Handel i naprawy	5 729,4	7,3%	5 741,5	7,1%
Przetwórstwo przemysłowe	4 696,0	5,9%	4 846,1	6,0%
Budownictwo	1 198,6	1,5%	1 193,6	1,5%
Transport i gosp. magazynowa	2 824,2	3,6%	2 853,3	3,5%
Administracja publiczna	33,2	0,0%	53,4	0,1%
Informacja i komunikacja	1 086,4	1,4%	1 066,0	1,3%
Usługi pozostałe	1 144,8	1,4%	1 245,2	1,5%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	252,4	0,3%	179,2	0,2%
Obsługa nieruchomości	883,0	1,1%	1 164,3	1,4%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	363,2	0,5%	285,2	0,3%
Górnictwo	82,4	0,1%	91,5	0,1%
Dostawy wody, ścieki i odpady	159,7	0,2%	164,2	0,2%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, gaz i wodę	102,8	0,1%	137,2	0,2%
Hotele i restauracje	217,1	0,3%	195,4	0,2%
Edukacja	69,8	0,1%	64,3	0,1%
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	107,1	0,1%	93,2	0,1%
Opieka zdrowotna, pomoc społeczna	131,5	0,2%	130,3	0,2%
Kultura, rekreacja i rozrywka	39,9	0,1%	36,3	0,0%
Łącznie kredyty (brutto)	79 025,0	100,0%	81 043,9	100,0%

* w tym: Mikrobiznes o rocznych obrotach do 5 mln zł

Wskaźnik koncentracji 20 największych klientów w portfelu kredytowym Grupy (w tym grup powiązanych ze sobą podmiotów) na koniec 2022 roku wyniósł 6,1% w porównaniu do 6,2% na koniec 2021 roku. Wskaźnik koncentracji 10 największych klientów zwiększył się w ciągu 2022 roku, z poziomu 4,5% na koniec poprzedniego roku do 4,7%.

8.4. RYZYKO RYNKOWE I RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Ryzyko rynkowe obejmuje obecne i przyszłe oddziaływania na zyski lub kapitał ze strony zmiany wartości portfela Grupy wywołanej niekorzystnymi ruchami stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen obligacji, akcji lub towarów.

Ryzyko stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego (IRRBB) obejmuje bieżące i potencjalne oddziaływanie, jakie zarówno na wynik finansowy jak i wartość ekonomiczną kapitału mają zmiany wartości portfela Grupy w wyniku niekorzystnych zmian stóp procentowych, które wpływają na instrumenty wrażliwe na zmianę stóp. Ryzyko to obejmuje ryzyko niedopasowania, ryzyko bazowe i ryzyko opcji klienta.

Zasady zarządzania i kontroli ryzyka rynkowego i ryzyka stopy procentowej są określone w sposób scentralizowany, z wykorzystaniem tych samych pojęć i miar, które są stosowane we wszystkich podmiotach Grupy BCP.

Ryzyko rynkowe

Pomiar ryzyka rynkowego w Grupie pozwala na monitorowanie wszystkich możliwych typów ryzyka, to jest ryzyka ogólnego (w tym ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cen akcji), ryzyka nieliniowego, ryzyka szczególnego, jak i ryzyka cen towarów. W 2022 roku ryzyko cen towarów nie występowało w Grupie. Ryzyko cen akcji uznano za nieistotne, jako że zaangażowanie Grupy w instrumenty kapitałowe jest znikome.

Pomiar każdego z typów ryzyka odbywa się indywidualnie przy pomocy odpowiednich modeli, a następnie wyniki integrowane są w całkowite ryzyko rynkowe bez uwzględnienia jakiegokolwiek efektu dywersyfikacji między czterema typami ryzyka (najgorszy scenariusz).

Główną miarą, stosowaną przez Grupę w celu oceny ryzyka rynkowego (ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cen akcji) jest parametryczny model VaR (wartość narażona na ryzyko) - spodziewana strata, która może powstać w portfelu w określonym czasie (okres utrzymania) oraz z określonym prawdopodobieństwem (poziom ufności) z tytułu niekorzystnego ruchu na rynku.

Wartość narażona na ryzyko w Grupie (VaR) jest obliczana z założeniem 10-dniowego okresu utrzymania oraz 99% poziomu ufności (przedział jednostronny). Zgodnie z wymogami regulacyjnymi CRD / CRR, zmienność związaną z każdym czynnikiem ryzyka rynkowego uwzględnionym w modelu VaR (jak i korelacje występujące między nimi) estymuje się za pomocą równo ważonych zmian parametrów rynkowych wykorzystując efektywny okres obserwacji danych historycznych z ostatniego roku. Metoda EWMA (ang. exponentially weighted moving average) z efektywnie krótszym okresem obserwacji jest uzasadniona jedynie w przypadku istotnego skoku zmienności cenowej.

W celu monitorowania i limitowania pozycji w instrumentach, dla których nie jest możliwa należąca ocena ryzyka rynkowego z zastosowaniem modelu VaR (ryzyko nieliniowe, cen towarów i ryzyko szczególne) wprowadzono odpowiednie zasady pomiaru tych ryzyk. Ryzyko nieliniowe mierzone jest według wewnętrznej metodologii, która jest zgodna z metodologią VaR - przyjmuje się ten sam okres utrzymania jak i poziom ufności. Ryzyko szczególne i ryzyko cen towarów mierzone jest według metody standardowej, zgodnie z regulacjami nadzorczymi uwzględniając zmianę okresu utrzymania pozycji.

Pomiar ryzyka rynkowego odbywa się codziennie (w ciągu dnia i na koniec dnia), zarówno indywidualnie dla każdego z obszarów odpowiedzialnych za podejmowanie ryzyka i zarządzanie nim, jak i na bazie skonsolidowanej dla Grupy łącznie, Księgi Handlowej i Księgi Bankowej, z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji istniejącej pomiędzy poszczególnymi portfelami. Dodatkowo każda Księga podzielona jest na obszary zarządzania ryzykiem.

W celu zapewnienia adekwatności modelu VaR dla oceny ryzyk występujących na otwartych pozycjach, ustanowiono i przeprowadza się codziennie proces testowania wstecznego.

Wszystkie zgłoszone przekroczenia są udokumentowane, łącznie z wyjaśnieniem przyczyn ich powstania oraz zaliczeniem do jednej z trzech klas wyjaśnienia przekroczeń: adekwatność modelu, niewystarczająca dokładność modelu lub nieprzewidziane ruchy rynkowe.

Równolegle do metody VaR portfele są poddawane szeregowi analiz wrażliwości i scenariuszy warunków skrajnych w celu:

- Oszacowania potencjalnej straty ekonomicznej, wynikającej ze skrajnych wahań czynników ryzyka rynkowego,
- Identyfikacji ruchów ryzyka rynkowego, ewentualnie nieuwjętych w VaR, na które portfele są bardziej wrażliwe,
- Identyfikacji czynności, które mogą zostać podjęte w celu redukcji wpływu skrajnych zmian czynników ryzyka.

Stosuje się następujące rodzaje scenariuszy rynkowych:

- Równoległe przesunięcia krzywych dochodowości,
- Bardziej stromy lub spłaszczony przebieg krzywych dochodowości,
- Wahania kursów wymiany,
- Niekorzystne scenariusze historyczne,
- Scenariusze indywidualne, wykorzystujące zaobserwowane historycznie dotkliwe zmiany parametrów rynkowych.

Limit całkowity VaR wyrażony jest, jako ułamek skonsolidowanych funduszy własnych. Następnie limit dzielony jest na Księgi, poszczególne obszary zarządzania ryzykiem i na różne typy ryzyka, co pozwala Grupie w pełni na pomiar, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka rynkowego. Ekspozycja na ryzyko rynkowe (VaR) na tle obowiązujących limitów jest raportowana codziennie do wszystkich obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i nadzorowanie ryzyka rynkowego w Grupie.

Limity ograniczające ryzyko rynkowe podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. zmianę wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, a także sytuację rynkową. Limity ryzyka rynkowego obowiązujące w 2022 roku odzwierciedlały założenia i apetyt na ryzyko określone w Strategii Ryzyka na lata 2022 - 2024. Obecnie limity obowiązują od dnia 1 czerwca 2022 roku i pozostały konserwatywne - nominalnie dla Banku ogółem na poziomie nie więcej niż 7,9%, a dla Księgi Handlowej nie więcej niż 0,34% Funduszy Własnych.

W obecnym otoczeniu rynkowym Grupa nadal działała bardzo ostrożnie. Duża zmienność na rynku w związku z wojną na Ukrainie oraz szeregiem decyzji Rady Polityki Pieniężnej (RPP) o podwyższeniu stóp procentowych w Polsce spowodowała zwiększenie ryzyka rynkowego.

Limity VaR nie zostały przekroczone dla Księgi Handlowej. Jednak ze względu na dużą zmienność rynku i stosunkowo niskie poziomy wewnętrznych limitów, poziom wskaźnika VaR dla Księgi Bankowej i w konsekwencji dla Grupy (łącznie dla Księgi Handlowej i Księgi Bankowej) był powyżej obowiązujących limitów w okresie od stycznia 2022 do sierpnia 2022. Należy zauważyć, że wartość narażona na ryzyko w Księdze Bankowej jest jedynie uzupełniającym narzędziem pomiaru ryzyka, ponieważ oczekuje się, że pozycje będą utrzymywane do terminu zapadalności i normalnie nie podlegają wycenie rynkowej (patrz następna sekcja - Ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej).

Wszystkie przekroczenia limitów ryzyka rynkowego są zawsze raportowane, dokumentowane i ratyfikowane na odpowiednim poziomie kompetencji.

Wskaźniki VaR dla Grupy pozostawały w 2022 roku na średnim poziomie 456,6 mln zł. (124% limitu) oraz 372,7 mln zł. (67% limitu) na koniec grudnia 2022. Efekt dywersyfikacji dotyczy ryzyka ogólnego i odzwierciedla korelację między jego składnikami. Niski poziom efektu dywersyfikacji wynika w szczególności z faktu, iż głównym składnikiem ryzyka rynkowego Grupy jest ryzyko stopy procentowej. Wyniki ukazane w poniższej tabeli uwzględniają ekspozycję na ryzyko rynkowe w spółkach zależnych, jako że Bank zarządza ryzykiem rynkowych na poziomie skonsolidowanym.

Miary VaR w Grupie dla ryzyka rynkowego (tys. zł):

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2022)				
	31.12.2021	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2022
Ryzyko całkowite	391 280	456 628	736 729	270 212	372 712
Ryzyko ogólne	389 833	451 590	735 324	257 021	359 279
Ryzyko stopy procentowej	389 761	451 587	735 219	257 020	359 270
Ryzyko kursowe	232	113	2 958	13	229
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,1%
Ryzyko szczególne	1 445	5 035	13 465	1 375	13 432

Ekspozycje w 2021 roku wynosiły odpowiednio (tys. zł):

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2021)				
	31.12.2020	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2021
Ryzyko całkowite	96 894	161 704	586 186	63 847	391 280
Ryzyko ogólne	95 256	160 151	584 728	62 220	389 833
Ryzyko stopy procentowej	95 227	160 153	584 748	62 224	389 761
Ryzyko kursowe	190	149	2 917	8	232
Efekt dywersyfikacji	0,2%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 638	1 542	1 641	1 445	1 445

Ekspozycje na ryzyko rynkowe w podziale na Księgę Handlową i Bankową oraz na typy ryzyka przedstawione są w tabelach poniżej (tys. zł.):
Księga Bankowa:

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2022)				
	31.12.2021	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2022
Ryzyko całkowite	390 289	455 758	731 045	270 331	372 708
Ryzyko ogólne	388 846	450 725	729 643	257 143	359 277
Ryzyko stopy procentowej	388 846	450 725	729 643	257 143	359 277
Ryzyko kursowe	0	0	0	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 443	5 033	13 463	1 373	13 430

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2021)				
	31.12.2020	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2021
Ryzyko całkowite	95 897	161 824	585 895	63 897	390 289
Ryzyko ogólne	94 261	160 285	584 441	62 273	388 846
Ryzyko stopy procentowej	94 261	160 290	584 441	62 276	388 846
Ryzyko kursowe	0	72	249	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 636	1 539	1 639	1 443	1 443

Księga Handlowa:

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2022)				
	31.12.2021	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2022
Ryzyko całkowite	2 518	3 111	9 532	743	1 336
Ryzyko ogólne	2 514	3 106	9 528	741	1 334
Ryzyko stopy procentowej	2 485	3 090	9 507	734	1 310
Ryzyko kursowe	228	113	2 961	13	240
Efekt dywersyfikacji	7,9%				16,2%
Ryzyko szczególne	2	2	18	2	2

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2021)				
	31.12.2020	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2021
Ryzyko całkowite	1 239	1 645	5 860	424	2 518
Ryzyko ogólne	1 237	1 632	5 858	422	2 514
Ryzyko stopy procentowej	1 190	1 610	5 850	420	2 485
Ryzyko kursowe	183	100	2 940	9	228
Efekt dywersyfikacji	11,0%				7,9%
Ryzyko szczególne	2	2	5	2	2

Otwarte pozycje obejmowały głównie instrumenty ryzyka stopy procentowej oraz ryzyka walutowego. Ryzyko walutowe uwzględnia wszystkie pozycje wymiany walutowej Grupy. Zgodnie ze Strategią Ryzyka przyjętą w Grupie, otwarte pozycje walutowe są dozwolone, ale powinny być utrzymywane na niskim poziomie. W tym celu wprowadzono w Grupie system konserwatywnych limitów na otwartą pozycję walutową (zarówno limity w ciągu dnia jak i na zamknięcie), a otwarte pozycje walutowe dozwolone są wyłącznie w Księdze Handlowej.

W 2022 roku, zgodnie z ogólną zasadą pozycja walutowa generowana w Księdze Bankowej była w całości przekazywana do Księgi Handlowej, gdzie zarządza się nią na bazie dziennej. W ciągu 2022 roku otwarta pozycja walutowa utrzymywana była na średnim poziomie 10,5 mln zł. oraz na maksymalnym poziomie 42,3 mln zł. W 2022 roku otwarta pozycja walutowa (zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia) pozostawała poniżej 2% funduszy własnych oraz poniżej obowiązujących limitów maksymalnych.

Kształtowanie się całkowitej pozycji walutowej (na koniec dnia) w Portfelu Handlowym przedstawia poniższa tabela (w tys. PLN):

Pozycja całkowita	Średnia w okresie	Minimum w okresie	Maksimum w okresie	Koniec okresu
2022	10 549	2 126	42 300	6 202
2021	9 464	3 153	59 313	10 021

Oprócz wyżej wspomnianych limitów ryzyka rynkowego, w Grupie obowiązują również limity maksymalnej straty dla portfeli rynków finansowych. Celem jest ograniczenie maksymalnej straty dla działalności handlowej Grupy. W przypadku osiągnięcia limitu dokonuje się przeglądu strategii zarządzania oraz zasadności przyjmowanej pozycji.

W procesie testowania wstecznego modelu VaR w Banku ogółem zostały wykryte cztery przekroczenia w okresie ostatnich 12 miesięcy (zgodnie z poniższą tabelą, w tys. PLN).

Data sprawozdawcza	VaR (ryzyko ogólne)	Teoretyczna zmiana wartości portfela (wartości bezwzględne)	Liczba przekroczeń w ciągu ostatnich 12 miesięcy *
2022-12-31	359 279	100 072	4
2021-12-31	389 833	4 056	19

* uznaje się, że przekroczenie miało miejsce, gdy różnica pomiędzy bezwzględną wartością zmiany portfela a poziomem miary VaR jest dodatnia;

W 2022 roku, wszystkie przekroczenia w procesie testowania wstecznego modelu VaR spowodowane były głównie nieoczekiwanymi zmianami na rynku spowodowanymi niepewnością w związku z wojną na Ukrainie oraz decyzjami Rady Polityki Pieniężnej o podwyższeniu stóp procentowych w Polsce, w szczególności największy wpływ na zachowanie modelu VaR miały gwałtowne zmiany rentowności polskich obligacji skarbowych oraz krótkoterminowych stóp procentowych. Liczba przekroczeń świadczy o adekwatności modelu (strefa zielona: 1 - 8 akceptowanych przekroczeń)

Ocenę VaR uzupełnia monitorowanie wrażliwości na ryzyko rynkowe portfeli obciążonych ryzykiem rynkowym na ww. scenariusze warunków skrajnych.

Wyniki wrażliwości na ryzyko rynkowe oraz scenariuszy indywidualnych testów warunków skrajnych w obszarze ryzyka rynkowego były regularnie raportowane do Komitetu Kapitału, Aktywów i Pasywów.

Ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej

W przypadku Księgi Bankowej, głównym składnikiem ryzyka rynkowego jest ryzyko stóp procentowych.

Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej wynika przede wszystkim z różnic w terminach przeszacowania aktywów oraz pasywów jak i w ich stopach referencyjnych, o ile takie są kontraktowo określone. Szczególny wpływ ma na nią brak równowagi pomiędzy aktywami i pasywami o stałej stopie procentowej, zwłaszcza pasywami, których specyfika powoduje, iż ich oprocentowanie nie może być niższe niż 0%. W konsekwencji, na poziom wrażliwości na zmiany stóp procentowych wpływa poziom stóp procentowych przyjmowanych jako odniesienie. Dodatkowo, ze względu na specyfikę polskiego systemu prawnego, oprocentowanie kredytów jest ograniczone z góry (nie może ono przekraczać dwukrotności stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego powiększonej o 7 punktów procentowych).

W sytuacjach spadku stóp procentowych wpływ na wynik odsetkowy jest negatywny i uzależniony jest od udziału portfela kredytowego o stałym oprocentowaniu podlegającego nowej maksymalnej stawce oprocentowania. Z drugiej strony przy ocenie wrażliwości i ryzyka stopy procentowej bardzo ważne są również założenia dotyczące terminu i wielkości przeszacowania depozytów.

W zakresie ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej, stosuje się następujące zasady:

- Ryzyko rynkowe wynikające z działalności bankowej jest zabezpieczane lub podlega comiesięcznemu transferowi do obszarów, które aktywnie zarządzają ryzykiem rynkowym i podlegają pomiarowi w kategoriach ekspozycji na ryzyko oraz rachunku wyników,
- W zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej Bank stosuje głównie naturalne zabezpieczenie między kredytami i depozytami, a także obligacje o stałym oprocentowaniu i instrumenty pochodne, przy czym głównym celem jest ochrona wyniku z tytułu odsetek.

Wahania rynkowych stóp procentowych mają wpływ na zysk Grupy netto, zarówno w krótkim jak i w średnim horyzoncie czasu, wpływając również na jego wartość ekonomiczną w perspektywie długoterminowej. Pomiar obu wielkości jest komplementarny w rozumieniu pełnego zakresu występowania ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej.

Z tego względu, obok codziennego pomiaru ryzyka rynkowego metodą wartości zagrożonej, pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje dodatkowo, zarówno miary dochodowe jak i miary oparte na wartości ekonomicznej, to jest kwartalnie:

- Wpływ zmiany o 200 punktów bazowych krzywej dochodowości w górę/dół na wartość ekonomiczną kapitału (EVE), włączając scenariusze nadzorcze (standardowy test nadzorczy zakładający nagłe równoległe przesunięcie krzywej dochodowości o +/- 200 punktów bazowych oraz nadzorczy test wartości odstających SOT z zestawem sześciu scenariuszy dla ryzyka stopy procentowej)

oraz miesięcznie:

- wpływ zmiany o 100 punktów bazowych krzywej dochodowości w górę/dół na wartość ekonomiczną kapitału (EVE),
- analizę wrażliwości wartości pozycji na zmiany stóp procentowych mierzoną za pomocą BPVx100, czyli pomnożoną przez 100 zmianę wartości portfela przy równoległym przesunięciu krzywej rentowności o 1 punkt bazowy,
- wpływ jednorazowej zmiany stóp procentowych o 100 punktów bazowych na wynik z tytułu odsetek w horyzoncie następnych 12 miesięcy.

Pomiaru ryzyka stopy procentowej dokonuje się dla wszystkich obszarów zarządzania ryzykiem w Banku, ze szczególnym naciskiem na Księgę Bankową.

Dla potrzeb pomiaru ryzyka stopy procentowej dla aktywów i pasywów, które nie mają dokładnie określonego terminu zapadalności/wymagalności lub instrumentów z wbudowaną opcją Klienta, Grupa przyjmuje szczególne założenia, w tym:

- Termin wymagalności sald i odsetek dla depozytów bez ustalonego terminu został określony na podstawie danych historycznych odnośnie zachowania Klientów, biorąc pod uwagę stabilność wolumenu pozycji z założeniem maksymalnego terminu wymagalności nieprzekraczającego 3 lat dla Polskich Złotych oraz 1 roku dla innych walut,

- Tendencje do szybszej spłaty należności, niż wynika to z pierwotnego (umownego) harmonogramu poprzez wyznaczenie współczynnika wcześniejszej spłaty dla wszystkich istotnych portfeli kredytowych Banku na podstawie obserwacji danych historycznych. Należy jednak zauważyć, że kredyty hipoteczne, które stanowią w Grupie produkt kredytowy o dominującym udziale, są w większości indeksowane do zmiennej stopy procentowej. Powoduje to, że tendencje do wcześniejszej spłaty mają mniejsze znaczenie dla ryzyka stóp procentowych. Należy jednak zauważyć, że w ostatnich okresach wzrósł udział kredytów hipotecznych opartych na tymczasowo stałej stopie procentowej.
- Dla kapitału, aktywów trwałych i innych aktywów zakłada się termin przeszacowania równy 1 rok. Niemniej w celu zrozumienia wybranego profilu zapadalności pomiar ryzyka stopy procentowej jest dokonywany z wyłączeniem kapitału własnego, aby wyodrębnić wpływ zarówno na wartość ekonomiczną, jak i dochody.

Wyniki powyższych analiz dla BPV*100 oraz wartości ekonomicznej kapitału (EVE) były regularnie monitorowane i raportowane do Komitetu Kapitału, Aktywów i Pasywów, Komitetu Ryzyka, Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej. Wyniki pomiaru IRRBB na koniec grudnia 2022 r. wskazują, że Grupa jest wciąż najbardziej narażona na scenariusz spadku stóp procentowych. Wyniki nadzorczych testów warunków skrajnych wg. stanu na grudzień 2022 r. pokazują jednak, że nawet w najdotkliwszym scenariuszu testu wartości odstających spadek wartości ekonomicznej kapitału dla Księgi Bankowej jest poniżej limitu nadzorczego wynoszącego 15% kapitału podstawowego Tier 1. Podobnie spadek EVE w standardowym scenariuszu nagłego wpływu równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o +/-200 punktów bazowych również nie przekracza nadzorczego maksimum, tj. jest poniżej 20% funduszy własnych.

Wyniki wrażliwości na zmiany stóp procentowych mierzonej za pomocą BPVx100 oraz EVE uwzględniając nadzorczych testów warunków skrajnych prezentują tabele poniżej.

Wrażliwość Księgi Bankowej na zmiany stóp procentowych kształtowała się następująco (w tys. PLN):

	31.12.2022	31.12.2021
	BPVx100	BPVx100
PLN	164 145	220 217
CHF	(6 573)	9 890
EUR	28 615	125 092
USD	19 695	33 099
Inne	3 751	6 385
RAZEM	209 632	394 682
Kapitał, aktywa trwałe, inne aktywa	28 570	53 142
RAZEM	238 203	447 813

Wrażliwość EVE na zmianę stóp procentowych (*)	31.12.2022	31.12.2021
Standardowy test nadzorczy (przesunięcie krzywej dochodowości o +/-200 p.b., % Funduszy Własnych)	-6,05%	-7,29%
Test wartości odstających (najdotkliwszy scenariusz, % Tier 1)	-9,33%	-10,64%

(*) Zasady określone w punkcie 115 Wytycznych EBA zostały zastosowane w celu wyliczenia zmian EVE. Zaprezentowano najdotkliwsze spadki EVE.

Wyniki wrażliwości wyniku odsetkowego w horyzoncie następnych 12 miesięcy po 31 grudnia 2022 roku oraz dla pozycji w Polskich Złotych, w Księdze Bankowej, przeprowadzane są przy następujących założeniach:

- statycznej struktury bilansu na ten dzień odniesienia (bez zmian w ciągu kolejnych 12 miesięcy),
- poziomu odniesienia wyniku odsetkowego netto przy założeniu, że wszystkie aktywa i pasywa o zmiennej stopie procentowej odzwierciedlają już poziom rynkowych stóp procentowych na dzień 31 grudnia 2022 r. (np. stopa referencyjna NBP na koniec 2022 r. została ustalona na poziomie 6,75%),
- zastosowania równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 100 pb w górę i w dół jako dodatkowego szoku dla wszystkich poziomów rynkowych stóp procentowych na dzień 31 grudnia 2022 r., który jest ustalany na dzień przeszacowania aktywów i pasywów występujących w ciągu następnych 12 miesięcy.

W scenariuszu równoległego spadku stóp procentowych o 100 punktów bazowych wynik jest ujemny i wynosi -192 mln zł lub 4,1% w stosunku do referencyjnego wyniku odsetkowego netto Grupy. W scenariuszu równoległego wzrostu stóp procentowych o 100 punktów bazowych wynik jest dodatni i wynosi 192 mln zł lub 4,1% względem referencyjnego wyniku odsetkowego netto Grupy. Wyniki wskazują, że Grupa znajduje się obecnie w zrównoważonej sytuacji pod względem wpływu scenariusza spadku jak i wzrostu stóp procentowych. Poziom asymetrii, który istniał w poprzednich danych sprawozdawczych nie jest obserwowalny, ponieważ stopy procentowe były znacząco powyżej 0% na dzień 31 grudnia 2022 r.

Wrażliwość NII dla waluty PLN na zmiany stóp procentowych	31.12.2022	31.12.2021
Wzrost krzywej dochodowości o 100 b.p.	+4,1%	+5,9%
Spadek krzywej dochodowości o 100 b.p.	-4,1%	-6,0%

8.5. RYZYKO PŁYNNOŚCI

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie i utrzymywanie zdolności Grupy do wywiązywania się zarówno z bieżących jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności.

Ryzyko płynności odzwierciedla możliwość poniesienia znacznych strat w wyniku pogorszenia warunków finansowania (ryzyko finansowania) i/lub sprzedaży aktywów poniżej ich wartości rynkowej (ryzyko płynności rynku) w celu zaspokojenia zapotrzebowania na środki, wynikającego z zobowiązań Grupy.

W podmiotach zależnych ekspozycje na ryzyko płynności nie występowały, ponieważ Bank zarządza ryzykiem płynności na poziomie centralnym. Zarówno wymogi finansowania jak i nadwyżki płynności spółek zależnych są zarządzane poprzez transakcje zawierane z Bankiem, chyba, że wcześniej w tym celu zostały zawarte transakcje rynkowe. Departament Skarbu jest odpowiedzialny za zarządzanie z częstotliwością dzienną sytuacją płynnościową Grupy, zgodnie z przyjętymi zasadami i procedurami, biorąc pod uwagę cele określone przez Zarząd Banku oraz Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów.

W 2022 roku wojna na Ukrainie miała wpływ na zachowanie światowych rynków finansowych, jednak Bank nie zaobserwował żadnego zagrożenia dla swojej pozycji płynnościowej. Grupa w dalszym ciągu charakteryzowała się stabilną pozycją płynnościową.

W 2022 roku, wskaźnik kredyty/depozyty Grupy spadł i wynosił 78% na koniec grudnia 2022 (w porównaniu do 86% na koniec grudnia 2021).

Portfel aktywów płynnych jest traktowany przez Grupę jako rezerwa płynności, który pozwoli przetrwać sytuacje kryzysowe. Portfel aktywów płynnych składa się głównie z płynnych, dłużnych papierów wartościowych emitowanych lub gwarantowanych przez rząd polski, inne rządy UE oraz wielostronne banki rozwoju. Dodatkowo, portfel uzupełniony jest gotówką oraz ekspozycjami wobec Narodowego Banku Polskiego. Udział płynnych, dłużnych papierów wartościowych (włączając bony pieniężne NBP) w portfelu papierów wartościowych ogółem wynosił na koniec grudnia 2022 roku ok. 99% i osiągnął poziom ok. 20,4miliarda PLN (18% aktywów ogółem), podczas, gdy na koniec grudnia 2021 poziom ten wynosił 18,0 miliarda PLN (17% aktywów ogółem).

Konsekwentnie głównym źródłem finansowania Grupy pozostaje duża, zdywersyfikowana oraz stabilna baza depozytów pochodzących od Klientów detalicznych, korporacyjnych oraz Klientów z sektora publicznego. Na koniec 2022 roku depozyty Klientów osiągnęły łączny poziom 98,0 mld zł. Bazę depozytową stanowiły głównie środki Klientów indywidualnych, których udział w łącznym saldzie zobowiązań wobec Klientów wynosił ok. 70,2% na koniec grudnia 2022 (72,2% na koniec grudnia 2021 roku). Wysoki udział środków od Klientów indywidualnych miał pozytywny wpływ na płynność w Grupie oraz umożliwił przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

Koncentracja bazy depozytowej, mierzona udziałem 5 i 20 największych deponentów, na koniec 2022 roku wyniosła odpowiednio 4,0% oraz 7,3% (w grudniu 2021 roku odpowiednio 3,6% oraz 6,5%). Poziom koncentracji depozytów jest regularnie monitorowany i nie miał negatywnego wpływu na stabilność bazy depozytowej w 2022 roku. W przypadku znacznego wzrostu udziału największych deponentów w bazie depozytowej, dodatkowe środki pozyskane od tych deponentów nie są traktowane jako stabilne. Co więcej, w celu zabezpieczenia przed fluktuacjami bazy depozytowej, Grupa utrzymuje rezerwę płynnych aktywów w postaci portfela papierów wartościowych.

Baza depozytowa uzupełniona jest o depozyty instytucji finansowych oraz inne operacje rynku pieniężnego. Na koniec 2022 roku, źródłem finansowania średnioterminowego pozostały również dług podporządkowany i pożyczki średnioterminowe.

W 2022 roku, Bank wyemitował obligacje powiązane z ryzykiem kredytowy (Credit Link Notes) w wysokości PLN 242,5 m w ramach transakcji syntetycznej sekurytyzacji. Grupa nie zaciągnęła nowych kredytów od instytucji finansowych. Całkowita wartość bilansowa średnioterminowych pożyczek od instytucji finansowych wynosiła 108,5 mln zł na koniec grudnia 2022 roku (w grudniu 2021 roku wynosiła 369,3 mln zł.). Spadek łącznej kwoty kredytów średnioterminowych od instytucji finansowych związany był ze standardową spłatą zgodnie z harmonogramem oraz dobrowolnej przedpłaty.

W IV kwartale, Bank zdecydował o przedpłacie pozostałej do spłaty kwoty kredytu udzielonego w grudniu 2018 przez Europejski Bank Inwestycyjny o łącznej wartości 100 milionów EUR (Bank był poręczycielem, a kredytobiorcą Millennium Leasing, spółka całkowicie zależna od Banku). Łączna pozostała do spłaty kwota 30 mln EUR została spłacona w grudniu 2022 roku. Decyzja o wcześniejszej spłacie została podjęta w kontekście nadwyżki płynności w walutach obcych i planowanych przyszłych emisjach obligacji oraz możliwej redukcji kosztów w tym obszarze.

Płynność w walutach obcych Grupa zapewnia dzięki denominowanym w walucie pożyczkom bilateralnym oraz transakcjom swapów walutowych jak i procentowo-walutowych. Znaczenie swapów spada w wyniku zmniejszenia portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz zabezpieczenia w walutach obcych rezerw na ryzyko prawne. Portfel swapów jest zdywersyfikowany w zakresie kontrahentów oraz terminów zapadalności. Z większością kontrahentów, Grupa ma podpisane aneksy do umów ramowych, regulujące kwestie zabezpieczeń (ang. Credit Support Annex, CSA). W związku z tym, w przypadku niekorzystnych zmian kursów (deprecjacja zł.), Bank zobligowany jest do złożenia depozytu w celu zabezpieczenia rozliczenia instrumentów pochodnych w przyszłości, a w przypadku korzystnych zmian kursów (aprecjacja zł.) Grupa otrzymuje depozyt zabezpieczający od kontrahentów. W żadnej z zawartych umów ramowych (zarówno międzynarodowych jak i krajowych) nie są zawarte zapisy ustanawiające związek pomiędzy ratingiem Banku a wysokością depozytów zabezpieczających. Potencjalne pogorszenie ratingu nie będzie zatem miało wpływu na sposób wyliczenia i wymianę depozytów zabezpieczających.

Grupa uwzględnia możliwość niekorzystnej zmiany kursu walut obcych (w szczególności CHF i EUR, które powodującą zwiększenie potrzeb płynnościowych), analizuje wpływ na ryzyka płynności i uwzględnia to ryzyko w swoich planach płynnościowych.

Miary oceny ryzyka płynności

Ocena ryzyka płynności Grupy jest realizowana z zastosowaniem zarówno wewnętrznych jak i nadzorczych miar, dla których zdefiniowano limity ekspozycji.

Kształtowanie się sytuacji płynnościowej Grupy w krótkich horyzontach czasowych jest sprawdzane codziennie na podstawie portfela aktywów płynnych, portfela papierów wartościowych, uznanych przez NBP jako zabezpieczenie standardowych instrumentów wsparcia płynności oraz dwóch wskaźników zdefiniowanych wewnętrznie: płynność natychmiastowa oraz płynność kwartalna. Te dwa ostatnie wskaźniki mierzą maksymalne zapotrzebowanie na środki, które mogłoby powstać jednego dnia, z uwzględnieniem projekcji przepływów środków pieniężnych odpowiednio na datę spot lub okres 3-miesięczny. Dodatkowo, portfel aktywów płynnych wyznacza się na bazie dziennej.

Wskaźniki te są porównywane z obowiązującymi limitami ekspozycji oraz raportowane codziennie do obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i kontrolę ryzyka płynności dla Grupy, a w cyklach miesięcznych i/lub kwartalnych prezentowane są do Zarządu i na Radę Nadzorczą Banku.

Limity ograniczające ryzyko płynności podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, historyczną konsumpcję limitów, a także obecną sytuację rynkową i wymogi nadzorcze. Zgodnie z obowiązującymi zasadami, wszelkie ewentualne przekroczenia wewnętrznych limitów ryzyka płynności są zawsze raportowane, dokumentowane i ratyfikowane na odpowiednim poziomie kompetencyjnym.

Zgodnie z finalnym tekstem tzw. pakietu CRD V/CRR II, Grupa wyznacza wymóg pokrycia płynności (LCR) i wymóg stabilnego finansowania netto (NSFR). Minimalny, nadzorczy poziom dla wskaźnika LCR i NSFR w wysokości 100% został spełniony przez Grupę. Na koniec grudnia 2022 roku wskaźnik LCR wynosił 223% (150% na koniec grudnia 2021 roku). Wzrost wskaźnika związany był głównie z wzrostem depozytów klientów, które zostały zainwestowane w portfel aktywów płynnych. Wskaźnik ten jest wyznaczany codziennie i raportowany w okresach miesięcznych do NBP od marca 2014 roku. Wewnętrznie wskaźnik LCR szacowany jest codziennie i raportowany do obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i kontrolę ryzyka płynności w Grupie na bazie dziennej. Wskaźnik NSFR jest monitorowany i raportowany kwartalnie. W każdym kwartale 2022 r., wskaźnik NSFR był powyżej minimum nadzorczego w wysokości 100% (minimum nadzorcze obowiązuje od czerwca 2021 r.). Na koniec grudnia 2022 roku wskaźnik NSFR wynosił 156%, (144% na koniec grudnia 2021 roku).

Bieżące wskaźniki płynności

31.12.2022					
	Wskaźnik płynności natychmiastowej (%) [*]	Wskaźnik płynności kwartalnej (%) [*]	Zabezpieczenie uznawane przez Bank Centralny / Depozyty łącznie (%) ^{**}	Portfel Aktywów płynnych (m PLN) ^{***}	LCR (%)
Wskaźnik	28%	28%	25%	24 349	223%

31.12.2021					
	Wskaźnik płynności natychmiastowej (%) [*]	Wskaźnik płynności kwartalnej (%) [*]	Zabezpieczenie uznawane przez Bank Centralny / Depozyty łącznie (%) ^{**}	Portfel Aktywów płynnych (m PLN) ^{***}	LCR (%)
Wskaźnik	22%	22%	19%	18 793	150%

^{*} - Wskaźniki płynności natychmiastowej i kwartalnej: Relacja między wartością zabezpieczenia uznawanego przez Bank Centralny, czyli bufor płynności możliwy do zdyskontowania w Banku Centralnym, po uwzględnieniu haircutów dla standardowych operacji pieniężnych (włączając nadwyżkę rezerwy obowiązkowej), minus przewidywane odpływy netto (w ciągu najbliższych 3 dni roboczych dla wskaźnika płynności natychmiastowej oraz w ciągu najbliższych 3 miesięcy dla wskaźnika płynności kwartalnej we wszystkich walutach wymienialnych) do depozytów łącznie.

^{**} - Zabezpieczenie uznawane przez Bank Centralny / Depozyty łącznie: Relacja wartości zabezpieczenia uznawanego przez Bank Centralny, czyli bufor płynności możliwy do zdyskontowania w Banku Centralnym po uwzględnieniu haircutów dla standardowych transakcji pieniężnych, plus gotówka i depozyty w Banku Centralnym pomniejszone o minimalny wymóg rezerwy oraz wartości depozytów łącznie. Wskaźnik ten jest obliczany na bazie kwoty nominalnej wymienionych produktów.

^{***} - Portfel Aktywów płynnych: Łączna suma gotówki, ekspozycji w stosunku do NBP (w tym nadwyżka nad wymaganą wysokość rezerwy obowiązkowej) oraz dłużnych papierów wartościowych Skarbu Państwa, bonów NBP i należności od banków o terminie wymagalności do 1 miesiąca. Portfel dłużnych papierów wartościowych pomniejsza się o haircut NBP stosowany dla transakcji repo oraz o papiery zablokowane na cele inne niż płynnościowe.

Grupa monitoruje płynność na bazie wewnętrznych miar płynności, uwzględniając również wpływ kursów walutowych na sytuację płynnościową.

Ponadto Grupa stosuje analizę wewnętrznej płynności strukturalnej na bazie skumulowanych urealnionych luk płynności. Bezpieczny poziom, przyjęty w Grupie w zakresie relacji niedoboru płynności został określony dla każdego przedziału czasowego poniżej 5-ciu lat.

W grudniu 2022 r. luki płynności utrzymywały się na dodatnich poziomach. Wyniki skumulowanych, urealnionych luk płynności (warunki normalne) przedstawiają poniższe tabele.

Urealniona luka płynności (PLN mln)	2022-12-31			
	Do 6M	Do 1Y	Do 2Y	Do 5Y
Zdolność równoważenia płynności	25 134	25 134	25 134	25 134
Wyptywy	12 035	4 665	3 722	6 721
Wyptywy skumulowane	12 035	16 700	20 422	27 143
Wptywy	11 953	4 752	10 404	13 212
Wptywy skumulowane	11 953	16 705	27 109	40 321
Luka płynności	25 052	87	6 682	6 491
Luka płynności skumulowana	25 052	25 139	31 821	38 312

Urealniona luka płynności (PLN mln)	2021-12-31 (*)			
	Do 6M	Do 1Y	Do 2Y	Do 5Y
Zdolność równoważenia płynności	18 471	18 471	18 471	18 471
Wyptywy	21 436	4 956	11 092	18 062
Wyptywy skumulowane	21 436	26 392	37 484	55 546
Wptywy	20 913	8 223	15 942	26 976
Wptywy skumulowane	20 913	29 136	45 078	72 054
Luka płynności	17 948	3 266	4 850	8 914
Luka płynności skumulowana	17 948	21 215	26 065	34 979

(*) W celach porównawczych, wyniki za grudzień 2021 zostały ponownie przeliczone, biorąc pod uwagę założenia obowiązujące dla wewnętrznej analizy luki strukturalnej w grudniu 2022 (np. Zapadające swapy walutowe są prezentowane oddzielnie w wyptywach i wptywach w kwotach całkowitych, co podwyższa obie strony symetrycznie w porównaniu do podejścia zastosowanego w 2021).

Grupa opracowała narzędzie do zarządzania ryzykiem płynności, określające analizy wrażliwości oraz scenariusze warunków skrajnych (idiosynkratyczne, systemowe i stanowiące ich kombinację). Na cele testów warunków skrajnych, luki płynności są urealniane przy założeniu konserwatywnego podejścia do oceny prawdopodobieństwa wystąpienia przepływów środków pieniężnych (m.in. biorące pod uwagę wzrost odpływu depozytów, spadek lub opóźnienie wpływów z tytułu spłat kredytów, gorszą płynność rynku wtórnego papierów wartościowych, najwyższe koszty finansowania - założenie najgorszych zaobserwowanych w Banku marż na depozytach, równoległe przesunięcia krzywej dochodowości czy deprecjację złotego).

Testy warunków skrajnych płynności są przeprowadzane, co najmniej kwartalnie, aby ustalić profil ryzyka płynności Grupy oraz zapewnić zdolność Grupy do wywiązania się ze zobowiązań w przypadku kryzysu płynności i aby przyczynić się do opracowania awaryjnego planu płynności oraz decyzji zarządczych. Dodatkowo, wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są do określenia progów ostrzegawczych dla wskaźników wczesnego ostrzegania, których to zadaniem jest identyfikacja zbliżających się problemów płynnościowych i wskazanie Zarządowi na ewentualną konieczność uruchomienia Awaryjnego Planu Płynności.

Założenia dla wewnętrznej luki płynności oraz testów warunków skrajnych są aktualizowane rocznie. Ostatnia rewizja miała miejsce w grudniu 2022. Aktualne podejście bazuje na raporcie niedopasowania terminów zapadalności w ramach dodatkowych miar monitorowania płynności dla nadzorczego raportowania płynności, jednakże włączając wewnętrzne dostosowania, zgodnie z założeniami behawioralnymi dotyczącymi bilansowych oraz pozabilansowych wypływów i wpływów. Ze względu na fakt, że raport niedopasowania terminów zapadalności przedstawia lukę kontraktową płynności, która opiera się na założeniu statycznego bilansu, wewnętrzne założenia dotyczące rolowania finansowania oraz przyszłych przepływów odsetkowych zostały dostosowane i tym samym wyeliminowane. Dodatkowo, sposób prezentacji wewnętrznej analizy luki płynności został zmieniony, zgodnie z kategoriami zdefiniowanymi w nadzorczym raporcie niedopasowania terminów zapadalności. W grudniu 2022 skumulowana luka płynności była dodatnia i znacząco wyższa niż w grudniu 2021, głównie ze względu na wzrost depozytów od Klientów, co zostało odzwierciedlone w portfelu aktywów płynnych (zdolność równoważenia płynności). Wewnętrznie zdefiniowany limit 12% aktywów łącznie nie został przekroczony, a pozycja płynnościowa została potwierdzona jako solidna. W grudniu 2022 także wyniki testów warunków skrajnych pokazywały, że pozycja płynnościowa nie jest zagrożona, gdyż nawet w najbardziej dotkliwym scenariuszu okres przeżycia pozostawał powyżej limitu 3 miesięcy.

Informacje odnośnie zarządzania ryzykiem płynności w tym informacje na temat wykorzystania limitów wewnętrznych i zewnętrznych są przekazywane w cyklu miesięcznym do Komitetu Kapitałów, Aktywów i Pasywów, a kwartalnie raportowane do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Proces planowania i budżetowania realizowany przez Grupę obejmuje przygotowanie Planu Płynności co ma na celu zapewnienie, że wzrost biznesu będzie wspierany przez adekwatną strukturę finansowania płynności oraz przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

Grupa dysponuje również procedurami awaryjnymi dla sytuacji zwiększonego ryzyka płynności - Plan Awaryjny Płynności (plan awaryjny w przypadku pogorszenia się płynności finansowej Banku). Plan Awaryjny Płynności ustala koncepcje, priorytety, obowiązki i konkretne środki do podjęcia na wypadek kryzysu płynności. Awaryjny Plan Płynności jest aktualizowany co najmniej raz do roku. W 2022 roku, Awaryjny Plan Płynności był testowany i zaktualizowany w celu zagwarantowania, że jest on operacyjnie stabilny. W Planie dostosowano również progi ostrzegawcze dla wskaźników wczesnego ostrzegania biorąc pod uwagę scenariusze i wyniki testów warunków skrajnych. Zaktualizowany Plan został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą w grudniu 2022 r.

8.6. RYZYKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne jest zdefiniowane jako ryzyko straty wynikające z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, działań ludzi lub systemów bądź też ze zdarzeń zewnętrznych. W tej definicji mieści się ryzyko prawne, natomiast ryzyko strategiczne oraz ryzyko utraty reputacji traktowane są jako oddzielne kategorie ryzyka. Ryzyko operacyjne objawia się w każdym aspekcie działalności organizacji i jest jej nieodłączną częścią.

Rok 2022 był kolejnym rokiem funkcjonowania rozwiązań, wdrożonych w zakresie sprawnego zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgodnych z najlepszymi praktykami przyjętymi w tym zakresie przez krajowe i międzynarodowe instytucje finansowe. Przyjęte rozwiązania sprawdziły się również w sytuacji związanej z Pandemią COVID-19 i wojną na terenie Ukrainy. Przyjęta struktura zarządzania ryzykiem określa poszczególne szczeble zarządzania, zakresy ich obowiązków i odpowiedzialności.

Kluczową rolę w codziennej działalności Grupy odgrywają właściciele zdefiniowanych procesów biznesowych i wspomagających. Na podstawie dogłębnej wiedzy o procesie właściciel procesu najtrafniej identyfikuje i ogranicza występujące zagrożenia, stanowiąc pierwszą linię obrony. Drugą linią obrony jest poziom wyspecjalizowanych jednostek zajmujących się organizacją procesów zarządzania i kontrolą akceptowalnego poziomu ryzyka ze szczególnym uwzględnieniem takich obszarów jak: zgodność z przepisami, zapobieganie praniu brudnych pieniędzy, nadużycia, bezpieczeństwo i zapewnienie ciągłości działania oraz ubezpieczenia i powierzanie czynności podmiotom zewnętrznym. Trzecią linią obrony jest jednostka niezależnego audytu wewnętrznego.

Każdą decyzję, dotyczącą kroków mających na celu optymalizację ryzyka operacyjnego, poprzedza analiza związanych z tym kosztów i korzyści.

Wyższym szczeblem zarządzania ryzykiem jest Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego, którego obszar działania dotyczy zagrożeń zidentyfikowanych w więcej niż jednym procesie. Wszelkie działania dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym są koordynowane i nadzorowane przez Komitet Ryzyka, Zarząd i Radę Nadzorczą.

Zgodnie z przyjętym modelem zarządzanie ryzykiem jest procesem ciągłego doskonalenia w zakresie identyfikacji, oceny, monitorowania, ograniczania i raportowania poprzez:

- gromadzenie zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- samoocenę ryzyka operacyjnego w poszczególnych procesach,
- analizę i monitorowanie wskaźników ryzyka.

Zdarzenia ryzyka operacyjnego Grupa gromadzi w narzędziu informatycznym, wspomagającym zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zdarzenia te poddawane są analizie odnośnie przyczyn powstania i możliwości zmniejszenia skutków, oraz zastosowania działania prewencyjnego. W systemie informatycznym zdarzenia przypisywane są do konkretnej kategorii ryzyka i konkretnego procesu, co następnie jest m.in. elementem raportowania oraz walidacji samooceny ryzyka. Wewnętrzna baza zdarzeń ryzyka spełnia również wymogi jakościowe i ilościowe stosowania metod zaawansowanych wyliczenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego.

Badanie samooceny ryzyka operacyjnego zostało przeprowadzone łącznie z przeglądem procesów, polegającym na ocenie skuteczności przyjętych rozwiązań do spełniania wymogów Klientów i partnerów biznesowych w zakresie jakości obsługi oraz optymalizacji kosztowej. Przyjęta metodologia odnośnie samooceny ryzyka i kontroli pozwoliła ocenić poziom ryzyka w danym procesie, przy uwzględnieniu istniejących kontroli, w oparciu o przyjęte scenariusze. Dla oceny poziomów ryzyka powyżej przyjętego progu tolerancji zostały zaproponowane, wdrożone i są monitorowane działania zapobiegawcze.

W trakcie badania samooceny ryzyka i kontroli poddane zostały analizie również wskaźniki wydajności, a w tym również wskaźniki ryzyka zdefiniowane dla każdego procesu. Kluczowe osoby odpowiedzialne za kształtowanie i realizację zadań w poszczególnych procesach tak zdefiniowały i dostosowały wskaźniki, aby były one najlepszymi predyktorami zbliżających się zagrożeń. Bieżące monitorowanie wskaźników służy zwiększeniu efektywności i wydajności przebiegu procesów oraz skutecznej kontroli ryzyka na poziomie poszczególnych działań w procesach.

Informacja na temat ryzyka operacyjnego jest włączona w sprawozdawczość zarządczą wysokiego szczebla konsolidującą informacje o działaniu poszczególnych procesów.

Biorąc pod uwagę stopień rozwoju zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz skalę i profil swojej działalności, Grupa wylicza wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne przy zastosowaniu Metody Standardowej.

8.7. RYZYKO NEGATYWNEGO WPŁYWU NA ŚRODOWISKO NATURALNE

Ryzyko dotyczące wpływu na środowisko naturalne wiąże się głównie z możliwym negatywnym wpływem Grupy na środowisko i klimat poprzez własną działalność operacyjną, oferowane produkty i usługi bankowe, w tym finansowanie projektów oraz zarządzanie zagrożeniami klimatycznymi, transformacyjnymi i fizycznymi dla Grupy. Grupa zapobiega tym ryzykom stosując się do przepisów prawnych, monitorując własny wpływ na środowisko, wdrażając działania prośrodowiskowe oraz stosując się do „Polityki Środowiskowej Grupy Banku Millennium” i „Zasad odpowiedzialnego finansowania.” Grupa uwzględnia ryzyka środowiskowe i społeczne w procesach oceny klientów, udzielania kredytów i finansowania projektów czy oferowania produktów inwestycyjnych (w tym Millennium TFI), biorąc pod uwagę nie tylko ryzyka związane z sektorami działalności, w których klienci prowadzą swoją działalność, ale także ich funkcjonowanie w kontekście kwestii środowiskowych, społecznych i zarządczych (związanych z łańcem korporacyjnym).

Więcej informacji na ten temat zarządzaniem wpływem Grupy na środowisko i klimat przedstawiono w raporcie ESG Banku i Grupy.

9. Segmenty operacyjne

Informacja o segmentach operacyjnych została sporządzona w oparciu o strukturę raportowania na bazie której Zarząd Banku dokonuje oceny wyników i zarządza zasobami segmentów. Grupa nie stosuje dodatkowego podziału działalności na obszary geograficzne z uwagi na nieistotną skalę działalności prowadzonej poza Polską, w efekcie taki uzupełniający podział nie jest prezentowany. Działalność Grupy prowadzona jest w oparciu o różnicowane linie biznesowe, oferujące określone produkty i usługi skierowane do poniższych segmentów rynku:

Segment Klientów Detalicznych

Segment Klientów Detalicznych obejmuje działalność skierowaną na Klientów masowych, Klientów zamożnych, małe przedsiębiorstwa i przedsiębiorców indywidualnych.

Działalność powyższych linii biznesowych rozwijana jest przy wykorzystaniu pełnej oferty produktów i usług bankowych oraz sprzedaży wyspecjalizowanych produktów oferowanych przez jednostki zależne Grupy. W obszarze produktów kredytowych głównymi produktami są kredyty hipoteczne, kredyty konsumenckie, kredyty rewalwingowe w kartach kredytowych i produkty leasingowe dla małych przedsiębiorstw. Do głównych funduszy klientów zaliczają się natomiast: rachunki bieżące, depozyty terminowe, fundusze inwestycyjne i produkty strukturyzowane. Dodatkowo oferta obejmuje produkty ubezpieczeniowe, głównie w powiązaniu z kredytami i kartami kredytowymi, jak i wyspecjalizowane produkty oszczędnościowe. Oferta produktowa dla klientów zamożnych została wzbogacona o wyselekcjonowane fundusze inwestycyjne innych pośredników finansowych, fundusze zagraniczne oraz obligacje strukturyzowane wyemitowane przez Bank.

Segment Klientów Korporacyjnych

Segment Klientów Korporacyjnych opiera się na działalności skierowanej do Średnich i Dużych Przedsiębiorstw. Oferta skierowana jest odpowiednio również do Klientów z sektora budżetowego oraz Podmiotów Publicznych.

Działania biznesowe w segmencie Klientów Korporacyjnych prowadzone są przy wykorzystaniu wysokiej jakości oferty typowych produktów bankowych (kredyty na działalność bieżącą, kredyty inwestycyjne, rachunki bieżące, depozyty terminowe) uzupełnionych o ofertę produktów w zakresie zarządzania gotówką, produktów Departamentu Skarbu, w tym instrumentów pochodnych oraz usług leasingowych i faktoringowych.

Bankowość Skarbcowa, ALM (zarządzanie aktywami i pasywami) i Inne

Segment ten obejmuje aktywność Grupy zaangażowaną w inwestycje przeprowadzane na rachunek Banku, działalność maklerską, operacje na rynku międzybankowym, zaangażowanie w dłużne papiery wartościowe, które nie są przypisane innym segmentom.

W segmencie tym znajdują się pozostałe aktywa i pozostałe pasywa, aktywa i pasywa związane z instrumentami pochodnymi zabezpieczającymi, zobowiązania z tytułu zewnętrznego finansowania Grupy oraz aktywa z tytułu podatku odroczonego nieprzypisane do żadnego segmentu.

Dla każdego segmentu określany jest wynik przed opodatkowaniem, który obejmuje:

- wynik z tytułu odsetek obliczany na bazie odsetek zewnętrznych aktywów pracujących i pasywów segmentu oraz alokowanych aktywów i pasywów, generujących wewnętrzny przychód lub koszt z tytułu odsetek. Przychody i koszty wewnętrzne wyliczone są w oparciu o rynkowe stopy procentowe z zastosowaniem wewnętrznych metod wyceny;
- wynik z tytułu prowizji;
- pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany jak: przychody z tytułu dywidend, wynik na działalności inwestycyjnej i handlowej, wynik z pozycji wymiany oraz wynik z pozostałych instrumentów finansowych;
- pozostałe przychody i koszty operacyjne;
- koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych i niefinansowych;
- udział segmentu w kosztach operacyjnych w tym kosztach osobowych i administracyjnych;
- udział segmentu w kosztach amortyzacji;

- zysk operacyjny wyliczony jako miara zysku segmentu różni się od wyniku finansowego MSSF przed opodatkowaniem z tytułu: udziału w zyskach netto jednostek stowarzyszonych i obciążenia podatkiem bankowym. Pozycje te oraz obciążenie podatkiem dochodowym zostały zaprezentowane wyłącznie na poziomie Grupy.

Aktywami i pasywami segmentów komercyjnych są operacyjne aktywa i pasywa wykorzystywane przez segment w jego działalności operacyjnej, zaalokowane w oparciu o przesłanki biznesowe. Różnica między aktywami i pasywami operacyjnymi pokryta jest przez aktywa/pasywa rynku pieniężnego oraz dłużne papiery wartościowe. Aktywami i pasywami segmentu Skarb, ALM i Inne są aktywa/pasywa rynku pieniężnego i dłużne papiery wartościowe pozostałe po zalokowaniu do segmentów komercyjnych.

Na ostatnie wyniki finansowe Banku Millennium istotny wpływ mają koszty związane z zarządzaniem portfelem kredytów hipotecznych w walutach obcych. W celu wyizolowania tych kosztów i innych wyników finansowych związanych z tym portfelem Bank zdecydował się na wyodrębnienie począwszy od roku 2021 nowego segmentu z Bankowości Detalicznej i zaprezentowanie go w sprawozdaniu finansowym jako „Walutowe kredyty hipoteczne”. Taka zmiana wpływa jedynie na prezentację wyników i nie powoduje zmian organizacyjnych w Banku. Nowy segment obejmuje kredyty wydzielone w oparciu o aktywne walutowe umowy hipoteczne na dany okres i dotyczy portfeli detalicznych kredytów hipotecznych Banku Millennium i Eurobanku w walutach obcych. Oczekuje się, że portfel ten będzie się zmniejszał wraz ze spłatami kredytów walutowych i konwersji na kredyty złotowe. W ramach wyników finansowych nowego segmentu prezentowane są następujące kategorie rachunku zysków i strat:

1. Przychody odsetkowy netto: marża na kredytach walutowych (wyniki odsetkowe, pomniejszony o cenę transferową).
2. Wynik z wymiany walut (głównie koszty negocjacji polubownych).
3. Koszt rezerw na ryzyko prawne portfela walutowych kredytów hipotecznych częściowo skompensowany wyceną SG Indemnity w linii pozostałych przychodów operacyjnych dotyczących portfela ex-EB.
4. Koszt ryzyka kredytowego związany z bieżącym portfelem walutowym.
5. Wynik z tytułu modyfikacji wynikający z rozliczeń z kredytobiorcami.
6. Koszty bezpośrednio związane z hipotekami walutowymi, w tym między innymi:
 - (i) Koszty kancelarii prawnych (koszty administracyjne)
 - (ii) Koszty sądowe związane ze sprawami hipotecznymi w CHF (pozostałe koszty operacyjne).

Rachunek zysków i strat za okres 1.01.2022 - 31.12.2022

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Segmenty z wyłączeniem hipotek walutowych	Hipoteki walutowe	Razem Grupa
Wynik z tytułu odsetek	3 088 577	836 133	(681 058)	3 243 652	93 639	3 337 291
Wynik z tytułu opłat i prowizji	597 222	196 957	41	794 220	14 085	808 305
Dywidendy, pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany	140 720	95 175	(64 960)	170 935	(380 731)	(209 796)
Wynik z aktywów finansowych wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	12 503	0	13 193	25 696	0	25 696
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(26 412)	(1 353)	4 299	(23 466)	82 991	59 525
Przychody operacyjne razem	3 812 610	1 126 912	(728 485)	4 211 037	(190 016)	4 021 021
Koszty osobowe	(728 879)	(157 476)	(29 787)	(916 142)	0	(916 142)
Koszty administracyjne, w tym:	(715 226)	(82 885)	(111 418)	(909 529)	(58 588)	(968 117)
- Koszty BFG i systemu ochrony	(305 581)	(8 225)	(83 430)	(397 236)	0	(397 236)
Amortyzacja	(176 733)	(27 660)	(4 529)	(208 922)	0	(208 922)
Koszty operacyjne razem	(1 620 838)	(268 021)	(145 734)	(2 034 593)	(58 588)	(2 093 181)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów	(374 638)	(2 851)	(3 514)	(381 003)	35 455	(345 548)
Wynik z tytułu modyfikacji	(24 153)	(358)	0	(24 511)	(102 153)	(126 664)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	0	0	0	0	(2 017 320)	(2 017 320)
Wynik operacyjny razem	1 792 981	855 682	(877 733)	1 770 930	(2 332 622)	(561 692)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych						0
Podatek bankowy						(169 063)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym						(730 755)
Podatek dochodowy						(283 811)
Wynik finansowy po opodatkowaniu						(1 014 566)

Pozycje bilansowe wg stanu na 31.12.2022

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Segmenty z wyłączeniem hipotek walutowych	Hipoteki walutowe	Razem Grupa
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	54 252 736	15 471 937		69 724 673	6 840 490	76 565 163
Zobowiązania wobec klientów	73 068 148	24 970 368	0	98 038 516	0	98 038 516

Rachunek zysków i strat za okres 1.01.2021 - 31.12.2021

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Segmenty z wyłączeniem hipotek walutowych	Hipoteki walutowe	Razem Grupa
Wynik z tytułu odsetek	1 847 076	335 342	431 001	2 613 419	99 724	2 713 143
Wynik z tytułu opłat i prowizji	639 993	186 389	4 215	830 597	15	830 612
Dywidendy, pozostałe przychody z operacji finansowych oraz pozycji wymiany	111 344	75 912	28 596	215 852	(363 902)	(148 050)
Wynik z aktywów finansowych wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	39 881	0	84 657	124 538	0	124 538
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(19 673)	(5 884)	(105 813)	(131 370)	209 155	77 785
Przychody operacyjne razem	2 618 621	591 759	442 656	3 653 036	(55 008)	3 598 028
Koszty osobowe	(645 620)	(139 811)	(29 891)	(815 322)	0	(815 322)
Koszty administracyjne, w tym:	(429 410)	(70 042)	(76 257)	(575 709)	(49 675)	(625 384)
- Koszty BFG	(67 667)	(1 910)	(48 640)	(118 217)	0	(118 217)
Amortyzacja	(171 352)	(25 528)	(4 715)	(201 595)	0	(201 595)
Koszty operacyjne razem	(1 246 382)	(235 381)	(110 863)	(1 592 626)	(49 675)	(1 642 301)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów	(324 446)	(1 784)	(7 671)	(333 901)	7 838	(326 063)
Wynik z tytułu modyfikacji	(13 390)	551	0	(12 839)	0	(12 839)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	0	0	0	0	(2 305 157)	(2 305 157)
Wynik operacyjny razem	1 034 403	355 145	324 122	1 713 670	(2 402 002)	(688 332)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych						0
Podatek bankowy						(312 611)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym						(1 000 943)
Podatek dochodowy						(330 923)
Wynik finansowy po opodatkowaniu						(1 331 866)

Pozycje bilansowe wg stanu na 31.12.2021

<i>w tysiącach zł</i>	Bankowość Detaliczna	Bankowość Korporacyjna	Skarb, ALM i Inne	Segmenty z wyłączeniem hipotek walutowych	Hipoteki walutowe	Razem Grupa
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	52 364 612	16 441 570	0	68 806 182	9 797 144	78 603 326
Zobowiązania wobec klientów	70 999 352	20 208 669	239 494	91 447 515	0	91 447 515

10. Opis transakcji z podmiotami powiązanymi

Wszelkie transakcje dokonane z podmiotami powiązanymi w 2022 r. wynikały z bieżącej działalności.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank Millennium S.A., ani jednostki zależne od Banku Millennium S.A. nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązanymi, które pojedynczo lub łącznie były istotne i zostały zawarte na warunkach istotnie odbiegających od warunków rynkowych.

10.1. TRANSAKcje Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO

Poniżej przedstawiono kwoty transakcji z grupą podmiotu dominującego (jednostka dominująca najwyższego szczebla) w stosunku do Banku - Banco Comercial Portugues (transakcje te wynikają w głównej mierze z działalności o charakterze bankowym), (w tys. PLN):

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021
AKTYWA				
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	2 575	611	0	0
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	32	0	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0	0
Pozostałe aktywa	0	0	0	0
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania wobec banków	434	100	0	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu)	0	159	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	0	0	68	65

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	2022	2021	2022	2021
PRZYCHODY Z TYTUŁU:				
Odsetek	1 008	(325)	0	0
Prowizji	149	101	0	0
Aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	30	0	0	0
KOSZTY Z TYTUŁU:				
Odsetek	75	161	0	(190)
Prowizji	0	0	0	0
Aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	0	160	0	0
Pozostałe operacyjne netto	0	5	0	0
Działania	0	0	138	36

	Z podmiotem dominującym		Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego	
	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021
Zobowiązania warunkowe udzielone	141 185	103 198	0	0
otrzymane	120 593	101 500	0	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	20 593	1 698	0	0
	13 705	14 675	0	0

10.2. TRANSAKCJE Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI I NADZORUJĄCYMI BANK

Dane o zaangażowaniu wykazywanym w stosunku do Osób Zarządzających i Nadzorujących Bank, wg stanu na dzień 31.12.2022 (w tys. PLN):

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem,	236,0	111,0
w tym limit niewykorzystany	178,5	106,0

Grupa świadczy na rzecz członków Zarządu i członków Rady Nadzorczej oraz ich osób bliskich standardowe usługi finansowe obejmujące, m.in., prowadzenie rachunków bankowych, przyjmowanie depozytów czy sprzedaż instrumentów finansowych. Zdaniem Grupy, transakcje te są zawierane na warunkach rynkowych. Zgodnie z przyjętymi w Banku zasadami polityki kredytowej, transakcje mające charakter kredytu terminowego opisane w niniejszym punkcie posiadają stosowne zabezpieczenia służące ograniczeniu ryzyka kredytowego.

Dane o zaangażowaniu w podmioty powiązane personalnie, wg stanu na 31.12.2022 (w tys. PLN):

Podmiot	Udzielone kredyty	Udzielone gwarancje	Otwarte linie kredytowe	Powiązanie
Klient 1	-	-	-	Personalne z Osobą Nadzorującą

W wyniku zmian w składzie Rady Nadzorczej, w roku 2021 ustało personalne powiązanie z Klientem. Dane o zaangażowaniu wykazywanym w stosunku do Osób Zarządzających i Nadzorujących Bank, wg stanu na dzień 31.12.2021 (w tys. PLN):

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem,	211,5	112,0
w tym limit niewykorzystany	145,2	64,2

Dane o zaangażowaniu w podmioty powiązane personalnie, wg stanu na 31.12.2021 (w tys. PLN) :

Podmiot	Udzielone kredyty	Udzielone gwarancje	Otwarte linie kredytowe	Powiązanie
Klient 1	-	-	-	Personalne z Osobą Nadzorującą

10.3. INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM

Rachunek Zysków i Strat Grupy został obciążony kosztami z tytułu wynagrodzeń (z uwzględnieniem salda utworzonych i rozwiązanych rezerw na wypłatę premii) i korzyści na rzecz osób zarządzających wg poniższego zestawienia (w tys. PLN):

Rok	Wynagrodzenia i nagrody	Korzyści	RAZEM
2022	9 937,5	1 962,4	11 899,9
2021	10 500,0	1 831,1	12 331,1

Korzyści stanowią głównie koszty akomodacji zagranicznych Członków Zarządu. Wartości zaprezentowane w powyższej tabeli zawierają pozycje zaliczane do kategorii świadczeń krótkoterminowych oraz rezerwy na zmienne składniki wynagrodzeń.

W 2022 i 2021 r. Członkowie Zarządu nie otrzymali wynagrodzenia ani żadnych świadczeń dodatkowych od Spółek Zależnych.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej Banku (w tys. PLN):

Rok	Krótkoterminowe wynagrodzenia i korzyści
2022	2 051,1
2021	2 167,3

W 2022 członkowie Rady Nadzorczej otrzymali wynagrodzenie od Spółek Zależnych z tytułu pełnionych funkcji kwocie 140,0 tys. zł (w roku 2021 - 105,6 tys. zł).

11. Wartość godziwa

Najlepszym odzwierciedleniem wartości godziwej instrumentów finansowych jest cena, która jest możliwa do otrzymania w przypadku sprzedaży aktywa lub do zapłaty w przypadku transferu zobowiązania w transakcji rynkowej (cena wyjścia). W przypadku wielu produktów i transakcji, dla których wartość rynkowa wzięta bezpośrednio z kwotowań aktywnego rynku (marking-to-market) nie jest dostępna, wartość godziwa musi być szacowana za pomocą wewnętrznych modeli opartych na dyskontowaniu przepływów finansowych (marking-to-model). Przepływy finansowe dla różnych instrumentów są wyznaczane zgodnie z ich indywidualną charakterystyką, a czynniki dyskontujące uwzględniają zmiany w czasie zarówno rynkowych stóp procentowych, jak i marż.

Zgodnie z MSSF 13 „Wycena wartości godziwej” Grupa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych, a mianowicie:

Poziom 1 - wycena oparta o dane w pełni obserwowalne (kwotowania aktywnego rynku);

Poziom 2 - modele wyceny wykorzystujące informacje niestanowiące danych z poziomu 1, ale obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio;

Poziom 3 - modele wyceny wykorzystujące dane nieobserwowalne (niepochodzące z aktywnego rynku).

Techniki wyceny przyjęte do ustalenia wartości godziwej są stosowane w sposób ciągły. Zmiana techniki wyceny skutkująca przeniesieniem pomiędzy powyższymi metodami następuje, gdy:

- transfer z Poziomu 1 do 2 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 1 na dany dzień bilansowy nie są dostępne kwotowania aktywnego rynku (a uprzednio były);
- transfer z Poziomu 2 do 3 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 2 na dany dzień bilansowy uwzględniany w wycenie udział parametrów niepochodzących z rynku stał się istotny (a uprzednio był nieistotny).

Instrumenty finansowe nie ujmowane w bilansie według wartości godziwej

Wszystkie modelowe oszacowania zawierają pewną dozę arbitralności i dlatego odzwierciedlają wyłącznie wartość instrumentów, dla których zostały stworzone. W tych warunkach prezentowane wartości różnic między wartościami godziwymi i bilansowymi nie mogą być rozumiane jako korekty wartości ekonomicznej Grupy. Wartość godziwa tych instrumentów jest wyznaczana wyłącznie w celu wypełnienia wymogów prezentacyjnych określonych przez MSSF 13 i MSSF 7.

Główne założenia i metody zastosowane do oszacowania wartości godziwej aktywów i pasywów Grupy są następujące:

Należności i zobowiązania wobec banków

Wartość godziwa tych instrumentów finansowych została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych przy założeniu ich wystąpienia w terminach kontraktowych.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Wartość godziwa instrumentów tego rodzaju bez określonego harmonogramu spłat, ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz stabilną w czasie politykę Grupy w odniesieniu do tego portfela, jest zbliżona do wartości bilansowej.

Dla zmiennie-procentowych produktów leasingowych wartość godziwą oszacowano poprzez skorygowanie wartości bilansowej o zdyskontowane przepływy wynikające z różnicy marż.

Wartość godziwa instrumentów o określonym terminie zapadalności została oszacowana poprzez zdyskontowanie związanych z nimi przepływów finansowych w terminach i na warunkach wynikających z umów przy zastosowaniu bieżących stóp zero kuponowych oraz marż na ryzyko kredytowe.

W przypadku kredytów mieszkaniowych, ze względu na ich długoterminowy charakter, do oszacowania przyszłych przepływów finansowych dodatkowo zostały uwzględnione: efekt wcześniejszej spłaty oraz ryzyko płynności w walutach obcych.

Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów bez terminu wymagalności lub o terminie wymagalności do 30 dni została uznana przez Grupę za zbliżoną do wartości bilansowej.

Wartość godziwa instrumentów o terminie wymagalności ponad 30 dni została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami (włączając bieżące średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych (włączając pierwotne średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) w terminach kontraktowych.

Zobowiązania podporządkowane, z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych (syntetyczna sekurytyzacja) i pożyczki średnioterminowe

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów finansowych została oszacowana na podstawie modelu stosowanego do wyznaczania wartości rynkowej obligacji o zmiennym oprocentowaniu przy bieżącym poziomie stóp rynkowych i historycznej marży na ryzyko kredytowe. Podobnie jak w przypadku portfela kredytowego Bank uwzględnia poziom marży pierwotnej jako składnika kosztu finansowania średnioterminowego pozyskanego w przeszłości w relacji do bieżącego poziomu marż dla podobnych instrumentów, o ile można je wiarygodnie określić. Ze względu na brak płynnego rynku pożyczek średnioterminowych jako punktu odniesienia dla ustalenia obecnego poziomu marż, przyjęto marżę historyczną.

Poniższa tabela przedstawia wyniki opisanych wyżej analiz wg stanu na 31.12.2022 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	23	3 893 212	3 811 648
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	23	733 095	733 016
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	22	76 467 181	74 107 571
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	32	727 571	727 598
Zobowiązania wobec klientów	33	98 038 516	98 063 169
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	35	243 753	244 519
Zobowiązania podporządkowane	36	1 568 083	1 568 949

* Negatywny efekt wyceny portfela kredytowego do wartości godziwej jest w głównej mierze spowodowany wzrostem marż kredytowych. Stosowana przez Bank metodologia wyceny portfela kredytowego zakłada, że bieżące marże w najlepszy sposób odzwierciedlają istniejące warunki rynkowe i sytuację ekonomiczną. Analogiczna zasada jest szeroko stosowana do wyceny nienotowanych na aktywnych rynkach papierów dłużnych. W efekcie, paradoksalnie zawsze, kiedy marże na nowych kredytach rosną, spada wartość godziwa „starego” portfela kredytowego.

Modele zastosowane do wyznaczenia wartości godziwej instrumentów finansowych wymienionych w powyższej tabeli nieujmowanych według wartości godziwej w bilansie Grupy, wykorzystują techniki wyceny oparte na parametrach niepochodzących z rynku. W związku z tym, zaliczane są do trzeciej kategorii wyceny.

Poniższa tabela przedstawia dane wg stanu na 31.12.2021 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	23	37 088	37 764
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	23	770 531	770 446
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	22	78 240 334	76 143 058
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	32	539 408	538 811
Zobowiązania wobec klientów	33	91 447 515	91 385 178
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	35	39 568	40 148
Zobowiązania podporządkowane	36	1 541 144	1 538 598

Instrumenty finansowe ujmowane w bilansie według wartości godziwej

Poniższa tabela przedstawia wartości bilansowe instrumentów wycenianych do wartości godziwej usystematyzowane według zastosowanej techniki określania wartości godziwej:

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2022

Dane Wzys. 21, stan na 31.12.2022

	Nota	Kwotowania aktywnego ryнку	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku	Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19			
Wycena instrumentów pochodnych			87 760	251 436
Instrumenty kapitałowe		113		
Instrumenty dłużne		24 210		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20			
Instrumenty kapitałowe			62 370	66 609
Instrumenty dłużne				72 057
Kredyty i pożyczki	22			97 982
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21			
Instrumenty kapitałowe		247		24 149
Instrumenty dłużne		13 952 900	2 528 310	
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24		135 804	
PASywa				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	31			
Wycena instrumentów pochodnych			125 856	254 422
Pozycje krótkie		4 784		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24		554 544	

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2021

Dane Wzrost: 21, Stań na 31.12.2021

	Nota	Kwotowania aktywnego ryнку	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku	Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19			
Wycena instrumentów pochodnych			56 892	29 008
Instrumenty kapitałowe		145		
Instrumenty dłużne		86 438		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20			
Instrumenty kapitałowe			71 795	66 609
Instrumenty dłużne				127 499
Kredyty i pożyczki	22			362 992
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21			
Instrumenty kapitałowe		290		28 437
Instrumenty dłużne		17 933 983	34 990	
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24		14 385	
PASywa				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	31			
Wycena instrumentów pochodnych			96 918	29 483
Pozycje krótkie		16 614		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24		614 573	

Stosując kryterium techniki wyceny Grupa na dzień 31.12.2022 r. klasyfikowała do kategorii 3 następujące instrumenty finansowe:

- ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową / mnożnik (są to ekspozycje kart kredytowych i limitu w rachunku bieżącym dla których oprocentowanie oparte jest o mnożnik: 4 razy stopa lombardowa). Do oszacowania wartości godziwej kredytów, z uwagi na brak dostępności wartości rynkowej, posłużono się wewnętrznym modelem wyceny z uwzględnieniem założenia, iż w momencie udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca stanowi sumę: kosztu ryzyka, kosztu finansowania, wartości oczekiwanego zwrotu. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, uznając, że średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku wzrostu stopy dyskontującej o 1 p.p. wycena portfela zmieniłaby się o -0,1% (analiza wrażliwości: na podstawie modelu wyceny FV dla portfela kart kredytowych);
- opcje na indeksy; transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego;
- akcje VISA Incorporation: sposób oszacowania wartości godziwej uwzględnia wartość pieniądza w czasie, oraz okres konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe VISA.
- pozostałe instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej (nienotowane na aktywnym rynku).

W okresie sprawozdawczym Grupa nie dokonywała transferów instrumentów finansowych pomiędzy technikami wyceny do wartości godziwej.

Zmiany stanu wartości godziwych instrumentów wycenianych w oparciu o techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela (w tys. zł):

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 31.12.2021	28 397	(28 872)	95 046	127 499	362 992
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	214 404	(216 420)	85	(60 296)	(306 117)
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	(4 380)	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	28 604
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	4 613	(5 109)	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	4 854	12 503
Wynik z pozycji wymiany	0	0	7	0	0
Stan na 31.12.2022	247 414	(250 400)	90 758	72 057	97 982

Dla opcji na indeksy zawieranych na nieaktywnym rynku oraz opcji walutowych Grupa zawiera jednocześnie transakcje zamykające back-to-back na rynku międzybankowym, w rezultacie element szacowanego ryzyka kredytowego nie ma wpływu na wynik finansowy.

Oszacowany przez Grupę wpływ korekt z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta nie był znaczący z punktu widzenia poszczególnych transakcji pochodnych zawartych przez Bank. W konsekwencji, Bank nie uznaje wpływu nieobserwowalnych danych wejściowych użytych do wyceny transakcji pochodnych za znaczący i zgodnie z postanowieniami MSSF 13.73 nie klasyfikuje takich transakcji do 3 poziomu hierarchii wartości godziwej.

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 31.12.2020	19 911	(19 559)	95 827	50 335	1 615 753
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	4 158	(5 055)	3	0	(1 348 014)
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	(785)	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	55 372
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	4 328	(4 258)	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	77 164	39 881
Wynik z pozycji wymiany	0	0	0	0	0
Stan na 31.12.2021	28 397	(28 872)	95 046	127 499	362 992

12. Zobowiązania i Aktywa warunkowe

12.1. SPRAWY SĄDOWE

Poniżej zaprezentowano dane na temat spraw sądowych toczących się z powództwa oraz przeciwko jednostkom Grupy. Odrębną kategorię stanowią postępowania związane z działaniami Urzędu Kontroli Skarbowej, które zostały opisane w **Rozdziale 14. nota (16) "Podatek dochodowy"**.

Sprawy sądowe z powództwa Grupy

Wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, wg stanu na 31.12.2022 r., w których spółki Grupy występowały w roli powoda wynosiła 728,5 mln zł. Wzrost wartości przedmiotów sporu w sprawach z powództwa Banku w stosunku do okresów poprzednich wynika z faktu składania pozwów przeciwko klientom z portfela walutowych kredytów hipotecznych.

Postępowanie o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

W dniu 3 stycznia 2018 r. Bank Millennium ('Bank') otrzymał decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), w której Prezes UOKiK stwierdził naruszenie przez Bank praw konsumentów. Zdaniem Prezesa UOKiK istotą naruszenia jest to, że Bank poinformował konsumentów (dotyczy to 78 umów) w odpowiedziach na ich reklamacje, że wyrok sądowy stwierdzający abuzywność postanowień umowy kredytu dotyczących indeksacji nie ma do nich zastosowania. Zgodnie ze stanowiskiem Prezesa UOKiK abuzywność postanowień umownych stwierdzona przez sąd w toku kontroli abstrakcyjnej jest konstytutywna i skuteczna w stosunku do każdej umowy od początku jej zawarcia. W wyniku decyzji Bank został zobowiązany do:

- 1) przesłania informacji o decyzji UOKiK do wspomnianych 78 klientów,
- 2) umieszczenia informacji o decyzji i treści decyzji na stronie internetowej i na Twitterze,
- 3) zapłaty kary w wysokości 20,7 mln PLN.

Bank złożył odwołanie od decyzji w ustawowym terminie.

Dnia 7 stycznia 2020 r. sąd I instancji oddalił odwołanie Banku w całości. Bank złożył apelację od wyroku w ustawowym terminie. Sąd przedstawił pogląd, że wyrok wydany w toku kontroli wzorca umownego (w toku kontroli abstrakcyjnej), uznający postanowienia wzorca za abuzywne, przesądza abuzywność analogicznych postanowień we wcześniej zawartych umowach. W związku z tym, informacja przekazana konsumentom była niewłaściwa i wprowadzająca w błąd. W zakresie kary nałożonej przez UOKiK, Sąd wskazał, że polityka nakładania kar przez UOKiK zmieniła się w kierunku zaostrzenia kar oraz, że sąd zgadza się z tym kierunkiem.

W ocenie Banku, Sąd nie powinien dokonywać oceny zachowania Banku w 2015 r. z perspektywy dzisiejszych poglądów orzecznictwa dotyczących znaczenia kontroli abstrakcyjnej (dopiero w styczniu 2016 roku została opublikowana uchwała SN wspierająca pogląd Prezesa UOKiK), tym bardziej nie powinien nakładać kar za te zachowania stosując dzisiejszą politykę w zakresie nakładania kar. Powyższe stanowi istotny argument przeciwko zasadności wyroku i wspiera apelację, którą Bank złożył do sądu II instancji.

Sąd II instancji wyrokiem z dnia 24 lutego 2022 r. uchylił w całości decyzję Prezesa UOKiK. Prezes UOKiK wniósł 31 sierpnia 2022r. skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego. Bank ocenia, iż rokowania odnośnie szans procesowych na wygranie sprawy przed Sądem Najwyższym są pozytywne.

Postępowanie w sprawie praktyki ograniczającej konkurencję

Bank (wraz z innymi bankami) jest również stroną sporu z UOKiK, w którym Prezes UOKiK uznał za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na uczestniczeniu Banków, w tym Banku Millennium, w porozumieniu mającym na celu wspólne ustalanie stawek opłaty interchange pobieranych od transakcji dokonywanych kartami systemu Visa i Mastercard i decyzją z dnia 29 grudnia 2006 r. nałożył karę na Bank w kwocie 12,2 mln PLN. Bank, wraz z innymi bankami, złożył odwołanie od decyzji.

W związku z wyrokiem Sądu Najwyższego i wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 listopada 2020 r., sprawa obecnie toczy się przed sądem I instancji - Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Bank utworzył rezerwę w kwocie równej nałożonej karze.

Postępowanie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

W dniu 22 września 2020 r. Bank otrzymał decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK) uznającą za abuzywne klauzule określające zasady wymiany walut, stosowane w tzw. aneksie antyspreadowym, i jednocześnie zakazał ich stosowania.

Na Bank nałożono karę w wysokości 10,5 mln zł. Wysokość kary uwzględnia dwie okoliczności łagodzące: współpracę z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz zaprzestanie stosowania kwestionowanych postanowień.

Bank został również zobowiązany, po uprawomocnieniu się decyzji, do poinformowania konsumentów listem poleconym, że klauzule zostały uznane za niedozwolone, a zatem nie są dla nich wiążące (bez konieczności uzyskania orzeczenia sądu potwierdzającego tą okoliczność) oraz opublikować decyzję w sprawie na stronie internetowej Banku.

W pisemnym uzasadnieniu Prezes UOKiK zarzuca, że kursy walut ustalane przez Bank są swobodnie ustalane przez Bank (w oparciu o nieokreśloną w żadnych przepisach koncepcję średniego kursu na rynku międzybankowym). Co więcej, klient nie wie dokładnie, gdzie szukać tych stawek, ponieważ zapisy odsyłają do serwisu Reuters, bez sprecyzowania, o którą stronę dokładnie chodzi.

Zapisy odnoszące się do kursów walut w tabelach Banku zostały zakwestionowane, ponieważ Bank nie określa, kiedy i ile razy dziennie te tabele będą przygotowywane i publikowane.

W uzasadnieniu decyzji Prezes UOKiK wskazał również, że w toku postępowania Bank Millennium przedstawił różne propozycje rozwiązań, które Prezes UOKiK uznał za niewystarczające.

Decyzja nie jest prawomocna. Bank złożył odwołanie od powyższej decyzji w ustawowym terminie.

W dniu 31 marca 2022 r. sąd I instancji uchylił w całości decyzję Prezesa UOKiK. W dniu 23 maja 2022 r. Prezes UOKiK złożył apelację. W dniu 26 października 2022 roku Sąd Apelacyjny zmienił wyrok sądu I instancji i podzielił stanowisko Prezesa UOKiK co do abuzywności postanowień dotyczących ustalania kursów walut w aneksach zawieranych z kredytobiorcami walutowymi. W dniu 21 listopada 2022 roku Sąd Apelacyjny na wniosek Banku wstrzymał wykonanie wyroku do czasu zakończenia postępowania kasacyjnego. Bank złożył skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego.

Sprawy sądowe przeciwko Grupie

Najistotniejsze postępowania w grupie spraw sądowych, w których spółki Grupy występowały w roli pozwanego na dzień 31.12.2022 r.:

- Bank jest stroną pozwaną w trzech postępowaniach sądowych, w których przedmiotem sporu jest wysokość opłaty interchange. W dwóch ze wspomnianych spraw Bank został pozwany solidarnie z innym bankiem, a w jednej z innym bankiem oraz organizacjami kartowymi. Łączna wartość roszczeń zgłoszona w tych sprawach wynosi 729,6 mln PLN. Postępowaniem o najwyższej wartości zgłoszonego roszczenia jest sprawa z powództwa PKN Orlen SA, w której powód żąda zapłaty 635,7 mln PLN. Powód w tym postępowaniu zarzuca, że banki działały w ramach porozumienia ograniczającego konkurencję na rynku usług acquiringowych poprzez wspólne ustalanie wysokości krajowej stawki opłaty interchange w latach 2006-2014. W pozostałych dwóch sprawach zarzuty są podobne do zarzutów podnoszonych w sprawie z powództwa PKN Orlen SA, natomiast okres rzekomego porozumienia jest wskazywany na lata 2008-2014. Zgodnie z aktualnymi szacunkami ryzyka przegrania sporu w tych sprawach Bank nie utworzył rezerwy. Dodatkowo wskazujemy, że Bank uczestniczył w charakterze interwenienta ubocznego w czterech innych postępowaniach dotyczących opłaty interchange. Stroną pozwaną są inne banki. Powodowie w tych sprawach również zarzucają bankom działanie w ramach porozumienia ograniczającego konkurencję na rynku usług acquiringowych poprzez wspólne ustalanie wysokości krajowej stawki opłaty interchange w latach 2008-2014.
- Sprawa z powództwa Europejskiej Fundacji Współpracy Polsko - Belgijskiej (EFWP-B) przeciwko Bankowi Millennium S.A., o wartości sporu 521,9 mln PLN wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 05.04.2016 r. do dnia zapłaty. Pozew z dnia 23.10.2015 r. powód skierował do Sądu Okręgowego w Warszawie i doręczony został Bankowi w dniu 04.04.2016 r. Podstawą roszczeń dochodzonych w pozwie jest według powoda powstanie szkody w jego majątku, wskutek czynności podejmowanych przez Bank, polegających na błędnej interpretacji Umowy kredytu obrotowego zawartej pomiędzy Bankiem a PCZ S.A., co spowodowało postawienie kredytu w stan wymagalności. W sprawie z powództwa EFWP-B, powód wniósł o zabezpieczenie powództwa w kwocie 250,0 mln PLN. Przedmiotowy wniosek został przez Sąd Apelacyjny prawomocnie oddalony 5.09.2016 r. Bank wniósł o oddalenie powództwa w całości, nie zgadzając się z zawartymi w pozwie zarzutami. Na poparcie stanowiska Banku, do akt postępowania pełnomocnik Banku złożył korzystny dla Banku, prawomocny odpis wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wydany w tożsamym stanie prawnym w sprawie z powództwa PCZ SA przeciwko Bankowi. Aktualnie Sąd w I instancji prowadzi postępowanie dowodowe.

Łączna wartość przedmiotu sporu dla pozostałych spraw, w których spółki Grupy występowały w roli pozwanego, wg stanu na 31.12.2022 r., wynosiła 3 876,4 mln PLN (z wyłączeniem opisanych niżej oraz w **Rozdziale 13.** pozwów grupowych). W grupie tej najistotniejszą kategorię stanowią sprawy dotyczące portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz sprawy dotyczące terminowych operacji finansowych (sprawy opcyjne).

Postępowanie grupowe dotyczące UNWW:

W dniu 3 grudnia 2015 r. wpłynął do Banku pozew grupowy. Grupa klientów Banku (454 kredytobiorców będących stronami 275 umów kredytu) jest reprezentowana przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Olsztynie. Powodowie żądali zapłaty kwoty 3,5 mln PLN, twierdząc, że postanowienia umów dotyczące UNWW są niedozwolone a tym samym bezskuteczne. W piśmie z 4 kwietnia 2018 r. powód rozszerzył grupę, na skutek czego suma roszczeń wzrosła z 3,5 mln PLN do ponad 5 mln PLN.

Aktualny stan:

1 października 2018 r. reprezentant grupy dokonał korekty łącznej kwoty roszczeń dochodzonych pozewem oraz złożył skorygowany wykaz wszystkich członków grupy obejmujący łącznie 697 osób - 432 umowy kredytowe. Zaktualizowana przez powoda wartość przedmiotu sporu wynosi 7 371 107,94 PLN. Postanowieniem z 1 kwietnia 2020 r. Sąd ustalił skład grupy zgodnie z żądaniem powoda oraz zdecydował o przeprowadzeniu dowodu z zeznań świadków na piśmie i wezwał strony do przesłania pytań do świadków. Bank złożył pismo procesowe, zawierające pytania do świadków w lipcu 2020. Obecnie trwa zbieranie przez sąd zeznań pisemnych od świadków. Na chwilę obecną nie wyznaczono terminu rozprawy.

Według stanu na dzień 31.12.2022 r. toczyło się również 218 indywidualnych spraw sądowych dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (sprawy, w których prezentowane jest wyłącznie roszczenie o zwrot prowizji lub opłaty UNWW).

Powództwa Rzecznika Finansowego o zaprzestanie nieuczciwych praktyk rynkowych:

W dniu 13 sierpnia 2020 r. do Banku wpłynął pozew Rzecznika Finansowego. Rzecznik Finansowy w swoim pozwie domaga się nakazania Bankowi oraz ubezpieczycielowi (TU Europa), aby zaprzestali stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych polegających na:

- prezentowaniu oferowanego ubezpieczenia spłaty pożyczki jako chroniącego interesy ubezpieczonych, w sytuacji gdy konstrukcja ubezpieczenia wskazuje, że chroni ono interesy Banku;
- stosowaniu klauzul, które wiążą wartość świadczenia ubezpieczeniowego z kwotą zadłużenia kredytobiorcy;
- stosowaniu klauzul ustalających wysokość składki ubezpieczeniowej bez uprzedniej oceny ryzyka (underwriting);
- stosowaniu klauzul wyłączających odpowiedzialność ubezpieczyciela za wypadki ubezpieczeniowe wynikające z wcześniejszych przyczyn.

Rzecznik wnosi również o zobowiązanie Banku do publikacji na stronie internetowej Banku informacji o stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych.

Pozew nie obejmuje żądania zapłaty przez Bank oznaczonych kwot. Niemniej uznanie praktyki za niedozwoloną może być przyczyną kreowania w przyszłości roszczeń przez klientów indywidualnych. Sprawa jest na etapie rozpoznawania przed sądem I instancji.

Ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych

Ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych zostało opisane w **Rozdziale 13. "Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych"**.

12.2. POZYCJE POZABILANSOWE

w tysiącach zł	31.12.2022	31.12.2021
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	15 162 308	16 007 921
Zobowiązania udzielone:	12 830 458	13 882 138
finansowe	10 782 601	12 034 696
gwarancyjne	2 047 856	1 847 442
Zobowiązania otrzymane:	2 331 850	2 125 784
finansowe	6 884	40 000
gwarancyjne	2 324 966	2 085 784

Na udzielone zobowiązania warunkowe ujęte w powyższej tabeli składają się zobowiązania do udzielenia kredytów (takie jak: niewykorzystane limity na kartach kredytowych, niewykorzystane limity zadłużenia w rachunku bieżącym, niewykorzystane transze kredytów inwestycyjnych) oraz wystawione gwarancje i akredytywy (stanowiące zabezpieczenie wywiązania się klientów Grupy z zobowiązań wobec podmiotów trzecich). Wartość zobowiązań gwarancyjnych prezentowanych powyżej przedstawia maksymalną wartość możliwej do poniesienia przez Grupę straty w przypadku gdyby klienci nie wywiązali się ze swoich zobowiązań. Grupa tworzy rezerwy na obarczone ryzykiem utraty wartości nieodwołalne zobowiązania warunkowe ujmowane w pozycji „rezerwy” w pasywach bilansu. Wartość rezerwy wyznacza się jako różnicę pomiędzy oszacowaną kwotą wykorzystanego zaangażowania warunkowego a wartością bieżącą spodziewanych przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji kredytowej. W związku z tym, Grupa uznaje, że wartości ujęte w powyższej tabeli są jednocześnie zbliżone do wartości godziwej prezentowanych zobowiązań warunkowych.

Struktura podmiotowa wszystkich zobowiązań gwarancyjnych netto, wykazanych w pozycjach pozabilansowych:

Klient - sektor, w tys. zł	31.12. 2022	31.12. 2021
sektor finansowy	111 466	90 163
sektor niefinansowy (firmy)	1 932 152	1 755 666
sektor budżetowy	4 238	1 613
Razem	2 047 856	1 847 442

Gwarancje i poręczenia udzielone Klientom

Zobowiązania udzielone - gwarancyjne, w tys. zł	31.12. 2022	31.12.2021
Czynne gwarancje i poręczenia	1 133 590	998 662
Linie na gwarancje i poręczenia	920 437	854 763
Razem	2 054 027	1 853 425
Rezerwy utworzone	(6 171)	(5 983)
Zobowiązania udzielone - gwarancyjne po uwzględnieniu rezerw	2 047 856	1 847 442

Struktura zobowiązań udzielonych z tytułu czynnych gwarancji i poręczeń wg poszczególnych kryteriów (w tys. zł.):

Według walut	31.12. 2022	31.12.2021
PLN	755 150	694 618
Waluty obce	378 440	304 044
Razem	1 133 590	998 662

Według rodzaju zobowiązania	31.12. 2022		31.12.2021	
	Ilość sztuk	Wartość	Ilość sztuk	Wartość
Gwarancja	3 390	1 118 199	3 429	983 461
Poręczenie	0	0	0	0
Regwarancja	58	15 391	48	15 201
Razem	3 448	1 133 590	3 477	998 662

Według przedmiotu zobowiązania	31.12. 2022			31.12.2021		
	Ilość sztuk	Wartość	Udział % wartości	Ilość sztuk	Wartość	Udział % wartości
dobrego wykonania kontraktu	2 767	553 990	48,87%	2 750	529 664	53,03%
terminowej zapłaty za towar lub usługę	287	339 003	29,91%	325	244 684	24,50%
przetargowa	74	11 198	0,99%	90	13 483	1,35%
zapłaty czynszu	185	83 118	7,33%	200	100 245	10,04%
zwrotu zaliczki	52	48 423	4,27%	56	40 102	4,02%
celna	36	53 251	4,70%	39	49 159	4,92%
inne	33	35 601	3,14%	3	13 262	1,33%
spląty kredytu bankowego lub pożyczki	14	9 006	0,79%	14	8 063	0,81%
Razem	3 448	1 133 590	100,00%	3 477	998 662	100,00%

13. Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych

13.1. SPRAWY SĄDOWE I AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYKO PRAWNE

Na dzień 31 grudnia 2022 r. Bank miał 16 008 umów kredytowych i dodatkowo 1 272 umowy kredytowe z byłego Euro Banku będących przedmiotem prowadzonych obecnie indywidualnych sporów sądowych (z wyłączeniem roszczeń wniesionych przez bank przeciw klientom, tzw. spraw windykacyjnych), dotyczących klauzul indeksacyjnych w walutowych kredytach hipotecznych (78% umów kredytowych przed sądem pierwszej instancji oraz 22% umów kredytowych przed sądem drugiej instancji) z całkowitą wartością roszczeń wniesionych przez powodów wynoszącą 2 758,4 mln PLN oraz 201,9 mln CHF (portfel Banku Millennium: 2 536 mln PLN i 197,3 mln CHF oraz portfel byłego Euro Banku: 222,5 mln PLN i 4,6 mln CHF).

Roszczenia zgłaszane przez klientów w postępowaniach indywidualnych dotyczą przede wszystkim stwierdzenia nieważności umowy i zwrotu zapłaconych rat kapitałowo-odsetkowych jako nienależytego świadczenia z uwagi na abuzywny charakter klauzul indeksacyjnych, lub też utrzymania umowy w PLN z oprocentowaniem indeksowanym do CHF Libor.

Bank jest poza tym stroną pozwu zbiorowego, którego przedmiotem jest ustalenie odpowiedzialności Banku z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia w związku z zawartymi walutowymi kredytami hipotecznymi. Nie jest to spór o zapłatę. Orzeczenie w tym postępowaniu nie przyzna bezpośrednio członkom grupy żadnych kwot. Liczba umów kredytowych objęta tym postępowaniem wynosi 3 273. W dniu 24 maja 2022 r. sąd wydał, wyrok co do istoty sprawy oddalający powództwo w całości. Obie strony wniosowały o pisemne uzasadnienie wyroku. W dniu 13 grudnia 2022 r. powód złożył apelację od wyroku z dnia 24 maja 2022 r. Apelacja nie została dotychczas doręczona pełnomocnikom Banku.

Natarczywa kampania reklamowa obserwowana w domenie publicznej wpływa na liczbę sporów sądowych. Do końca 2019 r. przeciwko Bankowi złożono 1 982 indywidualne roszczenia (dodatkowo 236 przeciwko dawnemu Euro Bankowi), w 2020 r. liczba ta wzrosła o 3 006 (265), w 2021 r. wzrosła o 6 153 (422), natomiast w 2022 r. wzrosła o 5 750 (408).

Z danych ZBP (Związek Banków Polskich) zebranych od wszystkich banków posiadających walutowe kredyty hipoteczne wynika, że znaczna większość sporów była prawomocnie korzystnie rozstrzygana dla banków do 2019 r. Jednakże, po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydanym 3 października 2019 r. (Sprawa C-260/18) proporcje zmieniły się na niekorzyść i w zdecydowanej większości przypadków banki przegrywały sprawy w sądach. Jeśli chodzi o sam Bank, w okresie od roku 2015 do końca 2022 ostatecznie rozstrzygnięto 1 173 sprawy (1 111 w roszczeniach klientów wobec Banku i 62 w roszczeniach wniesionych przez Bank wobec klientów tj. sprawy windykacyjne) spośród których zawarto 354 ugody, 46 spraw umorzono, 53 zostało rozstrzygniętych korzystnie dla Banku, a 720 zakończyło się wyrokiem niekorzystnym dotyczącym zarówno unieważnienia umów kredytowych, jak i konwersji na PLN+LIBOR. Bank składa apelacje od negatywnych orzeczeń sądu I instancji, a także wnosi skargi kasacyjne do Sądu Najwyższego od niekorzystnych dla Banku prawomocnych wyroków. Aktualnie statystyki orzeczeń sądów pierwszej i drugiej instancji są znacznie bardziej niekorzystne i ich liczba również wzrastała.

Wartość brutto umów i pożyczek w ramach indywidualnych spraw sądowych i pozwów grupowych wniesionych przeciwko Bankowi na dzień 31.12.2022 r. wynosiła 5 576 mln zł (w tym pozostająca do spłaty kwota kapitału umów kredytowych w ramach pozwu zbiorowego wyniosła 897 mln zł).

Gdyby wszystkie umowy kredytowe zawarte przez Bank Millennium, będące obecnie w postępowaniach sądowych indywidualnych i grupowych zostały uznane za nieważne bez odpowiedniego wynagrodzenia za wykorzystanie kapitału, koszt przed opodatkowaniem mógłby wynieść 5 499 mln zł. Końcowe straty mogą być niższe lub wyższe w zależności od ostatecznej linii orzecznictwa sądowego w tym zakresie.

W roku 2022 r. Bank utworzył 1 844 mln zł rezerw oraz 173 mln zł na portfel byłego Euro Banku. Wartość bilansowa rezerw dla portfela Banku Millennium na koniec grudnia 2022 r. ukształtowała się na poziomie 4 986 mln zł, a dla portfela byłego Euro Banku 409 mln zł.

Opracowana przez Bank metodologia liczenia rezerw na ryzyko prawne związane z kredytami indeksowanymi opiera się na następujących głównych parametrach:

- (1) liczbie bieżących spraw (w tym umów w ramach pozwu zbiorowego) i potencjalnych przyszłych spraw sądowych, które pojawią się w określonym (trzyletnim) horyzoncie czasowym,
- (2) kwocie potencjalnej straty Banku w przypadku wydania konkretnego wyroku sądowego,
- (3) prawdopodobieństwie uzyskania określonego wyroku sądowego obliczanego na podstawie statystyk orzeczeń sektora bankowego w Polsce oraz uzyskanych opinii prawnych,
- (4) w przypadku scenariusza unieważnienia umowy kredytowej, elementem brany pod uwagę, mając na uwadze oceny prawne, jest wyliczenie straty Banku z uwzględnieniem przypisania minimalnego prawdopodobieństwa uzyskania wynagrodzenia za korzystanie z kapitału,
- (5) szacunkach związanych z polubownymi ugodami z klientami zawieranymi na drodze sądowej lub pozasądowej:

- a. negocjacje prowadzone są indywidualnie i mogą być w każdej chwili przerwane przez Bank,
- b. z uwagi na poniesione już w przeszłości duże wysiłki negocjacyjne, maleje prawdopodobieństwo sukcesu w tych negocjacjach w przyszłości, a jednocześnie większość klientów miała już kontakt z Bankiem w sprawie ewentualnego negocjowania konwersji kredytów na złotówki, więc na chwilę obecną Bank przyjmuje konserwatywne podejście przy uwzględnianiu potencjalnego wpływu tego czynnika.

Ryzyko prawne portfela byłego Euro Banku jest w pełni pokryte Umową w przedmiocie Zwolnienia z Odpowiedzialności i Gwarancji Dotyczącą Portfela CHF, zawartą z Société Générale S.A.

Bank przeanalizował wrażliwość metodologii obliczania rezerw, w przypadku której zmiana parametrów wpłynęłaby na wartość szacowanej straty związanej z ryzykiem prawnym sporu:

Parametr	Scenariusz:	Wpływ na stratę w wyniku ryzyka prawnego związanego z portfelem kredytów hipotecznych w walutach wymiennalnych
Zmiana w liczbie sporów sądowych	Dodatkowo 1 p.p. aktywnych klientów składa pozew sądowy przeciwko Bankowi.	35 mln PLN
Zmiana prawdopodobieństwa wygrania sprawy	Prawdopodobieństwo, że Bank wygra sprawę, jest niższe o 1 p.p.	41 mln PLN
Zmiana szacowanych strat dla każdego wariantu wyroku	Wzrost strat dla każdego wariantu wyroku o 1 p.p.	40 mln PLN

Bank jest otwarty na indywidualne negocjowanie korzystnych warunków przedterminowej spłaty lub przewalutowania kredytów na PLN. W wyniku tych negocjacji i innych naturalnych czynników, liczba aktywnych walutowych kredytów hipotecznych zmniejszyła się w 2021 r. o 8 449 i o 7 943 w 2022 r. Na koniec 2022 roku Bank posiadał 38 011 aktywnych walutowych kredytów hipotecznych. Koszty poniesione w związku z tymi negocjacjami wyniosły 364,5 mln zł w 2021 r. oraz 515,2 mln zł w 2022 r. i są prezentowane głównie w pozycji „Wynik z pozycji wymiany” w Rachunku zysków i strat, a w roku 2022 również jako „Wynik z tytułu modyfikacji” (wartości kosztów obciążających poszczególne pozycje Rachunku zysków i strat z tytułu zawieranych ugód zaprezentowano w notce 14 w Rozdziale 13 Noty do Sprawozdania Finansowego).

Należy również nadmienić, że na 31.12.2022 Bank musiał utrzymywać dodatkowe fundusze własne na pokrycie dodatkowych wymogów kapitałowych w związku z ryzykiem portfela walutowych kredytów hipotecznych (bufor walutowy Filaru II) w wysokości 1,95 p.p. (1,94 p.p. na poziomie Grupy), z których część została alokowana na ryzyko operacyjne/prawne.

Istotne dla oceny ryzyka rozstrzygnięcia TSUE i Sądu Najwyższego

3 października 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ('TSUE') wydał wyrok w sprawie C-260/18 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko Raiffeisen Bank International AG. Wyrok TSUE w zakresie dokonanej w nim interpretacji prawa Unii Europejskiej jest wiążący dla sądów krajowych. Orzeczenie to interpretowało art. 6 dyrektywy 93/13. W świetle przedmiotowego orzeczenia wspomniany przepis musi być interpretowany w taki sposób, że (i) sąd krajowy może unieważnić umowę kredytową, jeśli usunięcie nieuczciwych warunków wykrytych w tej umowie zmieniłoby charakter głównego przedmiotu umowy; (ii) skutki dla sytuacji klienta wynikające z unieważnienia umowy należy oceniać w świetle okoliczności istniejących lub dających się przewidzieć w czasie, kiedy powstał spór, a co do tego, czy konsument chce utrzymać umowę, decyduje jego wola; (iii) artykuł 6 dyrektywy wyklucza wypełnianie luk w umowie spowodowanych usunięciem nieuczciwych warunków umowy wyłącznie na podstawie krajowego ustawodawstwa o charakterze ogólnym lub przyjętych zwyczajów; (iv) artykuł 6 dyrektywy wyklucza utrzymanie nieuczciwych warunków umowy, jeśli konsument nie zgodził się na utrzymanie takich warunków. Można zauważyć, że TSUE poddał w wątpliwość możliwość dalszej realizacji umowy kredytowej w PLN przy utrzymaniu obliczania odsetek zgodnie z LIBOR.

Wyrok TSUE dotyczy jedynie sytuacji, w której sąd krajowy uznał wcześniej, że warunek umowny ma charakter abuzywny. Wyłącznie prerogatywą sądów krajowych jest ocena, w trakcie postępowania sądowego, czy dany warunek umowny może być uważany za abuzywny w danych okolicznościach sprawy.

29 kwietnia 2021 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ('TSUE') wydał wyrok w sprawie C-19/20 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie przeciwko ex- BPH S.A. TSUE stwierdził że:

(i) sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Takie stwierdzenie pociąga za sobą przywrócenie sytuacji, w jakiej znajdowałby się konsument w braku warunku, którego nieuczciwy charakter zostałby stwierdzony, chyba że konsument poprzez zmianę nieuczciwego warunku zrezygnował z takiego przywrócenia w drodze wolnej i świadomej zgody. Jednakże z dyrektywy Rady 93/13 nie wynika, że stwierdzenie nieuczciwego charakteru pierwotnego warunku umownego miałoby co do zasady skutek w postaci unieważnienia umowy, jeśli zmiana tego warunku pozwala na przywrócenie równowagi między obowiązkami i prawami tych stron wynikającymi z umowy i na usunięcie wady obciążającej ten warunek.

(ii) sąd krajowy może usunąć jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, w wypadku gdy zniechęcający cel dyrektywy Rady 93/13 jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe regulujące korzystanie z niego, o ile element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, które może być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru. Jednocześnie, przepisy dyrektywy stoją na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty.

(iii) skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

(iv) sąd krajowy, który stwierdza nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, obowiązany jest poinformować konsumenta, w ramach krajowych norm proceduralnych i w następstwie kontradiktoryjnej debaty, o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą stwierdzenie nieważności takiej umowy, niezależnie od tego, czy konsument jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika.

W dniu 18 listopada 2021r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał wyrok w sprawie C-212/20 w związku pytaniami złożonymi przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Woli w Warszawie w sprawie przeciwko Raiffeisen Bank International AG. TSUE stwierdził, że:

i) Treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę.

ii) Sąd krajowy, który stwierdził nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, nie może dokonać wykładni tego warunku w celu złagodzenia jego nieuczciwego charakteru, nawet jeśli taka wykładnia odpowiadałaby wspólnej woli stron.

W dniu 10 czerwca 2021r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał postanowienie w sprawie C-198/20 w związku pytaniami złożonymi przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Woli w Warszawie w sprawie przeciwko Santander Bank Polska SA. TSUE stwierdził, że ochrona przewidziana w dyrektywie Rady 93/13/EWG przysługuje każdemu konsumentowi, a nie tylko temu, którego można uznać za „właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego przeciętnego konsumenta”.

W dniu 8 września 2022r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał wyrok w sprawach połączonych C-80/21, C-81/21, C-82/21 w związku pytaniami złożonymi przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie w sprawach przeciwko Deutsche Bank SA oraz mBank SA. TSUE stwierdził, że:

i) Sąd krajowy może stwierdzić nieuczciwy charakter części warunku umowy zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, które nadają mu nieuczciwy charakter, jeżeli takie usunięcie nie spowodowałoby się do zmiany treści tego warunku, który ma wpływ na jego istotę, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

ii) Sąd krajowy nie może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, która to nieważność nie pociąga za sobą nieważności tej umowy w całości, zastąpić ten warunek przepisem dyspozytywnym prawa krajowego.

iii) Sąd krajowy nie może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, który pociąga za sobą nieważność tej umowy w całości, zastąpić warunek umowny, którego nieważność została stwierdzona, albo wykładnią oświadczenia woli stron w celu uniknięcia unieważnienia tej umowy, albo przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, nawet jeśli konsument został poinformowany o skutkach nieważności tej umowy i zaakceptował je.

iv) Dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia konsumenta, mającego na celu uzyskanie zwrotu kwot nienależnie wypłaconych przedsiębiorcy w wykonaniu nieuczciwego warunku umowy kredytu, nie rozpoczyna biegu w dniu każdego świadczenia wykonanego przez konsumenta, jeśli konsument nie był w stanie w tym dniu samodzielnie dokonać oceny nieuczciwego charakteru warunku umownego lub nie powziął wiedzy o nieuczciwym charakterze tego warunku i bez uwzględnienia okoliczności, że umowa przewidywała okres spłaty - w niniejszym przypadku trzydziestoletni - znacznie przekraczający dziesięcioletni ustawowy termin przedawnienia.

7 maja 2021 Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów Sądu najwyższego wydał uchwałę której nadał moc zasady prawnej zgodnie z którą:

1. Niedozwolone postanowienie umowne (art. 3851 § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.

2. Jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna.

W dniu 28 kwietnia 2022 r. Sąd Najwyższy wydał uchwałę (III CZP 40/22), w której wskazał, że w sporach z konsumentem przepis art. 358¹ k.c. stanowi przepis szczególny wobec art. 353¹ k.c., co oznacza, że w przypadku, gdy zachodzą przesłanki zastosowania obu przepisów, sąd powinien zastosować przepis szczególny i orzec trwałą bezskuteczność postanowienia umownego, a nie jego nieważność. Przedmiotowe orzeczenie Sądu Najwyższego należy postrzegać jako istotnie ograniczające ryzyko przedawnienia roszczeń banku o zwrot kapitału.

W tym kontekście, biorąc pod uwagę ostatnią niekorzystną ewolucję w orzecznictwie w zakresie walutowych kredytów hipotecznych, Bank będzie musiał regularnie dokonywać oceny i być może konieczne będzie dalsze zwiększanie salda rezerw dedykowanych na spory sądowe, w przypadku kontynuacji tego trendu.

Można racjonalnie założyć, że kwestie prawne odnoszące się do walutowych kredytów hipotecznych będą dalej badane przez sądy krajowe w ramach rozpatrywanych sporów, co mogłoby doprowadzić do pojawienia się dalszych interpretacji, które byłyby istotne dla oceny ryzyka związanych z przedmiotowymi postępowaniami. Okoliczność ta wskazuje na potrzebę stałej analizy tych spraw. Kolejne wnioski o wyjaśnienie i orzeczenie skierowane do TSUE i polskiego Sądu Najwyższego zostały już złożone i mogą być dalej składane, co może mieć wpływ na wynik spraw sądowych.

13.2. ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH I ZWIĄZANE Z NIM REZERWY

29 stycznia 2021 r. opublikowano zbiór pytań, z którymi Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego zwróciła się do Izby Cywilnej SN w pełnym składzie, co może mieć istotne konsekwencje w zakresie wyjaśnienia istotnych aspektów orzeczeń sądowych i ich konsekwencji. Izbę Cywilną Sądu Najwyższego poproszono o odpowiedź na pytania na temat kluczowych spraw dotyczących umów walutowych kredytów hipotecznych: (i) czy jest dopuszczalne zastąpienie - przepisami prawnymi lub normą zwyczajową - abuzywnych przepisów umowy odnoszących się do ustalania kursu walutowego; ponadto (ii) czy w przypadku niemożności ustalenia kursu walutowego waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego/denominowanego - jest dopuszczalne, by umowa była ważna w pozostałym zakresie; jak również (iii) czy w przypadku nieważności kredytu CHF, stosowałyby się teoria salda (powstaje pojedyncze roszczenie które odpowiada różnicy roszczenia banku i roszczenia klienta) lub teoria dwóch kondycji (odrębnie roszczenie banku i roszczenie klienta, które powinny zostać rozstrzygnięte odrębnie). Sąd Najwyższy poproszono również o odpowiedź na pytanie, (iv) od którego momentu rozpoczyna bieg okres przedawnienia w przypadku roszczenia banku o spłatę kwot wypłaconych jako kredyt i (v) czy banki oraz konsumenci mogą otrzymać wynagrodzenie za wykorzystanie swoich środków pieniężnych przez drugą stronę.

11 maja 2021 Izba Cywilna Sądu Najwyższego zwróciła się o opinie na temat kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich to pięciu instytucji, w tym do Narodowego Banku Polskiego (NBP), Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF), Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka oraz Rzecznika Finansowego.

Stanowiska: Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Finansowego są generalnie korzystne dla konsumentów, natomiast NBP i UKNF prezentują stanowisko bardziej wyważone, zawierające sprawiedliwe zasady traktowania kredytobiorców posiadających kredyty hipoteczne w walutach obcych w porównaniu do sytuacji kredytobiorców złotych, a także wyważone aspekty ekonomiczne dotyczące rozwiązania problemu, które mogłyby zostać rozważone przez Sąd Najwyższy.

W toku kolejnego posiedzenia w dniu 2 września 2021 r., Sąd Najwyższy nie ustosunkował się do odpowiedzi na zadane pytania i nie jest znany nowy termin posiedzenia.

Dnia 12 sierpnia 2021, w sprawie z powództwa konsumenta przeciwko Bankowi Millennium SA, o zapłatę do TSUE skierowane zostało pytanie prejudycjalne (C-520/21) czy w przypadku uznania, że umowa kredytu zawarta przez bank i konsumenta jest od początku nieważna z powodu zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, strony oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych w wykonaniu tej umowy (bank - kapitału kredytu, konsument - rat, opłat, prowizji i składek ubezpieczeniowych) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, mogą domagać się także jakichkolwiek innych świadczeń, w tym należności w szczególności wynagrodzenia, odszkodowania, zwrotu kosztów lub waloryzacji świadczenia. Rozprawa odbyła się 12 października 2022 r. W rozprawie udział wzięli przedstawiciele Banku, pełnomocnik konsumenta, przedstawiciele Komisji Europejskiej, rządu polskiego, Rzecznika Finansowego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Komisji Nadzoru Finansowego oraz prokurator. Komisja Europejska w swoim stanowisku sprzeciwiła się przyznaniu prawa bankom do dodatkowego świadczenia finansowego z tytułu korzystania przez konsumenta z udostępnionego kapitału. Komisja stwierdziła jednocześnie, że przyznanie konsumentom prawa do dodatkowego świadczenia finansowego nie będzie sprzeczne z prawem UE. Przedstawiciele rządu polskiego, Rzecznika Finansowego, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz prokurator również sprzeciwili się przyznaniu bankom prawa do dodatkowego świadczenia.

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego wskazał, że istotą problemu nie jest abuzywność klauzul umownych, tylko aprecjacja franka szwajcarskiego (CHF) względem złotego (PLN). W ocenie Przewodniczącego KNF bankom przysługuje prawo do ekonomicznej rekompensaty z tytułu umożliwienia innemu podmiotowi korzystania z kapitału.

Kolejnym etapem w sprawie będzie wydanie przez Rzecznika Generalnego opinii w sprawie. Wydanie opinii zaplanowano na dzień 16.02.2023r.

Dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie z powództwa Banku przeciwko kredytobiorcy o zapłatę - zwrot udostępnionego kredytobiorcy na podstawie nieważnej umowy kapitału oraz równowartości korzyści związanej z korzystaniem przez kredytobiorcę z kapitału, sąd skierował do TSUE pytanie prejudycjalne czy w przypadku uznania, że umowa kredytu zawarta przez bank i konsumenta jest od początku nieważna z powodu zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, bank oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych w wykonaniu tej umowy (kapitału kredytu) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, może domagać się także jakichkolwiek innych świadczeń, w tym należności w szczególności wynagrodzenia, odszkodowania, zwrotu kosztów lub waloryzacji świadczenia. Sprawę zarejestrowano pod sygnaturą C-756/22. Sąd kierując pytanie, zwrócił się do TSUE z wnioskiem o połączenie sprawy z w/w toczącym się już postępowaniem pod sygn. akt C-520/21. Trybunał postanowił nie łączyć tych spraw.

Z zakresem rozliczeń pomiędzy Bankiem a kredytobiorcą po upadku umowy kredytowej związane jest również zagadnienie prawne skierowane do siedmioosobowego składu Sądu Najwyższego (sygn. III CZP 54/21). Termin rozpoznania sprawy nie został jeszcze wyznaczony.

Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia przedstawione także zostało zagadnienie czy umowa kredytu ma charakter umowy wzajemnej w świetle regulacji dotyczących prawa zatrzymania.

W dniu 8 grudnia 2020 roku p. Jacek Jastrzębski, przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), zaproponował wprowadzenie rozwiązania „sektorowego” w kwestii ryzyka związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi dla całego sektora. Rozwiązanie polegałoby na oferowaniu przez banki swoim klientom możliwości dobrowolnego przystępowania do porozumień, na podstawie których klient zawierałby z bankiem ugodę, tak jakby jego kredyt od samego początku był kredytem złotowym oprocentowanym za pomocą odpowiedniej stopy WIBOR powiększonej o marżę historycznie stosowaną do takiego kredytu.

Po tym publicznym ogłoszeniu propozycja stała się przedmiotem konsultacji pomiędzy bankami; konsultacje były prowadzone pod auspicjami KNF i Związku Banków Polskich. Ogólnie rzecz biorąc, banki dokonały oceny warunków, w których takie rozwiązanie można by wdrożyć, oraz jego dalszych skutków.

Zgodnie z informacjami przekazanymi w poprzednich sprawozdaniach finansowych Zdaniem Zarządu Banku po dokonaniu oceny ważnymi aspektami, które należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji o potencjalnym wdrożeniu takiego programu, były: a) korzystna opinia lub przynajmniej brak sprzeciwu ze strony istotnych instytucji publicznych; b) wsparcie jego realizacji przez Narodowy Bank Polski; c) poziom pewności prawnej umów dotyczących ugody, które byłyby podpisane z kredytobiorcami; d) poziom wpływu finansowego przed i po opodatkowaniu; e) konsekwencje kapitałowe, w tym korekty regulacyjne poziomu wymogów kapitałowych związanych z walutowymi kredytami hipotecznymi.

W oparciu o aktualnie dostępne informacje, niektóre z wyżej wymienionych aspektów prawdopodobnie nie zostaną w pełni wyjaśnione i/lub osiągnięte.

Każda decyzja dotycząca realizacji takiego programu, wymagałaby od Zarządu przedłożenia jej Radzie Nadzorczej i Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy, biorąc pod uwagę istotność takiej decyzji oraz jej implikacji.

Pomimo, że nie wszystkie z tych aspektów udało się wyjaśnić, Bank w praktyce wykorzystuje elementy takiego rozwiązania przy niektórych indywidualnych negocjacjach z kredytobiorcami walutowych kredytów hipotecznych, w tym również w toku postępowań sądowych.

Skutkiem uchwały SN z 7 maja 2021 r. jest stwierdzenie, że bankowi przysługuje zwrot świadczenia pieniężnego spełnionego przez bank w wykonaniu trwale bezskutecznej umowy. Biorąc pod uwagę niepewność co do momentu rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia roszczeń banku, Bank w celu ochrony swoich interesów kieruje przeciwko kredytobiorcom pozostającym w sporze sądowym z bankiem pozwy o zapłatę. Na żądanie banku składają się: roszczenie o zwrot kapitału udostępnionego kredytobiorcy na podstawie umowy oraz roszczenie o zwrot równowartości korzyści uzyskanej przez kredytobiorcę w związku z korzystaniem z udostępnionego kapitału (równowartość usługi finansowej). Do dnia 31 grudnia 2022 r. Bank skierował przeciwko kredytobiorcom ponad 3 000 pozwów. Z uwagi na toczące się postępowania w sprawach pytań prejudycjalnych (C-520/21, C-756/22) dotyczących zakresu roszczeń stron nieważnej umowy, w sprawach z powództwa Banku nie zapadło dotąd prawomocne rozstrzygnięcie zawierające merytoryczną ocenę złożonych przez Bank roszczeń o zwrot korzyści związanej z korzystaniem z kapitału.

Ze względu na złożoność i niepewność co do wyniku spraw sądowych, w tym z tytułu kontr-pozwów a także potencjalnego wdrożenia rozwiązania Przewodniczącego KNF lub innych rozwiązań negocjacyjnych albo potencjalnych orzeczeń Sądu Najwyższego lub Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, na dzień publikacji sprawozdania finansowego trudno jest wiarygodnie oszacować ostateczne skutki różnych potencjalnych rozwiązań.

14. Noty do Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego

Wartości prezentowane w notach do skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyrażone są w tysiącach zł.

1. PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O PODOBNYM CHARAKTERZE

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	468 575	157 554
Instrumenty dłużne	468 575	157 554
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według amortyzowanego kosztu	4 560 119	2 620 651
Środki w Banku Centralnym	166 369	3 753
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	4 165 807	2 511 866
- wpływ korekty wartości bilansowej brutto kredytów z tytułu wakacji kredytowych	(1 324 208)	0
Instrumenty dłużne	85 566	620
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	26 152	287
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	26 095	461
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	90 130	103 664
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego z tytułu:	(28 797)	63 888
Kredyty i pożyczki udzielone klientom obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	28 604	55 372
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - Instrumenty pochodne	(61 492)	7 902
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - Instrumenty dłużne	4 091	614
Razem	4 999 897	2 842 093

W linii „Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń” Grupa prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych oraz wartości godziwej. Szczegółowy opis stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających został zamieszczony w **notcie (24)**.

Przychody odsetkowe za 2022 r. zawierają odsetki naliczone od kredytów z rozpoznaną utratą wartości w kwocie 174 546 tys. zł (odpowiednio dla danych porównawczych za rok 2021 kwota tych odsetek wynosiła 106 321 tys. zł).

Przychody odsetkowe od instrumentów wycenianych według amortyzowanego kosztu za rok 2022 zawierają korektę z tytułu wakacji kredytowych (pomniejszająca przychody) w kwocie 1 324,2 miliona zł, więcej informacji na ten temat przedstawiono w **Rozdziale 7.3 Przyjęte zasady rachunkowości**.

2. KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK I PODOBNE KOSZTY

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Koszty odsetkowe od Zobowiązań finansowych wycenianych według amortyzowanego kosztu:	(1 662 605)	(128 947)
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	(34 590)	(6 619)
Zobowiązania wobec klientów	(1 455 102)	(68 744)
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	(52 871)	(1 791)
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	(1 778)	(3 769)
Zobowiązania podporządkowane	(110 181)	(40 076)
Zobowiązania z tytułu leasingu	(8 083)	(7 948)
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	0	0
Inne	(1)	(3)
Razem	(1 662 606)	(128 950)

3. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI

3A. PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Prowizje za prowadzenie rachunków	137 709	131 476
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	91 497	78 916
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	203 640	212 472
Prowizje z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń	14 325	13 425
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	268 501	235 579
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	174 667	156 824
Prowizje z tytułu dystrybucji jednostek uczestnictwa i innych produktów oszczędnościowych	34 930	63 876
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	15 384	17 259
Prowizje z tytułu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Grupę	55 264	72 690
Pozostałe prowizje	31 829	29 733
Razem	1 027 745	1 012 250

3B. KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Prowizje za prowadzenie rachunków	(22 873)	(6 029)
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	(5 480)	(4 671)
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	(26 031)	(28 165)
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	(105 252)	(86 391)
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	(3 008)	(3 087)
Prowizje z tytułu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Grupę	(10 916)	(11 675)
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	(11 546)	(15 036)
Pozostałe prowizje	(34 334)	(26 584)
Razem	(219 440)	(181 638)

4. PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	17	2
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 322	1 333
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2 457	2 426
Razem	3 796	3 761

5. WYNIK Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Operacje instrumentami dłużnymi	(166)	12 896
Koszty operacji finansowych	(2 440)	(3 227)
Razem	(2 606)	9 669

6. WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Wynik na instrumentach dłużnych	(13 179)	(6 043)
Wynik na instrumentach pochodnych	12 786	(3 247)
Wynik z pozostałych operacji finansowych	81	(6)
Razem	(312)	(9 296)

7. WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW FINANSOWYCH NIEPRZEZNACZONYCH DO OBROTU WYCENIANYCH OBOWIĄZKOWO WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	12 503	39 881
Wynik na instrumentach kapitałowych	8 339	7 493
Wynik na instrumentach dłużnych	4 854	77 164
Razem	25 696	124 538

Spadek wyniku z tytułu instrumentów dłużnych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy w roku 2022, wynika z pozytywnej wyceny części akcji VISA Incorporation nie dopuszczonych do obrotu (które Grupa na bazie interpretacji zapisów IAS 32 prezentuje jako instrument dłużny, akcje VISA dopuszczone do obrotu ujmowane są jako instrumenty kapitałowe) dokonanej w roku 2021.

8. WYNIK Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (w tym zaniechanie)	5 230	13 813
Zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikające z zabezpieczonego ryzyka	(6 119)	(13 301)
Nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(6 241)	(3 697)
Nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń inwestycji netto w jednostkach działających za granicą	0	0
Razem	(7 130)	(3 185)

9. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Zysk ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	21 034	22 189
Odszkodowania, kary i grzywny - otrzymane	6 572	3 376
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	36 090	42 072
Przychody związane z działalnością windykacyjną	4 552	5 653
Przychody leasingu	4 703	4 044
Pozostałe	203 294	239 961
Razem	276 245	317 295

10. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Strata ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	(16 938)	(20 375)
Odszkodowania, kary i grzywny - zapłacone	(22 638)	(15 992)
Koszty rezerw na roszczenia sporne	(27 325)	(113 173)
Koszty związane z działalnością leasingową	(4 109)	(2 445)
Przekazane darowizny	(1 673)	(900)
Koszty związane z windykacją	(101 782)	(52 620)
Rezerwa na potencjalne zwroty dla klientów*	5 009	(1 941)
Pozostałe	(47 264)	(32 064)
Razem	(216 720)	(239 510)

* W dniu 11 września 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł w sprawie Lexitor przeciwko SKOK Stefczyka, Santander Consumer Bank i mBank (sprawa C 383/18), w której stwierdził, że konsument ma prawo żądać zmniejszenia całkowitej kwoty kosztów pożyczki na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu.

Biorąc pod uwagę ten wyrok, Bank tworzy rezerwę na potencjalne zwroty, której wartość według stanu na 31.12.2022 wyniosła 78,9 mln złotych.

11. KOSZTY ADMINISTRACYJNE

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Koszty pracownicze	(916 142)	(815 324)
Wynagrodzenia	(753 869)	(672 585)
Narzuty na wynagrodzenia	(127 331)	(112 158)
Świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	(34 942)	(30 581)
rezerwy na odprawy emerytalne	(6 010)	(7 124)
rezerwy na niewykorzystane urlopy	18	1 288
pozostałe	(28 950)	(24 745)
Pozostałe koszty administracyjne	(968 117)	(625 382)
Koszty reklamy, promocji i reprezentacji	(65 542)	(64 559)
Koszty informatyki i łączności	(138 409)	(126 931)
Koszty wynajmu	(50 300)	(54 214)
Koszty utrzymania budynków, wyposażenia, materiałów	(45 386)	(40 710)
Koszty bankomatów i obsługi gotówki	(32 561)	(27 536)
Koszty usług doradczych, audytowych, prawniczych, tłumaczeń	(97 393)	(77 104)
Podatki i opłaty różne	(38 817)	(33 937)
Koszty KIR	(11 310)	(9 325)
Koszty PFRON	(6 537)	(7 147)
Koszty BFG	(121 116)	(118 217)
Koszty Nadzoru Finansowego	(12 657)	(12 776)
Koszty składek na rzecz IPS	(276 120)	0
Pozostałe	(71 969)	(52 926)
Razem	(1 884 259)	(1 440 706)

12. KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Z tytułu odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(346 838)	(325 829)
Utworzenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(1 672 300)	(1 607 589)
Odwrocenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	1 192 437	1 167 777
Kwoty odzyskane z tytułu kredytów uprzednio spisanych w ciężar rezerw	47 609	57 421
Sprzedaż wierzytelności	85 394	62 555
Pozostałe ujęte bezpośrednio w Rachunku Zysków i Strat	22	(5 993)
Z tytułu odpisów dla papierów wartościowych	(5)	1
Utworzenie odpisów dla papierów wartościowych	(5)	(6)
Odwrocenie odpisów dla papierów wartościowych	0	7
Z tytułu odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	4 810	7 437
Utworzenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(42 174)	(55 368)
Odwrocenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	46 984	62 805
Razem	(342 033)	(318 391)

13. KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Majątku trwałego	0	0
Pozostałe aktywa	(3 515)	(7 672)
Razem	(3 515)	(7 672)

14. KOSZTY REZERW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH

01.01.2022 - 31.12.2022	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	3 332 614	2 916 779	415 835
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(223 036)	(223 036)	0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	2 017 320	0	2 017 320
Alokacja do portfela kredytowego	0	1 610 712	(1 610 712)
Zwiększenie rezerw z tytułu różnic kursowych	268 445	268 445	0
Stan na koniec okresu	5 395 344	4 572 901	822 443
01.01.2021 - 31.12.2021	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	960 046	884 755	75 291
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(24 059)	(24 059)	0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	2 305 157	0	2 305 157
Alokacja do portfela kredytowego	0	1 964 613	(1 964 613)
Zwiększenie rezerw z tytułu różnic kursowych	91 470	91 470	0
Stan na koniec okresu	3 332 614	2 916 779	415 835
		01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Koszty poniesione w związku z negocjacjami rozpoznane w rachunku zysków i strat		(484 392)	(364 525)
- ujęte w pozycji "Wynik z pozycji wymiany"		(382 239)	(364 525)
- ujęte w pozycji "Wynik z tytułu modyfikacji"		(102 153)	0
Koszty poniesione w związku negocjacjami ujęte w ciężar wcześniej utworzonych rezerw		(30 774)	0

15. AMORTYZACJA

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Rzeczowych aktywów trwałych	(154 823)	(154 795)
Wartości niematerialnych	(54 099)	(46 800)
Razem	(208 922)	(201 595)

16. PODATEK DOCHODOWY

16A. PODATEK DOCHODOWY UJĘTY W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Bieżący podatek	(263 766)	(199 030)
Bieżący rok	(263 766)	(199 030)
Korekta lat ubiegłych	0	0
Podatek odroczone:	(20 045)	(131 893)
Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	(22 676)	(129 643)
Powstanie / (Wykorzystanie) straty podatkowej	2 631	(2 250)
Razem obciążenie podatkowe w rachunku zysków i strat	(283 811)	(330 923)

16B. EFEKTYWNA STAWKA PODATKOWA

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Wynik finansowy brutto	(730 754)	(1 000 943)
Ustawowa stawka podatkowa	19%	19%
Podatek dochodowy wg obowiązującej stawki podatkowej 19%	138 843	190 179
Wpływ różnic trwałych na obciążenia podatkowe:	(425 461)	(523 326)
Przychody niepodlegające opodatkowaniu	34 147	43 815
Przychody z tytułu dywidend	469	461
Rozwiązanie pozostałych rezerw	32 027	43 057
Pozostałe	1 651	297
Koszty nie stanowiące kosztów podatkowych	(459 608)	(567 141)
Spisanie niezrealizowanego aktywa z tytułu podatku odroczonego	0	0
Strata na zbyciu wierzytelności	(4 425)	(17)
Składka PFRON	(1 232)	(1 357)
Składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(23 009)	(22 460)
Rozliczenia BFG SKOK PIAST	(142)	(397)
Podatek bankowy	(32 122)	(59 396)
Przychody/koszty rezerw na należności faktoringowe i leasingowe	469	1 073
Wierzytelności spisane w ciężar rezerw	(6 421)	(21 535)
Koszty postępowań sądowych i spraw spornych	(393 575)	(458 454)
Koszty z tytułu zawartych uгод	5 310	(1 068)
Koszty amortyzacji i ubezpieczeń samochodów osobowych w części przekraczającej 150 tys. PLN	(804)	(773)
Pozostałe	(3 657)	(2 757)
Kwota ujemnych różnic przejściowych, w związku z którymi nie ujęto w bilansie składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 116	0
Odliczenie podatku zapłaconego za granicą	234	0
Inne różnice pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym (w tym ulga B+R)	456	2 224
Razem obciążenie podatkowe w Rachunku zysków i strat	(283 811)	(330 923)
Efektywna stawka podatkowa	/-/*	/-/*

* Za rok 2022 oraz 2021 Grupa zarejestrowała ujemny wynik finansowy brutto a jednocześnie obciążenie podatkowe o charakterze kosztowym, w związku z tym Grupa nie dokonała kalkulacji efektywnej stawki podatkowej.

16C. PODATEK ODROZONY UJĘTY BEZPOŚREDNIO W KAPITALE WŁASNYM

	31.12.2022	31.12.2021
Wycena aktywów inwestycyjnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	169 468	129 857
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	77 151	71 993
Zyski /(straty) aktuarialne	(2 133)	(444)
Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach	244 486	201 406

Zmiany podatku odroczonego ujętego bezpośrednio w kapitale własnym zostały zaprezentowane w **Nocie (39b)**.

Kontrola zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015-17

W dniu 12 lutego 2019 r. zostały wszczęte przez Naczelnika Zachodniopomorskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Szczecinie (ZUCS) kontrole celno-skarbowe w zakresie prawidłowości rozliczeń z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015 i 2016. W dniu 17 grudnia 2019 r. Bank otrzymał wyniki tych kontroli z dnia 13 grudnia 2019 r., w których zakwestionowano zwolnienie ze zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych (WHT) odsetek od obligacji Banku wypłacanych w tych latach do spółki MB Finance AB (MBF) z siedzibą w Szwecji stanowiących zabezpieczenie 10-letnich obligacji podporządkowanych o wartości nominalnej 150 mln EURO wyemitowanych przez ten podmiot w grudniu 2007r. (umorzonych w grudniu 2017 r.). 11 czerwca 2021 r. Bank otrzymał decyzje ZUCS w ramach II instancji zmniejszające zaległość w WHT za lata 2015-16 z 6,6 do 5,3 mln zł. Kwota ta wraz z odsetkami została zapłacona przez Bank w dniu 18 czerwca 2021r. Bank wniósł skargi od tych decyzji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie (WSA). WSA wyrokami z dnia 13 i 27 października 2021 r. uchylił w całości decyzje ZUCS. ZUCS złożył skargi kasacyjne od niekorzystnych dla siebie wyroków do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

13 kwietnia 2021 r. wszczęta została przez Naczelnika ZUCS kontrola w WHT za 2017 r. Zgodnie z przewidywaniami w wyniku kontroli z dnia 29 września 2021 r. ZUCS również zakwestionował zwolnienie z WHT odsetek wypłaconych do MBF w tym roku (kwota spornego WHT wynosi za ten rok ok. 2,2 mln zł). Bank również nie zgadza się z tymi ustaleniami i będzie kontynuował spór z ZUCS. 21 marca 2022 r. Bank otrzymał postanowienie ZUCS o przekształceniu zakończonej kontroli w postępowanie podatkowe. 30 czerwca 2022 r.

Bank otrzymał decyzję ZUCS określającą zaległość podatkową w WHT w wysokości 2,2 mln zł. Bank złożył odwołanie od tej decyzji. Bank otrzymał ekspertyzę prawną z dnia 29 stycznia 2020 r. profesorów z Katedry Prawa Finansów Publicznych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w świetle której stanowisko ZUCS w toczonym sporze zostało uznane za niezgodne z przepisami prawa podatkowego.

17. ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Zysk/(Strata) po opodatkowaniu	(1 014 566)	(1 331 866)
Średnia ważona liczba akcji własnych w okresie	1 213 116 777	1 213 116 777
Zysk/(Strata) na jedną akcję - podstawowy i rozwodniony (PLN)	(0,84)	(1,10)

Zysk na jedną akcję został wyliczony poprzez podzielenie zysku netto za okres przez średnią ważoną liczbę akcji. Jednocześnie nie zaistniała konieczność dokonania odrębnej kalkulacji rozwodnionego zysku na akcję (metodologia liczenia w przypadku braku instrumentów rozwadniających jest analogiczna jak w przypadku zysku na akcję; w następstwie czego rozwodniony zysk na jedną akcję jest równy podstawowemu zyskowi na jedną akcję).

18. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

18A. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

	31.12.2022	31.12.2021
Gotówka	935 916	874 739
Środki pieniężne na rachunkach w Banku Centralnym	8 600 174	2 304 997
Inne środki pieniężne	0	0
Razem	9 536 090	3 179 736

Bank był zobowiązany do utrzymywania w okresie od 30 listopada 2022 do 2 stycznia 2023 w NBP na rachunku bieżącym Banku średniego salda o wartości 3 270 802 tys. zł (średnia arytmetyczna stanów środków na rachunku bieżącym w NBP ze wszystkich dni okresu rezerwowego).

18B. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM - WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2022	31.12.2021
W walucie polskiej	4 406 496	2 918 689
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	5 129 594	261 047
- waluta: USD	100 673	41 867
- waluta: EUR	4 991 057	180 932
- waluta: CHF	15 756	15 396
- waluta: GBP	17 508	19 203
- pozostałe waluty	4 600	3 649
Razem	9 536 090	3 179 736

19. AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

19A. AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

	31.12.2022	31.12.2021
Dłużne papiery wartościowe	24 210	86 438
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	24 210	86 438
a) bony	0	0
b) obligacje	24 210	86 438
Pozostałe papiery wartościowe	0	0
a) notowane	0	0
b) nienotowane	0	0
Instrumenty kapitałowe	113	145
Kwotowane na aktywnym rynku	113	145
a) podmiotów finansowych	27	53
b) podmiotów niefinansowych	86	92
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0	0
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	339 196	85 900
Razem	363 519	172 483

Informacja na temat aktywów finansowych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań została przedstawiona w **Rozdziale 15. punkt 2)**.

19B. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU WG WARTOŚCI BILANSOWEJ

	31.12.2022	31.12.2021
o stałej stopie procentowej	18 353	61 340
o zmiennej stopie procentowej	5 857	25 098
Razem	24 210	86 438

19C. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2022	31.12.2021
do 1 miesiąca	912	0
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 050	1 729
powyżej 1 roku do 5 lat	15 995	70 202
powyżej 5 lat	5 253	14 507
Razem	24 210	86 438

19D. ZMIANA STANU DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH I INSTRUMENTÓW KAPITAŁOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Stan na początek okresu	86 583	269 658
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	5 891 180	9 575 937
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	(5 954 166)	(9 758 399)
Różnice z wyceny do wartości godziwej	726	(613)
Stan na koniec okresu	24 323	86 583

19E. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU - WYCENA POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH I KOREKTA Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ WARTOŚCI GODZIWEJ ORAZ POZYCJE KRÓTKIE WG STANU NA:

31.12.2022	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	1 039 534	1 664 741	9 507 306	244 137	(28 842)	29 235	58 077
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	0	0	0	0	0	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	1 039 534	1 526 317	8 751 790	219 985	(29 344)	1 293	30 637
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	0	138 424	755 516	24 152	502	27 942	27 440
2. Walutowe instrumenty pochodne*	12 009 192	1 648 761	160 657	0	(9 254)	58 525	67 779
Kontrakty walutowe	1 868 977	1 023 642	85 933	0	(12 289)	11 840	24 129
Swapy walutowe	9 203 270	625 119	74 724	0	1 436	44 663	43 227
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	936 945	0	0	0	1 599	2 022	423
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	0	0	257 952	2 439 784	(250 400)	0	250 400
Opcje wbudowane w depozyty	0	0	257 952	2 439 784	(250 400)	0	250 400
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
4. Opcje na indeksy	0	301 357	2 551 648	0	247 414	251 436	4 022
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	13 048 726	3 614 859	12 477 563	2 683 921	(41 082)	339 196	380 278
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	4 784

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

31.12.2021	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	1 581 520	5 143 978	7 451 331	189 000	(15 497)	10 099	25 596
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	1 200 000	0	0	0	0	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	1 581 520	3 653 497	6 710 870	189 000	(15 511)	4 124	19 635
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	0	290 481	740 461	0	14	5 975	5 961
2. Walutowe instrumenty pochodne*	17 634 779	1 959 787	508 031	0	(24 530)	46 793	71 323
Kontrakty walutowe	2 296 389	1 333 632	226 723	0	9 077	16 603	7 526
Swapy walutowe	15 338 390	626 155	281 308	0	(33 607)	30 190	63 797
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	0	0	0	0	0
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	69 733	144 415	560 079	0	(28 872)	0	28 872
Opcje wbudowane w depozyty	69 733	144 415	560 079	0	(28 872)	0	28 872
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
4. Opcje na indeksy	75 407	155 345	578 837	0	28 397	29 008	611
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	19 361 439	7 403 525	9 098 278	189 000	(40 502)	85 900	126 402
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych						-	16 614

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

20. AKTYWA FINANSOWE NIEPRZEZNACZONE DO OBROTU OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZECZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT, INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

	31.12.2022	31.12.2021
Instrumenty kapitałowe	128 979	138 404
Instytucje kredytowe	0	0
Pozostałe podmioty	128 979	138 404
Dłużne papiery wartościowe	72 057	127 499
Instytucje kredytowe	0	0
Pozostałe podmioty	72 057	127 499
Razem	201 036	265 903

21. AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZECZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY

21A. AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZECZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY - WG RODZAJU

	31.12.2022	31.12.2021
Dłużne papiery wartościowe	16 481 210	17 968 972
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	13 554 072	17 498 704
a) bony	0	0
b) obligacje	13 554 071	17 498 704
Papiery wartościowe banku centralnego	2 528 310	34 990
a) bony	2 528 310	34 990
b) obligacje	0	0
Pozostałe papiery wartościowe:	398 828	435 278
a) notowane	398 828	435 278
b) nienotowane	0	0
Udziały i akcje w innych jednostkach	24 396	28 727
Inne instrumenty finansowe	0	0
Razem	16 505 606	17 997 699
W tym:		
Instrumenty notowane na aktywnym rynku	13 953 147	17 934 272
Instrumenty nienotowane na aktywnym rynku	2 552 459	63 427

21B. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY - WG STOPY PROCENTOWEJ

	31.12.2022	31.12.2021
o stałej stopie procentowej	13 557 656	14 783 038
o zmiennej stopie procentowej	2 923 554	3 185 934
Razem	16 481 210	17 968 972

21C. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY - WG TERMINU ZAPADALNOŚCI

	31.12.2022	31.12.2021
do 1 miesiąca	4 434 647	34 990
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 305 894	4 892 493
powyżej 1 roku do 5 lat	9 056 094	12 617 995
powyżej 5 lat	684 575	423 494
Razem	16 481 210	17 968 972

21D. ZMIANA STANU AKTYWÓW FINANSOWYCH WYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Stan na początek okresu	17 997 699	18 642 615
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	155 353 302	222 310 958
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	(156 636 934)	(221 977 525)
Różnice z wyceny do wartości godziwej	(208 468)	(978 348)
Odpisy z tytułu utraty wartości	0	0
Inne	7	(1)
Stan na koniec okresu	16 505 606	17 997 699

22. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

22A. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Wartość bilansowa:	31.12.2022	31.12.2021
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat *	97 982	362 992
- Przedsiębiorstwa	66	40
- Osoby prywatne	97 916	362 952
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0

W momencie wdrożenia MSSF9 Grupa wyodrębniła ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową/mnożnik które ujmuję w niniejszym sprawozdaniu finansowym jako „Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - Kredyty i zaliczki. Zapisy MSSF9 wskazują iż cecha mnożnika powoduje modyfikację pieniądza w czasie i konieczność wyceny do wartości godziwej, pomimo iż sens ekonomiczny tych transakcji czyli zarządzanie portfelem nieoparte o wartość godziwą i utrzymywanie portfela w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy jest charakterystyczne dla portfeli wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

W 2021 r w wyniku zmiany zapisów umownych (eliminacja cechy mnożnika) część z tych ekspozycji zaczęła być ponownie wyceniana według zamortyzowanego kosztu. Zmiana dotyczyła kredytów w przypadkach których klienci całkowicie spłacili swoje zaangażowanie od którego odsetki naliczane były w oparciu o starą formułę zawierającą mnożnik. Ekspozycje zaciągnięte po tym czasie na nowych warunkach umownych (bez mnożnika), są wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

W efekcie, w roku 2021 r., odnotowano następujące zmiany w sprawozdaniach finansowych:

1. w rachunku zysków i strat około 64 milionów złotych przychodów zostało ujęte w pozycji „Wynik portfela kredytów o wartości godziwej” z tytułu odwrócenia kosztów korekty do wartości godziwej. Jednocześnie zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami oceny ryzyka portfela kredytowego Bank zawiązał na ekspozycje wyceniane według zamortyzowanego kosztu stosowne odpisy z tytułu utraty wartości ujmując je jako koszt w rachunku zysków i strat. Z uwagi na charakter ekspozycji obydwie kwoty miały podobną wartość.
2. W bilansie wartość portfela kredytów obowiązkowo wycenianego według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zmniejszyła się około 1 280 milionów złotych w ujęciu netto.

Bank dokonuje spisanie wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych w przypadku gdy nie istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo odzyskania w całości (spisanie całkowite) lub części (spisanie częściowe) danego składnika aktywów finansowych. W następstwie dokonania spisań częściowych Bank przeniósł do ewidencji pozabilansowej (pomniejszając wartość bilansową brutto wierzytelności) odsetki karne w wysokości 379 milionów złotych według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.

22B. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

31.12.2022	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	68 696 492	6 725 350	3 466 149	(372 163)	(364 173)	(1 684 475)	76 467 182
- Przedsiębiorstwa	16 775 373	1 508 622	637 682	(115 976)	(59 368)	(238 824)	18 507 510
- Osoby prywatne	51 722 402	5 215 685	2 828 467	(254 633)	(304 804)	(1 445 651)	57 761 466
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	198 718	1 043	0	(1 554)	(1)	0	198 206

31.12.2021	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	73 262 717	3 866 807	3 485 056	(340 177)	(234 353)	(1 799 716)	78 240 334
- Przedsiębiorstwa	17 458 183	1 032 369	806 767	(114 852)	(45 876)	(320 591)	18 816 000
- Osoby prywatne	55 561 933	2 834 434	2 678 289	(224 196)	(188 477)	(1 479 125)	59 182 858
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	242 601	4	0	(1 129)	0	0	241 476

22C. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

	31.12.2022		31.12.2021	
	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej
Kredyty i pożyczki udzielone	69 897 310	23 708	72 359 455	98 324
▪ podmiotom gospodarczym	11 642 443	0	12 356 995	0
▪ klientom indywidualnym	58 199 858	23 708	59 921 206	98 324
▪ jednostkom budżetowym	55 009	0	81 254	0
Należności z tytułu kart płatniczych	1 034 385	74 274	784 087	264 668
▪ od podmiotów gospodarczych	13 946	66	14 572	40
▪ od klientów indywidualnych	1 020 439	74 208	769 515	264 628
Skupione wierzytelności	195 655		96 591	
▪ podmiotów gospodarczych	195 655		96 591	
▪ jednostek budżetowych	0		0	
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	7 203		8 020	
Dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym	76		103	
Należności z tytułu leasingu finansowego	7 160 606		6 949 534	
Inne	30 277		18 876	
Odsetki	562 478		397 914	
Razem	78 887 990	97 982	80 614 580	362 992
Odpisy aktualizujące wartość należności	(2 420 809)	-	(2 374 246)	-
Razem wartość bilansowa	76 467 181	97 982	78 240 334	362 992

22D. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	31.12.2022	31.12.2021
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	78 887 990	80 614 580
z rozpoznaną utratą wartości	3 466 148	3 485 056
bez rozpoznanej utraty wartości	75 421 842	77 129 524
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 420 809)	(2 374 246)
na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	(1 684 474)	(1 799 716)
na ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	(736 335)	(574 530)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	76 467 181	78 240 334

22E. PODZIAŁ KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU ZE WZGLĘDU NA METODĘ SZACUNKU UTRATY WARTOŚCI

	31.12.2022	31.12.2021
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	78 887 990	80 614 580
wyceniane indywidualnie	501 115	820 462
wyceniane portfelowo	78 386 875	79 794 118
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 420 809)	(2 374 246)
utworzony na bazie analizy indywidualnej	(168 105)	(261 290)
utworzony na bazie analizy kolektywnej	(2 252 704)	(2 112 956)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	76 467 181	78 240 334

22F. PODZIAŁ KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU ZE WZGLĘDU NA RODZAJ KLIENTÓW

	31.12.2022	31.12.2021
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	78 887 990	80 614 580
korporacyjnym	19 121 437	19 539 924
indywidualnym	59 766 553	61 074 656
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 420 809)	(2 374 246)
utworzony na należności od klientów korporacyjnych	(415 722)	(482 448)
utworzony na należności od klientów indywidualnych	(2 005 087)	(1 891 798)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	76 467 181	78 240 334

22G. ZMIANA STANU ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Stan na początek okresu	2 374 246	2 372 635
Zmiana w wartości rezerw:	46 563	1 611
Odpisy dokonane w okresie	1 671 698	1 607 350
Wartości spisane w ciężar odpisów	(281 934)	(340 852)
Odwrócenie odpisów w okresie	(1 191 876)	(1 167 777)
Sprzedaż wierzytelności	(241 148)	(145 828)
Utworzenie KOIM*	71 224	35 850
Zmiana z tytułu różnic kursowych	19 594	9 287
Inne	(995)	3 581
Stan na koniec okresu	2 420 809	2 374 246

* Zgodnie z MSSF9 Grupa nalicza odsetki od portfela kredytowego z rozpoznaną utratą wartości od wartości ekspozycji netto. W tym celu naliczana jest i ujmowana jako pomniejszenie przychodów odsetkowych tak zwana korekta odsetek impairmentowych („KOIM”). Przedmiotowa korekta w bilansie prezentowana jest jako odpis z tytułu utraty wartości, w konsekwencji uzgodnienie zmiany stanu odpisów z tytułu utraty wartości wymaga uwzględnienia korekty KOIM ujmowanej w przychodach odsetkowych.

Grupa posiada w bilansie aktywa POCI głównie w efekcie rozpoznania kredytów z rozpoznaną utratą wartości po połączeniu z Euro Bank S.A. i przejęciu SKOK Piast. W momencie połączenia przedmiotowe aktywa zostały ujęte w księgach Banku według wartości godziwej.

Wartość aktywów POCI przedstawia się następująco:

	Wartość bilansowa brutto	Skumulowana utrata wartości	Wartość bilansowa netto
31.12.2022			
- Przedsiębiorstwa	15 216	(26)	15 190
- Osoby prywatne	137 235	(13 150)	124 085
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0
31.12.2021			
- Przedsiębiorstwa	59	231	290
- Osoby prywatne	241 218	(15 488)	225 730
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0

22H. ZMIANA ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI I WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO KREDYTÓW I POŻYCZEK WYCENIANYCH WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU W PODZIALE NA KOSZYKI I KLASY

Przedsiębiorstwa: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	114 852	45 876	320 822	(231)	481 319
Transfery między koszykami	13 948	(33 210)	19 262	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	55 560	0	0	0	55 560
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(58 333)	51 262	57 748	257	50 934
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(10 251)	(4 992)	(32 749)	0	(47 991)
Sprzedaż kredytów i pożyczek	0	0	(45 077)	0	(45 077)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(86 414)	0	(86 414)
KOIM	0	0	6 997	0	6 997
Inne (w tym różnice kursowe)	199	432	(1 791)	0	(1 160)
Razem	115 976	59 368	238 798	26	414 168

Przedsiębiorstwa: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	17 458 183	1 032 369	806 709	59	19 297 320
Transfery między koszykami	(1 331 727)	1 015 796	300 774	15 157	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	9 177 613	0	0	0	9 177 613
Splacone kredyty i pożyczki	(8 629 101)	(563 667)	(321 651)	0	(9 514 419)
Sprzedaż	0	0	(78 758)	0	(78 758)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(86 414)	0	(86 414)
Inne (w tym różnice kursowe)	100 405	24 124	1 806	0	126 335
Razem	16 775 373	1 508 622	622 465	15 216	18 921 677

Osoby prywatne: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	224 196	188 477	1 463 637	15 488	1 891 798
Transfery między koszykami	424 786	(531 894)	107 108	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	76 142	0	0	0	76 142
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(433 318)	718 926	172 963	74 856	533 427
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(38 520)	(24 172)	(125 983)	0	(188 675)
Sprzedaż kredytów i pożyczek	0	0	(181 453)	(14 618)	(196 071)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(132 944)	(62 576)	(195 520)
KOIM	0	0	64 227	0	64 227
Inne (w tym różnice kursowe)	1 347	4 892	13 521	0	19 760
Razem	254 633	356 229	1 381 076	13 150	2 005 088

Osoby prywatne: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	55 561 932	2 832 407	2 439 099	241 218	61 074 656
Transfery między koszykami	(3 614 613)	2 807 586	807 027	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	10 658 155	0	0	0	10 658 155
Splacone kredyty i pożyczki	(9 864 555)	(289 798)	(218 632)	(38 858)	(10 411 843)
Alokacja korekty z tytułu wakacji kredytowych	(483 579)	(43 642)	(12 921)	0	(540 142)
Alokacja rezerw na ryzyko prawne do portfela kredytowego	(1 407 888)	(124 378)	(78 534)	0	(1 610 800)
Sprzedaż	0	0	(240 918)	(18 808)	(259 726)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(149 202)	(46 318)	(195 520)
Inne (w tym różnice kursowe)	872 950	16 859	161 965	0	1 051 774
Razem	51 722 402	5 199 033	2 707 885	137 235	59 766 554

Sektor publiczny: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	1 129	0	0	0	1 129
Transfery między koszykami	0	0	0	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	40	1	0	0	41
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	384	0	0	0	384
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	0	0	0	0	0
Inne (w tym różnice kursowe)	1	0	0	0	1
Razem	1 554	1	0	0	1 555

Sektor publiczny: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	242 600	4	0	0	242 604
Transfery między koszykami	(1 040)	1 040	0	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	57 030	0	0	0	57 030
Spłacone kredyty i pożyczki	(99 872)	0	0	0	(99 872)
Inne (w tym różnice kursowe)	0	(1)	0	0	(1)
Razem	198 718	1 043	0	0	199 761

22I. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2022	31.12.2021
rachunki bieżące	3 292 013	3 968 352
do 1 miesiąca	2 211 028	1 570 044
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 269 577	2 759 234
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	8 342 673	8 345 528
powyżej 1 roku do 5 lat	24 299 800	25 530 917
powyżej 5 lat	35 802 677	36 043 346
dla których termin zapadalności upłynął	2 107 744	1 999 245
Odsetki	562 478	397 914
Razem brutto	78 887 990	80 614 580

22J. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2022			31.12.2021		
	Wartość bilansowa brutto	Odpisy z tytułu utraty wartości	Wartość bilansowa	Wartość bilansowa brutto	Odpisy z tytułu utraty wartości	Wartość bilansowa
W walucie polskiej	67 681 948	(2 145 353)	65 536 595	66 605 331	(2 073 560)	64 531 771
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	11 206 042	(275 456)	10 930 586	14 009 249	(300 686)	13 708 563
waluta: USD	67 654	(1 560)	66 095	116 213	(3 138)	113 075
waluta: EUR	4 107 584	(73 387)	4 034 197	3 888 269	(78 771)	3 809 498
waluta: CHF*	7 027 404	(200 085)	6 827 319	9 998 378	(218 561)	9 779 817
waluta: JPY	0	0	0	112	(111)	1
pozostałe waluty	3 400	(425)	2 975	6 277	(105)	6 172
Razem	78 887 990	(2 420 809)	76 467 181	80 614 580	(2 374 246)	78 240 334

* Wartość bilansowa brutto kredytów hipotecznych po pomniejszeniu o zmianę oczekiwanych przepływów pieniężnych wynikającą z kwestii ryzyka prawnego kredytów hipotecznych CHF, która to korekta przedstawiona jest w nocie (14).

22K. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO

	31.12.2022	31.12.2021
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	8 059 679	7 408 772
Niezrealizowane przychody finansowe	(899 073)	(459 238)
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego	7 160 606	6 949 534
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności		
do 1 roku	2 865 429	2 734 015
powyżej 1 roku do 2 lat	2 165 786	1 909 331
powyżej 2 lat do 3 lat	1 482 582	1 379 296
powyżej 3 lat do 4 lat	871 021	744 956
powyżej 4 lat do 5 lat	414 376	371 272
powyżej 5 lat	260 485	269 902
Razem	8 059 679	7 408 772
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności		
do 1 roku	2 487 311	2 537 130
powyżej 1 roku do 2 lat	1 914 392	1 785 043
powyżej 2 lat do 3 lat	1 340 827	1 308 550
powyżej 3 lat do 4 lat	796 794	709 426
powyżej 4 lat do 5 lat	384 436	354 657
powyżej 5 lat	236 846	254 728
Razem	7 160 606	6 949 534

Głównymi grupami przedmiotów finansowanych w formie leasingu są środki transportu (ciągniki siodłowe, naczepy, przyczepy, samochody ciężarowe, dostawcze, osobowe oraz inne), maszyny i urządzenia przemysłowe, sprzęt komputerowy jak również nieruchomości przemysłowe i komercyjne. W portfolio leasingowym Grupy znajdują się umowy, w których opłaty ustalone są w PLN lub w EUR, oparte na zmiennych lub stałych stopach procentowych.

Umowy z Klientami zawierane są na okresy od 1 roku do 10 lat. Umowy leasingowe przewidują zróżnicowany udział własny Klienta oraz wartość końcową przedmiotu, jak również zróżnicowaną wysokość rat leasingowych np. w zależności od sezonowości. Po zakończeniu umowy leasingu, Klient zobowiązany jest wykupić przedmiot za określoną w momencie jej zawierania cenę końcową. Przedmiot ten przez cały okres leasingu pozostaje własnością Grupy i stanowi główne zabezpieczenie spłat należności leasingowych.

23. AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

23A. AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

31.12.2022	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	3 893 218	0	0	(6)	0	0	3 893 212
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	733 376	0	0	(281)	0	0	733 095
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	4 863	0	0	0	0	0	4 863

31.12.2021	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	37 089	0	0	(1)	0	0	37 088
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	770 770	0	0	(239)	0	0	770 531
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	268 837	0	0	0	0	0	268 837

23B. INSTRUMENTY DŁUŻNE

	31.12.2022	31.12.2021
banki i inne instytucje monetarne	458 623	0
pozostałe przedsiębiorstwa	0	0
sektor budżetowy	3 434 589	37 088
Razem	3 893 212	37 088

23C. LOKATY ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM

	31.12.2022	31.12.2021
Rachunki bieżące	181 896	152 661
Lokaty	548 647	617 949
Odsetki	2 833	160
Razem należności brutto	733 376	770 770
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(281)	(239)
Razem należności netto	733 095	770 531

23D. LOKATY ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2022	31.12.2021
rachunki bieżące	181 895	152 661
do 1 miesiąca	498 649	572 949
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	10 000	40 000
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	40 000	5 000
powyżej 1 roku do 5 lat	0	0
powyżej 5 lat	0	0
dla których termin zapadalności upłynął	0	0
Odsetki	2 832	160
Razem brutto	733 376	770 770

23E. LOKATY ORAZ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2022	31.12.2021
W walucie polskiej	409 016	265 915
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	324 360	504 855
waluta: USD	33 062	22 964
waluta: EUR	151 707	364 048
waluta: CNY	35 119	32 430
waluta: GBP	25 328	29 031
waluta: CHF	8 709	20 189
waluta: JPY	4 428	4 390
pozostałe waluty	66 007	31 803
Razem brutto	733 376	770 770

23F. ZMIANA STANU ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI DLA LOKAT ORAZ KREDYTÓW I POŻYCZEK UDZIELONYCH BANKOM I INNYM INSTYTUCJOM MONETARNYM

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Stan na początek okresu	(239)	0
Odpisy dokonane w okresie	(603)	(239)
Odwrocenie odpisów w okresie	561	0
Stan na koniec okresu	(281)	(239)

23G. TRANSAKCJE Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

	31.12.2022	31.12.2021
banki i inne instytucje monetarne	0	0
pozostałe przedsiębiorstwa	4 854	268 533
odsetki	9	303
Razem	4 863	268 836

24. INSTRUMENTY POCHODNE - RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

Począwszy od 1 stycznia 2006 Grupa ustanowiła pierwsze formalne powiązanie zabezpieczające przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych.

Zatwierdzona w Grupie Strategia Ryzyka określa ogólne zasady zabezpieczenia ryzyka rynkowego generowanego przez działalność komercyjną. Transakcje zewnętrzne kwalifikujące się do rachunkowości zabezpieczeń są wskazane w Strategii tuż po naturalnym zabezpieczeniu ekonomicznym. Grupa zastosowała (wg stanu na 31.12.2022 r.) rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych w celu wyeliminowania zmienności przepływów pieniężnych:

- od kredytów hipotecznych denominowanych w walutach obcych oraz finansujących je depozytów w PLN,
- od aktywów finansowych denominowanych w PLN,
- z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych, które można przypisać do ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego w horyzoncie czasowym ograniczonym do terminu zapadalności instrumentów zabezpieczających, zaprezentowanych w **nocie (24b)**.

Ponadto Grupa nadal stosowała zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej.

Pozycje zabezpieczane i zabezpieczające są ekonomicznie powiązane w taki sposób, że reagują one w sposób podobny na zabezpieczane ryzyko, ich wycena zostanie skompensowana w odpowiedzi na zmiany stóp rynkowych i kursu walutowego.

Grupa przeprowadza comiesięczne testy efektywności, oblicza i porównuje zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających. Efektywność zabezpieczenia jest mierzona metodą derywatu hipotetycznego, która zakłada prezentację pozycji zabezpieczanej jako hipotetyczny derywat, dla którego zmiany wartości godziwej są porównywane ze zmianami wartości godziwej instrumenty zabezpieczającego. Nieefektywność zabezpieczenia może wynikać z różnic w terminach przeszacowania pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających lub z wyznaczenia jako pozycji zabezpieczającej istniejącego instrument pochodnego. Grupa desygnuje instrumenty zabezpieczające w dacie zawarcia transakcji i w ten sposób eliminuje to źródło nieefektywności. Raportowana przez Grupę nieefektywność zabezpieczenia obejmuje również amortyzację skumulowanych do daty likwidacji zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych w dniu ich likwidacji jako zabezpieczające.

Poniżej zaprezentowano szczegółowe informacje na temat stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających, pozycji wyznaczonych jako zabezpieczane i zabezpieczające oraz prezentacji wyniku (wg stanu na 31.12.2022 r.):

	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych aktywów finansowych	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je zobowiązań złotych
Opis relacji zabezpieczającej	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez złote aktywa finansowe. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka stopy procentowej.	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez walutowe kredyty hipoteczne oraz przez zobowiązania złote stanowiące bazę finansową dla tych kredytów. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.
Pozycje zabezpieczane	Przepływy pieniężne wynikające z portfela złotych aktywów finansowych	Przepływy pieniężne wynikające z portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych i wyemitowanych złotych dłużnych papierów wartościowych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Transakcje CIRS
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczających i zabezpieczanych	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki zarówno od instrumentów zabezpieczających jak i od instrumentów zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Nieefektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

	Zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych
Opis relacji zabezpieczającej	Grupa zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej, związanego ze zmianą wartości godziwej dłużnego instrumentu o stałej stopie procentowej wycenianego przez inne całkowite dochody, wynikającej ze zmienności rynkowych stóp procentowych.	Grupa zabezpiecza ryzyko zmienności przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu walutowych przychodów i kosztów odsetkowych. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego.
Pozycje zabezpieczane	Portfel stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowane do kategorii aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody denominowane w PLN.	Przepływy pieniężne z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Pozycja walutowa wynikająca z rozpoznanych przyszłych zobowiązań leasingowych.
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczających i zabezpieczanych	Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach. Odsetki od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Zmiana wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie jest prezentowana w wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń, a odsetki od tych instrumentów ujmowane są w wyniku odsetkowym.	Efektywna część rewaluacji spot instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny pozycji zabezpieczającej ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

24A. RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

31.12.2022	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym *							
Kontrakty CIRS	1 434 840	6 331 579	4 203 916	0	(60 707)	135 804	196 511
Kontrakty IRS	1 125 500	1 305 000	2 645 000	0	(358 033)	0	358 033
Kontrakty FXS	0	0	0	0	0	0	0
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej związane ze stopą procentową							
Kontrakty IRS	0	0	90 000	0	0	0	0
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie	2 560 340	7 636 579	6 938 916	0	(418 740)	135 804	554 544

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

31.12.2021	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym *							
Kontrakty CIRS	1 963 585	1 491 326	12 328 234	0	(283 605)	14 385	297 990
Kontrakty IRS	0	800 000	5 075 500	0	(316 584)	0	316 584
Kontrakty FXS	0	0	0	0	0	0	0
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej związane ze stopą procentową							
Kontrakty IRS	0	0	90 000	0	0	0	0
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie	1 963 585	2 291 326	17 493 734	0	(600 189)	14 385	614 574

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

24B. RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ Z TYTUŁU ZABEZPIECZENIA PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Relacja zabezpieczająca	Maksymalny termin wystąpienia przepływów pieniężnych, których wartość jest zabezpieczana
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych aktywów finansowych	2026-11-05
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je zobowiązań złotych	2025-01-07
Zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej	2026-08-26
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych	2030-04-30
Nieefektywna część zmian wyceny instrumentów zabezpieczających ujęta w Rachunku zysków i strat w 2022 roku wyniosła -7 130 tys. zł. (w 2021 roku było to odpowiednio -3 696 tys. zł).	

Nieefektywna część zmian wyceny instrumentów zabezpieczających ujęta w Rachunku zysków i strat została zaprezentowana w **nocie (8)**.

24C. ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH - INSTRUMENTY ZABEZPIECZANE

Transakcje	Pozycja w bilansie	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Wartość kapitałów z tytułu czynnych relacji zabezpieczających	Wartość kapitałów do rozliczenia z tytułu zakończonych relacji zabezpieczających
▪ CIRS	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	49 282	(72 833)	(1 312)
▪ IRS	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(1 049)	0	0
▪ FX spot	Przyszłe przychody i koszty odsetkowe	4 428	(21 372)	0
▪ IRS	Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	2 193	(176 511)	0
▪ IRS	Instrumenty dłużne	(24 351)	(134 031)	0
Razem		30 504	(404 748)	(1 312)

24D. ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH - INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE

Transakcje	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Nieefektywność rozpoznana w Rachunku zysków i strat	Reklasyfikacja z kapitału do Rachunku zysków i Strat
- CIRS	(49 282)	(6 241)	0
- IRS	1 049	(1 112)	0
- FX spot	(4 428)	0	0
- IRS	(2 193)	0	0
- IRS	24 351	0	0
Razem	(30 504)	(7 353)	0

24E. ZABEZPIECZENIE WARTOŚCI GODZIWEJ - INSTRUMENTY ZABEZPIECZANE

Transakcje	Pozycja w bilansie	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie
IRS	Instrumenty dłużne wyceniane przez inne całkowite dochody	(6 119)
Razem		(6 119)

24F. ZABEZPIECZENIE WARTOŚCI GODZIWEJ - INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE

Transakcje	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Nieefektywność rozpoznana w Rachunku zysków i strat
IRS	6 342	223
Razem	6 342	223

25. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH ZALEŻNYCH, WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH I W JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH

25A. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH

	31.12.2022	31.12.2021
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	0	0

25B. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Stan na początek okresu	0	0
sprzedaż	0	0
wycena metodą praw własności	0	0
Stan na koniec okresu	0	0

26. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

26A. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

	31.12.2022	31.12.2021
Grunty	2 369	2 434
Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	71 360	67 944
Urządzenia techniczne i maszyny	105 387	89 749
Środki transportu	17 819	9 664
Inne środki trwałe	23 853	23 077
Środki trwałe w budowie	74 030	63 315
Prawa do użytkowania powierzchni biurowej	277 992	293 605
Razem	572 810	549 788

26B. ZMIANA STANU RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH) ZA OKRES 01.01.2022 - 31.12.2022

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	środki trwałe w budowie i zaliczki	Prawa do użytkowania powierzchni biurowej	RAZEM
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 434	320 812	297 062	36 894	101 988	63 315	529 226	1 351 731
b) zwiększenia (z tytułu)	0	8 617	49 588	18 135	9 359	77 434	91 742	254 875
zakup	0	0	850	18 135	95	50 200	0	69 280
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0	8 617	48 738	0	9 264	0	0	66 619
inwestycje nieopłacone	0	0	0	0	0	27 234	0	27 234
ujęcie prawa do użytkowania w okresie	0	0	0	0	0	0	91 742	91 742
c) zmniejszenia (z tytułu)	65	18 925	50 886	10 087	20 080	66 719	66 485	233 247
sprzedaż	6	6 519	7 920	9 039	5 236	0	376	29 096
likwidacja	45	12 406	42 922	1 048	14 814	31	66 109	137 375
rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	66 619	0	66 619
inne	14	0	44	0	30	69	0	157
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 369	310 504	295 764	44 942	91 267	74 030	554 483	1 373 359
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	243 994	207 313	27 230	78 910	0	235 621	793 068
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	(5 665)	(16 936)	(107)	(11 497)	0	40 870	6 665
odpis bieżący (RZiS)	0	10 286	33 144	8 194	8 180	0	95 019	154 823
zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	(4 204)	(8 147)	(7 842)	(5 247)	0	(376)	(25 816)
zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	(11 744)	(41 924)	(459)	(14 430)	0	(53 773)	(122 330)
przeniesienie z odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
inne	0	(3)	(9)	0	0	0	0	(12)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	238 329	190 377	27 123	67 413	0	276 491	799 733
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	8 874	0	0	1	0	0	8 875
utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości	0	8 059	0	0	0	0	0	8 059
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	815	0	0	1	0	0	816
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 369	71 360	105 387	17 819	23 853	74 030	277 992	572 810

26C. ZMIANA STANU RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH) ZA OKRES 01.01.2021 - 31.12.2021

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	środki trwałe w budowie i zaliczki	Prawa do użytkowania powierzchni biurowej	RAZEM
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 434	322 405	281 465	31 947	100 480	59 257	509 975	1 307 963
b) zwiększenia (z tytułu)	0	14 306	30 918	8 086	7 150	55 985	79 762	196 207
zakup	0	100	458	8 086	48	40 957	0	49 649
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0	14 206	30 460	0	7 102	368	0	52 136
inwestycje nieopłacone	0	0	0	0	0	14 660	0	14 660
ujęcie prawa do użytkowania w okresie	0	0	0	0	0	0	79 762	79 762
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	15 899	15 321	3 139	5 642	51 927	60 511	152 439
sprzedaż	0	4 116	9 231	3 139	2 699	0	0	19 185
likwidacja	0	11 783	6 090	0	2 943	0	60 511	81 327
rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	51 768	0	51 768
inne	0	0	0	0	0	159	0	159
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 434	320 812	297 062	36 894	101 988	63 315	529 226	1 351 731
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	246 458	193 344	22 457	76 607	0	188 409	727 275
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	(2 464)	13 969	4 773	2 303	0	47 212	65 793
odpis bieżący (RZiS)	0	10 269	28 554	8 007	6 950	0	101 015	154 795
zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	(3 766)	(8 736)	(2 928)	(2 618)	0	0	(18 048)
zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	(8 906)	(5 890)	0	(2 050)	0	(53 803)	(70 649)
przeniesienie z odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
inne	0	(61)	41	(306)	21	0	0	(306)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	243 994	207 313	27 230	78 910	0	235 621	793 068
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	8 874	0	0	1	0	0	8 875
utworzenie odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	8 874	0	0	1	0	0	8 875
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 434	67 944	89 749	9 664	23 077	63 315	293 605	549 788

27. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

27A. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

	31.12.2022	31.12.2021
Wartość firmy - połączenie z Euro Bank S.A.	192 126	192 126
Pozostałe wartości niematerialne:	244 496	200 312
prawa autorskie, patenty i podobne wartości	34 759	35 600
oprogramowanie komputerowe (licencje)	92 296	96 638
inne	9 524	12 867
zaliczki na wartości niematerialne	107 917	55 207
Razem	436 622	392 438

27B. ZMIANA STANU WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH) ZA OKRES 01.01.2022 - 31.12.2022

	prawa autorskie, patenty i podobne wartości	oprogramowanie komputerowe (licencje)	inne wartości niematerialne	zaliczki na wartości niematerialne	RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	82 725	429 140	26 865	55 207	593 937
b) zwiększenia (z tytułu)	17 162	34 211	261	100 363	151 997
nakłady na wartości niematerialne	5	2	0	87 721	87 728
inwestycje nieopłacone	0	0	0	12 642	12 642
przejęcie z inwestycji i zaliczek	17 157	29 861	261	0	47 279
inne	0	4 348	0	0	4 348
c) zmniejszenia (z tytułu)	9 183	118 073	0	47 653	174 909
likwidacja	4 835	117 593	0	347	122 775
rozliczenie zaliczek do wartości niematerialnych	0	0	0	47 279	47 279
inne	4 348	480	0	27	4 855
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	90 704	345 278	27 126	107 917	571 025
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	47 125	328 514	13 998	0	389 637
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	8 820	(79 528)	3 604	0	(67 104)
odpis bieżący (RZiS)	17 941	32 555	3 604	0	54 100
likwidacja	(4 773)	(115 887)	0	0	(120 660)
inne	(4 348)	3 804	0	0	(544)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	55 945	248 986	17 602	0	322 533
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	3 988	0	0	3 988
inne	0	8	0	0	8
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	3 996	0	0	3 996
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	34 759	92 296	9 524	107 917	244 496

27C. ZMIANA STANU WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH) ZA OKRES 01.01.2021 - 31.12.2021

	prawa autorskie, patenty i podobne wartości	oprogramowanie komputerowe (licencje)	inne wartości niematerialne	zaliczki na wartości niematerialne	RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	65 645	366 492	28 171	84 730	545 038
b) zwiększenia (z tytułu)	17 328	70 519	0	58 740	146 587
nakłady na wartości niematerialne	0	39	0	44 239	44 278
inwestycje nieopłacone	0	0	0	14 501	14 501
przejęcie z inwestycji i zaliczek	17 328	70 480	0	0	87 808
inne	0	0	0	0	0
c) zmniejszenia (z tytułu)	248	7 871	1 306	88 263	97 688
likwidacja	248	7 853	1 306	28	9 435
rozliczenie zaliczek do wartości niematerialnych	0	0	0	88 175	88 175
inne	0	18	0	60	78
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	82 725	429 140	26 865	55 207	593 937
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	33 716	304 391	10 288	0	348 395
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	13 409	24 123	3 710	0	41 242
odpis bieżący (RZiS)	13 657	28 127	5 016	0	46 800
likwidacja	(248)	(3 987)	(1 306)	0	(5 541)
inne	0	(17)	0	0	(17)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	47 125	328 514	13 998	0	389 637
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	3 988	0	0	3 988
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	3 988	0	0	3 988
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	35 600	96 638	12 867	55 207	200 312

28. AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

28A. AKTYWA I REZERWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

	31.12.2022			31.12.2021		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	(202)	(23 027)	(23 229)	24 993	(26 214)	(1 221)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	33 393	(47 466)	(14 073)	(8 231)	(2 131)	(10 362)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	73 405	(59 804)	13 601	12 450	(13 284)	(834)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	79 570	(290 234)	(210 664)	12 215	(77 358)	(65 143)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	0	(109 345)	(109 345)	0	(75 831)	(75 831)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	238 828	(795)	238 033	147 394	(1 455)	145 939
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	516 489	0	516 489	445 223	0	445 223
Świadczenia pracownicze	20 807	0	20 807	19 874	0	19 874
Prawa do użytkowania	4 756	0	4 756	6 691	0	6 691
Rezerwy na koszty	84 037	0	84 037	93 345	0	93 345
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	299 930	(55 444)	244 486	258 220	(56 814)	201 406
Wycena udziałów (akcji)	1 273	(19 420)	(18 147)	1 273	(36 440)	(35 167)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	57 486	0	57 486	54 855	0	54 855
Pozostałe	(3 017)	172	(2 845)	657	(2 326)	(1 669)
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	1 406 755	(605 363)	801 392	1 068 959	(291 853)	777 106
w tym długoterminowe aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto			285 979			396 082

28B. ZMIANY Z TYTUŁU RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH

	31.12.2021	Korekty za lata ubiegłe	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2022
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	(1 221)		(22 008)		(23 229)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(10 362)		(3 711)		(14 073)
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(834)		14 436		13 602
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(65 143)		(145 520)		(210 663)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(75 831)		(33 514)		(109 345)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy proc.	145 939		92 094		238 033
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	445 223		71 266		516 489
Świadczenia pracownicze	19 874		933		20 807
Prawa do użytkowania	6 691		(1 935)		4 756
Rezerwy na przyszłe koszty	93 345		(9 308)		84 037
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	201 406		0	43 080	244 486
Wycena udziałów (akcji)	(35 167)		17 020		(18 147)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	54 855		2 631		57 486
Pozostałe	(1 669)	1 251	(2 429)		(2 847)
Razem	777 106	1 251	(20 045)	43 080	801 392

28C. ZMIANY Z TYTUŁU RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH

	31.12.2020	Korekty za lata ubiegłe	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2021
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	7 389		(8 610)		(1 221)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(11 273)		911		(10 362)
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(2 201)		1 367		(834)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(1 611)		(63 532)		(65 143)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(77 272)		1 441		(75 831)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy proc.	187 573		(41 634)		145 939
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	454 771		(9 548)		445 223
Świadczenia pracownicze	20 398		(524)		19 874
Prawa do użytkowania	8 501		(1 810)		6 691
Rezerwy na przyszłe koszty	87 013		6 332		93 345
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	(46 882)			248 288	201 406
Wycena udziałów (akcji)	(23 517)		(11 650)		(35 167)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	57 105		(2 250)		54 855
Pozostałe	1 296	(579)	(2 386)		(1 669)
Razem	661 290	(579)	(131 893)	248 288	777 106

28D. ZMIANY PODATKU ODROZONEGO

	1.01.2022 - 31.12.2022	1.01.2021 - 31.12.2021
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	(22 008)	(8 610)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(3 711)	911
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	14 436	1 367
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(145 520)	(63 532)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(33 514)	1 441
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	92 094	(41 634)
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	71 266	(9 548)
Świadczenia pracownicze	933	(524)
Prawa do użytkowania	(1 935)	(1 810)
Rezerwy na przyszłe koszty	(9 308)	6 332
Wycena udziałów (akcji)	17 020	(11 650)
Straty podatkowe do odliczenia w przyszłości	2 631	(2 250)
Pozostałe	(2 429)	(2 386)
Zmiany z tytułu podatku odrozonego odniesione na wynik	(20 045)	(131 893)
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	43 080	248 288

28E. KWOTA UJEMNYCH RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH, W ZWIĄZKU Z KTÓRYMI NIE UJĘTO W BILANSIE SKŁADNIKA AKTYWÓW Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

Rok wygaśnięcia różnic przejściowych	31.12.2022	31.12.2021
Bezterminowo	10 009	12 125
Razem	10 009	12 125

Wartość ujemnych różnic przejściowych prezentowana w powyższej tabeli została przeliczona obowiązującą stopą podatkową.

Bazując na zapisach MSR 12 Grupa dokonała kompensaty aktywa z tytułu podatku odrozonego z rezerwami z tytułu podatku odrozonego.

	31.12.2022	31.12.2021
Aktywa netto z tytułu odrozonego podatku dochodowego	801 392	777 106
Rezerwa netto z tytułu odrozonego podatku dochodowego	-	-
Razem	801 392	777 106

29. INNE AKTYWA

	31.12.2022	31.12.2021
Koszty do rozliczenia w czasie	122 025	116 040
Dochody do otrzymania	39 199	34 688
Rozliczenia międzybankowe	0	0
Rozliczenia z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	539	23 469
Należności od dłużników różnych	765 036	411 022
Rozrachunki publiczno-prawne	25 361	57 701
Rozrachunki z tytułu działalności maklerskiej	17 440	22 581
Pozostałe	236 939	221 916
Razem pozostałe aktywa, brutto	1 206 539	887 417
Odpisy aktualizujące	(29 405)	(29 767)
Razem pozostałe aktywa, netto	1 177 134	857 650
w tym pozostałe aktywa finansowe *	792 809	461 993
w tym pozostałe aktywa długoterminowe	102	157

* w pozostałych aktywach finansowych ujęto całość pozostałych aktywów netto z wyłączeniem Kosztów do rozliczenia w czasie, Rozrachunków publiczno-prawnych oraz pozycji Pozostałe

Według stanu na 31 grudnia 2022 w pozycji „Należności od dłużników różnych” zostały ujęte należności od Société Générale S.A. z tytułu umowy w przedmiocie Zwolnienia z Odpowiedzialności i Gwarancji Dotyczącej Portfela CHF, mającej na celu ograniczenie ryzyka związanego z kredytami hipotecznymi byłego Euro Bank w kwocie 411,3 milionów złotych.

Według stanu na 31 grudnia 2022 w pozycji „Należności od dłużników różnych” zostały ujęte należności z tytułu unieważnionych sądownie hipotecznych kredytów walutowych w kwocie 179,6 milionów złotych.

30. AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA

30A. AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA ZA OKRES 01.01.2022 - 31.12.2022

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	RAZEM
a) wartość na początek okresu	70	67	27	6	18 261	18 431
b) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(64)	(40)	(27)	(6)	0	(137)
c) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na początek okresu	6	28	0	0	18 261	18 295
d) zmiany wartości w okresie, w tym:	0	0	0	0	(6 903)	(6 903)
sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	0	0	0	0	0
e) wartość na koniec okresu	70	67	27	6	11 358	11 528
f) zmiana odpisów z tytułu utraty wartości w okresie, w tym:	0	0	0	0	0	0
sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	0	0	0	0	0
g) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(64)	(40)	(27)	(6)	0	(137)
h) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na koniec okresu	6	28	0	0	11 358	11 392

30B. AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA ZA OKRES 01.01.2021 - 31.12.2021

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	RAZEM
a) wartość na początek okresu	70	67	27	6	25 917	26 087
b) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(64)	(40)	(27)	(6)	(3 560)	(3 697)
c) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na początek okresu	6	27	0	0	22 357	22 390
d) zmiany wartości w okresie, w tym:	0	0	0	0	(7 656)	(7 656)
sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	0	0	0	0	0
e) wartość na koniec okresu	70	67	27	6	18 261	18 431
f) zmiana odpisów z tytułu utraty wartości w okresie, w tym:	0	0	0	0	3 560	3 560
sprzedaż aktywów trwałych do zbycia	0	0	0	0	0	0
g) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(64)	(40)	(27)	(6)	0	(137)
h) wartość aktywów trwałych do zbycia netto na koniec okresu	6	27	0	0	18 261	18 294

31. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

	31.12.2022	31.12.2021
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	380 278	126 402
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0	0
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	4 784	16 614
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	385 062	143 016

Podział ujemnej wyceny instrumentów pochodnych na poszczególne typy instrumentów został zaprezentowany w **nocie (19)**.

32. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH

32A. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH

	31.12.2022	31.12.2021
W rachunku bieżącym	25 287	63 176
Depozyty terminowe	589 046	106 570
Otrzymane kredyty i pożyczki	105 000	368 313
Odsetki	8 238	1 349
Razem	727 571	539 408

32B. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2022	31.12.2021
rachunki bieżące	25 287	63 176
do 1 miesiąca	472 074	22 669
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	119 972	93 900
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	102 000	128 329
powyżej 1 roku do 5 lat	0	229 985
powyżej 5 lat	0	0
Odsetki	8 238	1 349
Razem	727 571	539 408

32C. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2022	31.12.2021
W walucie polskiej	420 538	366 222
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	307 033	173 186
waluta: USD	10	456
waluta: EUR	307 023	172 730
waluta: CHF	0	0
pozostałe waluty	0	0
Razem	727 571	539 408

33. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

33A. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW WG STRUKTURY RODZAJOWEJ

	31.12.2022	31.12.2021
Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	68 787 007	66 022 086
Rachunki bieżące	49 106 928	56 192 055
Depozyty terminowe	19 247 973	9 565 716
Inne	248 573	237 776
Naliczone odsetki	183 533	26 539
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	23 616 227	21 814 451
Rachunki bieżące	13 263 263	15 070 590
Depozyty terminowe	9 889 840	6 398 936
Inne	402 878	342 618
Naliczone odsetki	60 246	2 307
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	5 635 282	3 610 978
Rachunki bieżące	3 195 080	3 385 597
Depozyty terminowe	2 418 727	215 889
Inne	8 193	9 417
Naliczone odsetki	13 282	75
Razem	98 038 516	91 447 515

33B. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW WG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI

	31.12.2022	31.12.2021
rachunki bieżące	65 565 271	74 408 748
do 1 miesiąca	12 871 178	7 004 091
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	7 515 540	5 254 940
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	7 574 732	2 803 883
powyżej 1 roku do 5 lat	4 213 399	1 906 400
powyżej 5 lat	41 336	40 532
Odsetki	257 060	28 921
Razem	98 038 516	91 447 515

33C. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW WG STRUKTURY WALUTOWEJ

	31.12.2022	31.12.2021
W walucie polskiej	86 381 559	81 696 293
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	11 656 957	9 751 222
waluta: USD	3 014 978	2 168 713
waluta: EUR	7 870 175	6 986 586
waluta: GBP	441 125	393 914
waluta: CHF	237 721	182 307
pozostałe waluty	92 958	19 702
Razem	98 038 516	91 447 515

34. TRANSAKCJE Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

Zobowiązania z tytułu sprzedanych dłużnych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu:

	31.12.2022	31.12.2021
a) wobec Banku Centralnego	0	0
b) wobec pozostałych banków	0	0
c) wobec klientów	0	18 037
d) odsetki	0	1
Razem	0	18 038

35. WYEMITOWANE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE

35A. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

	31.12.2022	31.12.2021
Obligacje i bony dłużne	242 500	39 450
Bankowe papiery wartościowe	0	0
Odsetki	1 253	118
Razem	243 753	39 568

35B. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, WG TERMINÓW WYMAGALNOŚCI

	31.12.2022	31.12.2021
do 1 miesiąca	0	0
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	0	39 450
powyżej 1 roku do 5 lat	0	0
powyżej 5 lat	242 500	0
Odsetki	1 253	118
Razem	243 753	39 568

35C. ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Stan na początek okresu	39 568	558 560
Zwiększenia, z tytułu:	244 278	3 769
emisja bankowych papierów wartościowych	0	0
zakup obligacji z Euro Bank S.A.	0	0
emisja obligacji Banku	242 500	0
emisja obligacji Millennium Leasing	0	0
naliczenie odsetek	1 778	3 769
Zmniejszenia, z tytułu:	(40 093)	(522 761)
wykup bankowych papierów wartościowych	0	(234 427)
wykup obligacji przejętych od Euro Bank S.A.	0	(250 000)
wykup obligacji Banku	0	0
wykup obligacji Millennium Leasing	(39 450)	(34 350)
wypłata odsetek	(643)	(3 984)
Stan na koniec okresu	243 753	39 568

35D. DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WG RODZAJU

Wg stanu na 31.12.2022	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalny umowny termin wymagalności)	Rynek notowań
BMCN_012040	243 753	2040-01-25	Vienna MTF

W przypadku powyższych obligacji na dzień 31.12.2022 r. saldo naliczonych odsetek wyniosło 1 253 tys. PLN.

Na dzień 31.12.2021 r. saldo wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych dla Grupy stanowiły w całości obligacje spółki Millennium Leasing:

Wg stanu na 31.12.2021	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
Millennium Leasing - G13	39 568	2022-05-17	-
Razem	39 568		-

W przypadku powyższych obligacji odsetki były naliczane od wartości nominalnej obligacji i płatne w okresach kwartalnych. Na dzień 31.12.2021 r. ich saldo wyniosło 118 tys. PLN.

Wykup bankowych papierów wartościowych (BPW) nastąpił poprzez zapłatę, w terminie wykupu, kwoty rozliczenia, która była wyliczana w dacie ustalenia kwoty rozliczenia z zastosowaniem formuł wskazanych w warunkach emisji. Kalkulacja kwoty rozliczenia odbywała się w oparciu o wskaźniki rynku finansowego lub towarowego.

36. ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE

36A. ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE

	31.12.2022	31.12.2021
Wartość obligacji podporządkowanych w PLN - BKMO_071227R	700 000	700 000
Waluta	PLN	PLN
Warunki oprocentowania	9,70%	4,81%
Termin wymagalności	2027-12-07	2027-12-07
Odsetki	4 465	2 214
Wartość obligacji podporządkowanych w PLN - BKMO_300129W	830 000	830 000
Waluta	PLN	PLN
Warunki oprocentowania	9,60%	2,55%
Termin wymagalności	2029-01-30	2029-01-30
Odsetki	33 618	8 930
Stan bilansowy zobowiązań podporządkowanych	1 568 083	1 541 144

36B. ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ PODPORZĄDKOWANYCH

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Stan na początek okresu	1 541 144	1 540 209
Zwiększenia, z tytułu:	110 182	40 076
emisja obligacji podporządkowanych	0	0
przejęcie Euro Bank S.A.	0	0
naliczenie odsetek	110 182	40 076
Zmniejszenia, z tytułu:	(83 243)	(39 141)
rozliczenie długu podporządkowanego przejętego od Euro Bank S.A.	0	0
splata odsetek	(83 243)	(39 141)
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 568 083	1 541 144

W latach 2022 i 2021 Grupa nie odnotowała żadnych opóźnień w płatności rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszyła żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań podporządkowanych.

37. REZERWY

37A. REZERWY

	31.12.2022	31.12.2021
Udzielone zobowiązania i gwarancje	39 617	44 354
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	976 552	551 176
Razem	1 016 169	595 530

37B. ZMIANA STANU REZERW NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Stan na początek okresu	44 354	51 728
Utworzenie rezerw	42 174	55 368
Rozwiązanie rezerw	(46 984)	(62 805)
Różnice kursowe	73	62
Stan na koniec okresu	39 617	44 354

37C. ZMIANA STANU REZERW NA NIEROZSTRZYgnięTE SPRAWY SPORNE

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Stan na początek okresu	551 176	106 922
Utworzenie rezerw	27 325	113 173
Rozwiązanie rezerw	(8 382)	(9 463)
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(175)	0
Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych*	2 017 320	2 305 157
Alokacja do portfela kredytowego	(1 610 712)	(1 964 613)
Reklasyfikacja	0	0
Różnice kursowe	0	
Stan na koniec okresu	976 552	551 176

* Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych zostało szerzej opisane w Rozdziale 13. „Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych”.

38. INNE ZOBOWIĄZANIA

38A. INNE ZOBOWIĄZANIA

	31.12.2022	31.12.2021
Krótkoterminowe	2 375 767	1 794 292
Koszty do zapłacenia - premie, wynagrodzenia	47 383	41 022
Koszty do zapłacenia - pozostałe	175 844	199 379
Rezerwa na zwroty na ubezpieczenia	271 420	306 955
Rozliczenia międzybankowe	814 674	484 728
Rezerwa na potencjalne zwroty opłat w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu	78 923	89 091
Rozliczenia z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	3 338	31 833
Wierzyciele różni	575 826	300 503
Zobowiązania wobec budżetu	64 320	42 624
Przychody przyszłych okresów	64 772	45 613
Zobowiązania z tytułu leasingu	84 850	97 886
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	14 113	14 216
Rezerwy na odprawy emerytalne	3 023	3 402
Rozrachunki z tytułu działalności Millennium Dom Maklerski S.A.	859	9 495
Pozostałe	176 422	127 545

	31.12.2022	31.12.2021
Długoterminowe	505 565	482 082
Rezerwy na odprawy emerytalne	30 794	34 659
Zobowiązania z tytułu leasingu	234 309	238 535
Koszty do zapłacenia	4 223	9 173
Zobowiązanie do zapłaty - BFG*	209 209	173 039
Pozostałe	27 030	26 676

* Bank korzysta z możliwości wnoszenia części składek do BFG w formie zobowiązania do zapłaty co polega na rozpoznaniu zobowiązania do zapłaty przy jednoczesnym utrzymywaniu aktywów obciążonych w formie dłużnych papierów wartościowych przechowywanych na odrębnym, utworzonym w tym celu rachunku

	31.12.2022	31.12.2021
Razem Inne zobowiązania	2 881 332	2 276 374
- w tym pozostałe zobowiązania finansowe**	1 989 236	1 464 831

** do pozostałych zobowiązań finansowych zalicza się całość Innych zobowiązań z wyłączeniem Przychodów przyszłych okresów, Rezerw na zwroty, Zobowiązań wobec budżetu, Zobowiązań do zapłaty składki dla BFG oraz pozycji Pozostałe.

Według stanu na 31 grudnia 2022 w pozycji „Wierzyciele różni” zostały ujęte zobowiązania z tytułu unieważnionych sądownie hipotecznych kredytów walutowych w kwocie 146 milionów złotych.

38B. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU LEASINGU

	31.12.2022	31.12.2021
Zobowiązania (brutto) z tytułu leasingu	335 684	352 353
Niezrealizowane koszty finansowe	(16 526)	(15 932)
Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	319 158	336 421
Zobowiązania (brutto) z tytułu leasingu wg terminów zapadalności		
do 1 roku	90 708	102 356
powyżej 1 roku do 5 lat	188 480	170 682
powyżej 5 lat	56 496	79 315
Razem	335 684	352 353
Zobowiązania (netto) z tytułu leasingu wg terminów zapadalności		
do 1 roku	84 850	97 886
powyżej 1 roku do 5 lat	178 894	161 337
powyżej 5 lat	55 415	77 198
Razem	319 159	336 421

38C. ZMIANA STANU REZERW NA NIEWYKORZYSTANE URLOPY

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Stan na początek okresu	14 216	15 951
Utworzenie/Odwrócenie rezerw	(18)	(1 288)
Wykorzystanie rezerw	(85)	(447)
Stan na koniec okresu	14 113	14 216

38D. ZMIANA STANU REZERW NA ODPRAWY EMERYTALNE

	01.01.2022 - 31.12.2022	01.01.2021 - 31.12.2021
Stan na początek okresu	38 061	38 234
Utworzenie / Odwrócenie rezerw	6 010	7 124
Wykorzystanie rezerw	(1 478)	(1 233)
(Zyski) / straty aktuarialne	(8 776)	(6 064)
Stan na koniec okresu	33 817	38 061

39. KAPITAŁ WŁASNY

39A. KAPITAŁ ZAKŁADOWY

Kapitał podstawowy Banku Millennium S.A. wynosi 1 213 116 777 zł i dzieli się na 1 213 116 777 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda, co prezentuje poniższa tabela.

KAPITAŁ ZAKŁADOWY				Wartość nominalna jednej akcji = 1 zł.			
Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Liczba akcji	Wartość serii/emisji (w zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy
A	imiennie założycielskie	x2 co do głosu	106 850	106 850	gotówka	30.06.1989	30.06.1989
B1	imiennie zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.06.1990	01.01.1990
B2	imiennie zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.12.1990	01.01.1990
C	na okaziciela zwykłe		4 693 150	4 693 150	gotówka	17.05.1991	01.01.1991
D1	na okaziciela zwykłe		1 700 002	1 700 002	gotówka	31.12.1991	01.01.1992
D2	na okaziciela zwykłe		2 611 366	2 611 366	gotówka	31.01.1992	01.01.1992
D3	na okaziciela zwykłe		1 001 500	1 001 500	gotówka	10.03.1992	01.01.1992
E	na okaziciela zwykłe		6 000 000	6 000 000	gotówka	28.05.1993	01.01.1992
F	na okaziciela zwykłe		9 372 721	9 372 721	gotówka	10.12.1993	01.01.1993
G	na okaziciela zwykłe		8 000 000	8 000 000	gotówka	30.05.1994	01.10.1993
H	na okaziciela zwykłe		7 082 129	7 082 129	gotówka	24.10.1994	01.10.1994
Podwyższenie wart. nominalnej akcji z 1 do 4 PLN				122 603 154	kapitał zapasowy	24.11.1994	
Split akcji w stosunku 1:4			122 603 154			05.12.1994	
I	na okaziciela zwykłe		65 000 000	65 000 000	gotówka	12.08.1997	01.10.1996
J	na okaziciela zwykłe		196 120 000	196 120 000	kapitały Banku Gdańskiego S.A.	12.09.1997	01.10.1996
K	na okaziciela zwykłe		424 590 872	424 590 872	gotówka	31.12.2001	01.01.2001
L	na okaziciela zwykłe		363 935 033	363 935 033	gotówka	26.02.2010	01.01.2009
Liczba akcji razem			1 213 116 777				
Kapitał akcyjny razem				1 213 116 777			

W okresie sprawozdawczym nie były dokonywane konwersje akcji imiennych zwykłych na akcje na okaziciela. W związku z powyższym liczba akcji imiennych wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku wynosiła 107 608, z czego 61 600 akcji to akcje założycielskie, uprzywilejowane w ten sposób, że jedna akcja daje prawo do dwóch głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Poniżej przedstawiona jest informacja, zgodnie z danymi będącymi w posiadaniu Banku, o akcjonariuszach posiadających bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji wraz ze wskazaniem liczby posiadanych przez te podmioty akcji, ich udziału w kapitale zakładowym i w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Według dostępnych Bankowi informacji, w odniesieniu do akcjonariuszy posiadających ponad 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu, na dzień 31 grudnia 2022 roku akcjonariuszami Banku były następujące podmioty:

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2022	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	107 970 039	8,90	107 970 039	8,90
Allianz Polska OFE + Drugi Allianz Polska OFE (*)	96 792 815(*)	7,98(*)	96 792 815(*)	7,98(*)
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	67 417 542	5,56	67 417 542	5,56

(*) Dodatkowo PTE Allianz Polska S.A. zarządza funduszem Allianz Polska Dobrowolny Fundusz Emerytalny. Zgodnie z zawiadomieniem PTE Allianz Polska S.A., ogłoszonym przez Bank raportem bieżącym nr 3/2023, Allianz Polska Dobrowolny Fundusz Emerytalny, Allianz Polska OFE i Drugi Allianz Polska OFE na dzień 30.12.2022 r., posiadały wspólnie 96 810 815 akcji Banku (7,98% głosów), w tym Drugi Allianz Polska OFE 80 760 035 akcji Banku (6,66% głosów).

Dane zawarte w tabeli ustalone zostały według zasad opisanych poniżej. W zakresie dotyczącym Banco Comercial Portugues S.A. są to dane zebrane w związku z rejestracją akcjonariuszy uprawnionych do wzięcia udziału w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy zwołanym na dzień 30 marca 2022 r. Natomiast, w zakresie dotyczącym Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny, Allianz Polska Otwarty Fundusz Emerytalny i Drugi Allianz Polska Otwarty Fundusz Emerytalny oraz Otwartego Funduszu Emerytalnego PZU „Złota Jesień”, liczba akcji i ich udział w kapitale zakładowym Banku zostały obliczone na podstawie rocznej struktury aktywów wyżej wskazanych Funduszy według stanu na dzień 30 grudnia 2022 r. (ogłoszonej na stronach internetowych odpowiednio: www.nn.pl, www.allianz.pl i www.pzu.pl) oraz zawiadomienia PTE Allianz Polska S.A. (raport bieżący Banku nr 3/2023). W zakresie kalkulacji dokonanych na podstawie rocznych struktur ww. Funduszy, założono średni kurs ważony wolumenem (VWAP) akcji Banku w wysokości 4,6013 zł.

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2021	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	99 291 825	8,18	99 291 825	8,18
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander	72 760 035	6,00	72 760 035	6,00
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	69 451 428	5,73	69 451 428	5,73

39B. SKUMULOWANE INNE CAŁKOWITE DOCHODY

Skumulowane inne całkowite dochody powstają w rezultacie rozpoznania:

- efektu wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. Wyksięgowanie niniejszych wartości, dla instrumentów dłużnych, z kapitału z aktualizacji wyceny następuje w momencie wyłączenia z ksiąg rachunkowych całości lub części wycenianych aktywów lub w momencie rozpoznania utraty wartości (efekt wyceny jest wtedy odnoszony do rachunku zysków i strat). Efekt wyceny instrumentów kapitałowych nie podlega przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat.
- efektu wyceny (według wartości godziwej) instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowana jest część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym przepływy pieniężne, która stanowi efektywne zabezpieczenie natomiast nieefektywna część zysków lub strat związanych z tym instrumentem zabezpieczającym ujmowana jest w rachunku zysków i strat,
- zysków / (strat) aktuarialnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowane są zyski lub straty powstałe z wyceny zobowiązań wynikających z utworzonej rezerwy na odprawy emerytalne. Wycena jest sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego, a parametrami, które mają istotny wpływ na wysokość wartości bieżącej tych zobowiązań są: stopa mobilności (rotacja) pracowników, stopa dyskontowa, stopa wzrostu płac. Niniejsze wartości nie podlegają przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat.

Kapitał z aktualizacji wyceny

	31.12.2022	31.12.2021
Efekt wyceny (brutto)	(1 286 769)	(1 060 039)
Podatek odroczonego	244 485	201 406
Efekt wyceny netto	(1 042 284)	(858 633)

Źródła zmian kapitału z aktualizacji wyceny przedstawiają się następująco (dane w tys. zł):
Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody 1.01.2022 - 31.12.2022

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(683 468)	129 858	(553 610)
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	(166)	32	(134)
Zmiana w związku z zapadalnością papierów wartościowych	41 231	(7 834)	33 397
Zyski/straty z rewaluacji papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(245 112)	46 571	(198 541)
Zyski/straty z rewaluacji akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(4 422)	840	(3 582)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(891 937)	169 467	(722 470)

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody 1.01.2021 - 31.12.2021

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	294 881	(56 027)	238 854
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	(12 896)	2 450	(10 446)
Zmiana w związku z zapadalnością papierów wartościowych	(660)	125	(535)
Zyski/straty z rewaluacji papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(963 979)	183 155	(780 824)
Zyski/straty z rewaluacji akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(814)	155	(659)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(683 468)	129 858	(553 610)

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne 1.01.2022 - 31.12.2022

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(378 911)	71 992	(306 919)
Zyski lub straty z tytułu wyceny instrumentów finansowych odnoszone na kapitał własny	(34 502)	6 556	(27 946)
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu	7 353	(1 397)	5 956
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(406 060)	77 151	(328 909)

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne 1.01.2021 - 31.12.2021

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(44 420)	8 439	(35 981)
Zyski lub straty z tytułu wyceny instrumentów finansowych odnoszone na kapitał własny	(338 189)	64 256	(273 933)
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu	3 698	(703)	2 995
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(378 911)	71 992	(306 919)

Kapitał z aktualizacji wyceny - zyski lub (straty) aktuarialne 1.01.2022 - 31.12.2022

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	2 340	(444)	1 896
Zmiana zobowiązań wynikających z rezerwy na odprawy emerytalne	8 888	(1 689)	7 199
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	11 228	(2 133)	9 095

Kapitał z aktualizacji wyceny - zyski lub (straty) aktuarialne 1.01.2021 - 31.12.2021

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(3 724)	708	(3 016)
Zmiana zobowiązań wynikających z rezerwy na odprawy emerytalne	6 064	(1 152)	4 912
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	2 340	(444)	1 896

39c. ZYSKI ZATRZYMANE

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2022	472 698	5 692 106	228 902	(1 198 425)	5 195 281
podział zysku, w tym:					
przeniesienie na kapitał rezerwowy		(1 388 118)		1 388 118	0
obciążenie z tytułu wydania akcji własnych pracownikom		(4 623)			(4 623)
wynik netto bieżącego okresu				(1 014 566)	(1 014 566)
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2022	472 698	4 299 365	228 902	(824 873)	4 176 092

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2021	472 698	5 672 663	228 902	156 258	6 530 521
podział zysku, w tym:					
przeniesienie na kapitał rezerwowy		22 817		(22 817)	0
obciążenie z tytułu wydania akcji własnych pracownikom		(3 374)			(3 374)
wynik netto bieżącego okresu				(1 331 866)	(1 331 866)
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2021	472 698	5 692 106	228 902	(1 198 425)	5 195 281

40. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WEDŁUG UMOWNYCH TERMINÓW WYMAGALNOŚCI

31.12.2022	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	RAZEM
Zobowiązania wobec banków	500 580	125 443	106 359	0	0	732 382
Zobowiązania wobec klientów	78 554 147	7 662 298	7 838 875	4 235 695	41 336	98 332 351
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0	0	0	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	52 056	203 215	856 181	1 111 452
Zobowiązania podporządkowane	33 618	0	118 426	590 320	1 646 005	2 388 369
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wg wartości nominalnej	4 642 350	1 892 400	1 751 535	5 118 184	2 567 845	15 972 314
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających wg wartości nominalnej	0	1 840 685	4 427 975	4 814 395	0	11 083 055
Zobowiązania warunkowe udzielone - finansowe	10 782 601	0	0	0	0	10 782 601
Zobowiązania warunkowe udzielone - gwarancyjne	2 047 856	0	0	0	0	2 047 856
RAZEM	96 561 152	11 520 826	14 295 226	14 961 809	5 111 367	142 450 380

31.12.2021	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	RAZEM
Zobowiązania wobec banków	86 199	97 607	130 669	232 407	0	546 882
Zobowiązania wobec klientów	81 477 566	5 214 179	2 824 137	1 910 432	40 532	91 466 846
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	18 040	0	0	0	0	18 040
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	231	0	39 681	0	0	39 912
Zobowiązania podporządkowane	8 930	0	48 119	219 340	1 614 664	1 891 053
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wg wartości nominalnej	6 573 344	2 815 476	3 585 701	4 675 899	116 999	17 767 419
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających wg wartości nominalnej	444 840	556 050	1 556 228	11 347 744	0	13 904 862
Zobowiązania warunkowe udzielone - finansowe	12 034 696	0	0	0	0	12 034 696
Zobowiązania warunkowe udzielone - gwarancyjne	1 847 442	0	0	0	0	1 847 442
RAZEM	102 491 288	8 683 312	8 184 535	18 385 822	1 772 195	139 517 152

15. Informacje Uzupelniające

15.1. DYWIDENDA ZA ROK 2021

Bank Millennium posiada politykę dotyczącą wypłaty dywidendy na poziomie pomiędzy 35% a 50% zysku netto, z uwzględnieniem zaleceń nadzorczych.

Bank odnotował stratę netto w 2021 roku, powstałą w wyniku utworzenia rezerw na ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami hipotecznymi, stąd nie było podstaw do wypłaty dywidendy. Zarząd Banku przedstawił propozycję a Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku, które odbyło się w dniu 30 marca 2022, zdecydowało o przeznaczeniu kwoty 1 357 451 533,94 zł z kapitału rezerwowego na pokrycie straty powstałej w roku 2021.

15.2. DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ

Na dzień 31.12.2022 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	127 582
2.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	314 000	308 160
3.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	134 100	131 606
4.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	124 000	121 694
5.	Środki pieniężne	należności	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MAGB)	5 000	5 000
6.	Środki pieniężne	należności	fundusz zabezpieczający ASO (PAGB)	172	172
7.	Środki pieniężne	należności	właściwy depozyt zabezpieczający w KDPW CCP (MATS)	304	304
8.	Środki pieniężne	należności	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	106 797	106 797
9.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	403 647	403 647
RAZEM				1 218 020	1 204 960

Według stanu na 31.12.2022 r. Grupa nie posiadała zawartych transakcji sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu.

Na dzień 31.12.2021 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	124 254
2.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	328 000	313 502
3.	Obligacje skarbowe PS0425	utrzymywanie i sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	7 000	6 399
4.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	130 100	124 350
5.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	106 500	101 793
6.	Środki pieniężne	należności	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MAGB)	5 000	5 000
7.	Środki pieniężne	należności	fundusz zabezpieczający ASO (PAGB)	398	398
8.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW_CCP	8 989	8 989
9.	Środki pieniężne	należności	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	111 907	111 907
10.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	572 681	572 681
11.	Należności leasingowe	kredyty i pożyczki	pożyczki udzielone Spółce Millennium Leasing	215 120	215 120
RAZEM				1 615 696	1 584 394

Dodatkowo według stanu na 31.12.2021 r. Grupa posiadała zawarte krótkoterminowe (rozliczane przeważnie w ciągu 7 dni) transakcje sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem były papiery wartościowe o wartości 17 933 tys. zł (odpowiadające im zobowiązania zaprezentowano w **Rozdziale 14.**, **nota (34)**).

Bank jest również zobowiązany do utrzymywania rezerwy obowiązkowej na rachunku bieżącym w NBP której wysokość jest uzależniona od średniego stanu środków na rachunkach depozytowych klientów i wyznaczonej przez NBP stopy rezerwy. Z punktu widzenia Banku środki utrzymywane w ramach rezerwy obowiązkowej stanowią aktywa o ograniczonej możliwości dysponowania. Wartość rezerwy utrzymywanej na koniec roku finansowego zaprezentowano pod **notą (18)**.

15.3. PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCJI Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

Na dzień 31.12.2022 r. Grupa nie posiadała zawartych transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB), których przedmiot stanowiłyby papiery wartościowe.

Na dzień 31.12.2021 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Grupy) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB), w tys. zł:

Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	21 347	17 933
RAZEM	21 347	17 933

15.4. KOMPENSOWANIE NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ NA BAZIE UMÓW RAMOWYCH

Większość portfela instrumentów pochodnych Grupy powstaje w wyniku zawierania przez Bank umów ramowych ISDA (z ang. International Swaps and Derivatives Agreements; Międzynarodowa umowa w sprawie transakcji swapowych i instrumentów pochodnych). Zapisy tego rodzaju umów określają kompleksowe postępowanie w następstwie wystąpienia przypadku naruszenia (głównie trudności w regulowaniu zobowiązań przez kontrahenta) i umożliwiają ich rozwiązanie oraz rozliczenie się z kontrahentem na bazie skompensowanej kwoty wzajemnych należności i zobowiązań. Do chwili obecnej Bank nie korzystał z takiej możliwości, jednakże w ramach wypełnienia obowiązku informacyjnego wynikającego z MSSF 7 w poniższej tabeli zaprezentowano odpowiednio kwoty wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych (zarówno zaklasyfikowanych do portfela przeznaczone do obrotu jak i dedykowanych do rachunkowości zabezpieczeń) oraz zabezpieczeń pieniężnych objętych umowami ramowymi ISDA wraz z maksymalną hipotetyczną kwotą wynikającą z rozliczenia na bazie kompensaty.

w tys. zł	Kwoty do otrzymania	Kwoty do zapłacenia
Wycena instrumentów pochodnych	329 095	483 779
Wartość przyjętych / udzielonych depozytów zabezpieczających	(267 089)	(403 863)
Aktywa i Zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym umożliwiającym kompensowanie	62 006	79 916
Maksymalna, hipotetyczna kwota kompensaty	(62 006)	(62 006)
Aktywa i Zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym umożliwiającym kompensowanie po uwzględnieniu hipotetycznej kwoty kompensacji	0	17 910

15.5. DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty Grupa sklasyfikowała następujące aktywa finansowe:

w tys. zł	31.12.2022	31.12.2021
Gotówka w kasie i środki na rachunkach w Banku Centralnym	9 536 090	3 179 735
Należności z tytułu lokat międzybankowych*	288 219	192 509
Dłużne papiery wyemitowane przez Skarb Państwa*	4 406 780	0
w tym: FVTOCI	4 405 868	0
w tym: przeznaczone do obrotu	912	0
Razem	14 231 089	3 372 244

* aktywa finansowe z terminem zapadalności poniżej 3 miesięcy

Na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych przyjęto następującą klasyfikację rodzajów działalności:

1. działalność operacyjna - obejmuje podstawowy zakres działalności związany ze świadczeniem usług przez jednostki Grupy, obejmujący działania mające na celu wygospodarowanie zysku, a niebędące działalnością inwestycyjną lub finansową,
2. działalność inwestycyjna obejmuje czynności związane z nabywaniem i zbywaniem składników majątku trwałego w szczególności aktywów finansowych niesklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu, akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych oraz rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych,
3. działalność finansowa obejmuje działania związane z pozyskiwaniem środków w formie kapitałów bądź zobowiązań jak również obsługę źródeł finansowania.

15.6. INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ

Na dzień 31.12.2022 r. Departament Powierniczy Banku Millennium S.A. prowadził 12 954 rachunków, na których zdeponowane były aktywa o łącznej wartości 31,7 mld PLN. Przychody netto na działalności powierniczej za rok 2022 wyniosły 5,1 mln PLN (z czego 2,9 mln PLN pochodziło od Spółek Grupy). Ponadto Departament Powierniczy pełnił funkcję Banku Depozytariusza dla 22 funduszy inwestycyjnych z czego 21 z grupy Millennium TFI S.A.

15.7. PŁATNOŚCI NA BAZIE AKCJI

W 2012 roku Grupa wdrożyła politykę określającą zasady wynagradzania osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy Banku Millennium, z późniejszymi zmianami, zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011, a następnie Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Zgodnie z polityką, pracownicy Grupy mający istotny wpływ na profil ryzyka Grupy otrzymują zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana jest w formie instrumentów finansowych: akcji fantomowych Banku w roku 2018; akcji własnych Banku Millennium: za lata 2019 - 2021. Od roku 2019 Grupa, decyzją Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 sierpnia 2019, wprowadziła program motywacyjny służący wynagradzaniu osób uprawnionych, uprzednio zidentyfikowanych jako mające istotny wpływ na profil ryzyka (ang. Risk Taker). W jego ramach nabyte przez Bank Akcje Własne zostaną, zgodnie z obowiązującą polityką wynagrodzeń Risk Takerów, przeznaczone do nieodpłatnego nabycia w odpowiedniej liczbie przez wskazanych Risk Takerów w Okresie Trwania Programu.

Zmienne wynagrodzenia w instrumencie finansowym, za rok:	2021	2020	2019	2018
Rodzaj transakcji w świetle MSSF 2	Transakcje płatności w formie akcji własnych			Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych
Data rozpoczęcia okresu oceny	1 stycznia 2021	1 stycznia 2020	1 stycznia 2019	1 stycznia 2018
Data ogłoszenia programu		27 sierpnia 2019		30 lipca 2012
Data uruchomienia programu zgodnie z definicją MSSF 2	Data Komitetu Personalnego następującego po zakończeniu roku finansowego			
Liczba instrumentów przyznanych	Ustalana w dacie przyznania programu zgodnie z definicją MSSF 2			
Data zapadalności	3 lata od daty przyznania programu			
Data nabycia uprawnień *	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Warunki nabycia uprawnień	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2021, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2020, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2019, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w roku 2018, wyników jednostek Grupy oraz indywidualnych wyników pracy.
Rozliczenie programu	Program 2018: W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej ceny akcji Banku na GPW na zamknięcie 10 kolejnych sesji poprzedzających dzień rozliczenia, przy czym ustalana tak wartość nie może być większa ani też mniejsza niż o 20% w stosunku do pierwotnej wartości odroczonej puli akcji. Akcje fantomowe są rozliczane w 3 równych rocznych ratach począwszy od daty Komitetu Personalnego na którym zostały przydzielone. Programy 2019-2021: W dniu rozliczenia programu uczestnikowi zostaną przekazane przyznane akcje własne			
Wycena programu	Wartość godziwa programu jest wyznaczana na każdą datę bilansową wg zasad przyjętych dla określenia wartości programu w dniu rozliczenia.			

* - Potwierdzona decyzjami Komitetów Personalnych Banku dokonujących oceny pracy uprawnionych pracowników.

Instrumenty finansowe przydzielone pracownikom Grupy niebędącym Członkami Zarządu, Banku Millennium S.A., za rok:	2022	2021	2021	2020	2020*	2019	2019*
		akcje własne	akcje fantomowe	akcje własne	akcje fantomowe	akcje własne	akcje fantomowe
Data przydzielenia akcji	-	-	-	-	-	03.07.2020	21.02.2020
Ilość akcji (szt.)	-	-	-	-	-	206 378	2 672
przynana	-	-	-	-	-	0	0
odroczone	-	-	-	-	-	206 378	2 672
Wartość na dzień przydzielenia (PLN)	-	-	-	-	-	657 685	24 426
przynana	-	-	-	-	-	0	0
odroczone	-	-	-	-	-	657 685	24 426
Wartość godziwa na 31.12.2022(PLN)	-	-	-	-	-	945 211	21 465

* - Spółki Millennium TFI S.A. oraz Millennium Consulting S.A.(d. Dom Maklerski S.A.) nadal rozliczają swoje programy na bazie akcji fantomowych zgodnie z Polityką Wynagrodzeń obowiązującą w tych podmiotach Grupy.

Według stanu na dzień bilansowy, Komitet Personalny przy Zarządzie Banku nie podjął decyzji o wysokości zmiennego wynagrodzenia dla pracowników Grupy niebędących Członkami Zarządu Banku Millennium za rok 2022.

Instrumenty finansowe Członków Zarządu Banku Millennium S.A. za rok:	2022	2021	2020	2019
		akcje własne	akcje własne	akcje fantomowe
Data przydzielenia akcji	-	13.04.2022	-	03.07.2020
Ilość akcji (szt.):	-	319 978	-	162 264
- przyznana	-	0,00	-	0
- odroczone	-	319 978	-	162 264
wartość na dzień przydzielenia (PLN):	-	2 100 000	-	517 104
- przyznana	-	0,00	-	0
- odroczone	-	2 100 000	-	517 104
Wartość godziwa na 31.12.2022 (PLN)	-	1 465 499	-	743 169

Według stanu na dzień publikacji Raportu Roczego, Komitet Personalny przy Radzie Nadzorczej nie podjął decyzji o wysokości zmiennego wynagrodzenia dla Członków Zarządu za rok 2022.

PLATNOŚCI NA BAZIE AKCJI BYŁEGO EURO BANKU S.A.

Bank Millennium przejął zobowiązania Euro Banku wobec pracowników, którzy byli zidentyfikowani jako mający istotny wpływ na profil ryzyka i otrzymywali zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana była w formie akcji byłego Euro Banku w latach poprzedzających połączenie. Z dniem przejęcia Euro Banku przez Bank Millennium akcje te przestały istnieć. W związku z tym Bank Millennium przyjął decyzją Rady Nadzorczej zasady konwersji nieistniejących akcji Euro Banku na akcje Banku Millennium. W roku 2022 wypłacona została ostatnia część akcji Banku Millennium.

15.8. POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I INNE ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DNIEM SPORZĄDZENIA RAPORTU A DATĄ JEGO PUBLIKACJI

UTWORZENIE SYSTEMU OCHRONY BANKÓW KOMERCYJNYCH

Zarząd Banku poinformował, że w dniu 7 czerwca 2022 r. uzyskał informację o podjęciu przez Zarządy i Rady Nadzorcze Alior Bank S.A., Bank Millennium S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A., BNP Paribas Bank Polska S.A., ING Bank Śląski S.A., mBank S.A., Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., Santander Bank Polska S.A. (Banki Uczestnicy) uchwał o wyrażeniu zgody na złożenie wniosku do Komisji Nadzoru Finansowego o zatwierdzenie i uznanie Systemu Ochrony Banków Komercyjnych, którego uczestnikami są banki działające w formie spółki akcyjnej wraz z projektem umowy Systemu Ochrony Banków Komercyjnych, tj. na udział Banków Uczestników w utworzeniu Systemu Ochrony Banków Komercyjnych, o którym mowa w Art. 4 ust. 1 pkt 9a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Prawo Bankowe).

Celem Systemu Ochrony Banków Komercyjnych będzie:

1. zapewnienie płynności i wypłacalności Banków Uczestników na warunkach i w zakresie określonym w umowie systemu ochrony; oraz
2. wspieranie:
 - a) przymusowej restrukturyzacji prowadzonej przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny banku będącego spółką akcyjną; oraz
 - b) przejęcia banku będącego spółką akcyjną na podstawie Art. 146b ust. 1 Prawa Bankowego.

W efekcie powyższego Bank rozpoznał w kosztach administracyjnych w roku 2022 składkę na System Ochrony Banków Komercyjnych w kwocie 276,1 miliona złotych, jednocześnie poczynawszy od II kwartału 2022 Bank nie ujmuje składek na Fundusz Gwarancyjny Banków.

PODZIAŁ DOMU MAKLERSKIEGO

Bank oraz Millennium Dom Maklerski (podmiot w 100% zależny od Banku, „MDM”) podjęły decyzję o Podziale poprzez włączenie Działalności Maklerskiej w struktury Banku, w celu zintegrowania w ramach jednego podmiotu wykonywania usług maklerskich dotychczas świadczonych za pośrednictwem Spółki Dzielonej. Decyzja o Podziale jest podyktowana:

- chęcią poprawy efektywności funkcjonowania działalności maklerskiej w Grupie Banku, zarówno w obszarze obsługi klientów instytucjonalnych jak i detalicznych;
- dążeniem do zwiększenia jakości i kompleksowości oferty usług maklerskich kierowanej zarówno do klientów indywidualnych, jak i instytucjonalnych.

Plan Podziału MDM („Plan Podziału MDM”) został ogłoszony w trybie art. 535 § 3 KSH poprzez umieszczenie na stronie internetowej Banku pod adresem:

https://www.bankmillennium.pl/plan_podzialu_MDM

Podział MDM został przeprowadzony w trybie art. 529 § 1 pkt 4 KSH, tj.: poprzez:

- a) przeniesienie na Bank części majątku (aktywów i pasywów) oraz praw i obowiązków Spółki Dzielonej, w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa MDM, związanej ze świadczeniem usług maklerskich („Działalność Maklerska”); oraz
- b) pozostawienie w MDM części majątku (aktywów i pasywów) oraz praw i obowiązków Spółki Dzielonej, w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa MDM, związanej z pozostałą działalnością („Działalność Nieregulowana”).

W dniu 29 lipca 2022 r. Bank powziął informację o zarejestrowaniu obniżenia kapitału zakładowego MDM, zarejestrowaniu zmian statutu MDM oraz dokonaniu wpisu informacji o Podziale MDM w aktach rejestrowych MDM w Krajowym Rejestrze Sądowym przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Tym samym, podział przez wydzielenie MDM, w wyniku którego Bank przejął Działalność Maklerską, dokonał się i został zarejestrowany przez właściwy sąd rejestrowy w dniu 29 lipca 2022 r.

REFORMA WSKAŹNIKÓW REFERENCYJNYCH

1. WIBOR

W maju 2022 polski rząd zapowiedział zastąpienie WIBOR-u inną (niższą) stawką od 1 stycznia 2023 roku. W czerwcu 2022 powstała Grupa Robocza, w skład której weszły banki komercyjne, GPW Benchmark (Administrator WIBOR), KNF.

W lipcu 2022 r. w związku z planowaną reformą wskaźników referencyjnych w Polsce, powołana została Narodowa Grupa Robocza ds. reformy stawek referencyjnych (NGR). Celem prac NGR jest m.in. wprowadzenie nowego wskaźnika referencyjnego stóp procentowych i zastąpienie nim obecnie stosowanego wskaźnika WIBOR w sposób bezpieczny i zgodny z BMR, w tym w szczególności zapewniając wiarygodność, przejrzystość i rzetelność opracowania i stosowania nowego wskaźnika referencyjnego.

W skład Narodowej Grupy Roboczej wchodzi przedstawiciele Ministerstwa Finansów, Narodowego Banku Polskiego, Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Polskiego Funduszu Rozwoju, Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych, Banku Gospodarstwa Krajowego, GPW Benchmark, a także przedstawiciele banków, towarzystw funduszy inwestycyjnych, zakładów ubezpieczeń, firm faktoringowych i leasingowych, podmiotów będących emitentami obligacji, w tym korporacyjnych i komunalnych, izb rozliczeniowych.

Prace Narodowej Grupy Roboczej są koordynowane i nadzorowane przez Komitet Sterujący, w skład którego wchodzi przedstawiciele kluczowych instytucji: Komisji Nadzoru Finansowego, Narodowego Banku Polskiego, Ministerstwa Finansów, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Polskiego Funduszu Rozwoju, a także GPW Benchmark - administratora stóp referencyjnych - oraz Związku Banków Polskich.

Działania NGR prowadzone są w formule projektowej w której wyodrębnione zostały strumienie projektowe i w których pracach aktywnie uczestniczą przedstawiciele Banku Millennium.

Narodowa Grupa Robocza wybrała indeks WIRON jako kluczowy wskaźnik stóp procentowych w ramach BMR do stosowania w umowach finansowych i instrumentach finansowych.

Ponadto Bank Millennium S.A. powołał uchwałą Zarządu Banku z dnia 24 sierpnia 2022 r. projekt wewnętrzny podlegający pod Zarząd (Wiceprezesa Zarządu - CFO oraz Członka Zarządu nadzorującego m.in. obszar produktów detalicznych i korporacyjnych), w celu należytego zarządzania procesem tranzykcji wskaźnika WIBOR na WIRON i realizacji prac zgodnie z mapą drogową. W pracach tych uczestniczą przedstawiciele wielu jednostek organizacyjnych Banku w tym w szczególności odpowiedzialni za obszary produktowe oraz kwestie związane z zarządzaniem ryzykiem, w tym w szczególności, ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem operacyjnym. Struktura projektu uwzględnia podział na strumienie obejmujące produkty i procesy, w których występuje element stosowania wskaźnika referencyjnego WIBOR, zarządzanie projektem przez dedykowanego menadżera projektu oraz cykliczne raportowanie statusów w zakresie poszczególnych strumieni. W obecnej fazie projektu, w Banku trwają intensywne prace związane z dostosowaniem infrastruktury technologicznej, jak również obejmujące przygotowanie procesów wewnętrznych oraz dokumentacji.

Bank stosuje wskaźnik referencyjny WIBOR w następujących produktach (w mln PLN):

- kredyty hipoteczne: 28 614,32 wyłącznie kredyty oparte na stawce WIBOR (bez kredytów o okresowo stałym oprocentowaniu);
- produkty kredytowe i produkty faktoringowe oraz dyskontowe dla przedsiębiorstw: 19 699,53;
- instrumenty dłużne (4 810,73):
 - Aktywa: 2 938,23
 - Pasywa: 1 872,50
- instrumenty pochodne: 23 384,66.

Bank wykorzystuje również instrumenty oparte o wskaźniki referencyjne WIBOR w rachunkowości zabezpieczeń, szczegółowe informacje na temat stosowanych przez Grupę relacji zabezpieczających, pozycji wyznaczonych jako zabezpieczane i zabezpieczające oraz sposobu prezentacji wyniku na tych transakcjach są przedstawione w **nocie (23) „Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń” w Rozdziale 14. „Noty do Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego”**.

Bank Millennium S.A. pracuje nad analizą ryzyk i monitoruje je na bieżąco, niemniej jednak, ze względu na wczesny etap reformy bardziej szczegółowe informacje dotyczące procesu przejścia będą przedstawiane w miarę postępu prac nad reformą wskaźnika WIBOR. Ponadto, ze względu na brak formalnych informacji w zakresie potencjalnego zdarzenia regulacyjnego, o którym mowa w art. 23c ust. 1 BMR, brak rozporządzenia Ministra Finansów, o którym mowa w art. 61c ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym dotyczącego zamiennika lub choćby projektu takiego rozporządzenia, brak informacji o wysokości spreadu korygującego lub sposobie wyliczenia tego spreadu jak również brak rynku instrumentów zabezpieczających oraz biorąc pod uwagę obecny etap prac Narodowej Grupy Roboczej i realizacji mapy drogowej, aktualnie nie jest możliwe oszacowanie skutków finansowych reformy wskaźnika WIBOR.

2. LIBOR USD

Bank stosuje wskaźnik referencyjny LIBOR USD w następujących produktach (w mln PLN):

- Bankowość detaliczna/portfel kredytów hipotecznych: 5,72;
- Bankowość korporacyjna: 245,08.

W przypadku produktów oferowanych przez Bank w ramach bankowości korporacyjnej każda z umów, której okres obowiązywania jest dłuższy niż 30 czerwca 2023 r., posiada tzw. klauzulę awaryjną wskazującą wskaźnik alternatywny RFR (risk free rate).

W obszarze produktów oferowanych przez Bank w ramach bankowości detalicznej, umowy kredytowe z oprocentowaniem opartym na wskaźniku 3M lub 6M LIBOR USD, których okres obowiązywania jest dłuższy niż 30 czerwca 2023 r. zawarte zostały przed wejściem w życie BMR. Aktualnie, Bank zgodnie z obowiązującym Planem na wypadek istotnej zmiany lub zaprzestania opracowywania wskaźników referencyjnych prowadzi analizy dotyczące wpływu i skutków braku tzw. klauzul awaryjnych wskazujących wskaźnik alternatywny dla LIBOR USD na zawarte umowy. Z uwagi na znikomą, zaledwie dwucyfrową liczbę takich umów w portfelu Banku, analizowana jest również możliwość zastosowania indywidualnego podejścia do każdej z tych umów.

Należy podkreślić, że Bank posiada Plan na wypadek istotnej zmiany lub zaprzestania opracowywania wskaźników referencyjnych obejmujący produkty bankowości detalicznej w tym umowy finansowe w rozumieniu BMR, produkty bankowości korporacyjnej oraz instrumenty finansowe w rozumieniu BMR określający działania, które podejmie na wypadek istotnej zmiany lub zaprzestania opracowywania stosowanego wskaźnika referencyjnego.

PODPISANIE WARUNKOWEJ UMOWY SPRZEDAŻY UDZIAŁÓW W KAPITALE ZAKŁADOWYM MILLENNIUM FINANCIAL SERVICES SP. Z O.O. ORAZ STRATEGICZNEJ WSPÓŁPRACY UBEZPIECZENIOWEJ

Zarząd Banku Millennium S.A. ("Bank Millennium") w dniu 13 lutego 2023 r. poinformował w formie raportu bieżącego, że po uzyskaniu niezbędnych zgód korporacyjnych, w dniu 13 lutego 2023 r., Bank zawarł umowę („Umowa”) sprzedaży 80% udziałów („Udziały”) w spółce Millennium Financial Services sp. z o.o. („Spółka”) na rzecz Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie Europa S.A., które nabywa 72% udziałów Spółki oraz Towarzystwa Ubezpieczeń Europa S.A., które nabywa 8% udziałów Spółki (łącznie "Kupujący").

Bank Millennium zawarł również z Kupującymi oraz Spółką umowy dotyczące wyłącznego modelu dystrybucji ubezpieczeń, w tym umowę o współpracy, umowy dystrybucyjne oraz umowy agencyjne ("Strategiczna Współpraca Ubezpieczeniowa"). Strategiczna współpraca ubezpieczeniowa przewiduje długoterminową (10 lat) współpracę w zakresie bancassurance w odniesieniu do określonych ubezpieczeń powiązanych z produktami kredytowymi oferowanymi przez Bank Millennium.

Istotą transakcji przewidzianej w Umowie jest bezpośrednie nabycie Udziałów przez Kupujących od Banku Millennium za zdefiniowaną cenę początkową, która może podlegać mechanizmowi korekty ceny po zamknięciu Transakcji (tj. po przeniesieniu tytułu prawnego do Udziałów na Kupujących i zapłacie Ceny, "Zamknięcie") oraz ustanowieniu Strategicznej Współpracy Ubezpieczeniowej ("Transakcja"). W przypadku finalizacji Transakcji, Bank oczekuje jej rozpoznania w wyniku przed opodatkowaniem na poziomie około 500 mln zł.

Zamknięcie Transakcji uzależnione jest od spełnienia warunku zawieszającego - uzyskania stosownej zgody właściwego organu antymonopolowego ("Warunek").

Bank Millennium będzie publikował informacje o spełnieniu lub niespełnieniu Warunku w odpowiednich raportach bieżących. Strony mogą również odstąpić od Umowy w określonych w niej sytuacjach i mogą zostać zastosowane kary w przypadku niewywiązania się przez jedną ze Stron ze swoich zobowiązań wynikających z dokumentacji Transakcji.

Dokumentacja Transakcji zawiera katalog oświadczeń i zapewnień Banku Millennium oraz Kupujących w zakresie Udziałów i Strategicznej Współpracy Ubezpieczeniowej, a także określa zasady odpowiedzialności Stron wynikające z Umowy.

Pomiędzy dniem, na który sporządzono raport a datą jego publikacji nie wystąpiły inne istotne zdarzenia mające wpływ na sprawozdanie finansowe i przyszłe wyniki Grupy.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
15.02.2023	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
15.02.2023	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
15.02.2023	Wojciech Haase	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
15.02.2023	Andrzej Gliński	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
15.02.2023	Wojciech Rybak	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
15.02.2023	Antonio Pinto Junior	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
15.02.2023	Jarosław Hermann	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym